

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

صَلَّى اللَّهُ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَصَحْبِهِ وَسَلَّمَ

حمد بی منتها حضرت خدایا جل جلاله سلطانہ و عم حسنہ کہ محمد اولین و آخرین فانی و ختم نبوت و تاجرید مقربان
طراز اعلا را بجد تمجید او و دولت باریافتگان بساط قبول از لطف او است و معرفت کمال عارفان عجز از معرفت او است
مَنْ لَمْ يَجْعَلِ لِلْمَخْلُوقِ اِلَّا بِالْحَيْزِ عَنْ مَعْرِفَتِهِ سَبِيلاً اِلَّا بِالْحَيْزِ عَنْ مَعْرِفَتِهِ سَبِيلاً سُبْحَانَ خَالِقِ كَصِفَاتِهِ زَكْرِيَّا +
بر خاک عجز می کنند عقل انبیا و گردن بر ارسال مخلق کائنات و فکر کن در صفت عزت خدا و آخر بجز معرفت آن کلامی
دانسته شد که هیچ ندانسته ایم ما و حمد بجد و سپاس بقیاس مرغمی را که سنت سنیة محمدیه را علیه و علی الصبح
افضل الصلوة و اکمل التحيات بطريقه ائمه احمدية روح السجانه روحه واقاض على العالمين ابدًا
فتوجه تجرید فرمود و نسبت اولین در آخرین بهمان طراوت جلوه گر نمود و صلوات طیبات بر حضرت
محمد رسول الهدی که کائنات است و زبده موجودات و خواجه لولا که سلطان رسل و مقتدای و رہنمای جزو کل *

او ایجا دکائنات برائے وسیت و موحد کونات طالب رضائے وے۔ بیت
 شاهی کہ نسبت قوۃ بازو کے مرغ فکر و شائستہ عروج باوج کمال او۔ آزا کہ در کتاب شاکفت ذوالجلال
 کی آید از من و تو تا حسب حال او۔ ہر دم صلوة سجد و تسلیم سعید و۔ از ما بروی حضرت او باد و آل او۔
اما بعد۔ بینا پیداضعف عبا و اللہ قوی شرف الدین حسین بن سیر عماد الدین محمد الحسینی الہروسی
 جس اللہ سجائز عاقبتہا کہ چوں این مکتوبات قدسی سمات کہ ہر یکے ازاں کنز بیت از کنوز معسرت
 و خزینہ بیت از خزائن رحمت نہایت ولایات را بیانیت و کمالات نبوت را ترجمانے اسرار اصالت
 ازاں پیداست و مقامات قیمیت ازاں ہویدا بعد از اتمام دفتر اول از قلم فیض رقم حضرت قدوۃ الاولیاء
 امام الاصفیاء سنداً محققین بر بان المدققین المتخلع بختہ القیوۃ المشرف بشرافۃ الاصل صاحب الولایۃ
 الاصلیہ وارث الانبیاء بالوراثۃ المعنویۃ الہادی للخلق الی سبیل اللہ المعجزۃ الظاہرۃ لرسول اللہ صلی اللہ تعالیٰ
 علیہ وسلم واقف اسرار المتشابهات عالم رموز المقطعات مطلع انوار الالہیۃ المتحقق بالولایۃ الاحمدیہ مرجع الاوتان
 قطب الارشاد و الانسان الكامل و الفرو الجامع الامام الہمام خلیفۃ الانبیاء فی الانام الفاروقی نسباً و المحمدی
 حساباً و السمرندی مولد اسے آنکہ نامش زبان بروم از بی ادبیت ہرچہ ذرات تم جملہ نامش گویاست +
 ایک زانجا کہ زبان نیز سعادت طلبست ہرکے نام شریفش زسانم زجات قطب حق ہادی بن خواجہ معصوم
 آنکہ پیشش بتواضع قد افلاک و تواست + ظاہرش جملہ بانوار شریعت روشن + باطنش جملہ باسرا حقیقت و اناست
 قطع سد بقر و خلعت قیمیت + آری این خلعت فاخر چین قدیاست + و امام اللہ تعالیٰ ظلال ارشادہ
 علی مفارق العالمین رمتنا بانوارہ بحرمت سید المرسلین صلوات اللہ تعالیٰ علیہ و علی آلا جمعین بہت تحریر
 یافت اسرار عجیبہ و علوم غریبہ کہ حصول آن بی اقتباس انوار نبوت از خیر امکان خارجست از سراپردہ غیب
 احدیت منضیہ ظہور جلوہ فرمود و قوت دل و قوت جان مخاطبان دولت مند و ستمان بہت بلند گشت +
 مثنوی۔ تاہا با نجوم راہ نماست + از سپہر مجدد و علا + ہر کی نوکی زگلش فیض + ہر کی گوہری زکان عطا +
 ہر کی شمع زابر کم + کردہ سر سبز گشت صدق و صفا + ہر کی شل آیت رحمت + گشتہ نازل ز آسمان فنا
 الحق جو اہر بیت زواہر از معدن ہدایت و درایت غریزہ عنایت کہ دست و دامن ارباب نہایت کمال

از مثل آن خالیست و اصحاب کشف و شهود در رنگ ارباب نظر و استدلال در ادراک آن عاجز و قاصر اند
 اگر چه پس هیچ مدان را بوجهی از وجوه لیاقت و شائستگی آن نیست که تصدی جمع آن توأم شود و درین
 امر خطیر اقدام توأم نمود لیکن چون مخدوم زاده عالی منزلت متعالی منقبت الدرری الاعظم العارف الامام
 نتیجه الاولیا سلاله الاصفیا مظهر الانوار الربانی مظهر الاسرار السبحانی کشف الحقائق حلال الدقائق
 الواصل بجمال النهایه و بنهایه الکمال المظهر بتجلیات الجلال و الجمال نظم مخزن نفقه معرفت نفقه خزینه شرف
 معدن گوهر صفا گوهر معدن کمال و مور و طعن ایزدی هادی راه احمدی و مظهر سرسردی مظهر فضل ذوالجلال
 المستغنی عن توصیف الوصفین سبب الحق و المله و الیدین متع اللد المسلمین بطول بقایه بنا بر نظر
 عنایتی که در باب این دو راز کار مربوط است جمع این مکاتیب را که فی الحقیقه سرایه سعادت و وجهان
 است تفویض فرمودند و بتکرار مودک شناختند که مکتوبات متفرقه را در قید کتابت جمع آورده جلد ثانی
 ترتیب داده آمد مثال امر آنحضرت را بر سر و دیده منت نهاده شروع درین امر جلیل نموده شد
 امیدوار است که برکات این امثال عاجل و آجل قاید حال این گرفتار مضیق خود کامی گشته از تنگنا
 خودی و خود پرستی نخلصی نبشند و جمع این کتاب تطاب که نام و تاریخ اختتام آن وسیله السعاده
 است و سبب وصول بسعاده حقیقی گردد متمس از قاریان و سامعان آنکه چون از مطالعه این اسرار
 غیبی وقت نشان خوش شود جامع این را بدعا و فاتحه دستگیری فرمایند که مقصود ازین جمع بهره
 آخرت است و آنچه از وقت لفظ و علو معنی بفهم در نباید علم آنرا راجح لقائل دارند و برد و انکار پیش
 نیابند و وسیله السعاده را در حق خود وسیله الشقاوت نه سازند که منکر این طائفه علیه بهلاکت ابدی گرفتار
 است بجزارت سرمدی مبتلا بندها هو الحق قما و البعد الحق الا الضلال و متنوی یارب چه کتاب تطابیت
 که بر وقتش مستح بابیت و مفتاح کنوز مکه است و تفسیر رموز محلات است و گنجیت مصالح الحکم را و
 شرحیت جوامع الکلم را و جان سبش ترا از زلال حیوان و روشن تن از آفتاب تابان و گوئی که پری شمسیت
 سر تا بقدم کشته زار افکنده به بر شعار مشکبیں و تا گشته نهان ز چشم بدین و لفظش که دقیقها کند حل
 چون طره هوشان مسلسل به عیش که هست نایه جان و شیرین جو ادائے خوب رویا و

Marfat.com

ہر صفحہ او کہ کام جانست + چوں صفحہ روئے دلبران است + ہر سطرے از چو گیسوئے حور +
 از رحمت دست ناکساں دور + ہر بہتی ازو کہ دل سپند است + چوں ابروئے ہوشاں بلند است +
 است از پی دفع ہرگزندی + ہر نقطہ چو دانہ سپندی + صاحب نظران فدای اویند + جان باخته در ہوا اویند
 دہا شدہ در نظارہ اش مست + جاں ہر تار بر کف دست + از نغمہ این گل اہل دولت +
 یا بند نسیم باغ جنت + وان کو نظر روانش کور است + از پرتو این جمال دور است + حقاش بود ہمیشہ نوسید +
 از ششہ جمال خورشید + افاق ز ہر شد منور + غم نیست اگر ندید شیر + خورشید اگر چہ بے حجاب است +
 از غایت نور در نقاب است + نامش بعقیدت و ارادت + گفتیم وسیلہ سعادت +
 پسند اگر ز سال اتمام + ہم باز تو ان شناخت از نام +

مکتوب اول مولانا محمد صدیق و مولانا حسن علی و محمد امین در جواب اسوالہ الثانی

از حقیقت محمدی صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم و حقیقت کعبہ بانی و بیان فضیلت

حقیقت اول برثانی مع الحجیات اللایقہ براتب حقایقہما و التوضیحات المتعلقہ

بمعرفت شاہنا و ما نیاسب ذک

بسم اللہ الرحمن الرحیم - حامد اللہ العظیم و صلیاً علی رسولہ الکریم اللهم فاطر السموات والارض عالم
 الغیب والشہادۃ انت تتکلم بین عبادک فیما کانو فیہ یختلفون صحائف شریفہ اخوان کرام مولانا محمد صدیق
 و مولانا حسن علی و محمد امین بہ تعاقب یکدیگر رسیدہ مضامین آن ظاہر گردید بیاران نصیحت کینید کہ
 مہما لکن نایرہ فتنہ رافرو نشاندہ و برانیدار مخالفان صبر نمایند و گستاخان باطن بزرگان حوالہ نمایند
 ۶ ہا درو کشاں ہر کہ درافتادہ و برافتادہ از اہل ارادت کہ این شور طغیان ظاہر شود از مخالفان طریقت

چہ گلہ نموده آید جسنا اللہ و نعم الوکیل پیش ازین مجسوم بیان الہودا و نوشتہ فرستادہ شدہ است
کہ تم مادہ شبہہ نباید اشارہ الہ تعالیٰ پر سیدن آن تسکین فتنہ میشود و ما بہ النزع میماند خوب مطالعه خواهند
نمود و بکنہ خواهند سید و مکتوب و دست و نهم را از مکتوبات جلد اول کہ بنام میر محمد نعمان است نیز مطالعه
کنند و تشفی حاصل نمایند بالجملہ چون سوال نموده اند از جواب چارہ ندارد و این رقمہ از ان خالی نبود
سوال حضرت ایشاں ماقدر سرہ بر نگاشتنہ اند کہ حقیقت کعبہ ربانی فوق حقیقت محمدی و حال آنکہ
انسور علیہ و علی الہ الصلوٰۃ و اسلام افضل مخلوقات است لولا کہ لما خلقت الافلاک ولما اظهر الربوبیۃ
کما ورد جواب اولاً آنکہ حقیقت کعبہ ربانی ناشی از مقام معبودیت و سجودیت است و کمال آنسرور
علیہ و علی الہ الصلوٰۃ و اسلام و مقام عبدیت و عابدیت - میتواند کہ حقیقت کعبہ ذات الہی جل سلطانہ بود
کہ فی الحقیقہ معبود و سجوداوست یعنی حقیقتی کہ منشا سجودیت این صورت گشتہ است شک نیست کہ آن
حقیقت ذات حق است عز بر ہانہ بس اگر این حقیقت را فوق و تفضل بر حقیقت محمدی بود چہ مخدوست
و تحقیق این سوال در جواب رابع خواهد آمد اشارہ الہ تعالیٰ و حقیقت کار بظہور خواهد پیوست و آنکہ میگویند
کہ حقیقت ممکن کہ صورت کعبہ است - ممکن باشد واجب چگونہ بود جواب گویم کہ حقیقت شے بطور علیہ
نہ عبارت از ذات شے و ما بہ الہی ہو ہواست بلکہ عبارت مبداء فیوض وجودے و توابع وجودے
اوست و آن شے کا لظل است مراد مقرر قوم است کہ حقیقت محمدی علی صاحبہا الصلوٰۃ و اسلام
و التمجیۃ لتعین اول است کہ مسمی است بوحدة و حقایق سایر ممکنات را اعیان ثابتہ اند در تعین ثانی
کہ مسمی بواحدیت است اثبات مینمایند و این ہر دو تعین را وجوبی میگویند و قدیم میدانند قال فی مقدمہ
نفس الفصوص امکان ہو الوجود المتعین فاما کمانہ من حیث تعینہ و وجوبہ من حیث حقیقت بس جائے
کہ حقیقت کعبہ ربانی را در مراتب وجوب اثبات کردہ اند منہی بر اصطلاح قوم است و آنجا کہ نوشتہ
اند کہ حقیقت ممکن البتہ ممکن است بر اصطلاح قوم نیست تحقیق علاحدہ است و مقالہ مفردہ نوشتہ
بودند کہ صوت کعبہ ہمیں صورت ظاہریت با چیزے دیگر مخد و ما حضرت ایشاں ماقدر سنا اللہ تعالیٰ
سرہ الاقدس نوشتہ اند کہ صورت کعبہ عبارت از سنگ و کلوخ نیست چہ اگر فرضاً سنگ و کلوخ در میان

۱۲ از بیجا لایم کی ایترکہ حقیقت کعبہ فضل بارشدار حقیقت محمدی

نباشد کعبہ کعبہ است و سجد و الیہ خلایق است بلکہ صورت کعبہ با آنکہ از عالم خلق است در رنگ حقایق اشیا
 امریست مبطن کہ از حیث حس و خیال بیرون است از عالم محسوسات است و هیچ محسوس نہ متوجہ
 الیہاست مرثیہ اویچ در توجہ نہستی است کہ لباس نیستی پوشیدہ است و نیستی است کہ بکسوتہ
 ہستی خود را وامنودہ در جہت بی جہتہ است و در سمت بے سمت بالجملہ این صورت حقیقت منقش عجوبہ
 ایست کہ عقل و تشخیص آن عاجز است و عقلا در تعین آن حیران گویا نمونہ از عالم بیچونی و بیچگونگی
 دار و نشانہ از بی شبہی و بے نمونی دروے تعبیر است انتہی

ثانیاً۔ آنکہ تفوق یک حقیقت بر حقیقت دیگر موجب فضیلت صاحب حقیقت اولی بر صاحب حقیقت
 ثانیہ نیست چہ میتواند کہ صاحب حقیقت تحتانی را عروجات بر حقیقت فوقانی شود و مراتب قرب رود
 و صاحب حقیقت فوقانی محبوب حقیقت خویش بود و عروج از حقیقت خود نماید و مراتب قرب کہ مدار
 فضل برانت حاصل نہ کنندنی بینی کہ ولایت ملا علی فوق ولایت خواص بشر است و فضل مر خواص
 بشر است باعتبار عروج از حقائق ملک و ملک را عروج از حقائق خود ہانہست و ما سنا اللہ مقام

معلوم در شرح مواقف مذکور است ان الملائکۃ وان کالوا فوق البشر فی بعض الامور لکن الافضیلۃ بمعنی
 کثرۃ الثواب للبشر و نیز عالم امرفوق عالم خلق است و فضل مر عالم خلق را است چہ قرب عالم خلق
 اصلی است و قرب عالم امظلی عنصر خاک پائین تر لطائف عالم خلق و عالم امر است و پستی او سبب
 رفتن او کشتہ است و قربے کہ خاکیان را است قدسیانہ **۵** زمین زارہ بر آسمان تاختہ +
 زمین و زمان را پس انداختہ +

ثالثاً۔ آنکہ حضرت ایشان ما قد سنا اللہ تعالیٰ سرہ الاقدس نوشتہ اند حقیقت محمدی نہایت مقامات
 نزول اوست صلی اللہ تعالیٰ علیہ وآلہ وسلم از اوج تنزیہ و تقدیس و حقیقت کعبہ نہایت مقامات
 عروج کعبہ است زینہ اول مر عروج حقیقت محمدی را بر مرتبہ تنزیہ حقیقت کعبہ است و نہایت
 عروجات او را علیہ و علی آلہ الصلوٰۃ و السلام و التحیۃ غیر از حق سبحانہ اطلاق عنہ دار و پس برین تقدیر
 تفوق من جمیع الوجوہ ثابت نہ شدہ فضیلت از کجا آید +

رابعاً آنکه پیغمبر علیه و علی آله الصلوٰة والسلام سَمی است بدو اسم محمد و احمد هر کدام را ولایت علاحد است
 باعتبار وجود عنصری او و ارشاد او و مرین عالم ظلمات را اسم مبارک او محمد است صلی الله تعالی علیه
 و علی آله و سلم ولایت این اسم مبارک ناشی است از اسم الهی که مناسبت به تربیت این عالم سفلی دارد و سَمی
 است بحقیقت محمدی و باعتبار وجود روحانی او که مربی عالم ملکوت و روحانیان است و پیش از وجود
 عنصری بال وجود مبنی بود و باندازه آن فرموده علیه و علی آله الصلوٰة والسلام کنت نبیا و آدم
 بین الماء و الطین نام پاک او احمد است و ولایت این نام ناشی است از شان جامع که سبزه و اصل است
 مر حقیقت محمدیه را علی صاحبها الصلوٰة و السلام و التحیة و مناسبت است از تربیت آن عالم نورانی
 را که سَمی است بحقیقت احمدیه و نیز معبر است بحقیقت کعبه ربانیه و ثبوتی که به نشانه عنصری تعلق دارد
 باعتبار حقیقتین است خصوصیت بیک حقیقت ندارد و در با و درین مرتبه آن شان است و هم
 سبزه آن شان لهذا دعوت این مرتبه اتم آمد از دعوت سابق چه آن دعوت مقصور بر عالم امر و
 روحانیان بود و دعوت این مرتبه شامل خلق و امرست و هر کدام ازین هر دو حقیقت بمنزله مکان طبعی
 است باعتبار هر دو اسم مبارک او صلی الله تعالی علیه و علی آله و سلم و فوق این دو حقیقت پیغمبر را
 صلی الله تعالی علیه و آله و سلم عروجات لائقه و لا تخصی است که نهایت آنرا اعلام الغیوب و اندو مدارک
 و مناط اصطفاء و تفوق بر آنست ازین تحقیق لایح گشت که حقیقت کعبه جزو است از حقیقت جامع او
 صلی الله تعالی علیه و آله و سلم که جامع است مرکبات جسمانیه و روحانیه و خلق و امر او را صلی الله
 تعالی علیه و آله و سلم و نیز ظاهر شد که این تفوق مناقش فیہ فی الحقیقة تفوق بعض کمالات آنست
 بر بعض دیگر و باید دانست که حقیقت محمدی را در کلام آنحضرت دو اطلاق است یکی آنکه مذکور شد در
 تقابل حقیقت احمدی و حقیقت کعبه ربانی اطلاق دویم آنست که جامع است بین حقیقتین
 و هر کدام ازین دو حقیقت جزا است معبر است بحقیقه الحقایق سوال در جواب اول حقیقت کعبه
 از مقام معبودیت و سجودیت متحقق ساختی و ذات حق جل و علی مقرر نمودی و کمال محمدی را منحصر
 در مقام عابدیت کردی و معبود و سجود را بر عابد و ساجد فضل و تفوق است و درینجا حقیقت کعبه جزا

Marfat.com

حقیقت محمدی گفتمی الخ بظاہر این ہر دو تحقیق تدافع دارد و وجه توفیق بصیبت گوئم آنچه بخاطر فائز این
 سکین راہ می یابد آنست کہ حقیقت کعبہ را ذات حق جل شانہ گفته اند در ان موطن ذات البتہ ماخوذ
 بشانی از شیون و اعتباری از اعتبارات خواهد بود نہ ذات معرا از نسب کہ آن مرتبہ علیا را با عالم
 غنای ذاتی است و مرتبہ اطلاق ذات را تعالی بی ملاحظہ اعتبار سجودیت و معبودیت و بانانندان
 کعبہ چہ نسبت و کدام مناسبت بس حقیقت کعبہ باید کہ ذات ماخوذ با اعتبار سے و شانی بود و ذات
 کہ مقید بہ شان باشد شانی است از شیون و مناسب آنست آنچه ارباب معقول گفته اند کہ در علم
 الشی بالوجہ علم بوجہ است نہ بشی و مقرر است کہ حقیقت محمدی علی صاحبہا الصلوٰۃ و السلام و التیمیہ
 جامع جمیع شیونات است بس این شان کہ حقیقت کعبہ ربانی است نیز داخل در ان حقیقت جامع بود
 و جزا و باشد و تدافع مندفع بود زیرا کہ در بالا مقرر شد کہ حقیقت محمدی را دو اطلاق است جواب اول
 کہ در ان حقیقت کعبہ را سجود و حقیقت محمدی قرار دادہ متبنی بر اطلاق اول است کہ مقابل حقیقت احمدی
 است علی صاحبہا الصلوٰۃ و السلام و در اینجا کہ حقیقت کعبہ را خبر گفته متبنی بر اطلاق ثانی است کہ حقیقت
 الخالق است اگر گویند مسلم داشتیم کہ حقیقت محمدی علی صاحبہا الصلوٰۃ و السلام و التیمیہ جامع جمیع
 شیون و اعتبار است لیکن نہ باعتبار اطلاق آن شیون بلکہ باعتبار حصول آن در علم و تقید آن
 بتعلق علم جملی چہ حقیقت محمدی عبارت از علم جملی است و حقیقت کعبہ نفس شان است نہ صورت علمیہ
 آن بس جز بودن در جز منع باشد گویم بطور قوم صورت علمیہ شان نفس شانست باعتبار اتحاد
 علم و معلوم و بطور حضرت ایشان ما قد سنا المد سجانہ بسرہ کہ بعینیت قائل نیستند گویم کہ آنحضرت
 نوشته اند کہ حقیقت احمدی کہ معبر بحقیقت کعبہ ربانی است آن معنی است کہ مبداء وجود اعتباری
 شان علم است و میتواند کہ این معنی مبداء است کہ ہماں ذات ماخوذ بشان بود بس حقیقت محمدی
 باطلاق ثانی جامع بین الحقیقتین بود و حقیقت کعبہ بعض کمالات او باشد آری حقیقت محمدی
 باعتبار اطلاق اول جامع این شانست بلکہ صورت علمیہ از اجماع است فتدبر و لا تکر من القاصد
 ازین تحقیق جواب خامس ظاہر شد مرصل سوال را بر اصطلاح قوم چہ حقیقت کعبہ ہر چند نفوق دارد

لیکن مندرج است در حقیقت محمدی باعتبار احاطه علم و استقامت علم و معلوم پس فضیلت ممنوع باشد چه
 جز را بر کل تقدم و تفوق است که مستلزم فضیلت نیست و آنچه در جواب اول مذکور شد که کمال آن سرور
 صلی اللہ تعالیٰ علیہ و علیٰ آلہ وسلم در عبودیت و عابدیت است گوئیم کہ عبودیت و عابدیت کمالی است کہ تعلق
 بتعین امکان آن سرور دارد و علی آلہ الصلوٰۃ و التسلیمات یا بحقیقت او باطلاق اولیٰ مطلقاً چه
 محقق شد کہ حقیقت حقیقی او علیہ و علیٰ آلہ الصلوٰۃ و السلام کہ معنی ثانیست حاویست حقیقت
 کعبه را پس کمال کہ حقیقت کعبه اثابت حقیقت او را نیز ثابت بود افضل حقیقت او را باشد علیہ
 و علیٰ آلہ الصلوٰۃ و التسلیمات ما گوئیم کہ کمال او علیہ و علیٰ آلہ الصلوٰۃ و السلام باعتبار صورت حقیقت
 عابد است لیکن معبود و سجد و بودن حقیقت کعبه حقیقت او را باطلاق ثانی ممنوع است بلکہ او را
 علیہ الصلوٰۃ و السلام درین مقام حقیقی است کہ فوق حقیقت کعبه است و فوق کل ذی علم علیم تنبیه
 تحقیق سخن درین رقمہ باندازه مکتوب و دست و نهم است از مکتوبات جلد اول و در مکاتیب دیگر ہم
 ازین مقولہ سخن بسیار است و حقیقت الامر عند اللہ سبحانہ و فوق کل ذی علم علیم و اسلام +

مکتوب دویم بہ مولانا حسن علی در جواب سوال او کہ از معنی مجدد الف ثانی نموده

بود و از علامات و آثار آن

الحمد للہ و السلام علی عبادہ الذین اصطفیٰ صحیفہ شریفہ اخوی مولانا حسن علی رسیدہ مضمون
 آن بوضوح پیوستہ نوشتہ بودند کہ بعضی سالکان سوال میکنند کہ تعریف مجدد الف ثانی چیست
 و آثار و علامات او کدام است و در حضرت ایشان شما ازین کمال است چه بظہور آمدہ تا در شان
 ایشان آشنا و بیگانہ را باطلاق این اسم اشتہاری نماید و ما مجدد الف ثانی بودن امریست
 کشفی و الہامی کہ بوجدان صاحب این معاملہ تعلق دارد التزام امریست کہ با آثار و علامات
 معقول آشنا و بیگانہ توان کرد ہر کہ آشناست و سعادت ازلی دارد از راہ مناسب معنوی قبول اسرار

اهل المدینہ نماید و مورد فیوض و برکات این اکابر میگردد و هر که بیگانه و بی سعادت است از جهت مناکرت
 باطنی اگر پی باین اسرار نبرد و قبول نماید و از فیوض و برکات نشان محروم ماند بیگانگان از بحث
 خارج اند ما را بتزوی قبول آنها کار نیست منکران مثل قرآن مجزه با بهره دیدند و در انکار ماندند مع
 ذلک کسی را که قوه حدسیه عطا کرده اند اگر در اطوار و اوضاع آنحضرت نیک تامل نماید و فیوض و برکات
 و کمال و اکمال و علوم و اسرار که آن قدوه ابرار بآن ممتاز است مشاهده کنند بے تکلف حکم بجد و
 بودن ایشان نماید حضرت ایشان ماقدسا المدسجانه بسره در مکتوب چهارم از مکتوبات جلد ثانی
 بر نگاشته اند که این معارف از حیطة ولایت خارج است ارباب ولایت در رنگ علمار زواہر در ادراک
 آن عاجز و در درک آن قاصر این علوم مقتبس از مشکوٰۃ النوارین بت اند علی اربابها الصلوٰۃ و السلام
 و التمجیة که بعد از تجدید الف ثانی به تبعیت و وراثت تازه گشته اند و بطراوت ظهور یافته صاحب
 این علوم و معارف مجدد این الف است کما لا یخفی علی الناظرین فی علومه و معارفه التي تتعلق
 بالذات و الصفات و الافعال و تتلبس بالاحوال و المواعید و التجلیات و الظهورات فیعلمون
 ان ہولاء العلوم و المعارف و راء العلوم العلماء و و راء معارف الاولیاء بل علوم ہولاء بالنسبۃ
 الی تلك العلوم قشر و تلك المعارف لتب ذلک القشر و المدسجانه الہادی بدانند کہ بر سر ہر ہائے تجدیدی
 گذشتہ است مجددانہ دیگر است و مجد و الف دیگر چنانچہ در میان ہائے و الف فرق است در مجددین
 اینہا نیز فرق است بلکہ زیادہ ازاں و مجددانست کہ ہر چہ در ان مدت از فیوض امتان برسد
 بتوسط او برسد اگر چہ اقطاب و اوتاد آن وقت بوند و بدلا و نجبا باشند خاص کنند ہد بہ صلیحت عام
 مکتوب سوم نجوایہ محمد صدیق پیشواری در جواب عرضیہ او کہ منضمین اذواق و معروجات

جدیدہ بو و با بیان علامت وصول بحالات نبوت

بعد الحمد و الصلوٰۃ و ارسال التحیات میرساند مکتوب مرغوب کہ بدست یاران ملاحظہ فرستادہ

بودند و اذواق تازه و تزقیات و عروجات جدیده در آن مندرج نموده رسیده خوشوقت ساخت
 و سبب لذات معنویه گردید اللهم زد نوشته بودند این نسبت خاص الخاص که درین ایام روی میدید
 بیفتین میداند که از کمالات نبوة است و سابق آنچه بود داخل کمالات ولایت بود الخ علی از کرم او
 تعالی بعید نیست علامت حصول کمالات نبوت مضمون این حدیث است که وارد گشته است
 من یومن احدکم حتی یکون هواه بجمال ما جنت به حکام شرعیه از او امر و نواهی مقتضائے هو الی دو
 موافق خواهدش نفس باشد نوشته بودند که نسبت سابق را باین نسبت که بآن مباحی است نسبت عدم
 و بلکه است غیر از آنکه از آن نسبت ماضیه استغفار نماید و جوی نمی بیند ۶ اینجا آمده است که برتر زیباست
 الخ علی کمالات ولایت را با کمالات نبوت چه نسبت کمالات ولایت زینهاست کمالات نبوت اند و ظلال
 و انموذجات آن در هنگام وصل و حصول اصل از ظل و انموزج استغفار است از کیفیت که بخواه
 رحمت علی روئے داده نوشته بودند و خواجہ را محاط نور محمدی و ستمک در آن بافتن موضوع
 اینجا سید محمد الشیخ سبانه علی ذلک خواجہ را مناسب خاص است با حق سبحانه آثار آن بر منصفه ظهور
 آرد و میرزا رستم بیگ را نیز از این نسبت علیه بهر و گرداننده قریب مجیب +

مکتوب چهارم بمیرزا هادی در جواب مکتوب وی که مشتمل بر بعضی از احوال بعضی

از احوال بود و ترغیب بحصول نسبت فنا بالنصایح ضرریه

بعد الحمد و الصلوة و ارسال التحیات به برادر گرامی میرساند صحیفه که درین و لافرستاده بودند رسیده سبب
 مسرت گردید و یک کتابتی پیش ازین بدتی از آن عزیز که ظاهر از اکبر آباد نوشته بودند نیز رسیده لیکن
 بعد مسافت و عدم علم بقا که روانه آفتاب باشند غدرنا نوشتن را جواب است احمد الشیخ سبحانه که بصحت
 و عافیتند و از دیار محبت فقرا خالی و فارغ بنید و بطریق ماخوذه تقید دارند نوشته بودند که نفی و اثبات
 است و یکبار ملاحظه معنی همیشه در کیفیت میشود و گاهی اگر قصد زیادتی کند تا چهل بلکه زیاده بیکدم رسد

نیک و مبارک است حق سبحانه نتایج و ثمرات برین امر جلیل القدر مترتب گرداند و از جمیع مقاصد و مرادات
 بتی سازد و چنانچه در باطن غیر از حق جل و علا مطلبی و بایستی نماند بلکه صفت ارادت بغير نماند چه طور ولایت
 مقام بندگی که ذل و نیستی و تسلیم انقیاد است صفت ارادت را که مشعر از انانیت و هستی است برتا بد و زوال
 آن شرط ولایت آمد حصول این نسبت بے سابقه کرم امکان پذیر نیست مجرد اعمال صورتی بی جذبات فوی معنوی
 ازین گرد و اب نمی برآرد و آنچه نوشته اند که صحبت مردم کم خوش می آید از ثمرات این ذکر است و کمال
 آن آنست که از همبر یگانہ سازد و از آفاق را نفس و ارماند و به فتائے حقیقی رساند نوشته بودند که در وقت
 مشغولی خطرات و کشائشی که الحال میشود در ابتدا بنود جمعیت اول بهتر از حالا بود و خطتهائی حالا به از
 اول است هیچ نمیدانند که آن بهتر است با این مخدوم ما هر کدام را وجهی از حسن است لیکن مطلب و رائے
 آنست طالب آن باشند چنداں مداومت بندگی نمایند که ماسوائے مذکور از سینه رخت بر بند و تعلق
 علمی و حبی از ماسوائے آن گسسته گردد چه توان کرد صحبت شما قلیل بود اگر چند گاه میسر آید تحصیل
 که جمال این معانی بر باطن پر تواند از و و در آنچه از مطلوب در دل پدید آید بهر حال تا حصول ملاقات
 برو ظائف از کار و طاعات سرگرم باشند و از صحبت مخالف دور بوند و از ممنوعات شرعیہ پرهیز نمایند
 و از فکر خداوندی جل شانہ ترسان و لرزان باشند و از عمل خود مایوس بوند و عمل را از دست ندهند
 عمل و استغفر و اعتماد بر فضل داشته باشند و بر سنت پیغمبر صلی اللہ تعالی علیہ و علی آله و سلم مستقیم بوند
 و بر محبت شیوخ راسخ باشند تا همواره از باطن شان شفیق و مستبیر بوند و واجبہ دور افتاده را از دعائے
 خیر فراموش نکنند و اسلام اولاد و آخراً

مکتوب پنجم به سلطان وقت در بیان فتائی قلب و فتائی نفس و حدیث مواعظ و نصائح

الحمد لله ذي الانعام والصلوة والسلام على سيدة الانام وعلى آله الكرام وصحبه العظام
 اما بعد احقر فقرا العرض والامير ساند که این دعا گوهر حنیف بحسب صورت از دریافت دولت ملازمت
 دور مجبور است و درین قسم ام خطیر و جہاد کبیر درین ایام عنان توجه و اقبال بآن مصروف است و دخل نہ

لیکن از روی معنی و باطن در ملازمت و حضور است و بدعا فتح و نصرت که وظیفه فقر است مشغول
و مشغول ۴ و پیرہ سعدی و جلال ہماہشت ۴ در حدیث آمده است المرء مع من احب چون محبت
درست دارد از راه درونی در بیچ موطن و معرکہ از خدمت عالی جدا نیست و ہمہ جامعیت معنوی دارد
لخوش گفت بیست از درون شواہد و از برون بیگانہ اش ۴ این چنین زیبا صفت کم می بود اندر چہ
بلی الصوفی کابین باین ای کابین مع الخلق صوره و باین عنہم حقیقہ و معنی چہ باطن و حقیقت او
از ظاہر او بلکہ از جمیع ماسوائے اللہ ثنائے کستہ و مراحل دور تر رفتہ و بغیب الغیب پیوستہ
عقلت ظاہر در باطن او سرایت ندارد و عوام را باطن با ظاہر آمیختہ است و عقلت ظاہر در باطن
سرایت می کند و خواص را کہ باطن نشان بر اہل از ظاہر منقطع گشتہ است نہ چنین است و عقلت
ظاہر در باطن راہ ندارد و در حضور و آگاہی او نقصانی نمی آرد چہ حضور و آگاہی ملکہ او گشتہ است
و صفت لازم او شدہ چنانچہ سمع صفت سماع و بصر صفت باصرہ کہ بیچ وجہ از وی منفک نیست
بعضی از سالکان این راہ را بنوعی این انقطاع دست میدہند و نہ بیان از ماسوا حاصل میشود
کہ اگر تکلف یا دماسوا کند ہرگز بیاد او نیاید و اگر بالفرض عمر حضرت نوح علی نبینا و علیہ الصلوہ و السلام
با و بدہند ہرگز خیال ماسوا در باطن او را و نیاید بواسطہ نیانے کہ دل را از ماسوا حاصل قبول پیوستہ است
این بحال نخستین کمالات است و عبرت بقضای قلبی مربوط است بزوال علم حصولی اشیاء ازین مقام اگر ترقی واقع شود علم حصولی
کہ دران مہل با تمام عالم است نیز درنگ علم حصولی او بزوال آرد و خست بصر اعدا کند فناے نفس بوجہ از ان نفس متقا طہیان آید
و متقا حکام الہی بجالی گردد و باسلام حقیقی مشرف شود و رضی و مرضی گردد و مورد کریمہ یا ایتمہ النفس
المطمئنیۃ ارحمی الی مہلک راضیہ مرضیہ بود و فوق این دو کمال کمالات دیگر ہم است کہ مشروط
باین دو کمال است از ان کمالات چہ بیان نماید عرقیاس کن ز گلستان من بہار مرا ۴
شعر و من بعد هذا ما یدق صفاتہ ۴ و ما کتمہ اخطی لہیہ و اجل ۴ و لفقہ المکتوب بالحدیث
النبوی علی مصدر الصلوۃ والسلام و التقیۃ عن معاذ بن جبل قال اُحْتُسِبُ عِنَّا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ
تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ذَاتَ خِدَاةٍ عَنْ صَلَوةِ الصُّبْحِ حَتَّىٰ كِدْرَانِ تَرَىٰ عَيْنَ الشَّمْسِ تَخْرُجُ

سریاً فتوب بالصلوة فصلی رسول الله تعالیٰ علیہ وسلم وتجوذ فی صلوة فلما سلم دعا بصوته
فقال لنا علی مصافکم كما انتم ثم انتقل الینا ثم قال لنا انی ساعدتکم ما جفی عنکم الغدات انی
قمت من اللیل فتوضات وصلیت ما قد رانی فصیت فی صلواتی حتی استثقلت فاذا انا برنی
تبارک وتعالیٰ فی احسن صورت فقال یا محمد قلت لہیک رب قال فیم یختصم الملاء الاعلیٰ قلت لا
ادری قال ہا ثلاثا قال فرایتہ وضع کفہ بین کتفی حتی وجدت بردا ناملہ بین یدیی فتجلی لی کل
شیء وعرفت فقال یا محمد قلت لہیک رب قال فیم یختصم الملاء الاعلیٰ قلت فی الکفارات قال
وما هن قلت مشی الاقدام الی الجماعات والمجلوس فی المساجد بعد الصلوة واسباغ الوضوء
حین الکریمات قال شرفیم قلت فی الدرجات قال وما هن قلت اطعام الطعام ولین الکلام
والصلوة باللیل والناس نیام قال سل قلت اللہم انی اسالک فعل الخیرات وترك المنکرات
وحب المساکین وان تغفر لی وترحمنی واذا اردت فتنة فی قوم فتوفنی غیر مفتون واسالک
حبک وحب من یحبک وحب عمل یقربنی الی حبک فقال رسول اللہ صلی اللہ تعالیٰ علیہ وآلہ
وسلم انما حق قادر سوہا ثم تعلموہا رواة الترمذی وقال ہذا حدیث حسن صحیح

مکتوب ششم بنو احمد محمد حنیف و نصایح نافع و ترغیب عزیز است

بعد الحمد والصلوة و تبلیغ الدعوات بجناب اخوی میرساند احوال و ابوضاع فقرا کے ابن حدود
مستوجب حمد است امید کہ آن برادر نیز بجا نیت و استقامت باشند و روز آئندہ او بہ از روز گذشتہ
بودن استوی یوماہ فہو مغبون شہیدہ باشند مدتیست کہ از ان عزیز کتابتہ و خبری ز سپیدہ خاطر
مشوش است ہمہ کجا بہت خدا یا سلامت دارند + بعد مسافت عذر گونہ مینماید بالجملہ جمعیت باشند
و یک لحظہ از تفقد و نگرانی مطلوب فارغ نہ باشند و ہموارہ از درون یافت متفکر و محزون ہوند و عبرت
راغب باشند و از اختلاط خلق مہما مکن گریزاں الاستیناس بالناس من علامات الافلاس و این
فقرا را از دعائے خیر منشی بسازند و کیفیات ظاہر و باطن را نویسان باشند کہ خاطر نگراں می باشند

دل راباشنا تعلق خاص است و خواہان کمال شناسا است انہ فریب مجیب والسلام علیکم وعلیٰ من لدیکم
مکتوب ہفتم بخواجہ محمد صدیق پیشوری در جواب مکتوب وی کہ متضمن ارادت توبہ

بود با بشارت خاصہ و تحقیق معنی اصالت

الحمد و سلام علی عبادہ الذین اصطفیٰ صحیفہ شریفیہ پے در پے رسیدہ خوشوقت ساخت و
مضامین جنون آمیز خون انگیز آن و تصور اجتماع امور متضادہ متناقضہ ازاں بوضوح پیوست ملی
عرفت ربی بحجج الاضداد آرزوی نسبت خاص الخاص نمودہ اند محبت و دیوانگیہائے شما امید است
کہ دقیقہ رافر و نگذارد آئینہ باطن شمارا کہ ملاحظہ مینماید در رنگ ماہ کہ در تقابل مہر بدر کال گشتہ باشد
می یابد و الغیب عند اللہ سجانہ و آنچه نوشتہ اند کہ یک نسبت خاص الخاص جلوہ گر میشود و کیسوی
لوازش مخصوص بنظر می در آید تا آنکہ نوشتہ اند کہ این نسبت از عالم و خرموسی صعقا است نیک و
مبارک است امید کہ این صعقہ لطائف خلق و امر رافر و گیرد و عین و اثر را از ہیچکدام نگذارد بہرہ
از اصالت در پوزہ نمودہ بودند مخدوم اگر از اصالت نسبتی کہ ما و رائے ظلال است خواستہ اند و حاملہ
کہ بیرون ولایت ضعیف کہ ولایت اولیا است ارادہ داشتہ چنانچہ خواجہ بزرگ ایمائے بان فرمودہ اند آنجا
کہ گفتہ اند ہفت سال ہمراہ مولانا عارف و رنگ و پوائے آن بودم کہ از اصل آگاہی یا ہم سہ بار بسفر
حجاز رفتم اگر مثل مولانا باحبہ مولانا آنجاسی یافتم ہرگز از آنجا بر نمی گشتیم بس محقول است و در پوزہ حصول
آن بر محل ہر چند حاصل داشتہ باشند و اگر بہرہ اصالت بان معنی میجو امید کہ ہر انبیائے کرام علی نبینا
و علیہم الصلوٰۃ والسلام بان ممتازند و بہرہ اصالت نصیب وقت این بزرگواران است و دیگران
ہمہ تابع و طفیلے و الوش خورد ہر چند بہ تبعیت این برگزیدگان مراتب ظلال را پس پشت دادہ و اصل
اصل الاصل اصل کردند چہ بہرہ اصالت امر دیگر است کمالا یعنی علی اربابہ بس این امر مہبت صرف
است و در پوزہ حصول آن ازین بے پرواہ محض خیال است کسب عمل و دعا و توجہ و کشش را درینجا

وجہات و ایقان ارکان خمسہ اسلام و مرغیب بریلوکی طریقہ صوفیہ و مداحی طریقہ علیہ نقشبندیہ

الحمد لله رب العالمین والصلوة والسلام علی سید المرسلین والہ الطاہرین اللہ تعالیٰ ذات
 بابرکات را شمول طایف و عنایات خوش داشتہ بجلبہ اتباع نبوی و سنن مصطفوی علی مصدرہا
 صنوف الصلوۃ النامیات مزین و مجلی دارد بمرست النبی الامی والہ الامجاد اما بعد حقایق آگاہ
 مولانا محمد حنیف اظہار مہربانی ہائے شامیت بفقرا بسیار گرد و اسدعائے کنایتی کہ متضمن نصائح باشد احباب
 للملتس بکلمہ چند نامربوط جرات کرد و مخدوم و ما حق سبحانہ آدمی را مہمل نیافریدہ است و بطور او نگذاشتہ تا ہر جہاند
 بکند و موافق ہوائے نفس و خواہش طبیعت زندگانی نماید با و امر و نواہی اور امر مکلف ساختہ است و بیگالیف
 گونان گون مخاطب گردانیدہ این کس چارہ ندارد و بغیر از انکہ بمقتضائے آن زندگانی نماید و ہوائی نفس
 طبیعت را کہ برخلاف آن باشد بگذارد و اگر چنین نکند مورد سخط و غضب مولای حقیقی شود و سخن عذاب
 و انواع عقوبات گردد خوشا وقت و حال کسانیکہ کمر ہمت را در خدمت مولیٰ چست بر بستہ اند و جمیع ہمت در
 سب مرضی او کوشیدہ قطوبی لمن وفق لمرضات اللہ و یا حسرتا علی من فرط فی حب اللہ فبشری
 للصالحین و الا برار و ویل للكافرين من النار سبق المفردون و هلك المسوقون و نیا محل
 زراعت است در وقت زراعت بعیش پر و اختن و بلذات فائزہ غیر مرضیہ ساختن خود را از عیش مویہ
 مرضی بازداشتن است عقل دور اندیش آنرا باور ندارد و لذات باقیہ مرضیہ را گذاشتہ فرقیہ لذات
 فانیہ مہفوظہ نگرد و پس از تصیح عقائد و تمیزہ بروفق آرا می صائبہ علمائے اہل سنت و جماعت شکر اللہ
 تعالیٰ سعیم کہ ما خود از کتاب و سنت است چارہ نیست و از ادائے فرائض و واجبات و از اجتناب از
 محرکات گذرنہ و بہترین عبادات و معتبرین طاعات نماز است کہ ستون دین و فارق مہین در میان سلم
 و کافر است و قرنی کہ در حین ادای آن حاصل است بیرون آن نادر است پس نماز را پنج وقت
 بجماعت و جمعیت و تعدیل ارکان و اسبغ وضو در اوقات مستحیہ ادا باید کرد و روفی الحدیث ان العبد
 اذا قام الى الصلوۃ فتحت له ابواب الجنان و کشف له الحجب بینہ و بین ربہ و استقبلہ

امید که آن برادر گرامی نیز بحجیت صورت و معنوی متجلی باشند محمد و ما حقیقت وصل و شهود موعود و بفرود است
 از ما و شما و طائف بندگی میجوایند و طائف بندگی دوم است قسمی است که عمده در تحصیل آن جوارح ظاهری است از نماز و
 روزه و صدقه و حج و جهتا و غیره آن قسمی است که مربوط باطن است از توبه و زهد و توکل و فکر و اخلاص و رضا و امثال
 آن و سلوک این مقامات جدا جدا است تمام دارد بلکه گاه بود که از وصول مطلوب که مناسب این نشانه است باز دارد
 و جذب الهی جل شانہ و تکلیفی نفرماید پس طریقے باید گیرند که محاذی مطلوب بود و الا ایصال مقصود بخلاف نوز و خلاص
 این مقامات بطریق اجمال در ضمن آن سه مرتبه است حاصل آید و سیر تمام در اعمال جوارح پیدا آرد و آن طریق است
 که بزرگان و آثار اختیار کرده اند و ابتداء آن از انفس قرار داده که منضم جنب و محبت است سیر افاق و سلوک
 مقامات طفیلی این معامله است زیرا که محبت چون ساعت تساعت استنباطی باید از ما سوائے محبوب آفاقاً
 انقطاع حاصل می آید و بعدی میسر شد که در دیده باطن خیر محبوب بنیامند و تعلق علمی و حبی از غیر گسسته میشود و در ضمن
 آن حقیقت مقامات مذکور تحقق میشود و چون محب را اطاعت محبوب لازم است در وظائف اعمال جوارح نیز گریز
 خواهد بود و بموجب امر مع من احب چون محبوب و رائے آفاق و نفس است عارف نیز از نفس در رنگ آفاق میگردد
 و بچیز محبت بچون با محبوب بدست می آرد و چون درین منشاء مدد که را آنقدر قوت نیست که کنه آن محبت را در یابد
 که آن موعود و منشأ از حوسیت لاجرم امروز و طائف طاعات صورتی و بوظائف مراقبات معنوی بسرمی برود تا فرود آید
 آن قوت با صره حاصل آید و حقیقت این محبت را در یابد که آن برادر کرم است در ادائے وظائف اعمال بر بند
 و در از دیا و کیفیت و کمیت اعمال سعی بلیغ نماید و باطن بدوام توجه و اقبال محمور داشته از انقیاد با سوائی مطلوب
 هما ممکن باز دارد و ذروا ظاهر الاثم و باطنه نص قاطع است و سجدی مداومت این معنی نماید که این حالت ملکه شود
 و از تکلف و از طریق حقیقت آید و از یاد کرد و یاد داشت گراید چه نعمتی است که ظاهر بوظائف اعمال که بان
 مربوط است مشغول باشد و باطن از دید با سواگت نه بود و در مطلوب تخریق و تهلاک باشد و السلام علیکم و علی سایر
 من اتبع الهدی و القزم متابعة المصطفی علیه و علی اله الصلوٰة و التحیات و البرکات العلیه

مکتوب پاز و هم به شیر خان در تخریص بر مخالف نفس اماره و تصحیح عقاید بر وفق ارای صابیه اهل سنت

خدا کی وسه چهار بار این آواز سمع شد مطالعه آن خوشوقت ساخت بشارت بزرگ است امید است که شیطان
 لعین را در آن مدخل نبود و رحمانی باشد آنچه در مراقبه پیش او صورت آفتاب ظاهراً شد بس منور گرد آن قسماً
 رنگ شعله میزد و در آب بشمار بالوان مختلف پر تومی انداخت آن آفتاب نزدیک شدن گرفت تا در وجود شما در رفت
 و غائب گشت بسیار روشن و صیل است این واقعه سابق مناسب است تا موار و چه می تواند که این نور پر تو عین ثابت
 شما باشد که شمارا با خود بقا بخشید و تحقیق معین ثابت از کمالات ولایت است و حدیث در بیان کریمه او من
 کان مینتاً فاجیناه و جعلنا له نوراً الایه وار گشته است النور اذا دخل الصدر انفتح فقیل هل لذلک علم
 یا رسول الله قال علیه و علی اله الصلوٰة والسلام لعمر الجفانی عن دار الغرور و التاهب لدار القادسی نمانید
 که بحال این نور متحقق کردند و فی ذلک فلیتأمل المتأملون این هر دو واقعه بشیر اند و امیدوار بسیارند
 و آنچه در باب حدیث لا صلوة الا بحضور القلب و جماعه که بدوام حضور قلب و اتقاسی خطر ه مشرفند نوشته بودند
 مخدوما اگر از قلب در حدیث لطیفه معین مراد است کما هو الظاهر بس جماعه که بلکه حضور مشرفند ظاهر است که از این
 نماز بهره دارند و اگر از قلب لطیفه معین مراد نبود و حضور بالکلیه مراد باشد که از هیچ ره گذر غفلت و خطر ه نبود بس
 این جماعه نیز از این نماز خط و افروارند چه عمده درین بحال قلب است و منظور نظر اوست چوں او بحضور موصول
 اگر غیر او در غفلت و خطر ه بود آن قدر مضرت ندارد که غفلت او دارد گویا غفلت و خطر ه قلب مرض ذاتی است
 و درونی و غفلت و خطر ه خیال با وجود حضور قلب مرض عارضی و بیرونی چه بعد از رفع خطر ه از قلب مور و خطر ه داغ
 و خیال است شان ما بین المرضین ربنا اتم لنا نورنا و اعف لنا انک علی کل شیء قدید +

مکتوب و هم بحقائق آگاه خواجہ محمد صغیر در بیان آنکه سیر فانی که عبارت از طی مقامات
 اعشره است و طریق بزرگان ما در سیر انفسی بطریق اجمال قطع میشود و معامله محب
 از آفاق و انفس بیرون می رود و بیرون انفس و آفاق معیت بیچون با محب بدین می آید
 حضرت حق سبحانه از خود را سنجید بجناب قدس خویش بیانی و ما در احوال درویشان اسخند و مستوجب حمد است

و حلی نیست سابقہ عنایت می باید و پس باید دانست که جائز بلکه واقعہ است کہ خال خال از افراد ائمہ را
بطفیل پیغمبری اللہ تعالیٰ علیہ وآلہ وسلم بہرہ اصالت حاصل بود ہر چند قلیل ہوند بل اقل زیادہ از دو کس
معلوم نیست کہ باین کرامت ممتاز باشند۔

مکتوب ششم بجمالتق و معارف آگاہ مولانا محمد حنیف در بیان بعضی از لوازم طریق ارشاد

بامواعظ و نصائح

الحمد للہ و سلام علی عباده الذین اصطفی صحیفہ شریفہ اخوی اعز می مولانا محمد حنیف رسیدہ بہ پیشخوشوقت
ساخت و از مطالعہ احوال پسندیدہ بعضی از اہل طریقہ کہ نوشتہ بودند فرحت افزو واللہ اکثر اخوان فی الدین
و شبتنا و ایام علی الصراط المستقیم باید کہ توجہات را از آنہا دریغ نداشتند و بحفظ نسبت و دوام ذکر و مراقبہ
و آداب طریق دلالت نشان نمایند و از صحبت مخالفان بازدارند و باتباع سنت امر کنند تا راہ ترقی مفتوح
باشد و ہر کہ شوق آرزو طلب اخذ طریق نماید طریقہ را با و نگویند و بروت را درین امر راہ نہ ہند و در کار طلبہ
سرگرم باشند و اگر طالبی را ذکر در نگیرد او را از ذکر بازداشتہ بجز و قوت قلبی امر نمایند و توجہات کنند اسبب
کہ ذکر در گیرد دیگر باید کہ راہ ملاقات اہل دنیا ہما کن بر بندند و بزاویہ نامرادی خو کنند و حیات چند روزہ
را در تحصیل زاد آخرت مصروف دارند و سایر امور را بحضرت حق جل و علی سپارند رب المشرق و المغرب
لادالہ الاہوفا تخذہ و ثبلا و اگر طبیعت شوق صحرا کند بسیر صحرا بر آیند بالجدۃ ہر کجا خود نباشی اسبب باش
والسلام علیکم و علی سائرین اتبع الہدی و التزم متابعتہ المصطفی علیہ و علی الصلوٰۃ و البرکات العلی +

مکتوب ہفتم بہ غلام محمد فاروق در بیان واقعہ روشن کہ دیدہ بود و جواب استفساری

کہ از حدیث لا صلواتہ الا بحضور القلب منوہ

الحمد للہ و سلام علی عباده الذین اصطفی المکتوب مرغوب برادر اعز و ارشد میان غلام محمد فاروق رسیدہ سرت
بی اندازہ بخشید اللہ تعالیٰ بدرجات کمال ترقی بخشا و نوشتہ بودند کہ از غیب آواز سے بگوش رسید کہ تو از اولیائے

الحمد العین ما لم یحیط بهم و در حدیث است المصلی یقرع باب الملك وانه من یدم قرع الباب
 یوشک ان یقتله بهم و در حدیث است مثل الصلوة الخمس کمثل نهر جار عذب علی باب احد کفرغیبیل
 فیه کل یوم خمس مرات فدا یبقی من ذلك من الدنس بهم و در حدیث است ان من حافظ علی هؤلا
 الصلوة المكتوبات فی جماعة کان اول من یجوز علی الصراط کا البرق اللامع وحشرة الله فی
 اول زمرة من السابقین وکان له فی کل یوم ولیلته حافظ علیهن کاجر ابف شهید قتلوا فی سبیل الله
 واز اموال نامیه و النعام سایمه زکوة بمصارف ان مینت و رغبت با ید و او فی الحدیث ما نقصت صدقة
 من مال و ما زاد الله عبداً العفو الا غرا و ما تواضع احد الله الا رفعه الله و بهم و در حدیث است
 ما من صاحب ذهب و لافضته لا یودی منها حقها الا اذا کان یوم القیامة صفحت له صفا یمر من
 نار فاحمی علیها فی نار جهنم فتکوی بها جنبه و لحمها کلها ردت بروت اعبدت له فی یوم کان
 مقداره خمسين الف سننه حتى یقضى بین العباد فیروی سبیله اما الی الجنة و اما الی النار اذ کل
 کرم بعد حولان حول و صرف ما یتحتاج الیه اسنجه باقی ماند چهل حصه ازال فرض کرده است عجب بی انصافی باشد
 که در اداسه آن هم تسایل نماید و بحیل بگذراند جان و مال هم از دست تعالی اگر ایشا تمام مال بفقر میفرمود
 و طلب جان مینمود و مثولها ان بارگاه حمدتیش بچین ابر و بشوق از هر چه تمام ترا ایشا جان مال
 میکردند سعادت خود دوران میداشتند شمر ان قال لی مت مت سمعاً و طاعة +
 و قلت لداعی الموت اهلا و مرحبا به خوش گفت بیت گریب نقد جان تو استی خریدن وصل دوست
 طالب وصل تو بودی هر که جانی داشتی + و روزه ماه مبارک رمضان بذوق باید داشت سعادت
 خود دوران گرسنگی و تشنگی باید دید و در حدیث است کل عمل ابن آدم یضاعف الحسنه بعشر مالم یل
 الی سبع ما نه ضعف قال الله تعالی الا الصوم فانه لی و انا اجزی به یدعم شهوته و طعامه من
 اجلی للصایم فرحان فرحة عند فطرا و فرحة عند لقاء ربه و یخلف فم الصایم اطیب عند الله
 من المسک و الصیام جنة فاذا کان یوم صوم احد کفر فلا یوفت ولا یصخب فان سابه احد
 او قاتله فلیقل الی امر صایم متفق علیه و حج خانه کعبه بر تقدیر و خوب و شرائط آن با بکرو و از خانه بصا^{خانه}

تقرب با پجست و پی باید برو فی الحدیث تابعوا بین الحج والعمرة فانهما ینفیان الفقر والذنوب کما ینفی
الکیر خبث الحدید والذهب والفضة و لیس لخبته البروزة ثواب الا الحینة و چون بنا کے سلمانی
بر پنج چیز است یکی شہادت ان لا اله الا الله وان محمد رسول الله و چہار و گیارہ است کہ مذکور شد پس
اگر در یکے ازیں پنج چیز خلل رود در سلمانی خلل رود چنانچہ خانہ کہ بنا کے آن ہر چہار دیوار و سقف است
اگر یکے از پنج چیز نباشد خانہ نام نام دویر است بعد از تصحیح عقاید دینیہ و اعمال صوریہ سلوک طریقہ صبیہ
علیہ قدس اللہ تعالیٰ ارواحہم ناگزیر است تا معرفت حق جل و علا بحصول پیوند و نجات از ہوائے
نفسانی صورت بند و بندہ کہ معرفت صاحب خود ندارد و نمی شناسد عجب است کہ چہ نوع زندگانی
مینماید و بچہ مانوس و بالوفست خوش گفت بہت بچہ مشغول کنم دیدہ و دل را کہ بدام *
دل ترا مطلبد دیدہ ترا میجوید * در عالم مجاز تو کرمی کہ بصاحب خود معرفت و راہ سخن نہ دار و از
اعتد او خارج است و از اعتبار خارج و معرفت بطور ایتطالیفہ علیہ بے فنار فی المعروف صورت نمید
تا وجود عارف در میان است ازین معرفت بے نصیب است بہت از نسبت حجاب تو یقین است *
شرط ہمہ رہ روان ہمین است * فنا و بقا امر است کہ بوجدان صاحب آن تعلق دار و بہ بیان است
نہ باید ۶ لذت می نہ شناسی بجدانچستی * پس بر عقلا و ہوشمندان لازم است کہ در حاصل کار و نقد
روزگار خود تامل نمایند ہر گرا این معرفت حاصل است فطربی و بشری آنچه مقصود از آفرینش او
بود بجا آرد و بحال انسانی رسید لملووی قدس سرہ ۵ و آنکہ دانستی کہ ظل کیستی *
فارغی گر مردی گزستی * چون بدانستی تو خود را از سخت * موی آنحضرت نسب کردی دست
و ہر گرا این دولت مطلوبہ حاصل نیست باید کہ از طلب آن فارغ نہ باشد و از ہر جا بوی ازین مطلب
بشام جان او برسد در پے آن شود و بتعمیر چیزے کہ تخریب آن خواستہ اند نہ پردازد و گریہ نایافت
و ماتم فراق خود ہموارہ داشتہ باشد و ترسان و لرزان بود مبادا مطلوب را در آغوش تا کشیدہ
ندای الرحیل بگوش رسد و آنچه درین نشاہ ازوے خواستہ اند حاصل نامودہ ازین سرے
فانی رخت بر بندد فردا بکدام رود در مضرت صمدتیش در آید و بکدام جہل زبان عذر بکشاید و بارہ

در دنیا اندنی نیست بهیت ترسم که یار با مانا آشنا بماند + تا دامن قیامت این غم با به نماند +
 باید دانست که بهترین طریق از برای سئو و تسلیک راه حق جل و علا طریقہ علیہ نقشبندیہ است
 قدس اللہ تعالیٰ اسرار الہیہا چه اکا بر این طریقہ عمل بسنت اختیار کرده اند و اجتناب از بدعت
 گزیده طریقہ خواسته اند که اقرب طریق بود و البتہ موصل باشی و نہایت در بدایت آن مندرج بود و بعد
 از حصول بدرجہ بحال آگاہی شان فوق آگاہی دیگران گشته بہیت نقشبندیہ عجب قافلہ سالارانی
 کہ بوند از رہ پنهان بجرم قافلہ را + پس طالب حق جل سلطانہ را اختیار این طریقہ عالی السب و اولی
 باشد کہ راہ نزدیک تر است و البتہ موصل است اللہ تعالیٰ ما فخر را از برکات این اکا بر بہرہ ور کند
 و از سر چشمہ فیضان سیراب گردانا و و اسلام علیکم و علی سائر من اتبع الہدای و الزم متابعتہ
 المصطفیٰ علیہ و علی الہ و الصلوٰۃ و التسلیمات و البرکات العلیہ +

مکتوب دوازدهم بجهت صلاح کابلی در اشتغال با استغفار و توبہ و ترغیب بوظایف طاعات

اخوی محمد صلاح بقوی و صلاح ار اسنتہ باشی کتابتی کہ نوشتہ بودند رسیدہ خوشوقت گردانید از
 شرمندگی و خجالت خود نوشتہ بودند و رہائے توبہ مفتوح است و از او تعالیٰ رؤف و رحیم از تقصیرات کہ
 بیچیکس ازان خالی نیست عفو مغفرت خواهند و بزاری ستغفر بودند و بزرگ و فکرہ گرم باشند و اوقات بوظایف
 طاعات و مقربات اعمال محمودارند و از بیجا نب کمال صفات تصور کنند و هیچ کہ ورت بخود ازین مہر راہ
 ندہند نوشتہ بودند نمیدانم کہ داخل مقبولانم یا داخل مردودان میرانند یا میخوانند النسخ محذوم این غم
 جائگاہ بہر دل راہ دارد و کسیت کہ ازین اندیشہ فارغ است مگر مردودی باشند از درگاہ کریم امیدوار باشند

مکتوب سیزدهم بخواجہ محمد حنیف در جواب مکتوب او کہ در حسین احوال بعضی باریان خود نگاشتنہ

بود با بعضی آداب ضروریہ بخت و ترغیب بر ضبط اوقات

الحمد لله و سلام علی عباده الذین اصطفیٰ صحیفہ شریفہ اخوی اعری مولانا محمد حنیف کہ درینولا

ارسال داشته بودند رسیده خوشوقت ساخت و کنایتی پیش ازین عزیز نیز رسیده بود از احوال سترشان
 خود نوشته بودند احوال محمد هاشم و فاضل سنجیده و اصیل است در مدت قلیله اندکی از طالبان باین قسم احوال
 مهتر میشوند این قسم طلاب که مطلق نباید گذاشت و بر کار عقید باید ساخت و در تربیت آنها حد تمام معنی باید بود
 جوهر نفیس کم یا بست عزیز باید داشت و هر که طلبش نماید مشغول سازند و حلقه را سر گرم دارند و سبک ذکر و گریز
 از ذکر گفتش باز دارند و مجرد و قوت قلبی امر نمایند چون بچیندی برین طریق مد اوست کند امید است که
 ذکر سهولت در گریز و لیکن توجهات را از وی دریغ نباید داشت و یاران طریق که بعضی از آنها ضریح
 ولالت مینموده باشند وصول فیوض و برکات طریق بی رعایت اداب میسر نیست شنیده باشند که هیچ
 بی ادبی بجز از رسیده است جل و علا در عدم رعایت اداب پله حذر غالب است نفع موقوف دیگر باید که
 در ضبط اوقات کوشند و در اهم امور صرف نمایند با ابطال کشت و از کثرت اختلاط با مردم محترمانه
 که رونق نسبت باطن رومی بر دینی نیت صالحه با خلق صحبت داشتن سبب انقطاع است از خالق
 تعالی عزیزی گفته لا تصحب الا شرا را لا تقطع عن الله بصحبه الا خیار یعنی با بدان صحبت مدار
 و با بیجان نوعی صحبت دار که از حق جل و علا منقطع نشوی و با مریدان و سترشان چنان سلوک
 نمایند که در نظرشان همیب و باوقار در آیند آنقدر انبساط نکنند که سبب جرات و گستاخی گردد و خلل
 در کارخانه آنها افتد دیگر چون حواس منتهت است بچیزی دیگر نمیتواند پرداخت شب دو شنبه نیم ماه
 حال که ماه ذالحجه سنده کبیر از پنجاه هجری است حضرت قبله گاهی والده ماسفر آحضرت گزیدند و پیمانندگان
 جگر کباب و دیره پر آب گذاشتند و جوهر شریف شان وسیله سعادت کونین و در پیچه رضامندی رب الشرفین
 بوده که الحال از کسب آن ازان راه حرمان دست داده است انالله وانا الیه راجعون یاران
 و دوستان هفتاد هزار بار کلمه طیبه لا اله الا الله خوانده ثواب آنرا بروحانیت ایشان بگذرانند و السلام
 اولاً و آخراً

مکتوب چهاردهم شیخ عبدالکریم کابلی در جواب کتابتی که نوشته بود با ترغیب بر علومت و انزوا

سعادت آثار مولانا عبد الکریم همواره در ترقی باشد استقامت اوضاع شما که گوش رویش و سبب است
میگرد و زادک الله تعالی و ایانا استقامت کتابی که منضم احوال و ترقیات خود نوشته بودید رسید میضامین
آن بوضوح انجامید حمد الله علی ذلک بکار خود سرگرم باشند و عالی که رو بدید شکران بجا آرند و بل من مزید
گویان بان خورسند نباشند و ترقی از ان بخواهند ان السعید معانی الهمم حق تعالی عالی بمننازادوست
میدارد و بعزالت و انزوایشتر راغب باشد و کسانیکه آنها را طریقه گفته اند باحوال آنها پردا زند و عددی
که تعلیم طریقه آنها مجاز بوده اند اگر ان عدد تمام شده باشد مثل آن عدد دیگر طریقه بگویند و اسلام

مکتوب پانزدهم مولانا محمد حنیف در نصیحت و تخریص بر استغداد آخرت

بعد الحمد والصلوة و ارسال التحیات میرساند احوال و اوضاع فقرای این حدود مستوجب حمد است
المسؤل من الله سبحانه سلامتکم و عافیتکم و استقامتکم علی الطریقه المرضیه و السنیة السنیة
و ترقی درجاتکم المعنویة مخد و ما مرگ پر تواند اخت و اجل مسمی رسیده آمد و هیچ سر انجام نشد و تهمیه
اسباب این قسم سفر دور و راز از دست نیامد جلاء الموت بجد افیره جاءت الراجفة تتبعها الرادفة فسوس
اشرف عمر در هوا و هوس رفت معلوم است که در ازل عمر چه خواهد کرد و گروه این وقت چه اعتبار خواهد
داشت از راه خجالت آب شده میرود و زبان خدر نماند خوش گفت س کنون چه عذر گناهان خوشین خواهم
ز شرم خون چکرم از بدن بجالی عرق سعادت آثار فضایل بیگ از دوستان صمیمی است متوجه کابل
است توقع که لوازم دوستی را بظهور آرند خواجه محمد رضا نیز از یاران طریقیست توجیهی بیاطن او هم
مرعی دارند و السلام اولاً و آخراً

مکتوب شانزدهم خواجه عبدالرحمن نقشبندی در گزار می ابا کرام ایشان و بیان آنکه

با وجود کمال استعنا شد شوق باصل منسوب است و بیان فناء و بقای عارف
الله تعالی ذات بابرکات مخدومی و مخدوم زادگی را مشمول الطاف و عنایات خوش داشته ترقیات

صورتیه و معنویه ممتاز و ارا در حقوق بزرگان ایشان بر ذمه ما فقرانه آنقدر است که در چیز تحریر و تقریر آید
 سلوک طریق اهل الله را ازین بزرگواران اخذ نموده ایم و اقسام جذبه را از برکات شان استفاده کرده ایم
 فتاوی و بقا در صحبت شان موجود است و سیر الی الله و سیر فی الله از مجلس شان ما خود اتباع سنت و
 اجتناب از بدعت که مدار کار و بنیاد این معامله است و شکر فیوض و اسرار بی اندازه از نور هدایت این حشر شهاب
 و لایست آفتاب س منوره ایچم چه طریق دیگر از امور متبدعه خالی نیست و طریق این اکابر بعینه طریق صحاب کرام است
 علیهم الرضوان لهذا این طریق اقرب طریق آمد و البته موصل گشت و نهایت و گیران در بدایت شان مندرج شد
 نقشبندی عجب قافلده سالار آید که برند از ره پنهان بحرم قافلده را + بالجمله اگر ظاهر است از اطوار این بزرگواران
 آراسته است و اگر باطن است هم از انوار شان پیرایه خوشگفت **س** شکر فیض تو چنین چون کنایه ابرها را
 که اگر خار و گر گل همه پرورده است + این درویش در شین از جهت عدم لیاقت خویش قابلیت مجلس بزرگان
 ندارد و اگر تقصیری از وی در ادای حقوق رفته باشد عفو خواهند نمود و حقوق سرتاپاست و ادای آن در حوصله
 این سگین نیست مگر کریمان از روی کرم عفو فرمایند و ناقابل را با این همه باقی قبول نمایند **ع**
 با کریمان کار با دشوار نیست + بی از پیشگاه چنین آمده است و ممکن معیوب را بشرف قبول و احب الوجود
 تعالی رسانیده چنانچه غزیری گفته است رباعی تو بعلم ازلی مرادیدی + دیدی آنکه نعیب بخردیدی +
 تو بعلم آن و من نعیب همان + و ممکن آنچه بخود پسندد + و عجب تر آنکه اشد شوق با وجود کمال
 عز و استغنا با حضرت منسوب گشته که در دو چرامنوب نکرده که هر چه باصل راجح است و برتره و خوب
 منسوب اشد و راجح است مصرعه در خانه بکده خدای ماند همه چیز + شوق ممکن در جنب شوق و احب
 تعالی حکم محو متلاشی دارد چه ممکن هر چه دارد از قسم خیر و کمال از وجود و توابع وجود همه استفاد و ستار
 از مرتبه و جوست و ظل و پر تو ظل را باصل چه مساوات ظل در امری بخود استقلال ندارد اگر خیر و کمال
 عاریتی را بخود نسبت نماید خاین در امانت بود و دعوی همسری و شرکت باصل پیدا کند کمال در حق الوفی
 کمال است و خیریت و سلب خیریت کمالات عاریتی از خود دانسته خود را با این گمان فاسد خیر و کمال
 تصور نموده است و بنیاد در ازین بے بنیاد نهاده **س** مداحی خود بر غم حاسد تاکی +

ترویج چنین متاع کاسد تاکی + تو معدومی خیالستی از تو + فاسد باشد خیال فاسد تاکی +
 و چون سابقه کرم صاحب دولتی را با این دید بنوازند و او از روی ذوق و حال دریا بد که کمال است
 که منسوب باوست همستار و ستفاد از مرتبه و جوبست و ظلال کمال اوست تعالی + بیت
 بیا و روم از خانه چیزے نخست + تو دادی همه چیز من چیزتت + این زمان سر رشته سعادت
 بدست آید و امید نجات از گرداب جهل مرکب حاصل شود اللهم لوی قدس سره
 چون بدستی تو خود را از نخست + سوئے آنحضرت سب کردی درست + و آنکه دانستی که ظلمت
 فارغی گرمی گزینی + ازین مقام چون ترقی میتواند که کمالات منعکسه را درست باصل سازد
 و خود را که مرآت این کمالات بود بعدم صرف ملحق یا بد این زمان از عارف نه نامی ماند و نه نشانی
 فاعول مع ما عول قلم ایجا رسیده و سر شکست و السلام اولاً و آخراً +

مکتوب ہفتم نجو اجمہ حنیف در غیب برد و ام اضطراب و نوازل حزن

بِسْمِ اللّٰهِ حَامِدًا لِلّٰهِ الْعَظِيمِ وَمُصَلِّيًا عَلَى رَسُوْلِهِ الْكَرِيمِ مَكْتُوبٌ مَّرغُوبٌ اِخْوٰی اِعْزٰی رَسِيْدَةٌ خَوْفٌ
 ساخت آنچه از واردات نوشته بود دید نیک و عالی است قل رب زونی علما در کار سترشان سرگرم
 باشند و بی آرام بودند خنکی ولی و داعی نصیب اعدا با و بزرگی گفته است که تصوف اضطراب است چون
 سکون آمد تصوف مانند طالب بی اضطراب و التهاب نیست و عارف بی درد و حزن نه هر گاه مفرح و جود
 علیہ افضل الصلوٰة و اکمل التحیات بدوام فکر و توصل حزن موصوف باشند کما ورد بد بگراں چه رسد
 و السلام علیکم و علی اهل بیتکم +

مکتوب ہشتم بمولانا غازی سرسندی در جواب استفساری کہ از سلب نسبت و حزن نوشتہ

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ - حَامِدًا و مُصَلِّيًا صَحِیْفَةٌ بِرَادِرْ گرامی مولانا غازی رسیده خوشوقت ساخت
 حمد اللہ سبحانہ کہ بجاقتند و از یاد فقر فارغ نہ نوشتہ بودند کہ عزیز است از فرزندان گنج شکر در بر با پور

اسودہ است سه روز بر سر قبر اورفته نشست بعد از سه روز ظاهر نمودند کہ اگر از ہر طرف ترک کنی از ما ترا
 نصیبی است فقیر بعد از ان ترک رفتن آن روضہ نمودد عاصی این گفت و گو نفہمیدم کہ چہ بود و مخدوما میتواند
 کہ امتحان شما و گفت و گو خواستہ باشد و آزمائش منیودہ باشند و نیز نوشتہ بودند کہ نسبت عزیز می سلب کروم اما
 بیسج زیادتی از ان سلب و در خود نفہمیدم و در ان عزیز بیسج یکے مفہوم نشد موجب این چہ باشد مخدوما مقدمہ اولی کہ
 در خود یافتند معقول است چہ سلب کہ نفی نسبت است از شخصی مستلزم ثبوت نسبت مسلوبہ و رسالت نسبت اما مقدمہ ثانیہ
 محل تامل است چہ سلب مستلزم کی است و مسلوب عنہ پس آنچه نوشتہ آید کہ بیسج یکے مفہوم نشد مینواند کہ محمول ان باشد کہ
 بعین نسبت مسلوب نشود و انرا ان ہنوز باشد و انرا بعین نسبت نفہمیدہ باشد بی کم کاست چنانچہ اخگری را در سازند
 و انحرارت در وی باقی باشد و احتمال دارد کہ مقدمات سلب اسلب نفہمیدہ باشد و فی الحقیقت سلب متحقق
 نہ باشد نوشتہ بودند کہ بعد از نماز تہجد کہ می نشیند در خود نہ توجہی و نہ مشغلی غیر از افلاس بیسج نمی یا بدخندہ آنچه زیادتی
 ممکن است فقر و افلاس است ہر کمالی کہ در وی نمودار است عاریتی و انعکاسی است کہ ممکن باین دیدنی میناید
 در و از برین بے بنیاد ہوادہ و دعوی شکرک بھاب خود و کمالات پیدا کردہ و چون بسابقہ عنایت بداند
 کہ ذات او عدم است و این کمالات ہمہ عاریتی و امانتی است ناچار کمالات را باصل ملحق خواهد یافت و امانت
 را باہل امانت خواهد سپرد و بفقروانی و افلاس حلی خود متحقق خواهد شد نوشتہ بودند کہ در نماز حضور خاص دارد
 کہ در ان فتوری نسبت مخدوما این حالت اصیل و کیفیت صلوتیہ بر غیر صلوتیہ تفوق دارد و اسلام +

مکتوب نوز و ہم بمولانا محمد حنیف در تعمیر اوقات

برادر گرامی مولانا مولوی محمد حنیف ازین درویش و ریش سلام عافیت انجام خوانندہ نسبت کہ از ان
 برادر خبری نرسیدہ خاطر نگرانست مخدوما وقت کار است نہ ہنگام گفتار شہائے تار را بگریہ استغفار روشن
 دارند و تکبیر کلمہ طیبہ توحید ہوارہ رطب اللسان باشند و از تلاوت کلام مجید موافق وقت و حال حظی فراگیرند
 و از نماز با طول قنوت خالی نباشند و تعلیم و تعلم حریص ہونند جارت الراجعہ بتبعہا را دفتہ +
 مکتوب ہم نیز بمولانا محمد حنیف در جواب عرضیہ وی کہ متضمن شوق عزلت و حوالہ بیان بود

الحمد لله و سلام علی عباده الدین مطفی صحیفہ شریفہ رسید سرور و شوق ساخت حمد اللہ سبحانہ کہ بجا افتد و شوق
 محبت و رابطہ عنومی ہمراہ در قوت است الناس حصول بعضی آرزو ہا نمودہ بودند از علم بتفصیل احوال و معارف
 و حقایق و کشف تفصیل احوال طلبہ و جزآن امیدوار باشند و با بچہ نصیب وقت است شاکر بودند لکن بشکر تم
 لاریں نکر بندہ را با آرزو کار بسا است کہ تمنا می امری نماید کہ در حق او مقدر نیست حضرت کلیم علی نبینا علیہ
 الصلوٰۃ والسلام طلب رویت نمودہ بالفعل بوقوع نیامد و حکم شد یا موسیٰ الیٰ اصطفیتک علی الناس برسالاتی
 و بجلالی فخذ ما آتیتک و کن من الشاکرین نوشتہ بودند قریب بمکیال است کہ خطرہ آنکہ را ہی آمد و رفت مرید
 را سد و دسازد بلکہ از خان و مان گذشتہ بکنجی قرار گیرد و ماتم عصیان خود دارد بسیار است اما از تہر است
 مخدوم ہر اسان برائے چه باشند کہ است کہ این آرزو در دل ندارد و عطلت ایمون و مبارک است اگر حقوق خلق ضایع
 نشود و صحبت لمدنی المدا اگر احیاناً واقع نشود مدانی غرض عزلت نیست العزلة بنیۃ الصدقین شنودہ
 باشند خوش گفت بدیت بکنج غاری خلوت گزیم از ہمہ خلق اگر آن لطف جهان بار غار را با باشد چو دل
 احوال ملا علی محمد و ملا عبد السلام کہ نوشتہ بودند و نیز نوشتہ بودند کہ نسبتی کہ بمن روی میدہد با منہا میدہد
 و کذا مطالعہ آن مسرت فراوان بخشید احوال بلند و پسندیدہ است و شعر با انجام کار کتابتی کہ ملا پائندہ محمود
 پیشین احوال خود بشما نوشتہ نیز رسید آنچه نوشتہ است از حصول نسبت بکیفی و بی رنگی و ترتیب لذات بران
 و تمثل نفس امارہ و شمول و احاطہ آن نسبت تمام وجود را و محویت و تلاشی اولاد پرست و از گذشت آن
 بگوشت بعد از ان ہاستخوان بعد از ان سربت محویت از ظاہر بہ باطن و بی تاب گشتن و نعرہ بر آوردن
 کہ آہی چه کردہ ام کہ مرا نیست و نابود ساختی و شنیدین الہام کہ ہذا جذبہ من جذبات الحق شاد باش اگر چه
 ترانیت ساختم اما کارت بیک ساختم بعد از ان باز ملہم گشتن ہذا الطوف من الطاف الحق و ہذا مقام جمع
 الجمع لا وصف لہ الا بیان لہ و احاطہ عدم و محویت تمام موجودات را از عرش تا فرش و نفوذ نظر در لا تعین
 بعد از ان بعد از مشہور آمدن و شنودن ند کہ نہایت معاند تو تا اینجا بود ترا مخیر ساختم میان نسبت بندگی و
 آزادی بشارت یافتن از سرور دین و دنیا علیہ الصلوٰۃ والسلام ہا اختیار بندگی بعد ازین عروجات بردن
 آمدن و دیدن واقعہ ہمہ بوضوح انجام مید چیز ہائے عالی و دلپذیر ہست و اسلام اولاً و آخراً

مکتوب بست و یکم بمبیر از غضنفر در تذکیر و تنبیه و حفظ اوقات

تخمده و نصلی علی نبی الکریم احوال و اوضاع فقرائے این حدود مستوجب حمد است امید که آن عزیز بجاییت
و جمعیت باشند و بر جاوه شریعت علییه و سنت مصطفویه علی صدرها الصلوة و السلام و التحیة مستقیم و مستقیم بوند
و از قشر لب آمد و از لفظ مبهمی که آید در دوام مراقبه و نفی خطرات کوششش بلیغ نمایند تا حضور مع السد که
دل شود و صفت لازم او گردد و حضور که غیبت و قفائے آن بود در طریقچه ما چندان اعتبار ندارد و با جمله
عمر چند روز نیستیم آنچه مطلوب از خلقت است درین فرصت بسیر بست باید آورد و الا غیر از حسرت
و ندامت هیچ نیست وقت کار گذشته میرود و خیر شرط است توقع که این دور افتاده راه عمارت سلامتی
خاتمه یابد و سیکرود باشند و السلام *

مکتوب بست و دوم بمولانا محمد حنیف در ولالت بقناعت و تعمیر وقت

اخوی گرامی مولانا محمد حنیف ازین دور افتاده دعا خوانند مجاری امور شکور است امید که آن برادر نیز بجاییت
و جمعیت باشند و چیزی که منافی جمعیت باطن بود از آن یکسو بوند و سعی قوت روزمره خود را پریشان سازند
حق سبحانه تعالی مشکفل از زاق عبادت است اگر باندک سعی چیزی بدست می آید فیها و الا از پی آن
نزد و بصحبت اهل غفلت در کارخانه باطن خلل بیندازند و دوام توجه اقبال را بجناب قدس ایگان
از دست ندهند و هر چند باطن را اقبال و ایمی بود ظاهر را از آن جدا سازند و السلام *

مکتوب بست و سوم بمولانا ابوالفضل کشمیری در تحقیق مقام خلاص و کربان دوم حضور

صحیفه شریفه رسیده سبب محسرت گردید حمد السد سبحانه که بجاییت اند و از یاد فقر این فرار نیستند و از شوق
مطلوب بی همتا خالی نه حق سبحانه تا بره این شوق را اشتغال دارد و تا محبت را در باطن بسیر و زاد تا از ما سوا تنها
برماند و بملازمت قرب و معرفت بسید رساند از اشتغال مطالعه کتب و درس علوم نوشته بودند نیک و مبارک است اللهم زد

لیکن این قسم اعمال خیر اوسیدہ پیش نہ اندازند و مطلب اعلیٰ را ورائے این تصور فرمایند شریعت را سه جزو
 است علم و عمل و اخلاص علم و عمل را علماء ظاهر تکفل اند و حقیقت اخلاص که جزو ثالث است مربوط ب معرفت است
 و وابسته بخدمت صوفیہ کرام کہ علماء باطن اند و آنکہ گفتیم کہ حقیقت اخلاص الخ زیرا کہ صورت اخلاص عوام را نیز
 حاصل است صورت اخلاص آنست کہ محتاج بعمل و تکلف بود و موقوف باحضار نیت باشد این اخلاص ادوام
 نیت صاحبان کہ گاہی باخلاص است و گاہی اخلاص محض است و المخلصون علیٰ خطر عظیم شنوده باشند
 حقیقت اخلاص آنست کہ از کسب و تحمل و راسته است و از تکلف گسسته دوام پذیرفته است صاحب این
 اخلاص کہ محض است بفتح لام محتاج تصحیح نیت نیست و نیت او بقنا و بقا تصحیح یافته است اماره او کہ محل
 صفات ذمیمہ است فدائے موالیٰ خود گشته و باطمینان پیوستہ محذوم از سبق باطن خود هیچ نہ نوشته آید و از
 شکر و شکایت آن حرفی نگاشته این بخت عظمیٰ را از دست نہ دهند چندان مداومت بذکر قلبی نمایند کہ ذکر صفت
 و ملکہ دل شود و از تکلف یاد کرد و وارد و غفلت ظاہر و سرایت نکند و نوم و تقیظہ در حصول آن یکسان بود
 ۶ این کلر دولت است کون تا گرد بند بہمت را بلند دارند و هیچ چیز غیر از مطلب اعلیٰ خورند بناشدان اللہ
 بجزب معالیٰ الصم والسلام اولاً و آخراً

مکتوب بست و چهارم بمولانا محمد حنیف در تقویٰ و تسلیم

حامد و صلیا علی رسول الکریم اما بعد فجماری الامور مشکورۃ المسؤل من اللہ تعالیٰ سلامتکم و ثباتکم و استقامتکم
 مکاتبت شریفین بتعاقب یکدیگر رسیدند اللہ تعالیٰ بمنہما سئو مقاصد رساند و از کمالات صباحت ملاحت نصیبی
 ارزانی دارد و صباحت را بجایشی ملاحت مزج فرماید انہ قریب بحیب آرزوی ترویج این طریقہ و طراوت سنت سنیہ
 و تلاشی بدعت نامرضیہ نموده بودند بحضرت عالم الغیب و حکیم مطلق آرزو مفوض دارند آنچه مقتضای حکمت و اراد
 اوست بظہور خواهد پیوست ہنگام قرب قیامت است ایمان سلامت بدون درین طور وقت پختن بسبی مغفرت است
 غایت الامر و عا و توجہ درین امر سانی تقویٰ نیست سانی تقویٰ التجار کون با سو است تو ہم آزر کہ از نیجانب
 تمجیل نموده اند ہم محض است اینجا کمال صفاست نقل نوشته ملا عوض و الخ بیک کہ فرستاده بودند از ملاحہ آن

ذوقین گشت احوال صحیح است بعد استخاره ای بیگ را اجازت تعلیم شیخ خاص معهوده بدیند گنجایش دارد بعد از
ظهور تاثیر صحبت و استقامت و ترقی بران عهد و بقیر ایند و احوال صوفی نظر عم بسیار اصیل است و از بار دیگر که
نفی حضرات از و تاثیر توجه او نوشته بودید و استفسار اجازت تعلیم طریقت بوی نموده واضح گردید اگر استخار راه بود
و استقامت او صلاح او بود انشاء اجازت بشرط استقامت بدیند و اسلام علیکم و علی سایرین لدیکم من اهل طریقتکم +

مکتوب بیست و پنجم نیز بمولانا محمد حنیف و راحیای حضرت ولایت بقر و و رع و تقوی

بعد الحمد و الصلوة و ارسال التیبات میرساند احوال او صلاح فقر این حد و دستوجب حمد است بدتیت
که کتابتی از شما رسیده خاطر نگار است اللہ تعالی بجانیت صوری و جمعیت معنوی دارد و از تفرقه عا کر مامون و
محفوظ کن و کرمیت را در احیای سنت پیغمبر علی آله الصلوة و السلام و التجه بر بند که ظلمات بدعت که عالم را
فر گرفته است درین طور وقت علی الخصوص احیای سنت کاریت بزرگ من احیای سنتی بعد ایت فله اجر ماته
شبهه شنید و باشند و صحبت اغنیار اغب نموند و فقر و نامردی را عزیز دانند و و رع و تقوی را بجان خواهند
گناه را از آنک ندانند و این دور افتاده را از دعای خیر نمی کنند ۶ این کار دولت است کنون تا کراد بند و اسلام علیکم

مکتوب بیست و هشتم بلا حامد در بیان تخلص از و قایق شرک خفی و تحقق کلیمه تعارف و لایذکر اللہ تعالی

قال اللہ تبارک و تعالی و تحسبهم القاطنا و هم رفود و بقلبه ذوات الیمین و ذات الشمال ظهور وجود و توابع
آن از اوصاف کمال و در مرات ممکن ممکن را از ظاهری او در توهم خیر و کمال او انداخته است و باین توهم عدست
ذاتی و نقص و شرارت جلی خود را فراموش ساخته درین نمود بی بود بینا و بچود نهاد و است و ما خویا شرکت و عی
همسری بصاحب خود در کمالات و باخص اوصاف او پیدا کرده حدید البصر همواره عدسیت و شرارت ذاتی
خود را مشاهد است و کمال و جمال از اصل می بیند و عاریت و امانت پیش تصور نمی نماید و مدبر و متصرف در امور
حق تعالی می یابد حصول حقیقت بندگی درین بوطن اوست تخلص از انانیت اماره که ناشی از جزایلیسی است
درین مقام است سالک این راه را ضرور و ناگزیر است که اول اثبات بندگی خود نماید و از بندگی نفس و پرستشها

بر آید و از ما خولیا کے مولائے و ادعائے ہمسری خلاصی بلکہ نامور و الطاف الہی جل شانہ و عنایات نامتناہی گوید
 ہر چند آن پیش این میشی ہر عارف کہ باین نفی و تخلص متحقق است خیال کند کہ معاملہ نفی را با انجام رسانیده است
 و بحقیقت تخلص رسیده چندین عقبات و سد و در بیان است کہ از حد بیرون است سالک بیچارہ از اول قدم
 بعزیت خود بیک شاید و بترانہ این تخلص می سر آید و نفی وجود بشریت می نماید و تا میرود و خروج مینماید و مراد
 این نفی و عدمیت قطع میکند تا کہ ام صاحب دولت بود کہ با انجام این معاملہ رسد و بحقیقت این تخلص حاصل گرد
 شعری کیف الوصول الی السعاد و و ہنا ۴ قلل الجبال دو و نہن جتوف ۵ بی اجتبا و صطفا باین درجہ قصوی رسیدن
 بسی دشوار است اہل انابت را حصول این معنی مستصعب ہر قدر این تخلص و عدمیت دست و پد مختتم است
 و ہمان قدر مدارج قرب و مراتب انبساط حاصل است تفاضل اقدام اہل التذقیات این نسبت علیہ است
 سالک این را پیش از رسیدن بحقیقت این تخلص و این نسبت علیہ تکرار کلمہ نفی و اثبات گویا اثبات الوہیت ختم
 مینماید و چون مراتب نفی ہنوز در پیش دارد و با انجام رسانیدہ اثبات او ہم در راہ است و سخن کوتاہ شبایان جوید
 ہمیشہ حقیقی ندارد و در مشکلم آن آویختہ است خلاصی ازین و رطہ بی حقیقت لایذکر اللہ الا بعد صورت ندارد
 و آنکہ گفتیم کہ بے حقیقت لایذکر اللہ چہ صورت آن سالک را در ابتدا نیز دست مینماید و تا میرود باین کلمہ گویا
 میرود اگر پیش از فنا باین کلمہ مشکلم است چنانچہ ارباب تجلی صورت بس اللہ او بر تعین امکانی واقع است کہ
 آرا بعنوان حقیقت دانستہ است و این تعین قابل نفی است و اگر بعد از فنا و مراتب اسما و صفات و شیوات
 باین سخن گویا است بس اللہ او برین مراتب واقع است و این مراتب اصول سالک اند کہ بر رخ اندیش اللہ
 و الامکان نظر بہر دو طرف من وجود داخل نفی اند و من وجود داخل اثبات من و جبہ مقاصد اند و من و جبہ غیر
 مقاصد مثبت و مقصد اقصی و را بر این مراتب است و حقیقت لایذکر اللہ منوط بوصول باندرجہ فوقی
 است بلکہ گوئیم کہ تا نشاء و نیوی بریاست سالک در مقام نفی است و از نفی چارہ ندارد و نصیب از مرتبہ اثبات
 بروجہ کمال و نشاء اخروی است الا لمن جعل و نیاد آخرتہ فجازان کیون لہ حظاً و افرأ من مرتبہ الاثبات فی
 ہذہ النستارۃ ۵ اگرچہ این لفظ ممکن کار شب نیست ہر سخت مقبلان این ہم عجیب نیست ہر تفسیر سادہ لوحی از
 انجام معاملہ نفی خیال نکند کہ ممکن از امکان متخلع شود و بوجوب پیوند و قلب حقیقت شود و کلا بلکہ مراد آنست

که از هوا و تعلق بگذرد و از دقایق شرک خفی و آیه النفس وارد و نفس از ذایل پاک و مصفا گردد و گفته اند هر چه مقصود
 است معبود است پس تا دقیقه ازین و قائل باقی است از گرداب الوهیت خود تمام نمی برآید از صحبت این
 مخلص است که گفته اند هر چند که مطمئن و گردد هرگز صفات خود نگردد و هم از نازکی این موطن است آنچه
 منقولست که چون محمد معشوق طوسی را بقصر رنماز ایستاده کردند چون بگریه ای یک نعل و رسیده از هرین موی که
 بر اندام او بود خون فواره شد بعد از آن گفت که حکم من حکم زن حایضه است یعنی زن حایضه نجاست ظاهر او
 است و بدین سبب نماز از وی ساقط است من نیز نجاست باطن آلوده ام و عبادت من خالص نیست چون
 برخلاف حال و وجدان خود باین کلام تکلم نمود از بهیت آن خون از هرین موجریان گرفت و ظاهر نیز نجاست
 آلوده گشت و در رنگ زن حاضر مانع نماز آمد و سلام *

مکتوب بست و پنجم بمولانا محمد صنیف در اقبال تمام بحجاب س الہی حل شانہ و اعراض از زبان تنہ

بعد الحمد و اصلوۃ و تبلیغ الدعوات میرساند احوال و اوضاع فقرای این حدود مستوجب حمد است الرسول من تعالی
 سلامتکم و استقامتکم نمیدانم چه وضع زندگانی مینماید و بکدام مردم نشست و خوابت دارید و وقت عزیز در چه چیز
 مصروفست تا وی ایام مفارقت مبادا تا شیری نموده باشد و فتور سے آورده بود این فقیر این اندیشه است
 گیر است خوابم بشد از دیده درین فکر جگر سوزد کاغوش که شد منزل و آسایش و خوابت * بمقربین پس
 ماندگان پدر خود را در بلا نیکنید و از نعم حقیقی حل سلطانه دوری مجویند شرم بزرگان طریقت را نگاهازد الحیا
 شعبتہ من الایمان آخر از همه رویا و سحمانی آرید و همه را باومی سپارید تعالی و حسرت بے سود با خودت برید آنچه
 آرزوی اختیار شده نیست چرا امروز با خود قرار ندید و از همه دست افشانده بدامن عز و استغنا محکم نگینید کدام کنج
 برابر کنج نامرادی تواند شد خوش گفت * اگر زخم از جهان میان بر دل * ہمیں پس است که او نمکسار ما باشد * بکنج
 غاری خلوت گزیم از همه خلق * گران بطیبت جهان یار غار ما باشد * بعضی امور ضروریہ بود که درین کتابت
 بابتی درج نمود چون وقت تنگ بود نتوانست تحریر نمود بالجمله از و ما فارغ نبودند و احوال را نویسان باشند و از
 بدایت ملاقات از خدمتکاران مخصوص حضرت مخدومی ملاذی میان حیو است خاطر داشت او را مور معروفه ناگزیر است و اسلام *

مکتوب سبت و نهم بیادت پناه نیز محمد امین بخاری در ولالت بر حصول تکمیل و ترغیب کمال فنا

الحمد لله رب العالمین ابواب فیوض را همواره مفتوح و ارا و صحیفه گرامی مشرف ساخت شکایت از قلب جمعیت و فقد واردات
 نموده بودند مگر ما هر چند در جمعیت ظاهری فتور است اما امید است که معامله باطن در ترقی و تزیاید باشند کثرت واردات و
 تمون احوال از مقام تلویح مجرب است و بسیار باسوا و رفع خطرات قلب که در حضور نشان میدهند از مقام تکمیل است قلت
 واردات و احوال درین مقام قصوری ندارد چه این مقام در یحیه وصول است بمطلوب اموری که در راه او میدید که
 در اینجا باشد هیچ فکر نکند امری که در پیش دارند بان سرگرم بودند و بوظایف طاعات و از کار و مراقبات شتغل
 باشند و بکلمه طیبه لا اله الا الله نفی مرادات و مقاصد نمایند و نفی وجود کمالات تابعه آن از خود کنند تا عدیت فانی
 جلوه گر گردد و انانیت اماره روبرو ال آرد و از دعوی همسری و شرک خفی و اربد ممکن فی نفسه عدم و لاشی است
 از راه جهل مرکب خود را خبر و کمال تصور نموده است و بنیاد در از برین بی بنیاد نهاده خوش گفت
 و صافی خود بر غم فاسد تاکی + ترویج چنین مطاع فاسد تاکی + و ای اگر رحمت و شگیری نغزاید و این بیچاره را
 ازین در طه هملکه بر ارد و اسلام اولاً و آخراً +

مکتوب سبت و نهم بشیخ عرب بخاری در ولالت بر عزلت و انزوا از اعتبار

جناب اخوی اعز می شیخ عرب ازین درویش دلریش سلام عافیت انجام خوانند احوال مستوجب حمد است
 المسؤل من الله تعالی استقامتکم ظاهر و باطناً مخدوما ماندن و آمدن شما مفوض برائے شماست بعد از استخاره
 هر طور که اقبال بی تکلف باشد بموجب آن عمل کنند بعزالت بیشتر راغب باشند و از خلق مهیا ممکن بکیس بودند مگر با طلب
 حق که از برائے خدا اجل و علا با وی صحبت دارند و از درد و طالبان نرسان و لرزان بودند که مبادا احب جاه
 در پاست پیدا بد و طمع بسطن بهم رسد و خلل در کارخانه بزرگ اندازد و ازین ره گذر پر خضر باشند و مستغفر بودند
 مع ذلک باحوال آنها پر داند و صحبت دارند که عمل خیر را از ترس خطره سور نمیتوان گذاشت عمل و استغفر
 والسلام +

مکتوب سیم بمولانا محمد حنیف در تحریریں بر محافظت وقت

بدر الحمد لله والصلوة وتبلیغ الدعوات میرساند احوال و اوضاع فقرا این حدود مستوجب حماست است لمستعمل
من اللہ سبحانہ عافیتکم و استقامتکم امید کہ مراعی وقت باشند و از وقت و حال بگذرند و بمحل حال پونید و مستخدمان
مطلوب بی ہمتا بوند و ہر چه اقل و ناپایندہ است خواہ از امتنع صور یہ باشند و خواہ از معاملات معنویہ از ان معرض
باشند قالانی و جہت و جہی للذی فطر السموات و الارض حنیفا و ما انما من المشرکین و اسلام علیکم و علی من لکم
من اخوان الدین *

مکتوب سی و یکم بمیرزا محمد شاہ در دلالت بر علو ہمت

الحمد لله و سلام على عباده الذين صطفى الله تعالى از رفیت ماسوائے خویش محرکنا و مخدوما کرتاری
ما دون حق جل و علا از اشده امراض قلبیہ است فکر از الہ آن از اسم مہام است ہر در غانہ اگر کسی است یک حرف
بس است * مکتوب مرغوب آن برادر گرامی رسیدہ خوشوقت ساخت بیا و حق جل و علا سرگرم باشند
و بدوام حضور مع اللہ بوصف نسبتی کہ در ان موطن حضور خود بچود است بلانہ نوشتہ بودند تا نتیجہ
اذکر کہ کہ عبارت از تجلی حق سبحانہ است باسم المنکلم شاید بران مترتب شود مخدوما است را بلند دارند و از
اسم و صفت بجز ذات تعالی نخواہند و از ذرہ تخصیص نغیر آیند و از کم با وجود تقدم خاصن تجلی یک اسم
نکند ان اللہ سبحانہ تعالی الہم و اسلام اولاً و آخراً *

مکتوب سی و دوم بخواجه احمد در جواب و قاریچ او

الحمد لله و سلام على عباده الذين صطفى الله تعالى از رفیت ماسوائے خویش محرکنا و بالنون و اوصاف
صحیفہ گرامی مسرور و خوشوقت ساخت واقع روشن کہ دیدہ بودند و در ان واقعہ بشارت یافتہ کہ از
مراتب کبری اولیای گذرانیدہ بمراتب علیای انبیا اور دیم باز در واقعہ دیگر حضرت ایشا ز اقدسنا اللہ سبحانہ

بسرہ العزیز ویدہ اندو واقعہ سابقہ را بجزض آنحضرت رسانیدہ بسیار خوب و عالی است مطالعہ آن
خیلی مخطوط ساختہ میتواند کہ و بداشک مرا حسن قبول ۴ آنکہ در ساختہ است قطرہ بارانی را ۴ لیکن بدانند
کہ امثال این بشر اندامید و را باشند کہ حق سبحانہ این معنی را از قوت لفظ آرد و از گوش باغوش رساند و
واقعہ دیگر کہ دیدہ اند کہ گویا بدوے جنگ میکنند آخر بروی غالب آمدہ اند نیز نیک است اللہ تعالی بر دشمن
لعین غالب سازد و باسلام حقیقی رساند نوشتہ بودند کہ ذکر نفی و اثبات را تا بصد و یک رساندہ ام اگر حکم شود
بران اضافہ نماید محذوم محنت بسیار کردہ اند حق تعالی اثر بران مترتب سازد اگر بی تکلف اضافہ میتواند کہ در ضافہ
بکنند بعضی یاران زیادہ ازین میگویند نوشتہ بودند کہ شخصی میگوید کہ کشایش تو از ولایت دل است بجانب دل
مقید شود بدانند کہ دل انسان حقیقت جامع است و برزخ است بیان لطائف عالم خالق و عالم امر و جامع است
کمالات عالم خلق و عالم امر را فیوض کہ از سبب می فیاض دارد میشود اول بدل می آید و بتوسطان بعالم خلق
میرسد و زبان ترجمانی آن مینمایند مع ذالک ہر کدام را از پیچگانہ لطائف عالم امر کمالات مخصوصہ است و محاط
جد و ولایت ہر کی از دیگرے ممتاز است ظاہر شمار با حقیقت جامعہ قلبیہ شیرینا سبت باشد مطلب وصول
بحق است تعالی از سر راہ کہ باشد تا ہنگام ملاقات بو طائف طاعات و از کار مراقبات مشغول باشند و جب
دور افتاد را بدعائے خیر یاد کنند و السلام ۴

مکتوب سی و سیم بسیدہ بی بی در ترغیب برو طائف طاعات با بعضی و را و او عجب بانورہ

عصمت پناہ عفت و سنگاہ ہمیشہ دینی سیدہ بی بی ازین جانب سلام عافیت انجام خوانند معلوم آن ہمیشہ باشد
کہ دنیا جائے عیش و اسایش نیست محل کشت و کار است و موطن طاعت و عبادت عیش و اسایش محو با خرد
ست بخت اینجا نتیجہ رحمت انجائی است بس باید کہ بو طائف طاعات و عبادات سرگرم باشند و اوقات
را بند کرد و فکر معمور دارند چندان مداومت بذکر قلبی نمایند کہ دل را انقطاع تمام از ماسوائی حق سبحانہ پیدا آید
و ذکر و حضور صفت لازمہ دل شود کہ ہرگز از و منفک نشود کلمہ طیبہ لا الہ الا اللہ را بزبان با حضور دل بسیار
میگویند با تسبیح اگر با تسبیح و شمار گویند از یکبار تا پنجم ہر قدر کہ توانند گفت گویند و اگر زیادہ کنند بہتر و نماز تسبیح

می یابد علم را عین سمع می بیند و سمع را عین بصر مثلاً و نیز درین مقام عارف عالم را ظهور و تفصیل خود
 می یابد و خود را کل اجمال آن می فهمد نوشته بودند که در ابتدا و انتها و ازل و ابد تناقض و منافاه مطلقاً
 مفهومی نشد مخدوماً مطلوب حقیقی چون که برتر از قید زمان و مکان است اگر طالب صادق او بکلم
 تخلق خود را از قید زمان خارج یابد و ماضی و مستقبل در نظر او کیسان نماید چه عجب حضرت ایشان
 ما قد سنا المد سجانہ بسره بزرگداشتند اند که ممکن که در مقامات قرب الهی حل سلطانہ پا از دائره زمان
 بیرون می نهند ازل و ابد را متحد می یابد الی آخره.

مکتوب سی و ششم بملا عبد الرزاق در جواب سوله وی

الحمد لله و السلام علی عبادہ الذین اصطفی صلاح آثار اخوی ملا عبد الرزاق اسوله چند نموده
 بودند باندازه وقت در جواب اینها چیزی نوشته می آید بالمد العصمة والتوفیق - حاصل سوال اول
 و سوال ششم آنست که بعضی او را در وسور قرانی که پیش از دخول درین طریقه علیه محتاد داشت الحال
 ان او را در عمل آرد یا نه نماز تہجد و صبحی و امثال بخواند یا نه و بمطالعہ کتب فقه و کلام و حفظ بعضی از
 سوقران در اوقات قبض پرواز دیانه جواب اہل این طریق مبتدی را تجویز نمی نمایند کہ در ارڈو کرا خود
 با مری مشغول باشد غیر از فرض و سنت موکده و این درویش باہل ابتدا پارہ توسعه میکنند و شمارا
 کہ از معاملہ ابتدا بمراحل ترقی کرده آید بطریق اولی اذنت کہ بعضی از او را در مسنونہ میخوانند باشند
 و نماز تہجد و صبحی و او این و جزان از سنن زواید نیز ادا نمایند تہجد و قیام لیل توان گفت کہ از ضروریات
 طریقه صوفیہ علیہ است قدس اللہ تعالی اسرار ہم و تعالیم تعلم منافی طریقه مانیست بلکه بہ نیت صالحہ
 موید نسبت باطنیہ است بمطالعہ کتب دینیہ پروازند و تعالیم و تعلم آن را غیب باشند یک وقت را برائے
 این امر خطیر مجین سازند و باقی اوقات را بگردن فکر و محمور دارند و بعضی از سوقرانی اگر یاد گیرند گنجایش دارد
 سوال دویم آنکہ در عوام مقرر است کہ در ماورائے فیاض و سنن بے اذن بزرگی دست نہ بایند ^{خت}
 فی الواقع این چنین است یا نہ جواب اعمال حسنه کہ ازان سرور علیہ و علی آلہ الصلوٰۃ و السلام منقول است عمل

است و خصوصیت بانحضرت ندارد و در اثبات آن به نیت ثواب اخروی احتیاج اذن نیست عمل پیغمبر
 و علی اله الصلوٰۃ و السلام اذنست و سناست مراست را آرمی بعضی اعمال و اذکار و ادعیه و رقیات برای
 برآمدن حاجات و کشایش مشکلات است که تاثیر بر اذن استاد و مرشد موقوف است - سوال سیم صحبت در کائنات
 علیه و علی اله افضل الصلوٰۃ و اکمل التحیات بعد از حلت اوزر لقیطه واقع نیست یا نه و بر تقدیر وقوع لازم
 می آید خلوت مقبره مقدسه از جد مبارک آنحضرت صلی الله تعالی علیه و علی آله و سلم و این محال است
 جواب اولاً آنکه خلوت ممنوع است چه مشایخ است در یک آن در امکان متعدد و حاضر شده اند چنانچه از حضرت
 خواجه بزرگ منقول است که وقت اقطار رحلت جا حاضر شدند و همه جا افطار نمودند و از شاه کمال نیز نقل میکنند
 که وقت نماز جائے کثرت بودند با بجا نشسته ماندند تا آنکه وقت نماز گذشت مردم حیران کردند که نماز بخوانند
 و همه وقت جائے دیگر مردم دیدند که نماز خواندند تا بنیاً آنکه استحال مذکور ممنوع است چه بر تقدیر خلوت از جسد
 مبارک حضور روحی در روضه منوره کابین است و تحقیق مقام آنست که خلوت مذکور وقتی لازم آید که جسد مبارک
 را انتقال واقع شود آنچه واقع است و الله اعلم سبحانه بحقیقت الحال ملاقات روحانی است هر چند
 بصورت جسد نماید و روح متجدد گردد و سوال چهارم انبیا علیهم الصلوٰۃ و التسلیما در قبور حیوة دارند یا
 نه و اگر دارند مثل حیوة که در دنیا داشتند دارند یا بطور دیگر جواب حیوة دارند الا ان ما ولیا الله لا یوتلون
 و لکن یتقلون من دار الی دار لکن نه مثل حیوة دنیوی که از دنیا انتقال کرده با خرت پیوسته و در درجات
 قرب ملتذ و خرسند الانبیا یصلون فی قبورهم شنوده باشند و هر جا اطلاق موت برین بزرگواران آمده
 است باعتبار انتقال شان ازین دار فانی و شهیدار دین باب پیش قدم اند و حیوة شان قوی تر اطلاق
 اموات بر انبیا علیهم الصلوٰۃ و البرکات آمده و بر شهیدار فی سبیل الله نیامده و لا تقولون لیس یقتل فی
 سبیل الله اموات بل احویار و لکن لا تشعرون - سوال پنجم ثواب ختم اگر بخوانند که بروح یکی بخشند اول
 باید که بروح مطهر سرور کائنات علیه افضل الصلوٰۃ و التحیات بگذرانند بعد از ان بروح میت بخشند و اگر
 چنین نکنند ثواب بمن قریب نیت نمیرسد و نیز می باید که کجی اهل ایمان بخشند و الا ثواب من قریب نیت را
 قسمت میکنند یا فی الواقع همچنین است یا نه و اگر فی الواقع چنین است در ختم حضرت خواجه چنانچه

نکتند جواب ثواب صدقه را اول بر روحانیت پیغمبر صلی الله تعالی علیه و علی اله و سلم گذرانیدن و میت را فیلی
 آن سرور ساختن از محسنات است و امید قبول بیشتر میشود و با حاجت اقرب می افتد از ارکان و وجبات
 صدقه است که صدقه بی آن هرگز مقبول نشود و اگر درین باب نقل معتمد علییه داشته باشد باید که ظاهر
 سازند و گذرانیدن ثواب عمل با روح جمیع مومنین و مومنات نیز مستحسن است که هر کدام ثواب
 کامل برسد و از اجر من قرینیه هیچ کم نشود و آنکه نوشته اند و الا ثواب من قرینیه را قسمت میکنند
 درین باب نقلی ظاهر نیست و آنکه نوشته اند که در خزانه الروایه چنین است مخدوم در خزانه الروایه
 که دیده شد مقدمه ثانیه بنظر نیا محجب است از کجا نوشته اند و در ختم حضرات خواجها اول نام آن سرور
 علیه و علی اله الصلوٰه و السلام بگیرند نیک و مستحسن میانند لیکن از بزرگان باین طریق شده و ده شده است
 همان طور کرده میشود و شریک ناساختن پیغمبر صلی الله تعالی و علی اله و سلم درین ختم وجه دیگر است جویم
 و آن وجه از مکتوب است و هفتم از مکتوبات جلد ثالث حضرت ایشان ما واضح و لایح است اگر آن
 مکتوب را مطالعه کنند حل اکثر شبهات شود و این ختم بر آید حاجات و کشایش مشکلات
 و دفع بلیات و رایل این طریق معمول و ماثور است سوال هفتم معراج جسدی بعد پیغمبر صلی الله تعالی
 علیه و اله و سلم دیگری را واقع یا نه و عروج روحی در مراقبه است یا چشم کشاده جواب معراج جسدی دیگر
 مراقبه است و عروج روحی واقع است در بیداری و چشم کشاده و آنچه در خواب است از چیز اعتبار
 ساقط است چون علام افتاب همزه از آفتاب گویم به شب نه شب پرستم که حدیث خیاب گویم به رسول
 هشتم آنکه در شرح دیوان و کتب تواریخ مذکور است که چون حضرت امیر کرم الله تعالی وجه عداوت
 بعضی را معاینه کرد و بعد پنج نماز بر پنج کس که معاویه و غیره باشند لعنت میکرد و ایشان هم بعد سماع
 این خبر بر پنج کس که حضرت امیر و حضرات حسنین و عبدالعزیز بن عباس و مالک و زور عنی الله
 تعالی عنهم باشند بعد از پنج نماز لعنت کردن گرفتند حتی که در خلفا بنی امیه این امر شنیع و ایم
 بود و در خطبه لعنت بر اهل بیت میکردند تا آنکه عمر عبدالعزیز آنرا رفع کرد و کریمه ان الله بامر بالعدل
 و الاحسان الایه بجانے آن مقرر ساخت آیا این قضیه نامرضیه فی الواقع بود یا نه ثواب حضرت امیر

کرم المدوحہ کہ سراپا رحمت بودند حاشا و کلا کہ ادنائی مسلمان را لعنت کنند چه چائے معاویہ را کہ صحاب
 پیغمبر بود و صلی اللہ تعالیٰ والہ وسلم و عمار خیر و حق او کرده اند و حضرت امیر و دشمن او و جماعہ او فرمودہ اند
 اخواننا بغوا علینا ایسوا کفرۃ و لا فسقہ لما ہم من التاویل ہر گاہ کہ فرسوق را از اینجا نفعی نمایند چہ مسلمان
 را لعنت کنند و درین لعنت بیچس حتی کہ کافر ز نیک عبادت نیست پس چہ حضرت امیر این لعنت را
 بعد صلوات خمس کہ محل ذکر و دعا است بواسطہ عداوت خود و خود سازند نفس حضرت امیر را کہ بجمال فنا
 و اطہیان موصوفت بودہ و از انانیت و خودی رستہ مثل نفوس امارہ خود ما کہ بکینہ و بغض و عداوت
 موصوفت است خیال کردہ اند کہ این قسم بہتان و افترا با حضرت منسوب پس از ند حضرت امیر بدر جہ اعلا
 فنا فی اللہ و فنا فی محبتہ رسول اللہ صلی اللہ تعالیٰ علیہ وآلہ وسلم رسیدہ بودند و جان و مال خود را فدائے
 آن سرور ساختہ چہ لعنت دشمنان خدا را جل و علا و دشمنان رسول اورا علیہ و علی آلہ الصلوٰۃ
 والسلام کہ انواع جفا و ایذا با سرور دین و دنیا رسانیدہ اند و خود سازند و اعدا خود را لعنت
 کنند با آنکہ لفظا لما ہم من التاویل نفعی عداوت مینماید و دلیل بر آنست کہ این محاربات و منازعات
 نہ از راه عداوت و بغض بودند بلکہ از روئے تاویل و اجہاد بود کہ جائے ملامت نیست چہ جائے لعنت
 اگر درست و لعنت احدی معنی حسن و عبادت بودے سبب و لعنت ابلیس لعین و ابوجہل و ابولہب
 و کفار قریش کہ اقسام جفا و ایذا بر رسول خدا صلی اللہ تعالیٰ والہ وسلم رسانیدہ اند و انواع اہانت بہ
 دین متین کردہ از واجبات اسلام گشتی و لیس فلیس قال رسول اللہ صلی اللہ تعالیٰ علیہ وآلہ وسلم
 اذا لعنت الشیطان قال لعنت ملعوناً و اذا استعذت اللہ منہ قال کسرت ظہری و فی حدیث الاخر لا تسبوا
 الشیطان و تعوذوا باللہ من شرہ بس معلوم مبرہن شد کہ این معنی بر حضرت امیر بہتان و افترا است
 پس ناقل کہ لعنت معاویہ حضرت امیر و حضرات حسنین و غیر ہم را متفرع برین لعنت ساختہ بر معاویہ
 نیز افترا باشد بس اسچہ نوشتہ اند کہ ایانی الواقع این قضیہ بودیاند اگر باشد چہ لعنت بر معاویہ
 و غیرہ روانہ باشد و اگر نباشد محل عبارت کشاف چہ خواهد گویم نبود چہ مذہب اہل سنت و جماعہ آنست
 کہ طعن در معاویہ روانیت و این افترا طعن است دروئے نقل صحیح ہم درین باب نیست سخن اہل

تواریخ بر تقدیر ثبوت و درین باب چه سند است مدار وین را بر قول اہل تاسیح نمیتوان ہنہا و اینجا
قول ابیحیفہ و اصحاب او معتبر است نہ قول اہل تاسیح و عبارت کشف کہ نقل کردہ اند نام حضرت امیر
معاویہ در ان عبارت مسطور نیست و ہرگز ولایت بر ان ندارد کہ یکی ازین دو عزیز دیگر بر لعنت کردہ
باشند عبارت راست بر است است ایچ مخالفتی بمطلب ماندہ و تا تحمل جستہ شود آرمی خلفای بنی امیہ
سالہا بر سر منبر است و لعن اہل بیت کردند و عمر عبدالعزیز استیصال آنہا نمود جزاہ الصد سجاہ عنایت الخ
لیکن معاویہ کہ داخل آنہا باشد ممنوع است چہ بلا باشد اگر معاویہ ملعون و مطعون بود جم غفیر از صحابہ
کرام کہ با وی درین مخالفت و محاربات شریک بودند و بعضی آنہا از عشرہ مبشرہ اند ملعون و مطعون
باشند و ظن این اکابر موجب طعن است در شرط وین کہ از راہ آنہا بار رسیدہ است و بیچ مسلمانی آزا
تجویز نہ کنند و مادرا سخن فیہ دو مذہب است مذہب اہل سنت و جماعت و مذہب شیعہ سب خلفاء
ثلثہ است و معاویہ و غیر ہم میگویند جمیع اصحاب پیغمبر بعد پیغمبر صلی اللہ تعالی علیہ الہ وسلم مرتد شدند و اگرچہ
جزئی یکی یاد نیاید کہ در بیچ کس بد نباید بود من اہل فہم فہم و من الغضبہم فبغضی الغضبہم منازعات و محاربات
ایشان را بر محال نیک باید و از ہوا و تعصب دور باید داشت امام نووی شارح مسلم گفتہ کہ اصحاب کرام
درین محاربات سہ فرقہ بودند جمعی با جہتہا و حقیقت جانب حضرت امیر دریافتہ بودند آنہا را واجب بود
عمل با جہتہا و خود و نصرت حضرت امیر و جمعی دیگر با جہتہا و حقیقتہ جانب مخالف معلوم کردہ بودند این جماعہ
موافق اجہتہا و نصرت جانب دیگر لازم بود و جمعی با جہتہا و متوقف بودند آنہا را توقف واجب بود پس
ہر یکی موافق اجہتہا و خود عمل کردند و طعن و ملامت از ہمہ مرفوع است ہذا لیکن حضرت امیر و موافقان
او در اجہتہا و مصیبت بودند و جانب دیگر محظی اما چون این خطا خطائے اجہتہا و سبب از ملامت و طعن
دور است و یکدر جہ ثواب دار و مصیبت وہ در جہ امام شافعی گفتہ تلک و ما طہر انہ عنہا ایدینا
فلینظر عنہا السنن استثنائے این عبارت شریفہ ولایت دارد کہ بظاہر ہم تکلم نباید کرد و جزئی شکی نباید
یاد نمود چون ہر دو مذہب معلوم شد بس جمعی کہ با معاویہ بدند و طعن مینمایند ہر چند با صحابہ دیگر نیک
باشند از اہل سنت و جماعہ خارج و اگر در مذہب اہل درین مسئلہ شبہہ باشد بہ کتب عقائد نشان

و مذہب اہل سنت و جماعت است کہ جمیع اصحاب پیغمبر را مسلمانی آزا

که معتبر و معروف در جوع نمایند و به اقوال شاذه و ضعیفه و التفات نکنند و شیعه هم باین جماعه خوشنود نمایند
تا سب خلفا ثلثه تمامیند پس ایپانه سنی اند و نه شیعه مذہب ثالث بهم رسانده اند سوال نهم عقیده
آنست که خاتمه بهم است اگر کسی پیرو مرشد خود را که از وسع اعتقاد نموده است از روئے
خلوص اعتقاد حکم بسلامتی خاتمه او نماید صحیح است یا نه جواب حکم قطعی نه باید کرد که منوط بوحی است
ظن غالب و طمانیت بسلامتی خاتمه اکابر دین اگر نماید گنجایش دارد و همچنین بالہام قطع حسن و
تجیح خاتمه نمیتوان کرد که الہام ظنی است لیکن از ظن تا ظن فرق آسمان و زمین است سوال دهم
استفسار از سیر افاتی و سیر انفسی بود جواب سلوک سیر افاتی است و جذبہ سیر انفسی حضرت
خواجہ اصرار فرموده اند کہ سیر افاتی بعد در بعد است و سیر انفسی قرب در قرب سیر افاتی مطلوب
را از خود بستن است و سیر انفسی در خود آمدن و گردول خود گردیدن گفته اند یافت مقصود
بر انفس است بیرون از خود هرگز یافت نیست ۵ چون جلوہ آن جمال بیرون ز تو نیست ۶
پاوردان و سر بچیب اندر کش ۷ ۵ بچو نابینا بر سر سوی دست ۶ با تو در زبکلمیم است هر چه هست ۷
و حضرت ایشان ما را درین مقام مقاله مفروضه است سیر فایند کہ یافت مطلوب و راست افاتی
و انفس است و انفس در رنگ افاتی در راه است معامله ایست بیرون سیر افاتی و سیر انفسی
و راست جذبہ و سلوک مضرارع لذت این نشاسی بعد انانچستی ۷ سوال یازدهم تقریر و
جواب آن بجنور تعلق دارد سوال دوازدهم چوب و طباسچہ و پایزار بر خود زدن موجب
حصول مقصود است یا نه جواب رکن و عمدہ در وصول مطلب ذکر است و رابطہ محبت شیخ
مقتد این نوع امور کہ نوشته اند در کار نیست و بی نفع ہم نہ سوال سیزدهم حبس دم
در ذکر بدعت است یا نہ اگر بدعت حسنه گویند پس بطور حضرت ایشان قدسنا امد سبحانہ بسز
در هیچ بدعت حسن نیست پس از بدعت این عمل چگونه بر آید جواب ذکر فی حد ذائقہ سخنان و
حسن است مانند حبس در ان بدعت وقتی باشد کہ ثابت شود کہ عمل در صدر اول نبود و آن
ممنوع است و نیز این طریقہ حبس را حضرت خضر بضررت خواجہ عبدالخالق کہ سلسلہ خواجہا بود

تعلیم کرده اند و عمل ایشان را حکم به بدعت نمیتوان کرد و در ملفوظات حضرت خواجہ ما قدس سرہ منقول
است کہ فرمودند کہ در سلسلہ چشتیہ و سہروردیہ خرقہ را معنعن از حضرت رسالت صلی اللہ علیہ وسلم
اسناد میکنند و ذکر را معنعن بیان نہ کردہ اند اما در سلسلہ نقشبندیہ و کبرویہ ذکر معنعن از حضرت
رسالت صلی اللہ علیہ وسلم رسیدہ است از حضرت صدیق اکبر و حضرت امیر المؤمنین علی رضی اللہ
عنہما الیٰ یونس اہذا و در وسایط فتوری نہ رفتہ ہمدرین محل کی از حاضران سوال کرد کہ آنکہ بیگویند
کہ در سلسلہ علیہ نقشبندیہ طریقہ رابطہ از حضرت صدیق اکبر و طریقہ ذکر از حضرت امیر المؤمنین علی
رضی اللہ تعالیٰ عنہما رسید چو نسبت فرمودند ذکر می کہ درین سلسلہ است کہ از او قون عدوی
خوانند بطریقہ معبود مثل حنبت و جنم محمد رسول اللہ صلی اللہ تعالیٰ علیہ وآلہ وسلم با وی از حضرت
صدیق اکبر رضی اللہ تعالیٰ عنہ معنعن رسیدہ است و طریق صحبت نیز از ایشان رسید چرا
کہ ایشان در صفر و حضر با سرور صلی اللہ تعالیٰ علیہ وآلہ وسلم ہمراہ می بودند و از راہ صحبت فیض
میگرفتند سوال چہار دہم کعبہ زیارت اولیامی آید یا نہ اگر می آید اشکال لازم می آید کہ آن
زمین از دیوار ہائے کعبہ و دران مدت خالی خواہد ماند الخ جواب می آید و هیچ اشکال نیست حضرت
ایشان ما قدسنا اللہ سبرہ بزگاشتنہ اند کہ کعبہ عبارت از سنگ و کلوخ نیست و سقف و جدران
نیست چہ اگر سقف و جدران دران میان نباشد کعبہ کعبہ است و مسجود الیہ خلایق پس برین تقدیر
کعبہ زیارت اولیا با پیدا و دیوار ہا بجائے خود باشد۔ سوال پانزدہم این روشن ذکر و افاضہ و
توجیہ کہ درین طریق مہبود است اولاً از کہ ام شاخ پیدا شدہ است در وقت صدیق اکبر ہم بود یا نہ
و اگر نبود پس این طریقہ چہ منسوب با و رضی اللہ تعالیٰ عنہ گشت جواب سر سلسلہ حضرت خواجہ
قدس اللہ تعالیٰ اسمہم حضرت خواجہ عبد الخالق عجدوانی است و جذبہ این بزرگواران کہ از
راہ استہلاک و صفت قیومیت میخیزد و از اورین طریق جذبہ قیومیت میگویند از حضرت صدیق
اکبر حضرت خواجہ رسیدہ و از ایشان طریق برائے حصول این جذبہ منقول است و آن طریق بقوت
عدولیت بس اصل نسبت از حضرت صدیق است و طریق و مول آن از حضرت خواجہ باندازہ نقلی

که از طفولیات حضرت خواجه مقدس سره گذشت ذکر نیز از حضرت صدیق اکبر رضی اللہ تعالیٰ عنہ رسیده و متواتر
 که بجز از حضرت صدیق اکبر رسیده باشند و از ایشان بجز حضرت خواجه عبد الخالق چنانچه گذشت و جذب
 دیگر از راه معیت ذاتی میخیزد و آنرا درین طریق جذب معیت گویند سبب ظهور آن حضرت خواجه نقشبند
 است قدس سره و حضرت خواجه علاء الدین عطار که خلیفہ نخستین حضرت خواجه نقشبند بوده و قطب
 وقت خود نیز بوده طریقے بر آن حصول این جذب وضع کرده اند و آنرا طریقہ علیہ علانیہ گویند در عبادت
 ایشان واقع میشود که اقرب طرق علیہ علانیہ است اصل این جذب از حضرت خواجه بزرگ است و طریق
 حصول آن از حضرت خواجه علاء الدین سوال شایسته هم نبی هر چند فضل است از ولی اما لازم است
 که هر چه ولی میدانند از معارف نبی را نیز معلوم باشند یا نه و اینها هر معارف که نبی را باشد لازم است
 که مرسل را باشد یا نه جواب فضل کلی انبیا است علیهم الصلوات و التسلیمات بر اولیا و بیچ ولی بر تبه
 بیچ نبی نرسد لیکن در فضل جزئی مناقشه نیست اگر بعضی از مزایا و معارف لولی باشد موجب
 فضل کلی نبوی مجوز است بلکه واقع است هر گاه در ولی و نبی فضل جزوی واقع باشد اگر نبی نسبت
 بر رسول بعضی از مزایا و معارف مخصوص بود بطریق اولی جایز باشد هر چند فضل کلی مرسل را
 بود چنانچه قصه حضرت موسی و حضرت خضر علی نبینا و علیهم الصلوة و السلام خود نوشته اند سوال
 هفتم حضرت خضر نبی است باین جواب درین باب اختلاف علماء است لیکن راجح آنست
 که نبی است سوال ششم تعیین عدو انبیا و مرسل درست است باین درین باب صوفیہ چگونگی
 جواب از صوفیہ نقلی درین باب بنظر نه در آمده لیکن علماء تعیین عدو انبیا را منع کرده اند زیرا که بدلیل
 قطعی این تعیین معلوم نشده است اگر وارد شده است دلائل ظنی است پس اگر بی دلیل حکم بتعین
 عدو نام ظاهر غیر نبی را نبی ساخته باشند یا نبی را غیر نبی و عدو مرسل از میان انبیا علیهم الصلوات
 والبرکات سی صد و سیزده معروف و مشهور است و مخدور سابق اینجا لازم نمی آید چه مرسل از انبیا
 خارج نیستند نوشته بودند که اگر این فقیر را بیدانمی کردند بهتر بود این عبارت بناید گفت هر چه حق
 تعالی میکند خوبست و صلاح و دعائے جنون که مسقط قالیف است نباید کرد از حق تعالی عافیت

باید طلبید و توفیق انہاں تکالیف باید خواست *

مکتوب سی و ہفتم نیز بملا عبد الرزاق در حرمت سوال و اباحت آن

عند الضرورة واحادیثی کہ درین باب آید

صلاح آثار ملا عبد الرزاق پرسیده بود کہ مقرر است کسی کہ قوت شب ندارد و در سوال کردن
 حلال است آیا این حکم از روی رخصت است و عزیمت و رائے آنست یا نہ مخدوم این حکم از راه رخصت
 است و عزیمت در ترک سوال است ہماکن بسوال اقدام نماید و در سوال شدت احتیاج اباحت است
 در رنگ اکل مینہ و اکل لحم خنزیر کہ در حالہ مخصوصہ مباح است فی اجبار العلوم اما المضطر الیہ فی سوال الیہ
 عند خوفہ علی نفسہ موتا و مرضا و سوال العاری و بد نہ مکشوف لیس باجوریہ فی مباح ہما وجد تقیۃ
 الشروط فی المسؤل بكونہ مباحا و فی المسؤل منہ بكونہ راضا فی الباطن و فی السائل بكونہ عاجز عن
 الکسب فان افتاد علی کسب و ہو بطلان لیس لہ السؤال الا اذا استغرق طلب العلم اوقانہ و کل
 من لہ خطہ ہو قائم علی الکسب بالوراثة فی شرح مشکوٰۃ و اما سوال صدقۃ التطوع فمن لا یقدر
 علی کسب لكونہ اعمی او ذاعلمتہ اخری جائزہ السؤال بقصد قوت یومہ و لا یدخر وان کان قادر افترکہ
 لا اشتغال العلم ہانت لہ الزکوٰۃ اعمی سوال مال الزکوٰۃ و صدقۃ التطوع فان تزک لاشتغال صلوة تطوع
 فان تزک لاشتغال صلوة التطوع و صیامہ لا یجوز لہ الزکوٰۃ و یرکہ لہ صدقۃ التطوع فان جلس واحد و عاقر
 فی بقعہ و شغلوا بالطاعة و ریاضتہ النفس و تصفیۃ القلوب یتجب لو احدان لیسال صدقۃ التطوع
 و کسرات الخبز و اللباس لاجلہم سوال متضمن سہ چیز است کہ ہر کدام قبیح است اول اطہار شکایت
 است از حق تعالی و بیان قصور نعمت اوست سبحانہ از وی و این محرم است الا الضرورة کاکل المینہ و یوم
 اذلال نفس است لغیر اللہ تعالی و مومنین را نمبر سد کہ خوردن ذلیل سازد بغیر از مولا سئ خود الا ضرورة ہمچو
 ایضا مسؤل عنہ است غالباً و ایضا حرام است الا ضرورة لہذا اہل تقوی ترک سوال انہ مطلقا و کان

بشر قدس سره یا خدمت احد شیئاً الا من السری قدس سره وقال لانی علمت انه یفرح بخروج الناس
من یدیه فانما اعینہ علی ما یحبہ وکان بشر یقول الفقرا رثمة فقیر لایسال وان اعطی اخذ فہذا مع المقربین
فی جنات النعیم وفقیر یسال عند الحاجة والفاقة فہذا مع الصدیقین من اصحاب الیمین بالجملہ سوال
بی ضرورت محرم و مذموم است با ضرورت و حاجت و فاقتہ مباح است لیکن موجب اسخطاظ مرتبہ
و درجہ است آنچه مذکور شد در وقتی است کہ معاملہ بموت نرسیدہ است چون معاملہ بموت رسید سوال
حلال بلکہ عزیمت بلکہ واجب باشد فی شرح الشکوۃ فی بیان قول النبی صلی اللہ تعالیٰ علیہ وآلہ وسلم
من تکفل لی ان لایسال الناس شیئاً فاکفل لہ بالجنة فقال ثوبان انما یسأل لایسال احد شیئاً ای
لو کان بخصاصتہ و استثنیٰ منہ اذا خاف علی نفسه الموت فان الضرورات تیج المخطورات بل انہ لو لم یسال
حتى یموت یموت عاصیا اکون احادیث چند در ذم سوال ایراومی نمودہ آید عن ابی ہریرۃ قال قال
رسول اللہ صلی اللہ تعالیٰ علیہ وآلہ وسلم قال داؤد علیہ السلام او خالک الید نعم البتین الی ان
یبلغ المرفق فیقفہا خیر لک من ان تسأل رواہ فی الجلیتہ و ہم در حدیث آمدہ است ان رسول اللہ
صلی اللہ تعالیٰ علیہ وسلم ارسل الی عمر بن الخطاب یعطایہ فزده عمر فقال لہ رسول اللہ صلی اللہ تعالیٰ
علیہ وآلہ وسلم لم یردۃ فقال یا رسول اللہ لیس اخیرتنا ان خیر الاحدنا ان لانا خدمت احد شیئاً
فقال رسول اللہ صلی اللہ تعالیٰ علیہ وآلہ وسلم انما ذلک عن المسکۃ فانما کان من غیر مسکۃ فانما ہو
یرد فک اللہ فقال عمر و اما الذی لنفسی ببیدہ لا اسال احد شیئاً ولا یاتینی شی من غیر مسکۃ الا انخذ
رواہ مالک و ہم در حدیث آمدہ است من سأل الناس اموالہم تکثیراً فانما یسال حراماً فلیقتل او
یتکثر رواہ مسلم و ہم در حدیث آمدہ است ما یرال الرجل یسال الناس حتی یاتی یوم القیمۃ لیس
فی وجہ مرفقہ لحم متفق علیہ و ہم در حدیث آمدہ است المسائل کہ روح یکدح بہا الرجل وجہ نفس شاء
انقی لہ علی وجہ ومن شارترکہ الا ان یسال الرجل یا سلطان او فی امر لا یجید منہ بذارواہ ابو داؤد
و الترمذی و النسائی و ہم در حدیث آمدہ است من اعصابہ فاقتہ فانزلہا بالناس لم یسد فاقتہ ومن
انزلہا بالسد او شکر لہ بالانار المہیوت عاجل او عنی اجل رواہ ابو داؤد و الترمذی و عن عمر رضی اللہ

بقالی عنه قال تعلمن ایها الناس ان الطمع فقر وان الیاس غمی وان المراد انیس عن شیء مستغنی عنه
 رواه رزین ودر حدیث آمده عن ابی ذر قال دعانی رسول اللہ صلی اللہ تعالیٰ علیہ وآلہ وسلم وهو یسیر علی
 ان لا یسأل الناس شیئاً قلت نعم ولا سوطک ان سقط منک حتی تنزل الیه فما فذره رواه احمد و یسیر حدیث
 آمده است ان الفرائسی قال رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم اسال یا رسول اللہ فقال النبی صلی اللہ
 تعالیٰ علیہ وسلم لا وان کنت لا بد فسل الصالحین رواه ابو داؤد والنسائی و هم در حدیث آمده است
 من جاع و احتاج فکلمه الناس و اقضی به الی اللہ کان حق علی المدان یفتح له قوت سنته من حلال
 رواه الطبرانی فی الاوسط والضعیف عن ابی هریره و هم در حدیث آمده است من سأل شیئاً وعنده
 ما یغنیه فانما یتکلم من حجر جهنم قالوا وما یغنیه قال قدر ما یجذیره او یعیشه و هم در حدیث آمده است لو تعلمون
 ما فی المسئله ما شئ احد الی احد لیس له شیئاً و هم در حدیث آمده است ملعون من سأل بوجه اللہ و ملعون
 من سأل بوجه اللہ ثم منع سائله ما لم یسأل به حرام و هم در حدیث آمده است و لیا تین یوم القیامه قوم لیس
 علی وجوههم لحم اخلقوا فی الدنیا بالمسئله فمن فسح علی نفسه باب المسئله و هو عنها غمی فسح اللہ علیه
 باب الفقر عن ابی هریره و هم در حدیث آمده است ایها الناس قد انکم ان تستحقوا عن المسئله فان
 من یستغف بینه اللہ و من یستغف بینه اللہ و الذی نفس محمد بیده ما رزق عباد من رزق اوسع من
 الصبر و یمن یتیم الاتسالی لا اعطیتکم و ما وجدت جل عن ابی سعید و هم در حدیث آمده است ان الرجل
 لیسألنی فیما لیس فی اعطیته و یجعل فی ثوبه ناراً یتقلب الی اهل بنی حنیم عن ابی سعید

مکتوب سی و هشتم بملا ابوالفیض کابلی و ربیان آنکه بزرگترین حجاب نفس

طالب است

اللہ تعالیٰ ابواب فیوض و تزییات را مفتوح دارا و بزرگترین حجاب میان طالب و مطلوب نفس
 طالب است اوع نفسک و تقال انت الغارۃ علی شک فاعرف حقیقتک رفتن نفس سالک میان

امر بیت ذوقی و وجدانی بگفتن و نوشتن راست نمی آید و بخواندن و مطالعه کتب بمصوب نمی پیوندد
 سابقه عنایت و جذب الهی جل شانه می باید و در عالم اسباب صحبت کامل کمال بشرط فنا در وی صحبت
 شما قلیل بود آن قدر فرصت نه شد که بعضی امور ضروریه در میان آورده نشود اگر ابطه عنوی قویست
 و محبت درست است امید است که باندازه آن اخذ فیوض و برکات از باطن مفیض حاصل آید و کمالات
 متوقعه بر نواندازد و المرح من احب حدیث نبوی است علی صاحبه الصلوة و السلام چشمم آرام که در
 اشک مرا حسن قبول + آنکه در ساخته است قطره بارانی را و اسلام +

مکتوب سی و نهم شیخ ابوالمنظف و محمد شاه در غر او محافظت طریق شیخ خود

السد تعالی برادران طریقت را ازین واقعه مأله صبر جمیل و اجر جزیل کرامت کناد و وجود اهل سعادت
 است هم در حیوة و هم بعد ممات فیوض و برکات که در حیوة نشان مفاض و ستفا و است بعد ممات نشان نیز
 اسید و ابران باید بود و است که این فیوض و برکات تا زمانی فایض است که در طریقه شیخ اصداتی واقع شده
 است چون امور محدثه در طریقه پیدا شد که در حیوة شیخ نبود در انقبض سدد گشت در رنگ بدعتی که در دین
 پیدا شود و انوار سنت بسبب آن قلت پذیرد پس بیاران آنجای ناگزیر است که محافظ طریقه شیخ خود نیک نمایند
 و اصداتی در ان نگنند و نوعی زندگانی نمایند که در یکدگر فانی باشند و حلقه ذکر را بر سنن سابق بر پا دارند و اوقات
 معمور دارند و در کسب خیرات مهارت نمایند و در ایقان طاعات مسابقت کنند و سابقوا الی مغفرة من ربکم و جنه
 الایه و خدمت فرزندان را ایشانرا سعادت خود نشانند و رضای ایشانرا بر وجه مشروع اعظیم دانند و اهل
 فقیر را بدعائے ایمان یا و نمایند انشاء اللہ تعالی در ماه ذی الحجه از اینجا بسفر حجاز انتقال واقع میشود و انبیا
 عبد التلانی انشاء اللہ الباقی و السلام اولاد آخراً +

مکتوب چهلیم ارسال الی شیخ الحسین الخلوئی الرومی المدنی فی التخریص علی

و و ام الاقبال الی اللہ تعالی

الحمد وسلام على عباده الذين اصطفى انا بعد فقد وصل كتابكم الكريم الى هذا المسكين لانه تم في حفظ الاله
 ودوام الاقبال واهتمام اليه تعالى وانقطاع عما سواه احترق قلوب العارفين بهار هواه وتعطش الكباد
 المحبين في تمناء طوبى لمن لم يكن له ثم سواه وبشرى لمن لم يكن له شعور باعداه فيا وليتنا على من عرض
 عن الصدق يا حسرتا على من فرط في جنب الله كن وحدانيا في طلبه ووحديا في طاعته وابتغاه مرضاة
 والدوام على ذكره ومراقبته في الجبلة والخلاوات لكي تقص الى اقصى العجايب والصلوة والسلام على افضل
 المكنونات +

مكتوب جميل يكرم ارسل الى اسوة العلماء المحدثين السيد زين العابدين الملكي في بيان فناء العارف

حامد الله العظيم ومصليا على رسوله الكريم اسلام الكامل التام والتجيتة الوافرة بجمال الغر والاحترام
 اخض به الجناح العالي والكواكب المتلالي بوجه الايام والليالي اسيد الفاضل الكامل المحدث العالم العامل
 لا زال شمس بدايته طالعة وما انفك الواراقادته ساطعة انا بعد فان سالتم لطفها عن حالنا وتفصلتم بتفقد
 اماننا فخن في خير وعافيتة ونشوق الى لقاء الاجته ونفوض في نار المحبة ونسال الله الكريم ان تمتع المسلمين
 بطول بقائكم ويشرفنا مرة اخرى بشرف لقاءكم المرجو من فضلكم العجيم ان لا تخرجونا من خاطركم ولا تنسوننا
 من دعائكم نحن فقراء محتاجون كيف لا والامكان كله فقير وحاجة فقر الممكن ذاتي وفاقة سرمدية نصيب من المطلوب
 الحقيقي الاستهلاك وخطه من تلك الذريرة العمليا الفئار والاضمحلال فكيف يدرك كماله وانى له الطريق
 الى كنه جلاله وانه عدم حقيقة نفى الخير والكمال في حقه عاريتة والحسن والجمال فيه ظلي والتعكاسي هو بهذا
 الكمال المستعار والجمال المستفاد ويحيل نفسه كاملة جنبا لافاسدا وادعى لها الخير والجمال ودعوى باطل ونبي على
 هذا الاصل الفاسد بنا عاليا والشجرة تبنى عن الثمرة فالويل له ان لم يتدار له الرحمة ولم يشمله سابقه الكريم
 والرافة فللكمال في حقه انتقار الكمال والخيرية في سلب الخير والكمال الى نفسه كان
 خائفا مدعيا لشركته باصله الا ان يوجد بعد عدم ما يوجد الموهوب ويولد بالولادة الثانية فمح لا يحل عطايا

الملك الاسطياہ از قنا المد سبحانہ بد عالمک الصالح ایمانا بہذہ المعانی و شراب من ہذہ المشرب بحیرت النبی
الامی والہ الامجاد علیہ و علیہم الصلوٰۃ والتسلیمات والتحمیات والبرکات *

مکتوب چہل دوم شیخ بایزید ولد شیخ بدیع الدین سہارنپوری در تقویٰ
و علو حالہ صلوٰۃ و صبر بر ایذا خلق

بعد الحمد والصلوٰۃ و تبلیغ الدعوات میرساند مکاتبت گرامی رسیدہ چون منقمن احوال پسندیدہ
و مشعر از جمعیت باطن بود سبب بخت و مسرت گردید حالتی کہ در نماز دست سپید ہو و حضور ولذت آن از
اصالت نسبت غیر میدیدہ و از انجام کار مشعر است شکر این نعمت بجا آرند و دراز و بیا کیفیت و کمیت آن
کوشند و نماز را بطول قنوت و آداب و شرایط آن بجا آرند و بر حصول این نعمت ہنی شاکر باشند و عوض
جمع مافات از دادند و محالہ تلخہا کے زمانہ را باین شیرینی نمایند **۵** بر شکر غلطید ای صغرا دیان *
از برائے کوری سو دایان * و امر اہلک بالصلوٰۃ و الصبر علیہا لانساک رزقاً سخن نرزقک و العاقبہ
للتقویٰ نوشتہ بودند کہ بیرون نماز ہاں خوبی نسبتی ظاہر نمیشو سبب آنچه باشد محمد و ما مکتوبی کہ حضرت
ایشان مادران نوشتہ اند بیرون نماز گوئی معطل و بیکار است اگر مطالعہ نمایند ظاہر اشفی تام حاصل شود
و در حلقہ ذکر گاہ متوجہ بیاران باشند و گاہی باحوال خود بردارند تا از خودی بنام بر آید بالجہد بقصا
وقت عمل کنند از ایذائے اقارب و جفائے اہل شہر نوشتہ بودند و از انقلاب املاک و انتقاض ارزاق نگاشتہ
سبب کلفت و دستاں گردید حق سبحانہ از شر ظلم محفوظ وار و از زود خویشا پیش و بد قال اللہ تعالیٰ لَتَبْلُوُنَّ
فِیْ اَمْوَالِکُمْ و انفسکم و لتسمعن من الذین اوتوا الكتاب من قبلکم و من الذین اشركوا اذی کثیرا
وان تصبروا و اتقوا فان فلک من غم الامور بلیہ از دست و دفعہ بلیہ ہم از دست کہ ام وقت معین است
کہ تقدیم و تاخیر را گنجایش نیست کل اجل کتاب اضطراب سو دارند و ان یمسسک اللہ بضر فلا کاشفت
لہ الاھو وان یردک بخیر فلا راد بفضلہ یصیب بہ من یشاء من عبادہ اگر عکسار اوست ہمہ ہمہا
ہیچست و اگر نیست فکر این غم باید کرد کہ فوق ہمہ ہمہا است خوش گفت **۵** اگر ہزار غم است از جہانیاں بر دل *

پس است که او عکسار ما باشد کاش او شیرین بود و عالم همه تلخ باشد + او بر مراد بود و از تمام عالم نامراد باشد +
 لیتک تخلوا و الحیات مريرة + و لیتک نرضی و الا نام عَضَاب + و لیت الذی بینی و بینک عامر +
 و بینی و بین العالمین حزاب + اذ اصح الود منک یا غایة المسمی + فکل الذی فوق التراب تراب +
 و آنچه نوشته اند که با وجود این همه اسباب پریشانی در جمعیت باطن خللی نیست بل چون همه را از خدا
 بیند تعالی و فعل او را در میان این جلوه گرمی یابد شوق بر شوق زیاده میگیرد و در جمعیت بر جمعیت
 رو بیناید و این شوق و جمعیت را هم از او میداند و خود را خالی محض می بیند مطالعه آن بسیار خوشوقت
 ساخت و مزیل همه کلفتها گردید حق سبحانه بکمال این دید برساند و بحقیقت نبستی متحقق سازد
 و از سفر شاه جهان آباد نوشته بودند استخارهای مکرر درین باب بکنند و التجا و تضرع بجا آرد
 بعد از انشراح سینه اگر متوجه شوند گنجایش دارد +

مکتوب چهل و سیوم مبر از محمد صادق در تعبیر واقعه و می

اللہ تعالی از رفیت ماسوا محرر سازد و راهی بحرم قدس خویش بکشاید مرا سگه گرامی که نام زد این سگین
 ساخته بودند پور و آن ببتیج گردید اندراج یافته بود که روزی در فکر آن بودم که روح چگونه خواهد بود
 در خواب دیدم که شخصی نزد بنده نشسته است و در دست او چیزی سرخ رنگ درخشان بعینه لعل درخشان
 که پادشاهان بر سر خود می نهند من میگویم که روح این است نزدیک بدین فقیر آورده است و میگوید
 که این در وجود مثل ابرهین شده می در آید و وقت کشیدن باز همین طور کجا میشود و محذوم این خواب
 شما درست است نور روح را رنگ سرخ قرار داده اند سرخی او ازین رو است و درخشندگی او
 از راه نورانیت اوست روح لضمیمی از بسچوپی دارد و پهن و انقباض او از راه مثل اوست گفته اند
 روح نه داخل بدست و نه خارج او نه متصل نه منفصل او را تعلق است به بدن تعلق تدبیر تصرف
 عالم بحقیقت روح علام الغیوب است و ما اذ تینتم من العلم لاقلیل و ذکر نفی و اثبات را
 عدد و وقت معین نیست هر وقت که خواهد بکند و تا دم مساعدت بکند بگوید هر عدد که بر لیکن طاق

بگو بد حجت نگوید و بهمین سبب این ذکر را وقوف عدوی گویند و اگر گاهی حبس دم نتواند بنی حسی
دم بگوید که حبس شرط لازم نیست چند آن مداومت باین ذکر نمایند که هیچ مرادی و مقصودی
در ساحت سینه غیر از حق سبحانه نماند و غیر از مراد او تعالی مرادی نبود تا حقیقت بندگی بظهور آید
و بدون شرط افتاد و اسلام اولاً و آخراً +

مکتوب چهل و چهارم بمیربانی بخاری در بیان طریقه صوفیه علیه

و مداحی این بزرگ واران قدس اسرارهم

الهد تعالی بعافیت و جمعیت دارد و بر جاده شرع محمدی و سنت احمدی علیه و علی آله
الصلوة و السلام مستقیم و مستقیم گرداند و از تعلقات دنیا و گرفتاری ماسوای محرر ساخته در سر
اوقات معرفت و سر پرده قرب خویش انس و الفت دهد این معنی در عالم اسباب و ابست
بسوگ طریقه صوفیه علیه است این بزرگواران در محبت حق حل و علا از خود و غیر خود گسسته اند
و از عشق او از افاق و انفس گذشته ماسوار در راه او در باخته با او ساخته اند اگر حاصل دارند
اوراد دارند و اگر واصلند با او واصلند باطن شائرا بنهی نقطه ع از اودون او تعالی روی واده است
که اگر سالها با او ماسوا نمایند و شان نیاید و از انانیت نفس بنوعی گذشته اند که عود کلمه انارا
بر خود شرک میدانند رجال صدقوا ما عاهدوا الله علیه و رجال لا تلهمم تجارة ولا بیع
عن ذکر الله خداوند ما را این قوم گردان یا از نظار گیان این قوم گردان که قوم دیگر اوقات
ندارم هر کس که بوس این راه دارد و تخم این اندیشه در دل میکار و باید که همه چیز را گذاشته
صحبت این اکابر خستیار نماید و جان نثار بوازم طلبگاری کند و از هر جا بوسه ازین
دولت بمشام جان برسد از پی آن شود و خوش گفت بعد ازین بصلحت کار دوران می نمیم +
که روم بر در میخانه و خوش بشینیم + مامول از دوستان دعا و سلامتی خاتمه است و اسلام علیه

و علی سائر من اتبع الهدی والتزم متابعت المصطفیٰ علیه وعلی آله الصلوات والتعلیمات
العلیٰ ۛ

مکتوب و چهل و پنجم و میرزا محمد شاه در مذمت دنیا و دنیا طلبی و تخریب

بر تحصیل معرفت

الحمد لله العلی الاعلیٰ و الصلوٰه و السلام علی رسولہ المصطفیٰ و علیہ المصطفیٰ و علی آله و صحبه
البررة النقی صلیفہ شریفہ رسیدہ سبب مسرت گردید مخدوم دنیا به ظاہر شیر نیست بصورت
طراوت دار و فی الحقیقہ سمیت قائل و متاع عیبت باطل و گرفتاریت لاطایل بمقتول
او مخدول است مفتون آن مجنون نجاستی است ز راند و دوزخ است شکر آلود عاقل
آنست که با یچنین متاع کاسد فریفته نشود و یچنین کالا را فاسد گرفتار نگردد و درین فرصت
قلیل رضا مندی مولای حقیقی جل شانہ حاصل نماید و نوشته آخرت آماده سازد مطلوب
درین نشاء فانیہ اوار و طایف بندگیست و تحصیل معرفت خداوندی افسوس است
آنچه درین نشاء از بسکین طلبد آشتی بجانیار و با مور دیگر پردازد بهیست
ترسم کہ یار با مانا آشتی نماند ۛ تا دامن قیامت این غم بماند ۛ والسلام

مکتوب چهل و ششم بچرمعین در آنکہ طالب را همیشه در طلب

بی آرام باید بود

الحمد لله و سلام علی عباده الدین اصطفیٰ آنچه مرقوم نموده بودند روشن گردید کثرت
اشتغال بذکر قلبی از اجل نعم است شکر آن بجا آرند لکن شکر تحصیل ازید نکم

امید است که این ذکر وسیله مذکور گردد و در پیچه از معرفت بکشتا بدو ذکر و ذکر را از میان
 میان بردارد و حضور خود بخود روی نماید و لایزال الله الا الله پرده بکشتا بد طالب
 را باید که در طلب خود را آرام ندهد و همواره مضطرب و متعطش باشد بزرگی گفته است که تصوف
 اضطراب است چون سکون آمد تصوف مانند گفته اند مرید را بدین صفت باید شد که درین کریمه
 مسطور است حتی اذا ضاقت علیهم الارض بما رحبت و ضاقت علیهم انفسهم و ظنوا
 ان لا ملجاء من الله الا الیه چون محب صادق بدین صفت شود امید است که دریائے
 رحمت بجوش آید و نبوید شر تاب علیهم لیتوبوا بنوازد و کار بانصرام رسد و اسلام ^{علیکم}
 و علی سائر من اتبع الهدی +

مکتوب چهل و هفتم بجمد باقرا هوری در تعبیر و اقیانائے وی که نوشته
 بود

الحمد للعلی الاعلی و الصلوة و السلام علی رسولہ کما بخری و علی آله و صحبته البراة لقی
 بیت - هر چه جز عشق خدائے احسن است + که شکر خوردن بود جهان کندن است +
 مخدوم اگر فتاری ما دون حق جل علی از اشد امراض قلبیه است فکر از آله آن از اهم مهم است
 ۶ در خانه اگر کس است یک حرف بست بود و واقعه و تعبیر آن پرسیده بودند اول آنکه
 گویند طفلی است سرنگون بر چهارپائے افتاده که هنوز دنداننش بهم نه برآمده و سرور
 کائنات علیه و علی آله افضل الصلوة و اتمل البرکات بر سر او ایستاده اندخی فرمایند که این
 طفل دو شخصیت لحمه نگذشته بود که طفل در التزاز آمد و هر دو پهلوی او درخشش شد رخ بجانب
 آنحضرت علیه الصلوة و السلام کرد و نظر بروی مبارک دوخت و می نگریست تبسمی از وی ظاهر
 شد و بضحک منجر گشت مانا که از شهود جمال و کمال ذوقین شد بعد از لحمه آنسرور علیه و علی آله
 الصلوة و السلام باز فرمودند که این بهشتی است مردم همه متحیر مانند الخ بداند که طفل عبارت

از نفس انسانی بود و النفس کالطفل شتوده باشند و چون نفس بذات منکر احکام سماویست
 و بعد اوت حق جل شانہ برپا است کما ورد عا و نفسک فانها انتصبت بمصاداتی
 و باین اعتبار مستحق نار است او را و زخمی فرمود چون آن طفل چشم مکشود و از غشاوه غفلت
 و ضلالت برآمد و نظر بر جمال و کمال سروری انداخت و ازین مشاهده ذوقین گشته بخجید
 و شکفت یعنی رضا مده شد و بالتقی و ظاهرو باطن پیش آمد بیشتر بیشتر بلی نفس تا اماره
 است خایب و خاسر است قد افلم من زکها و قد خاب من دسها چون مطمئنه گشت
 و راضی و مرضی شد بیشتر جنت و قرب و وصال کردید یا ایتها النفس المطمئنة ارجی الی ربک
 راضیه مرضیه فادخلی فی عبادی و ادخلی جنتی +

مانا که این طفل که معبر نفس است لطیفه شما باشند و اماره شما نوید اطمینان یافته و از دوزخ بعد
 بیشتر جنت وصال شده لیکن باید دانست که خواب محبر استعداد است و بیشتر قوه است
 که قریب لفعول است جانی باید کند که استعداد او بمنصه ظهور آید و معامله از قوه لفعول و از گوش
 باغوش رسد + بیت میتواند که در دشتک بر احسن قبول + آنکه در ساخت قطره بارانی را
 و تعبیر واقع دویم که در ان مندرج است که فقیر بشامی گوید که فلانی دل و جان ما متوجه تست
 ظاهر است که مشعر از مناسبت نامه است فیما بین حق سبحانه آثار آنرا بظهور ارادانه و قریب
 مجیب +

مکتوب چهل و هشتم بولانا محمد حسن سیالکوٹی در ذکر کمالی که مناسب

مقام جمع و آنچه مناسبت بحجج بعد الفرق دارد و بیان عین الیقین

و حق الیقین

محمد المد علی نعمه و اصلوة و اسلام علی افضل رسله و انبائه و علی آله و صحبه و سایر اولیاء

صحیفه شریفه رسیده خوشوقت و ذوقین ساخت از نفی وجود و وجدان عدمیت ذاتیه
 اندراج یافته بود نیک مبارکست حق تعالی از دیاد این دیدفسر باید و عین و اثر از وی بر باید نوشته
 بودند احوال خود نوشتن اثبات وجود می بخشند و نیز نوشته که خود را هیچ نمی باید از دوست نشان
 چگونگی باید اگر هست خود نشان هستی حق می باید و اگر نیست و عدم محض بقدرت کامله نسبت است
 بس چه در باید او منزله و من محدث حیران کار و بار خویشم میخوانم یک چیزی بفهمم هر چیزی هم
 حق تعالی از آن منزله و بیرونست بس چکنم من هیچ محذوم آنچه نوشته آید همه درست
 و سنجیده است سالک هنگام ظهور و استیلا هستی حق هستی موهوم خود را متلاشی و ناچیز
 می آید ما بیچاره که خود را گم کرده از هستی خود خبر ندارد و از هستی مطلق چه خبر خواهد داشت
 و از جمال و کمال است و خیریت در سلب خیریت نصیب او از آن ذروه علیا است تلاک
 و بی نصیبی است حضرت خواجه ماقدرت سره فرزه اندک از حضرت ذات بهره است تلاک است
 است تلاکی که از تصور پاک است بیچاره سالک درین هنگام چه کند و علم مطلوب از کجا
 آرد که علم منافی عین است باید دانست که این مناسبت مقام جمع است و چون عارف
 زین مقام ترقی نماید و بفرق بعد الجمع رسد و ببقا و شعور مشرف گردد و از زمان علم
 و عین هر دو جمع شوند و یکی منافی دیگری نبود آن زمان بعلم باقی خواهد دریافت نه بعلم
 فانی من قتل فانا دیته که بر سر کوئی عشق مانگشته سوی شکرانده که خون بهائی تو منم
 در عین فنا باقی است و در عین بقا فانی نوشته بودند که حق الیقین که امی گویند و عین
 الیقین چیست و من بنده کیستم و چیتم محذوم ما شما عدید و بنده آید که از بر تو کمالات
 وی از سائر اعدام جدا شده آید و از عدم مطلق متمیز گشته وجود ناگردد و چون هستی مطلق
 برین وجود نما استیلا یا بدو این هستی موهوم در بر تو آن مستور و ناچیز نماید و در شهو و
 شعشان آن مدبوش و متخیر شود نه علمی بخود ماند و نه علمی بمطلوب عین الیقین باشد
 و کفر طریقت بود حسن نوجوان ساخت مرا زیروز بر که خال خال و زلف تو ام نیست خبر

حسن اسلام و قبح کفر درین هنگام مستور شود درین مقام سالک گفته که بکفر و باسلام یکسان
 که هر یک زدیوان او و فترت است ازین مقام چون ترقی واقع شود و آنچه در دو کم شده
 بود و باخلاق و اوصاف او متحلی گردد و حق الیقین رونما بدین زمان حسن اسلام متجلی شود
 و باسلام حقیقی که از زوال و قبح کفر محفوظ است برسد و از حیرت و مدبوشی برآید و علم عود
 کند و حجاب عین نبود چنانچه گذشت درین وقت او را با وجود دریافت نه بخود و علم خود که
 فانی گشته است بدانند که عین الیقین و حق الیقین نزد قوم داخل شهود نفسی است چه
 یافت نزدشان مقصود بر نفس است و بیرون خود شهود نیست و شهود آفاق معتبرند
 و نزد حضرت ایشان ماقدنا المدسجانه بسره شهود نفسی در رنگ شهود آفاق از حیرت
 اعتبار ساقط است زیرا که حق سبحانه چنانچه و رار النفس است نیز او را جل و علا بیرون
 آفاق و نفس باید جست پس آنچه در عین الیقین و حق الیقین مشهود سالک است نه ذات
 حق است تعالی و تقدس او تعالی له زین میر است و ازین شهود منزه و متعالی است
 و در کدام آئینه و آید او بلکه این مشهود از آیات و اله است بر وجود او عز بر بانه و شهود آیات
 داخل علم الیقین است که استدلال از اثر بیشتر است پس آنچه نزد قوم عین الیقین و حق الیقین
 است نزد آنحضرت داخل علم الیقین باشد و حق الیقین در او آن بود تا از قید آفاق و
 نفس باکل برهد و از شهود و محسوسات بیاید جمال این کمال پر تو میندازد و ایمانی باین معانی شکل
 که حاصل نماید ازین عین الیقین و حق الیقین چه نویسد که فهم کند یضیق صدری و کلا
 یَنْطَلِقُ لِسَانِي سَخْنًا اَرْزَلْتُكَ غَفْمًا بِنِيمِ سَخْنٍ كَرِهَ شَدًّا اِنَّ نَسَبَتِ عَلِيَّهٖ كَرَامًا عَرَابَتِ
 حَكْمَ عَنَقَاتِ مَغْرِبٍ و اردو امروز مزار قابض الانوار حضرت پیر دستگیر رضی اللہ تعالی عنہ
 مفاض و مستفاض است و زائران بقعہ مبارک کہ دیدہ بصیرت شان بجاک پاک آن شده سفیر
 مکتحل است امثال این معانی برایشان مکشوف و معائن است و بانوار این اسرار استفیض
 و ستر اند ربنا اتم لنا نورنا و اغفر لنا انك على كل شئ قدير

مکتوب چہل و نهم سیاوت پناہ حاجی الحرمین الشریفین میر غضنفر

در تہنیت

الحمد لله ذی الشان عظیم البرهان والصلوٰۃ والسلام علی رسولہ المبعوث الی الانس
والجان وعلی آله وصحبہ ذی الکریم والاحسان صحیفہ گرامی مسرور و خوشوقت ساخت حمد
سبحانہ کہ بسعادت عظمی رسید و فرض عمر و عمرہ واجب ادا نمودید و بزیارت ائمنہ مبارک و مرقد
مطہر سرور کائنات علیہ افضل الصلوٰات والتحمیات مشرف گردیدید و از انوار و برکات امنون
بروگشتید باز بعافیت باجماعہ مراجعت نمودید و رجوع بہ بیدایت کہ مخبر نہایت است واقع شد
روز تشریف آرند کہ مشتاقان زیر بار انتظار اند و از برکات زایران کعبہ مقصود اسید و وار
نشان آشناداری بیاز و یک من بنشین + والسلام اولاً و آخراً +

مکتوب پنجاہم بمحمد عارف لاہوری در جواب عربضہ و کے کہ مشتمل

بر احوال و اذواق بود

الحمد لله ذی الالغام والصلوٰۃ والسلام علی رسولہ سید الانام والاکرام وصحبہ العظام
مکتوب شریف کہ بینی از شوق لقا و مشعر از آلام مہاجرت بود رسیدہ خوشوقت و ذوقین
ساخت زاو کم اللہ سبحانہ شوقاً و ذوقاً آنچه از احوال پسندیدہ خود نوشتہ بودند کہ خود را
از ذات و صفات و افعال عاری می باید سجدیکہ اطلاق اناورین موطن مفقود است و زوال
علم حضوری کہ عبارت از یقین حاضر است نیز اظهار نموده مطالعہ آن مخطوط و علت ساخت
و تیز شہو و معیت و احاطہ ذاتی و یافتن آن کالآیات المتشابهات نیز واضح گردید و آنچه

نوشته اند که ذات و صفات و افعال مر غیر حق را تعالی بطریق رعایت است محل تامل است چه ممکن را ذات نیست همگی وجوه و اعتبار است و اگر ذات عدم است که لاشی است ممکن از مرتبه ذات اقدس تعالی قلیل انصیب است آری صفات و افعال که بمنزله ذات اوست عاریتی است بلی روایت که عارفی کاملی را بعد از قیامی اتم از نزد خود ذاتی عطا فرمایند که قیام افراد عالم بآن ذات بود و این قسم عارف در یک عصر مستعد و نمیی باشد بلکه بعد از قرآن متطاوله و از منتهی متباعد ظهوری فرماید نوشته بودند الحق متشاکل خیر و غیره متشاکل شر لانه المعدوم المطلق لا یصدر منه الا شر هذا ایضاً محل تامل لان الممكنات باسراء اعدام مقیده لا معدوم مطلق نعم العارف الكامل بقدر منتهی الی اصولها و محقق الکمالات المقیده بالحلالتی یجد عدله المقید الذی بمنزله ذاته ملحقاً بالعدم المطلق و النفی الصرف الذی لا یقید و اعتباراً فیه من وجه لان تمیز العدم عن سائر الاعدام کان لاجل ظهور المنسبات فیه و الغکاس الکمالات فلما الحق الکمالات باصولها لم یبق للعدم المقید ما به الامتیاز عن سائر الاعدام و الحق بالعدم الصرف و قایمی که دیده و نوشته بودند از اخرج صفات ذمیه و ادخال صفات حمیده و در واقع دیگر که نداشتند بدید که من از تو جدا نیستم و تو از من جدا نیستی تعبیر آن همین حال است که نوشته آید و واقع دیگر که پیغمبر صلی الله تعالی علیه و سلم دیده آید که مفرمایند که شیخ تو همراه من طعام می خورد مبارکست و چون این دو را کنار رانیز بشارتت شکر خداوند جل شانہ بجا آور و الحمد لله الذی هدانا لهذا وما كنا لنهتدی لولا ان هدانا الله لقد جاءت رسل ربنا بالحق علیهم و علی آل کل الصلوة و التسلیات و البرکات *

مکتوب پنجاه و یکم یکی از صالحات اهل طریق در ذکر بعضی از عبادت شریفه حضرت رسالت خاتمیت علیه و اله الصلوات و التسلیات و باری و...

الحمد لله وسلام على عباده الذين اصطفى سوال حضرت در جیوة خود طریقہ مسنون است یا نہ
 جواب این عمل از حضرت رسالت خاتمیت علیہ وعلی آلہ الصلوٰت والتسلیٰات وارحلافاء
 راشدین و سائر کبار صحابہ رضوان اللہ تعالیٰ علیہم اجمعین بہ ثبوت نہ پیوستہ است آری
 از بعضی سلف چون بن عبد العزیز وغیرہ منقول گشتہ کہ در جیوة خود استخا و قبر کرده اند و علمای اہم
 درین باب قیل و قال است بعضی بکراہیت قائلند و بعضی بجواز بی کراہیت و بعضی مالتجباب
 سوال عادت شریف حضرت رسالت پناہ صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم در طعام چه پودہ جواب
 آنحضرت طعام تناول میفرمود بر حسب ضرورت و قدرے کہ بآن قوام بدن باشد بی آنکہ
 سیر بخورد و بروایت عایشہ صدیقہ ثابت شدہ است کہ پرسند شکم حضرت علیہ الصلوٰة والسلام
 ہرگز و بود آن حضرت علیہ الصلوٰة والتحبیۃ ورا حل خود کہ سوال نمیکرد از ایشان طعامی اگر
 طعام می آوردند میخورد و ہرچہ می آوردند قبول میفرمود و آنچه از انثر بہ میدادند می شناسید
 و دوست ترین طعام نزد او علیہ الصلوٰة والسلام آن بود کہ بروئے دست بسیار باشند
 یعنی باجماعہ بخورد نہ تنہا و بروایت بعدی کرب بامت شدہ است کہ حضرت فرمود علیہ آلہ
 الصلوٰة والتسلیٰات پسندہ است ابن آدم را قمہ چندانکہ درست دارند پشت او پس اگر
 نتواند برین صبر کرد پس سیوم حصہ از شکم او برائے طعام او باشد و سیوم برائے آب او
 باشد و سیوم حصہ برائے نفس گرفتن باشد در شروع طعام لہم اللہ گفتی و این عمل سنت
 موکدہ است و فرمودہ علیہ وعلی آلہ الصلوٰة والسلام ہر کہ طعام بخورد بعد از آن بگوید الحمد لله
 الذی اطعمنی ہذا الطعام واز قننیہ من غیر حول منی ولاقوۃ امرزیدہ شتو دگنا مان ما تقدم وانا خرو
 خواب آنحضرت بر حسب اعتدال و قلت بود با آنکہ دل مبارکش نمیخواہد ببلکہ چشم آنحضرت میخواست
 علیہ وعلی آلہ الصلوٰة والتحبیۃ ہفتدہم ماہ یا نوزوہم ماہ یا بست ویکم ماہ بودہ است
 ولباس آنحضرت علیہ الصلوٰة والتحبیۃ بر چند نوع بودہ است لباس نفیس ہم پوشیدہ اند
 یعنی روندہ کردہ اند و غیر ہم پوشیدہ وجامہ پنبلی بیشتر پوشیدہ اند و شمشیر ہم در بر کردہ اند

بالجملة عادت شریعتاً در لباس تکلیف نبوده هر قسم حاضر که پیشد قبول میفرمودند و روز معین بر آن
 قطع جامه ثابت شده است و روز ولادت و روز وفات خیر البریه علیه الصلوٰۃ التمجیة روز
 ده شنبه است اخیر این روز وفات یافتند و آن روز که روز سه شنبه ایشانرا نکند داشتند
 و منعی شب چهارشنبه و در روایتی اخیر شب ایشانرا مدفون ساختند علیه و علی الاله الصلوة
 واکمل البرکات ۵ باخیر من وفت فی التراب اعظمه ۶ قطاب من طبیبین القاع والاکم ۷

روح الغدائر لقرانت ساکنه

فیه العفاف وفیه الجود والکرم

از سن مبارک حضرت حبیب رب العالمین صلی اللہ تعالیٰ علیہ وعلیٰ آلہ وسلم پرسیده
 بودند بدانند اینچاق قول است بقول بر سر شصت سال فوت کردند و بقولی شصت و سه این
 قول صحیح ترین اقوال است و بقول شصت و پنج و علما میان این اقوال جمع کرده اند که هر که
 شصت سه سال گفته است سال ولادت و سال وفات حساب نه کرده است و هر که پنج و
 شصت گفته است سال ولادت و سال وفات را حساب کرده است و هر که شصت سال
 گفته است عشرات را شمرده و کسور را شمرده و اسلام علی من اتبع الهدی ۸

مکتوب پنجاه و دویم الی شیخ مصطفیٰ فی بیان کیفیت جامعیت کل اسم
 الاسماء والصفات و بیان کیفیت الوصول الی مرتبه الذات و تحقیق بمقاله

همه اوست و همه ازوست و بیان آن زوال صفة الارادة مشروط

فی اطوار الولايت دون النبوة و بیان فنامی اللطائف و تعیین النوار

وبيان أن بعد فنا القلب الذي هو محل الشعور من الذي هو صاحب

الشعور وكيفية الجمع بين التثبث بالاسباب وتفويض الامور الى

رب الارباب جل شانہ وما يناسب ذلك

اما بعد فقد وصل المكتوب المرغوب من الاخذ الاغراض والاشد وترني وصوله وكان مشتتاً
على اسئلة فلنشرع في اجوبتها والسبحانه اللهم للصواب سالتني ان ما وقع في بعض المكاتب
ان كل اسم التي جامع الاسماء والصفات ان كان المراد منه ان كل اسم منصف بالاسماء والصفات
فيلزم تعدد الذات او قيام العرض بالعرض وايضاً يلزم ان يكون اسم الاسم ايضاً جامعاً للاسماء
والصفات وبكذا اسم اسم الاسم وتلم جبر الى غير النهاية فيلزم التسلسل والجواب انه يجوز ان يكون
الصفة وصفة الصفة كليهما قائمتين بالذات الواجبي تعالى وتقدس فلا يلزم الانقلاب ولا قيام عرض
بالعرض كما قالوا في بقا الاعراض ان الاعراض والبقا الذي هو صفة كلاهما قائمان بالجوهرو لم
لا يجوز ان يكون المراد بالاسماء الاسماء التي تميزت في العلم الواجبي تعالى وصارت مبادي
تعيينات الخلائق لا الاسماء المندرجة فيها على انا نقول ان الكلمات الالهية غير متناهية فلا استحالته
في ان يكون الاسماء والمندرجة ايضاً جامعاً والتسلسل المحال هو ترتيب امور غير متناهية وهو مقصود
بهنها وايضاً ليس المراد بجامعية الاسم للاسم والصفات كونه موصوفاً بها بل كونها ملحوظة فيه
او كونه متعلقاً بها او كونه مشروطاً بها كما ان العلم اجمع الاسماء باعتبار تعلقه بجمعها والتكوين جامع
باعتبار كونه مشروطاً بالصفات الكمال من العلم والقدرة والارادة وغيره لا يتم بدونها فكما انها مأخوذة
فيه والقدرة والارادة مشروطتان بالحياة والعلم وكذا السمع والبصر مشروطتان بالحياة مستتبعان
لترتبان العلم فجامعية العلم مأخوذة في هذه الصفات والكلام جامع باعتبار الاشتمال عليها

والصوفية الموحدة قالوا ان الذات تعالى وتقدس بجميع اسمائه وصفاته سائر منجلى في جميع الاعيان
 العلمية والخارجية ولذا قالوا كل شئ في كل شئ سالتنى ايضاً انه وقع فيه مكتوب ان الفناء والبقاء
 للسالك في الحقيقة انما هو باسم هو سبب اليقين السالك او في باصول ذلك الاسم لا بالذات
 البحت فطالب الذات البحت كيف يتسلي بعجز الذات وانى له البصر والقبول الجواب ان كمال سعى
 الطالب المذكور ان يخرج عن الحجب الظلماني والنوراني وترفع الاستار عن بصيرته
 حتى يحصل له الوصل العرياني لا ان يعطى والعقار ويحيط به الا يدرك بهايته وما احسن من
 قال في حقه بالشعر الفارسي: **ببيت عنقا شكار كس نشود دام باز عين ***
 كه اينجا همیشه باو بدست است دام واو و بهناسبه متعلق بالمشافهة سالتنى ايضاً ان المقصد
 الاعلى والمطلب الاقصى السالك ان يتخلص عما سواه ويتجر عن رقيته ما عداه ويحصل
 له استهلاك وضمحل بالذات تعالى حتى يخرج عن ورطة الشرك الخفى واهذا اكثر الصوفية
 العلمية صاروا قائلين بكلمة همه اوست وشيخنا واما صاروا قائلين بكلمة همه اوست والحق
 انه مكفى في حصول هذا المقصد ان يتقضى السالك عن نفسه عما سواه ولا يبقى في شهوده
 وشعوره غير الحق تعالى وتقدس ولا حاجة له الى ان يحل المعدوم اصراف على الموجود
 اصراف ويقول همه اوست ولكن يجدر ان المناسب لهذا المقام ان يقول كلمة همه
 موجود اوست لان الظلال لا الحقت بالاصول فليس له بد من ان يقول همه ليست موجود
 اوست فالقول همه اوست وان كان خارجاً عن الشرك الخفى الا ان نقول ان هذا القول
 بالنسبة الى اهل الابتداء الجواب الاستهلاك والاضمحلال المذكور معبر بالتوحيد الشهودى
 وهو موطن الفناء وزوال الشعور عن شهود ما سوا الحق جل وعلا وعن وجوده فصاحب
 هذا الحال ماله مجال التكلم بكلمة همه اوست او همه اوست اذا الكثرة وافراد العالم بسبب مشاهدة
 الوحدة الحقيقية مرتفعة عن نظره راسا فكيف يحكم بان هذه الافراد عين الحق تعالى او غيره سبحانه
 هذا مقام الجبل والحيرة والتكلم بمثال هذه الكمالات يقتضى العلم والتميز وصاحب الفناء

ماله شعور بقنایه بل لیس له ادراک بمطلوبه فكيف يكون له شعور بما سواه مطلوبه سبب
 آن معرفتی است ناش ادراک بسیط + آنجا چه محل دانش و ادراک است +
 نعم همه نیست موجود او است وان كان قریباً من حاله لكن ماله مجال التكلم بامثال هذه
 الكلمات لما مر وان تكلم كان نقصان حاله وشركا في الطواره لان هذا المقام عين اليقين
 وكل من اعلم والعين في هذا المقام حجاب الآخر على ما هو المقرر عند القوم ومن ههنا علمت
 ان صاحب همه اوست ما خرج عن دایرة العلم اليقین وما یخلص عن شهوة والكثرة وتحقق
 بالفناء وعین اليقین وان تصور الكثرة بعنوان الحقیقیة لكن مشهودة الكثرة دون الوحدة
 والذي حكمت عليه بانه مقصد اعلى ومطلب اقصى من الفناء وزوال الشعور عما عداه انما
 هو شرط للوصول الى المقصد الاقصى والمقصد الاقصى وراءه سبب

بیچیس را تا نگردد وافتنا و نیست ره در بارگاه کبریا + وقالوا تا نرسی نیایی و فی
 ذلك فلیتنا من المتنافسون قیبه اذا عرج السالك عن هذه الفناء والعین وتحقق
 بالبقاء وحق اليقین وارتقی من اسکر وعدم الشعور الى الصحو والشعور لم یکن کلام من
 العلم والعین حجاباً للاخر وصار مولوداً بالولادة الثانية وموجوداً بالوجود الموهوب الثاني
 الحقیقی وههنا العالم متمیزاً عن الحق جل وعلی فحکم همه از دست و يكون فی هذا حکم
 بریاً عن اقسام الشکر لانه تخلض بالفناء عن محبة ما سواه وتحرر عن رقبة ما عداه
 وخرج عن مکاید الامارة بل صارت امارته مطمئنة وتخلق باخلاق الدعز وجل ورجع
 الى العالم للتکلیل والارشاد ويرى العالم مصنوعاً له تعالى مظهر الکماله سبحانه ولما
 كانت المظاهر صادرة عنه سبحانه لا جرم حکم همه از دست وما قلنا ان هذا القول بالنسبة
 اهل البداية نعم كذلك لكن ما سمعت ان النهاية هي الرجوع الى البداية فهذا القول
 بالنسبة الى اهل البداية والنهاية وشهوة والعالم لضيبيها والمتوسطون الذين هم في سكر الحال
 يستنكرون عن شهوة العالم باستغراقهم واستهلاکهم لیس لهم علم بما سواه ولا شعور بما عداه

اولم يعلموا ان العالم معلوم للمحقق عز وجل وشهوده تعالى الفاعله وشهوده من صفات الكمال
 نعم محبة والتعلق به نقص وشرك خفي ولهذا اظهر الفرق بين شهود العوام وشهود
 الخواص للعالم فشهود العوام وعلمهم مقترن بالتعلق به والمحبة له فلا جرم صاروا
 محبوبين ومحسوسين وشهود الخواص خال عن هذا التعلق والمحبة برمي عنه فهم
 نجوا عن مرض المحبة وتحققوا بصفة الكمال الذي هو العلم والشعور والخواص وان
 تخلصوا عن مرض التعلق لكن خلوا عن صفة الكمال على ان شيئاً وقد وثقنا
 ايضاً قائل بكلمة بهمه نيست موجودا دست كما لا تخفى على المتتبع في كلامه وما قال
 كما ان علماء الظواهر اخرجوا من الشرك الخفي العجب منه ان العلماء ايضاً قالون
 بقول بهمه از دست فالحكيم عليهم بانهم في الشرك الخفي وعلى القائل بهمه از دست
 بالشرك الخفي تجكم صرف والاعتراض ناش عن عدم العلم بحقيقة الحال وعدم
 الوصول الى كنه المقال والمد المستعان المتعال ومنه الفيض والمنوال ربنا لا تاخذنا
 ان شينا واخطانا سالتني ايضاً ان زوال صفة الارادة محمود بالنسبة الى النبي
 والولي ام بالنسبة الى الولي خاصة الخ الجواب ان المطلوب من زوال صفة الارادة
 رفع متعلقاتها السوء ولما كان رفع متعلقاتها في طريق الولاية متغصراً بل متغذراً
 مع بقاء صفة الارادة لاجرم اهل الولاية يجتهدون في زوال نفس الارادة بل كان
 زوالها شرطاً في اطوار الولاية وذلك لان قرب الولاية ظلي والقرب الظلي لا يقوى
 ان يرفع متعلقاتها السور مع بقاء نفس الارادة وفي طور النبوة يجتهدون في رفع
 متعلقاتها لا في رفع نفسها لانها في نفسها صفة كمال والصح الذي جاء فيه من متعلقاتها
 السور فلما ارتفع متعلقها السور لم يبق حاجة الى رفع نفسها لان قرب النبوة قرب
 اصلي وهذا القرب يقوى ان يرفع متعلقاتها مع بقاء نفسها ففي طريقة الولاية زوال الارادة
 مطلوبة محمودته دون طريق النبوة وما قال السائل ان بقاء الارادة مناف لمقام الرضا

والعبودية فممنوع لان المناقات المتعلقة بها السوء بيان يربده خلافت رضاء المدعى
لا النفس الارادة فان كان مراداته على وفق مرضى الحق مع بقاء الارادة لا تنفى
سالتنى ايضاً عن فناء الجواهر الخمسة التى هى لطائف عالم الامر وسالتنى عن تعيين
الوزارها ايضاً فاعلم ان لكل لطيفة من هذه اللطائف الخمس اصلاً فى مراتب الوجود
وفناء كل لطيفة منها منوط بوصول تلك اللطيفة الى اصلها واستهلاكها فيه فالقلب
اصل عن صفات الافعال فنفاؤه مربوط بتجلى الافعال اصل الروح من صفات الحقيقة فنفاؤه
مستلزم بتجلى الصفات اصل السمر شيون التى هى اصول الصفات فنفاؤه موقوف على تجلى الشيونات اصل الحسنى
من الصفات التشرية فنفاؤه بالوصول الى هذه الدرجة القصوى اصل الاخفى من مقام الجبر والخيال الذى نشأ
من التجلى الذاتى فنفاؤه مربوط بهذا التجلى واما الوزار اللطائف فنور القلب نور اصفر على ما قالوه ونور الروح احمر
ونور السر ابيض ونور الخفى اسود ونور الاخفى اخضر سالتنى ايضاً ان طالب الوصال
هو قلب السالك فبعد فناؤه الا تم اى شى واصل بالمطلوب وعدم شعوره من
الذى هو صاحب الشعور فان قلنا ان بعد فناؤه الا تم يعطى للطالب قلب ودرک
وشعور وراز ذلك القلب والدرک والشعور ويكون هذا القلب الاخير واصلاً
وواقفاً لم يصل الى المطلب الجواب الواصل هو القلب مثلاً الذى كان طالباً
وحصل له الفناء وصاحب الشعور ايضاً هو فعدم شعوره بالنسبة الى ما
سوا المطلوب وشعوره بالمطلوب اى ادراك بسيط به وبعد البقاء حصل له ادراك
مركب وهذا السؤال قريب من اعتراض صاحب النزاهة اعترض على القوم فى
القول بالفناء حيث قال بالشعر الفارسى **گویند عنان خود چه تابی** +
کم شو که چو کم شوی بیابی + این نکته نمودنا صوابم + چون کم شوم آنکمی چه یابم +
یابنده اگر کسی وگر خواست + از کم شدن نم بس او چه میجو است + ولقد كتبت فى
حل هذه الشبهة شياً وفى بعض مكاتبي فليطلب من ثم سالتنى ايضاً ان النظر على الموت

الحقيقى تعالى والنظر الى الاسباب الظاهرية والمكاسب الصورية يكونان فى
 ان واحد كيف يجتمع بوجودان الا تم مع الفقدان الاكمل الجواب انه ان رأى المؤثر
 الحقيقى فى الاشياء كلها هو الحق عز وجل ورأى الاسباب عللاً عاوية يخلق الله
 تعالى الاثر بعد مباشرتها لم يكن منافياً للوجودان ولم يحصل الفقدان كيف
 وبعض الاسباب مما يجب ايثارها بحيث لو تركها كان عاصياً سالتنى ان فائدة
 ذكر النفى والاثبات صارت برهنية من الزمان منوط باسم الذات وزال احتياجى
 عن النفى والاثبات والآن زال الاحتياج عن اسم الذات ايضاً والتوجه
 الصرف والمراقبة يقوم مقامهما الجواب ان هذه الطرق الشرح الصدر
 ويحصل الترقى اشتغل به لكن لا يترك تكرار النفى والاثبات لان منافع متوقعة
 لم يتم بعد سالتنى ان النصيب من الذات الواجبى تعالى وصفاته وافعاله سبحانه
 ليس الالتجيم والتخسر والالام والحرفة الجواب الامر هكذا الممكن مدرك كنه الواجب
 والحادث يستحيل احاطته بالتقديم فخلا جرم يكون الحسدان للتراب ورب الارباب
 نصيبه من تلك المرتبة المقدسة يكون مقدار القدر استعداده وحوصلته و
 وصولته مقيد بقيد تعيينه والمطلق منزه عن هذا التقدير المتعال عن هذا التقيد
 ولنعم ما قال بالشعر الفارسى **هـ** تو از خوبی منى گنجى بجا لم +
 مرا هرگز کجا گنجى در آغوشش + وليكن هذا آخر المكتوب والحمد لله اولاً و
 آخراً والصلوة والسلام على رسوله وآله الكرام وصحبه العظام
 وعلى سائر الانبياء والملائكة والصالحين +

مکتوب پنجاه و سوم بحاجی شریف خام و جواب اسواری

الحمد لله وسلام علی عباده الذین اصطفیٰ اخوی حاجی محمد شریف سواری
 چند نموده بودند جواب هر کدام را بگوشش هوشش استماع کنند و وام آگاهی را
 بیداری و خواب و تلاوت و نماز و جز آن یکسان است درین وقت حضور و آگاهی
 ملکه دل بشود و صفت لازمه او که هرگز انفکاک پذیر نیست حضرت موسیٰ علی نبینا
 و علیه الصلوٰة و السلام که فاحاف ان یقتلون فرمودند عذر و ابا از تبلیغ
 رسالت نبود بلکه بیان حال بود و نیز اشارت بانست که بعد از آنکه من کشته شوم
 تبلیغ رسالت کما هو حق از من نیاید ازین میرسم و اگر عذر و ابا بودی چرا فرمود
 و احلل عقدة من لسانی یفقهو قولی و اجعل لی وزیراً من اهلی هارون
 اخی استداد به ازری و اشرا که فی امری و ثمره دعا اللهم اغفر لمحمد و اللهم جملہ
 عن اکرم عبادک حصول ثواب و درجاست مرد عا کنته را نمی بینی که حق تعالی
 میفرماید ان الله و ملائکته یصلون علی النبی بازمونا حکم است
 که گویند اللهم صلی علی محمد و نیز بعد از ان ما ثور است که گویند و ابعتله مقاماً
 محموداً الذی وعدته انک لا تخلف المیعاد و حال آنکه موعود حق تعالی البته واقع
 است و الدلیل علیہ ما ورد فی الحدیث فی غایت الحمال یا ایها الناس ان انجاکم
 یوم القیمه من احوالها و مواطنها اکثرکم علی صلوٰة فی دار الدنیا ان قد
 کان فی الله و ملائکته لکفایة اذ یقول ان الله و ملائکته یصلون علی النبی
 الآیة فامر بذاک المومنین لتشیبهم علیہ الدیمی عن انس مکن هر چند
 وجود هستی مستقل ندارد و هر چه دارد عاریت دارد ولیکن حق تعالی این هستی عاریت

از کمال قدرت خویش تبات و استقرار داده است و احکام صادقانه بران مرتب ساخته و تکالیف شرعییه در همین مرتبه فرموده و عذاب و ثواب دایم بآن مربوط کرده که هر که انکار آن نماید محمّد و زندق است و مالک حقیقی همه اشیا راوست تعالی لیکن بظاهر هر که از بندگان خود مالک ساخته است و دیگر را تصرف دران بی اذن او حرام ساخته است و مواخذه بران مرتب کرده فلا تکن من القاصرین تخصیص حضرت ابراهیم در میان سایر انبیا علی نبینا و سایر الانبیا الصلوة و التسلیات به کما صلیت علی ابراهیم حسب بزرگی ایشان است هر نبی که بعد ایشان آمده ما موربتا لجت آنحضرت گشته است اتبع ملت ابراهیم حنیفا شایده است برین معنی و تفصیل درین باب از مکتوبات حضرت ایشان باید جست ایمان و اسلام فی الحقیقه یکی است لیکن هر جاعطف اسلام به ایمان آمده است هر روز ایمان تصدیق قلبی باید داشت و از اسلام انقیاد و صورتی که باعمال جوارح تعلق دار که در اطلاقات شرع ایمان و اسلام باین معنی هم آمده است مقصود از کریمیه و لقد صرنا کما لله بیدر و انتم اذله لقد اولعخه خود است بر بندگان خود و منت نهادنت بر اینها و طلب شکر است از اینان چنانچه فاتقوا الله تغلکم تشکرون دلالت دارد بر آن نه جز یا فائده جز در هنگام دوام حضور اگر از ظاهری غفلت واقع شود یا گناه سرزده ممکن بلکه واقع است بحضور باطن قصوری نیست *

مکتوب پنجاه چهارم شیخ محمد علیم جلال آبادی فی الغیب

علی دوام الاقبال الی المد سجانہ و نقطع عما سواه

الحمد لله وسلام على عباده الذين اصطفى خصوصاً على سيد الوری صاحب قاب
قوسین او اذنی وعلی اله وصحبه البررة التقی اما بعد فقد وصل الینا
منکم کتاب کریه کتاب داع الی لذات النعیم لا زالت مشمولاً لغیبات الله
ودوام اقبال الله وانقطاع عما سواہ احترق قلوب العاشقین بنار هواہ وبقطر
اکباد المجبین فی تمناہ فطوبی لمن لم یکن له هم سواہ وبشری لمن لم ینق له
شعور بما عداہ فیا حید المن وفق لمرضات الله ویا حسرتنا علی من فرط
فی جنب الله المستول من الله تعالی وصولکم اعلی الدرجات وشهودکم
اقصى الغایات بجرمت افضل الرسل واکمل المکنونات علیه وعلی اله
اشمل الصلوات اعلی البرکات +

مخدوم ابرار دینی ملا شاہ حسین چند روز را اینجا بود از صحبت خیلے محظوظ و دوین
شدیم و بروفق اجازت شما با ہم اجازت نمودیم و فقه الله سبحانه بمصانته
چون محب و فدوی شما است طریقہ شفقت و مهربانی پیش از پیش باوی
مرعی دارند +

مکتوب پنجاه و پنجم حاجی سلم بلخی و تذکیر و التزام طریق خود

الحمد لله رب العالمین والصلوة والسلام الا لثمان الاحملاون علی
سید المرسلین محمد واله وصحبه اجمعین سلام و تحیة ازین سکنین دور
افتاده اخوی اعزی حاجی الحرمین الشریفین مطالعه نمایند و بوظائف اذکار
وظاعات سرگرم بوند و از استعداد موت فارغ نباشند و توشه آخرت را آموهند

سازند بالجمله از دنیا معرض و بآخرت مقبل بوند در راه مراسلت مفتوح دارند
 که سبب توجه غائبانه است و یاران طریق را عزیز دارند و فانی در یکدیگر باشند
 رحمانینهم خوانده باشند و طریق خود را ملزم بوند و احداث امری در طریق
 ننمایند فیوض و برکات طریق تازیانی فایض است که احداث امری در طریق
 نشده است و الا راه فیوض مسدود است و اجازت تعلیم طریقت هم مشروط
 است بخدم این احداث و اتباع سنت در سبوح بر محبت شیوخ هر چند این
 محبت پیش اخذ فیوض از باطن شیخ پیش چون جبر در طریقه ماست یاران را بجهت
 نباید ولایت کرد و حلقه جبر نباید منعقد ساخت و السلام علیکم و علی سائر من اتبع
 الهدی و الترام متابعه المصطفی علیه و علی الہ الصلوٰۃ التلیات و التحیات
 و البرکات العلی *

مکتوب پنجاه ششم بحضرت ارشاد و پناه خالق و معارف

آگاه خواجه عبدالغفار بلخی در جواب رقیب ایشان که من

بشارت بود و بیان سبقت استقلال اصل تبعیت و جوبت بظلم

الحمد لله العلی الاعلی و الصلوٰۃ و السلام علی رسولہ محمد خیر الوری صاحب
 قاب قوسین او ادنی و علی الہ و صحبه البررة التقی اما بعد و رہ احقر بحضرت

ولایت پناه ارشاد افادت دستگاہ میرساند عنایت نامہ نامی و صحیفہ گرامی کہ از روئے
 شفقت و مہربانی نامزد این بیجاصل فرمودہ بودند بود و آن مستعد و سر بلند
 گردید مصرع بوسیدیم بر مرد یک دیدہ ہنادم + امیدوار است کہ ہمہ بین ہنوال
 این و درازکار را گاہ گاہ بحاشیہ ضمیر مہر تنویر راہ مہدادہ باشند و با ذوق خاصہ
 می نواختند و درود این عنایت نامہ کہ از عین کرم بود بی سابقہ مراسلت نعمتی بود غیر مرقبہ
 امیدوار کشایش با و ترقیہا از وصول آن گردید بے سبقت از بزرگان می باید
 و کرم اذ کریمان می شاید مصرع در خانہ بکد خدائی ماند ہمہ چیز + از پیشگاہ چنین
 آدہ است و اشہ شوق باصل منسوب کشتہ بدایتہ از مہدادہ است و آغاز اصل
 مَحَبَّتُهُمْ و میبوندہ خیر و کمال دارد ہمہ ستار و مستغاد از اصل است و ظل در ہیچ
 چیز بخود استقلال ندارد و اگر نسبت خیر و کمال بخود نماید خاین بود و دعوی ہمہ سری
 باصل پیدا کند کمال در حق او انتقائے کمال است و خیریت در صلب خیریت ظل
 یقینی کہ از اصل دارد بقدر نسبت بآن محدود ستلاشی است ہر چند ظہور اصل
 پیش محویت و تلاشی ظل پیش نیست معشوق اگر چه گشت ہمخانہ ما +
 ویران تر از اول است ویرانہ ما + بیچارہ کہ جز انتقا از اصل بہرہ ندارد از کمال
 او چہ چیز داشتہ باشد و بجمال او چہ گوئی پی برود گیرم کہ بغمخانہ ما یا رخز آمد +
 گو حوصلہ و طاقت دیدار کہ دارد +

تسبیح و عصای تبرکی زبدۃ العارفین فدوۃ المحققین حضرت مخدومی اعظم قدس
 سرہ کہ از کمال تلمظ ارسال داشتہ بودند و این سکین را بآن نواختہ رسید و بر
 سر و چشم ہنادہ از برکات آن بہرہ مند و تفیض گردید الہی سلامت باشند بشارت
 قطیبت کہ در بارہ این سکین دیدہ مرقوم قلم مسکین رقم فرمودہ بودند از مطالعہ آن
 مستحضر و مہاسی گردید این و درازکار را ہمین قدر بسیار است کہ بخاطر دریا نقاط راہ

یافته است و در حضور پر نور مذکور گردیده این چنین را برابر چندین بشارات تصور نمایند
 و آنقدر شاد و مسرت که ازین دست داده زیاده از آنست که بشارت دهد
 ما سرنی تبشیر کم لی مثلاً قد سرنی انی حضرت بیا لکم ظلال اشفاق و ارشاد
 بر مفارق محبان و هواخوانان ممدود و مسبوط باد با النبی الامی و الاله امجاد علیه وعلیهم
 الصلوات و التسلیمات و التحیات و البرکات

مکتوب پنجاه و هفتم بمرزانشاه در بیان آنکه حقیقت ممکنات
 که عدم است ممکن را دریافت حقیقت واجب تعالی
 عجز و یاس ناگزیر بگراند که بوجود و هو بود مستحق کثیری بی مطلب بود

الحمد لله ذی الانعام والصلوة والسلام علی سوله سید الانام و علی اله الکرام و صعبه العظام
 الی یوم القیام محذوما حقیقت انسان و سایر ممکنات عدم است که لاشی محض است و وجود کمالات
 تابعه و خاصه رب بعبود است و وجود ممکن در جنب وجود واجب حکم موهومات و تجلیات دارد و عدم از حقیقت موجود
 چه در یابد و موهوم ارکنه بابت متحقق چه و اگر بوس ناچار عجز از معرفت بعرفت باشد و یاس همواره دهن گیر بود
 خوش گفت که غبار ناقه لیلی که مجنون سالها چشم برده داشت گردی زین بیابان برخواست و نهایت سعی
 این بیچاره آنست که حقیقت عدمیت خود آگاه شود و ارستی موهوم متخلع گردد و لیکن باور آن حقیقت و حبیب تعالی
 و تقدس چه گونه پی برد و غیر از یاس و عجز چه نصیب بایدست عاشقان از ضیاب عشوق و جز خرابی جان گذازی نیست
 آرمی بعد از عدمیت عارف و تخلع او ازین رستی موهوم مقتضای کریمه او من کان میتا فاحیاه و جلاله نورانی

بلائیست که آن وجود موهوم است و در آیه اولی از سوره انفجار

مکتوب پنجاہ ہشتم محمد موسیٰ کیلانی برہانپوری در جواب عرضیہ

وے با بیان آنکہ حصول مقام او ادنیٰ اثر تجلی ذاتیست

وقاب قوسین تعلق تجلی صفائی دارد و ما نیاسب ذلک

من التحقیق اللایقتہ

الحمد لله و السلام علی عبادہ الذین اصطفیٰ مکتوب خوب اخوی اغری رسید خوشوقت ساخته حمدالد سجانہ کہ بعافیت و
استقامت اند و از یاد فقر فارغ نہ از ظہور عدیست ذاتیہ و نیستی حلی معارض صفات بعد از تحقیق بوجود موهوب کہ فیہ
صفات بانست نوشتہ بودند و توضیح انجام میدہ ذات ممکن عدم است کہ بانعکاس صفات کمال در مراتب او وجود نا
شدہ است چوں سالک مستعد را نظر بر عدیست فائتہ افتد و کمالات بدہ ہتھار نیستی موصوف گردد و مہوتے کہ پیش
از نبوت مسرف شود بعد از آن بموجب او من کانا میتا و احیاء و جعلناہ لوزا الایۃ اگر خواہند کہ آن سن گم
شدن را حیات بخشند و آن مہوش باوہ محبت را بہوش آرند صفات کمال آرند صفات کمال از حیات و علم و غیر
آن اورا از نرد خود عطا فرمایند فیصیرح حیایات عالمہ بعد قادر امر بید القدرتہ دارا و تہ اینجا و فیقہ است ماید
دانست کہ حقایق کمالات اعدام مقید اند کہ بانعکاس کمالات وجودیہ تمیز گشتہ اند و ہر عدی از عدم دیگر جدا شدہ
چوں کمالات وجودیہ با حصول خود رجوع نمایند و مرات عدم را خالی گذارند ما بہ الامتیاز آن عدم از سائر اعدام
ناند و عدم نیز باصل خود کہ عدم مطلق باشد ملحق گردد و پس زمان تمام و کمال از عارف نہ عین ناند و نہ اثر لایقی
ولات در کمالات وجودیہ چنانچہ از روی و داع شدہ بودند و اورا بعدم حوالہ نمودہ عدم نیز از وسع جدا شدہ

۲۲ ولالات تعلق دارد بہت بصلحت آن

و لعدم مطلق سببست مانا که این کمال باو ادنی است و اثر تجلی ذات است چنانچه کمال سابق که عارف بعد از حق
 کمالات حاصل خود را جماد و عدم می یافت از قاب قوسین بود و تعلق متجلی صفات داشت اگر گویند بگاه
 تمیز عدم بظهور صفات است پس چون صفات حاصل خود را تبع کردند باید که عدم نیز بعد مطلق رجوع
 نماید به ما به الامتیان عدم نماید پس هر دو کمال با یکدیگر متلازم باشند و انفکاک معقود بود پس جزایک کمال
 حاصل تجلی صفات بود و کمال دیگر ناشی از تجلی ذات گویم که صفات و کمال خود را اطلاق صفات و کمالات حق
 دیدن تعالی و تقدس از تجلی صفات است و کمال این تجلی است که این ظلال را جمع باصول خود کردند و
 عارف خود را خالی اوصاف کمال باید درخت بصحرائی عدم کشد لیکن تا زمانیکه سیر سالک در دایره صفات
 هر چه ظلال ملحق حاصل شوند و مراتب عدم خالی از کمالات میماند که مانع از بحقوق آن عدم بعد مطلق میشود
 چون دایره صفات در این نقطه آخر رساند تجلی ذات پر تواند از وجه علالت وصول به مهمت هر مقام ظهور مقام فوق
 اوست این زمان علاقه مذکور که مانع لحوق مسطور بود نیز مانند عدم مقید بعد مطلق ملحق شود پس تلازم و عدم
 انفکاک بین الکمالین مطلقا ممنوع است بلکه مقید بوصول بقسطه آخر از دایره صفات باید دانست که این
 معامله از پر تو تجلی ذات است و اثر اوست معامله تجلی ذات امریت ذوقی که گفتم و نوشتن راست نیامین
 لم یذوق لم یدر مصرح قلم اینچا رسید و سرشکست نوشته بودند که در نماز گاهی چنان حضور رو مینماید که در خارج
 آن روئی نمی ماند محذوم حالتی که در نماز پیدا شود و انرا امر نیست بر غیر آن و این حضور از اصالت بجز است
 والسلام +

مکتوب پنجاه نهم شیخ آدم ترمذی فی بیان آن نسبت المشایخ

لیست فی مختصر انهم بل ماخوذة من الوار النبوة و بیان

آن ان شاء الله تعالى كيف يصل الى الصديق الاكبر

ونسبت سائر السلاسل الى علي رضي الله تعالى عنهما

سبحانك اللهم وبحمدك شهد ان لا اله الا انت وان محمدا عبدك ورسولك اللهم صل عليه افضل صلواتك عدد مخلوقتك
 وعلية وآله وصحبه وارواحهم اجمعين وبارك وسلم تسليما كثيرا وصل النيا كما تيسر الشرف المني عن سلامة الاحبه
 واستقامتهم على الطريقة المرضية ومحبت الشيوخ القنا فيهم الحمد لله سبحانه على ذلك اكل الحمد وعلى كل حال است
 عانا ان ما في هذه الطريقة لتقريب من التوجه الى الاحدية الصرفة ثم النقي والاثبات المراقبه في جميع الاوقات
 لو كان في زمنه عليه وعلى من الصلوات افضلها ومن التسليمات الكملها وفي من اصحاب الكرام عليهم الرضوان
 انقلوا في الكتب المتداوله بعد هم مشتكمه على سنته الخلفاء الراشدين المهديين من بعده لتوفر الدواعي اليها
 فليس هذه الامن مخترعات الاوليا والعظام فالادعاء عن اجتناب البدعت ان بدعته كانت لعدم حسنهما ولا لولا
 فيها ولا ضيار ولا للعليل فيها شفاء ولا لادبها دور في هذا الطريقة العلية كيف يصح وبابى معنى ان نسبت
 اسلاسل سوى التقشيد به الى علي كرم الله تعالى وجهه وهذه السلسلة العلية الى الصديق الاكبر رضي الله
 تعالى عنه فنقول في الجواب عن السؤال الاول ان الكمالات الصورية والمقامات المعنوية كلها مستفادة
 من الجباب النبوي عليه وعلى آله الصلوات والسلام فالاحكام والاعمال البدئية وصل النيا بروايت العلماء الكرام
 والاسرار والمعاملات الباطنية وصل بروايت الصوفية العظام فكلمهم من رسول الله صلى الله عليه وسلم في غرنا من الحجر
 اورشخا من الديك عن ابي هريرة رضي الله تعالى عنه انه قال حفظت من رسول الله صلى الله تعالى عليه وآله
 وسلم دعائين فلما احدهما قبضت فيكم والاخر لو نبئت لقطع به البلعوم رواه البخاري وروى انه لما مات عمر رضي الله
 تعالى عنه قال ابره عبد الله في ايام غرابه في محضر الصحابة مات تسعة اعشار العلم فلما راى توقف عن البعض

فيه قال مرادى العلم بالله دون العلم بالحيف والنقاس فالسلاسل كلها منسوبة اليه تهيتها له في المشايخ والاسلاسل
 اخذوا بتوسط شيوخهم النسبة المعنوية منه صلى الله تعالى عليه وسلم فليس نسبتهم من مخترعاتهم نعم وضع الاسلاسل
 لتلك نسبت من الفناء والبقا والجزبة والسلوك السير الى الله ومثال ذلك من مخترعات الصوفية في
 التعجاب اول من تكلم بالفناء والبقا ابو سعيد الخزاز قدس سره فاصل النسبة مفتتحة من مشكوة النبوة و
 وضع الاسم لها محدث والذكر القلبي الضياء روى كما روى الصلوة كان قبل البعثة مشتغلا بالذكر القلبي لا يعلم
 ان التوجه الى الاحياء للمصرفة ونفى الاثبات والمراقبة لم تكن في زمانه صلى الله تعالى عليه وآله وسلم ولا في
 زمن اصحابه بل الظاهر ان سكوت عليه الصلوة وسلام لم يكن خاليا عن هذه الابدان ان لم تكن سبابة بهذه
 الاسمى كلاما على آله الصلوة وسلام ذكر وسكوتة والتوجه المراقبة ومثالها واختلفت في الفكر تفكر فتن از
 باطل سوى حق تفكر ساعة خيرة من عبادة الف سنة والعجب يعني كون هذه الامور في الصدر الاول والليل
 عليه فقوله فليس هذا الا من مخترعات اوليا في خير المنع والنقل ان ذكر النقي والاثبات بحس النفس المعهود
 في طريقنا علمه الخضر عليه السلام نحو اجد عبد الخالق عبد والى قدس سره ومن البين انه عليه السلام لا يعلم
 شيئا بتدعاه في نور الاضياء ولا العليل منه شفاء فان قيل لما كانت نسبت كلها ماخوذة من الظاهر
 ورشحة من اسرار عليه وعلى آله افضل الصلوات وكل التحيات فما وجه اختلاف نسبت وتباين الطرق
 بالصحو والسكر والتلوين والتكليم والنظم بالشطح وغيره ومثالها في الاوليا قلنا وجهها اختلاف الاستعداد
 وتغابر الحال وتباين الالوية والمظاهر والنسبة الماخوذة تختلف اتمارا كمينه باختلاف هذا الامور الاترى عن
 الغذاء الواحد والدواء الواحد يختلف اثرهما باختلاف الاشخاص والامر حبه والشخص الواحد يختلف طواره
 باختلاف المظاهر والمراياح بقدر ايمنة حسنى قولى ما يدروى بكل ياخذ الكمال من مشكوة النبوة لكن على وفق استعدادهم
 ويظهر انزده مطابقا للمظهر والمحل والنبى صلى الله تعالى عليه وآله وسلم يعنى المعانى والاسرار على طبق الاستعداد
 ووقف الالوية كالمواضع على قدر عقولهم روى عنه عليه الصلوات وسلام والتسليمات تكلم مع ابى بكر كلاما واسرار فاذا
 جاز عم غير اسلوب الكلام وبديل تبيان الاسرار واذا جاز عثمان غير تلك الاسلوب ايضا واذا جاز على رضى الله تعالى عنهم
 اجمعين كالم بطريق آخر وما ذلك الا لاختلاف الاستعداد وتغابر القطرة والجواب عن السؤال الثانى ان سلاسل المشايخ

نسبته الى الامام جعفر الصادق رضي الله تعالى عنه وللامام شيبان نسبت من ابا الكرام منتهية الى علي كرم الله
 وجهه الكريم ونسبت من اجداده من جانب الامام ماخوذة من الصديق الاكبر رضي الله عنه و باعتبار اثنين الواو اثنين
 الصورية والمعنوية قل الامام ولدني ابو بكر تين وكلتا النسبتين في الامام تميزان وصل الى المشايخ نقشبند
 من الامام نسبت الصديق الاكبر المشايخ سار سلاسل منه نسبت الماخوذة من علي كرم الله تعالى وجهه وصلى الله
 تعالى على سيدنا محمد وعلى آله وصحبه وسلم.

مکتوب شصتم بجاجی سلیم بلخی در شرح و اردی که نوشته

بود و سیر و عروج لطائف خمسہ عالم امر و در آنکه از اجتماع

طالبان ترسان و لرزان باید بود

بعد الحمد والصلوة و ارسال التحیات می رساند که احوال او ضاع فقرا این حمد و مستوجب حمد است المسئول
 من الله تعالى عافیتکم و استقامتکم مکتوب مرغوب که متضمن احوال پسندید بود مطالعواں فرحت و بهجت بخشید
 نوشته بودند که تقریب جوابی که در حلقه ذکر برد خالقاه دیده بودم بجانب تو متوجه شدم بناگاه در محراب سجده ظاهر
 بمن متوجه گردیدی نسبت عالی بمن پر تواند اخت درین اشنا و اثره بنظر در آمد مثل ماه چهارم بلکه زیاده از آن روشن
 و خوشحال بود خود در آن دایره مستهکب یافتم بزنجی که هیچ اثری از وجود خود نیافتم محذور ما میتواند که این دایره را بی
 عبارت از اسم الهی باشد که مسبار تعیین شما است و آنکه اثری از وجود نیافتند نشان فنا است در آن اسم
 باید است که وصول باین اسم و شمار در آن کمال مرتبه انسانی است و بولایت مربوط است بآن لکن درین

وصول مراتب بسیار است و آن اسم لا چندین ظلال است هر نخل هنگام وصول بان بعنوان اصل ظاهر میگردد
 و سالک در مظنه اصالت می اندازد تا که نام صاحب دولت باشد که وصل کرده و از ظلال تمام وارد این از
 منزل اقامت و غلط ساکنان است حضرت خواجه نقشبند قدس سره فرموده اند هفت سال همراه مولانا عارف زند
 و بوی آن بودم که از اصل آگاهی یابم سه بار سفر حج رفتم اگر مثل مولانا یا جبه مولانا انجامی یافته ام سرگز از انجاری
 گشتم نوشته بودند بعد حاضر شدم دیدم که لطیفه های فقیر هم در مقام اخفی جمع شدند و سینه را شکافته بعالم
 علوی پرواز نمودند و در حقیقت در سیخانی ماند از طبقات هفت آسمان به ترتیب گذشتند و بکناره عرش رسیدند
 اما التفات بعرض نداشتند و باز از انجا پرواز کردند همان مقدار راه فوق عرش طیران کردند فهمیدم که عالم لامکان خواهد
 بود و در انجا مستهلک گشتند بحدی که هیچ اثری از آن معلوم نشد که او کذا بعد از آن باز رجعت بعالم سفلی کردند و
 متوجه بدین گشتند و در مقام اخفی بجا شدند بعد از آن بر لطیفه در مقام خود قرار گرفتند و با عروج لطایف و این
 آن از بدن و خالی گذاشتن بدن را از اشرق احوال است و معبر است بقضای جبری چنانچه تفصیل آن در رسایل
 حضرت ایشان ماند کور است محذوم لطایف جسمه عالم امر که اجزا اند عالم صغیر را که انسان است اصول آن در عالم
 کبیر است که سوای انسان است از علویان و سفلیات و ظهور آن اصول فوق العرش است که نصیبی از لامکان
 دارد و مشابه سحونی یافته آن لطایف پاک را باین بدن باو نسبت تعشق و گرفتاری داده اند و باین سبب
 آن لطایف نورانی را باین سیکر طلمانی تعلق خاص بهم رسیده است چنانچه هر کدام از آن لطایف مکان معین و
 اشیانه جدا در حبادی مقرر گشته است و از اعلی عایین باسفل سافلین نزول نموده اگر محبوس این نفس ماند
 و از بند گرفتاری عالم سفلی و زهد و این سفر خطر مر اجعت نماید و لذت کالایع نام بل هم اصل او لذت هم
 الغافلون هر کس سعادت انلی و شگیری فرماید از بند این ظلمت که در اند و شوق وصل دامن گیر او شود
 و کشان کشان بخود برود بیت هر کسی که دور ماند از اصل خویش و بدجوید و در کار وصل خویش و این عروج
 لطایف که نوشته اند اثر آن گشتن است و ناشی از جذب اصل و چون نکته بیعی این لطایف و ظهور آنها فوق
 العرش است ناچار عروج آنها فوق العرش که محل ظهورشان است باشد و دایره مکانی نهایت اصول
 این لطایف منتهی میشود و سالک بوصول منتهای آن فنا حاصل می نماید که منوط بطبی دایره مکانی است

و سیرالی اللہ با انجام میرساند و سلوک تمام میکند بعد از آن معامله بجزیه است که معتبر بسیر فی اللہ است و سیر
 تعیین سالک درین سیر مندرج است بیت بصلش تارسم صد بلو لپه پافکنند شوقم به که تو پر دارم و شاخ بلندی
 ایشان دارم به اگر می بینگامه طالبان نوشته بودند و ظهور احوال عجیبه آنها اظهار نموده شکر خداوندی حل نشانه بجا
 آرند و نیک باحوال نشان پر از نرد و توجهات در حق آنها بکار برند و حلقه ذکر را معمور دارند لیکن ازین جمعیت و اجتماع
 ترسان و لرزان باشند و همواره متضرع بودند که خرابی این کس درین اجتماع نخواسته باشند و این کثرت ظالم خلل
 در وحدت باطن نمیکنند و از بعضی سوا اس نفسانی که درین اجتماع روی دهد توبه و استغفار لازم گیرند با کمال
 همدردی کار سرگرم باشند و هم ترسان و بیغضب بودند بزرگان گفته اند اعمال و استغفار اوقات را بگذرد فکر معمور دارند
 و خلوت راغب بودند و چندان تکلفی و اثبات نمایند که از وجود و توابع وجود اثری نماند و حضور خود بخود روی نماید
 و لایزال اللہ لایزالند و پند از دهنه بان معنی که درین وقت بند حق گردد جل و علا بلکه بان معنی که بند از هستی موهوم
 متخلع گردد و انانیت اماره از بیج برکنده شود و معشوق خود بخود بر خود مملوع گریا شد ممول از دوستان سلطنتی
 خاتم است و اسلام علیکم و علی سابرین اتبع الهدی +

مکتوب شصت و یکم فیضایل باب حافظ ابوالقاسم بن محمد مراد

لاهوری در وجه فارق میان معرفتی که علما بیان فرموده اند و معرفتی

که صوفیه کرام بان ممتازند و در غیب برین تحصیل این معرفت

الحمد لله و سلام علی عباده الذین صطفی صلیفہ گرامی شرف یافت و مسرت بخشید چو نبی از دید تصور
 و تاسف باحوال و اطوار باطنی و حال بود و ایها از روی و صطل مصلوب داشت مسرت بر مسرت افزود
 حق سجده هم دید تصور را زیاده گرداند و از عجب و پندار ربانی در آتش شوق در دل مشتعل گشت و از موا

وصول بحیو ساند و در طلب و محبت او بجهت دیگر گرداننده قریب مجیب محزون و با شفقت آثار مطلق علی
 درین نشان فائزیه تحصیل معرفت حق است جل و عالی و معرفت بر دو نوع است نوع اول معرفت است که علم اعظم
 بیان فرموده اند نوع ثانی آنست که صوفیه کرام بآن ممتازند نوع اول مربوط بنظر و استدلال است و نوع ثانی
 منوط بحشوف و شهود نوع اول داخل دایره علم است که از قبیل تصور و تعقل است و نوع ثانی داخل دوره
 حال است و از جنس تحقق نوع اول مفنی وجود عارف نیست و نوع ثانی مفنی وجود سالک است چه معرفت
 درین طور عبارت از فنار فی المعروف است بیت قربانی بالا و پستی رفتن است به قرب حق از قید
 هستی رستن است به نوع اول از قسم علم حصولی است و ادراک مرکب است و نوع اول ثانی از قبیل علم
 حضوری و ادراک بسیط چه حاضر درین موطن حق است سبحانه بجائے نفس سالک که فنیافته است
 نوع ثانی از قبیل علم حضوری و ادراک بسیط چه حاضر درین موطن حق است سبحانه بجائے نفس سالک که
 فنیافته است نوع اول حصول معرفت است با وجود منازعت و انکار نفس چه نفس درین موطن بصفا
 رذیله خود است از امارگی و تمرد که در نهاد اوست نبر آمدن است و از طغیان و کسری که جلی اوست
 بازگشته درین موطن اگر ایمان است صورت ایمان است و اگر اعمال صالح است صورت اعمال است
 زیرا که نفس هنوز بر کفر خود است و بعبادات مولائی خود برپا است در حدیث قدسی است عاده نفسک
 خانها انتصبت بمعاداتی لهذا این ایمان را ایمان مجازی گویند این ایمان از زوال و خلل محفوظ نیست
 المجازی مفنی و نوع ثانی از معرفت چونکه مفنی وجود سالک است و منتج اسلام نفس است لاجرم ایمان این موطن
 از زوال محفوظ است و از خلل مأمون حقیقت ایمان در اینجا است و حقیقت اعمال صالح درین محل تحقق حقیقت
 اعمال صالح درین محل متحقق حقیقت منتفی نمیشود و بقا از لازم گوید در حدیث نفیس اللهم انی اسالک ایمانا
 لیس عبده کفر و ذکریمه یا ایها الذین آمنوا بالله ورسوله اشارت باین ایمان است
 امام محمد حنبلی طالب این معرفت بوده است که باین علم و اجتهاد در رکاب شبر میرفت از وی پرسیدند گفت
 او از من حسد است لا بهتری شناسد فانا ک امام اعظم کوفی قدس سره در دو سال اخیر عمر که ترک اجتهاد و استنباط
 نموده عزلت گزیدند چنانچه در خواب فرمودند

مکتوب پنجاہ ہشتم محمد موسیٰ کیلانی برہانپوری در جواب عرضیہ

وے با بیان آنکہ حصول مقام او ادنیٰ اثر تجلی ذاتیست

وقاب توسین تعلق تجلی صفائی دارد و مانیاسب و لک

من التحقیق اللایقہ

الحمد لله و السلام علی عباده الذین اصطفیٰ مکتوب غیب اخوی اغری رسید خوشوقت ساخته حمد اللہ سبحانہ کہ بعافیت و
استقامت اند و از یاد فقر فارغند از ظهور عدیست ذاتیہ و نیستی جلی معارض صفات بعد از تحقیق بوجود موهوب کہ فیما
صفات بانست نوشته بودند بوضوح انجام میدید ذات ممکن عدم است کہ بالعکاس صفات کمال در مراتب او وجود نا
شده است چون سالک مستعد را نظر بر عدیست فائتہ افتد و کمالات بدید بقدر نیستی موصوف گردد و مکتوب کہ پیش
از نوشت مسرف شود بعد از آن بموجب او من کانا میتا و احیاء و جعلنا لہ نوراً الایۃ اگر خواہند کہ اک سفتم
شده را حیات بخشند و آن مہوش با ذہم محبت را بہوش آرد صفات کمال آرد صفات کمال از حیات و علم و غیر
آن اورا از نثر خود عطا فرمایند فیصیرح حیایحیاتیہ عالم العلقہ در امر بید القدرتہ و ارادتہ اینجا و فیقہ است یابد
و نیست کہ حقایق کمالات اعدام مقید اند کہ بالعکاس کمالات وجودیہ تمیز گشته اند و ہر عدی از عدمی دیگر جدا شد
چون کمالات وجودیہ با حصول خود رجوع نمایند و مرات عدم را خالی گذارند ما بہ الاستیازاک عدم از سائر اعدام
نماند و عدم نیز باصل خود کہ عدم مطلق باشد ملحق گردد و پس زمان تمام و کمال از عارف نہ بعین نماند و نہ اثر لاغی
ولات در کمالات وجودیہ چنانچہ از روی و داغ شده بودند و اورا بعدم حوالہ نمودہ عدم نیز نماند و سے جدا شدہ

۴۴ ولکالات بطلت بصدقہ ان

و لعدم مطلق سبوت مانا که این کمال باو ادنی است و اثر تجلی ذات است چنانچه کمال سابق که عارف بعد از حق
 کمالات حاصل خود را جواد و عدم می یافت از قاب قوسین بود و تعلق مستحلی صفات داشت اگر گویند بگاه
 تمیز عدم لظهور صفات است پس چون صفات با حصول خود را تبع کردند باید که عدم نیز عدم مطلق رجوع
 نماید به باب الامتیاز عدم نماید پس هر دو کمال با یکدیگر متلازم باشند و انفکاک معقود بود پس جزایک کمال
 حاصل تجلی صفات بود و کمال دیگر ناشی از تجلی ذات گویم که صفات و کمال خود را ظلال صفات و کمالات حق
 دیدن تعالی و تقدس از تجلی صفات است و کمال این تجلی است که این ظلال را جمع با حصول خود کردند و
 عارف خود را خالی از صفات کمال باید درخت بصحرائی عدم کشد لیکن تا زمانیکه سیر سالک در دایره صفات
 هر چند ظلال ملحق حاصل شوند و مراتب عدم خالی از کمالات میماند که مانع از بحقوق آن عدم لعدم مطلق میشود
 چون دایره صفات در این نقطه آخر رساند تجلی ذات پر توان از وجه علالت وصول به مهمت هر مقام ظهور مقام فوق
 اوست این زمان علاقه مذکور که مانع لحوق مسطور بود تمیز نماند و عدم مقید لعدم مطلق ملحق شود پس تلازم و عدم
 انفکاک بین الکمالین مطلقا ممنوع است بلکه مقید بوصول به نقطه آخر از دایره صفات باید دانست که این
 معامله از پر تو تجلی ذات است و اثر اوست معامله تجلی ذات امریت ذوقی که گفتم و نوشتن راست نیامین
 لم یذوق لم یدر مصرع قلم اینچا رسید و سرشکست نوشته بودند که در نماز گاهی چنان حضور رو میباید که در خلیج
 آن روئی نمی ماند محذور و ماحالتی که در نماز پیدا شود و از امر نیست بر غیر آن و این حضور از اصالت بجز است
 والسلام +

مکتوب پنجاه نهم شیخ آدم ترمذی فی بیان آن نسبت الشایخ

لیست فی مختصر عاظم بل ما خودة من الوار النبوة و بیان

آن سنة التقشبية كيف يصل الى الصديق الاكبر

ونسبت سائر سلاسل الى علي رضي الله تعالى عنهما

سبحانك اللهم وبحمدك شهيدان لا اله الا انت وان محمد عبدك ورسولك اللهم صل عليه افضل صلواتك عدد مخلوقاتها
وعلى آله وصحبه ازواجه اول بيته وبارك وسلم تسليما كثيرا وصل النيا كما تبيكم الشريفة المنبئة عن سلامة الاحبة
وستقامتهم على الطريقة المرضية ومحبت الشيوخ الصغار فيهم الحمد لله سبحانه على ذلك اكمل الحمد وعلى كل حال رست
عنا ان ما في هذه الطريقة التقشبية من التوجيبي الاحدية الصرفة ثم النقي والاثبات المراقبة في جميع الاوقات
او كان في زمنه عليه على الصلوات افضلها ومن التسليمات الملهاه وفي من اصحاب الكرام عليهم الرضوان
لنقلوا في الكتب المتداولة بعدهم لم يشتمك على سنة الخلفاء الراشدين المهديين من بعده لتوفر الدواعي اليها
فليس هذه الامن بخرعات الاولياء والعظام فالادعاء عن جناب المبعث ان بدعته كانت لعدم حسنها ولا لولا
فيها ولا ضيار ولا للعليل فيها شقاء ولا لادبها دور في هذا الطريقة العلية كيف يصح وبما في معنى التثبيت
اسلاسل سوى التقشبية الى علي كرم الله تعالى وجهه وهذه السلسلة العلية الى الصديق الاكبر رضي الله
تعالى عنه فنقول في الجواب عن السؤال الاول ان الكلمات الصورية والمقامات المعنوية كلها مستفادة
من جناب النبوي عليه وعلى آله الصلوات والسلام فالاحكام والاعمال البدئية وصل النيا بروايت العلماء الكرام
والاسرار والمعاملات الباطنية وصل بروايت الصوفية العظام فكلمهم من رسول الله صلى الله عليه وسلم في غر فاسن الحجر
اورشخا من الديم عن ابي هريرة رضي الله تعالى عنه انه قال حفظت من رسول الله صلى الله تعالى عليه وآله
وسلم دعائين فلما احدهما قبضت فيكم والاخر لو ثبتت لقطع به البلعوم رواه البخاري وروى انه لما مات عمر رضي الله
تعالى عنه قال ابي عبد الله في ايام غزاه في محضر الصحابة مات تسعة اعشار العلم فلما راى توقف عن البعض

فيه قال مرادى العلم بالله دون العلم بالحيز والنقاس فالسلسل كلها منسوبة اليه تهمة لديه فالشايخ والاسلام
 اخذوا بنسبته في حيزهم النسبته المعنوية منه صلى الله تعالى عليه وآله وسلم فليس نسبتهم من محترعاتهم نعم وضع الاسماء
 لتلك نسبت من الفناء والبقاء والجزبة والسلوك السير الى الله ومثال ذلك من محترعات الصوفية في
 التعجاب اول من تكلم بالفناء والبقاء ابو سعيد الخزاز قدس سره فاصل النسبته منسوبة من مشكوة النبوة و
 وضع الاسم لها محدث والذكر القلي الضياء روى كما روى الصلوة كان قبل البيعة مشتغلا بالذكر القلي لا نسلم
 ان التوجه الى الاحسية المحرفة ونفى الالاباث والمراقبة لم تكن في زمانه صلى الله تعالى عليه وآله وسلم ولا في
 زمن اصحابه بل الظاهر ان سكوت عليه الصلوة والسلام لم يكن خاليا عن هذه الالاباث ان لم تكن سمة بهذه
 الاسمى كلاما على آله الصلوة والسلام ذكر وسكوت والتوجه المراقبة ومثالهها واختلفت في الفكر تفكر فتن ان
 باطل سوى حق تفكر ساعة خير من عبادة الف سنة والعجب يعني كون هذه الامور في الصدر الاول والليل
 عليه فقوله فليس هذا الا من محترعات اوليا في خير المنع والنقل ان ذكر التقى والالاباث بحس النفس المعهود
 في طريقتنا علم الخضر عليه السلام نجوا عبد الخالق عجد والى قدس سره ومن البين انه عليه السلام لا يعلم
 شيئا بتدعائيس فيه نور ولا ضياء ولا عليل منه شفا فان قيل لما كانت نسبت كلها ماخوذة من الطر
 ورشحة من اسرار عليه وعلى آله افضل الصلوات وكل التحيات فما وجه اختلاف نسبت وتباين الطرق
 بالصحو والسكر والتلون والتكليم والنكلم بالسطح وعدمه ومثالهها في الاوليا قلنا وجهها اختلاف الاستعداد
 وتغاير الحال وتباين الالاباث والمنظاهر ونسبته الماخوذة تختلف آثارا كمينه باختلاف هذا الامور الالاباث
 الغدائر الواحد والدوار الواحد مختلفا ثلثها باختلاف الاشخاص والالاباث وشخص الواحد مختلف طوار
 باختلاف المنظاهر والمراياح بقدر ايمته حسنى تومى بما يدروى به فكل ياخذ الكمال من مشكوة النبوة لكن على وفق استعداد
 ويطهر انزه مطابقا للمنظهر والمحل والى صلى الله تعالى عليه وآله وسلم يعني وملتقى المعانى والاسرار على طبق الاستعداد
 ووقف الالاباث كالمواضع على قدر عقولهم روى عنه عليه الصلوات والسلام والتسليمات تكلم مع ابى بكر كلاما واسرار فاذا
 جاز عمر غير اسلوب الكلام وبديل تبيان الاسرار واذا جاز عثمان غير تلك الاسلوب ايضا واذا جاز على رضى الله تعالى عنهم
 اجمعين كالم بطريق آخر وما ذلك الا اختلاف الاستعداد وتغاير القطرة والجواب عن السؤال الثانى ان سلسل المشايخ

نسبتاً الى الامام جعفر الصادق رضي الله تعالى عنه وللإمام شعبان نسبة من ابار الكرام منتهية الى علي كرم الله
وجه الكريم ونسبت من اجداده من جانب الامام ماخوذة من الصديق الاكبر رضي الله عنه وباعتبار اثنين الاولادتين
الصويتية والمعنوية قال الامام ولدني ابو بكر مرتين وكلتا النسبتين في الامام تميزان وصل الى المشايخ بنقشبند
من الامام نسبة الصديق الاكبر المشايخ سار بسلاسل من النسبتة الماخوذة من علي كرم الله تعالى وجهه وصلى الله
تعالى على سيدنا محمد وعلى آله وصحبه وسلم.

مکتوب شصتم بجاجی سلیم بلخی در شرح وارومی که نوشته

بود و سیر و عروج لطائف خمسہ عالم امر و در آنکه از اجتماع

طالبان ترسان و لرزان باید بود

بعد الحمد والصلوة و ارسال التحیات میرساند که احوال او ضاع فقرا این حدود مستوجب حمد است المسئول
من الله تعالى عافیتکم و استقامتکم مکتوب مرغوب که متضمن احوال پسندیده بود مطالعاً آن فرحت بهجت بخشید
نوشته بودند که تقریب جوابی که در حلقه ذکر پرور خاتمه دیده بودم بجانب تو متوجه شدم بناگاه در محراب سجده ظاهر شد
بمن متوجه گردیدی نسبت عالی بمن پر تواند اخت درین اثنا و اثره بنظر در آمد مثل ماه چهارم و کم بلکه زیاده از آن روشن
و خوشحال بود خود در احوال دایره مستهلک یافتم بزبانی که هیچ اثری از وجود خود نیافتم محذوم میتواند که این دایره نورانی
عبارت از اسم الهی باشد که مسبب تعیین شماست و آنکه اثری از وجود نیافتند نشان فنا است در آن اسم
باید است که وصول باین اسم و فنا در آن کمال مرتبه انسانی است و بولایت مربوط است بآن لکن درین

وصول مراتب بسیار است و آن اسم لا چندین ظلال است هر نخل هنگام وصول بان بعنوان اصل ظاهر میگردد
 و سالک در مظنه اصالت می اندازد تا که ام صاحب دولت باشد که وصل حاصل کرد و از ظلال تمام وارد این از
 منزل اقام و غلط سالکان است حضرت خواجہ نقشبند قدس سره فرموده اند هفت سال همراه مولانا عارف زند
 و بوی آن بودم که از اصل آگاهی یابم سه بار سفر حج رفتم اگر مثل مولانا یا جبهه مولانا انجامی یافتم سرگز از انجاری
 گشتم نوشته بودند بعد حاضر شدم دیدم که لطیفه های فقیر بهم در مقام اخفی جمع شدند و سینه را شکافته بجام
 علوی پرواز نمودند و حب فقیر در مسجد خانی ماند از طبقات هفت آسمان به ترتیب گذشتند و بکناره عرش رسیدند
 اما التفات بعرش نداشتند و باز از انجا پرواز کردند همان مقدار راه فوق عرش طیران کردند فهمیدم که عالم لامکان خواهد
 بود و در انجا مستملک گشتند جدی که هیچ اثری از ان معلوم نشد کذا و کذا بعد از ان باز رجعت بعالم سفلی کردند
 متوجه بدین گشتند و در مقام اخفی بجا شدند بعد از ان بر لطیفه در مقام خود قرار گرفتند و با عروج لطایف و ان
 آن از بدن و خالی گذاشتن بدن را از اشرق احوال است و معبر است بقضای جبری چنانچه تفصیل آن در رسائل
 حضرت ایشان مذکور است محذوم لطایف خمسة عالم امر که اجزا اند عالم صغیر را که انسان است اصول آن در عالم
 کبیر است که سوای انسان است از علویان و سفلیات و ظهور آن اصول فوق العرش است که نصیبی از لامکان
 دارد و مشابه چوپی یافته ان لطایف پاک را باین بدن با دست نسبت تعشق و گرفتاری داده اند و باین سبب
 آن لطایف نورانی را باین سیکر طلمانی تعلق خاص بهم رسیده است چنانچه هر که ام را از ان لطایف مکان معین و
 اشیانه جدا در حساب آدمی مقرر گشته است و از اعلی عایین با سفلین نزول نموده اگر محبوس این نفس ماند
 و از بند گرفتاری عالم سفلی و زهد و این سفر خطر مر اجعت نماید اولئک کالانعام بل هم اضل اولئک هم
 الغافلون هر که سعادت انلی و تنگبری فرماید از بند این ظلمت کده واردند و شوق وصل دامن گیر او شود
 و کشان کشان بخود برود بیت هر کسی که دور ماند از اصل خویش و بدجوید و در کار وصل خویش و این عروج
 لطایف که نوشته اند از ان کشتن است و ناشی از جذب اصل و چون انکه طبیعی این لطایف و ظهور انها فوق
 العرش است با چای عروج انها فوق العرش که محل ظهور شان است باشد و دایره اسکالی نهایت اصول
 این لطایف منتهی میشود و سالک بوصول منتهای آن فنا حاصل می نماید که منوط بطبی دایره مکانی است

و سیرالی اللہ بانجام میرساند و سلوک تمام میکند بعد از آن معامله بجزیه است که مقرب بعیری فی اللہ است و سید
 تعیین سالک درین سیر مندرج است بهیت وصلش تا رسم صد بله با افکنند شوقم به که تو پر دارم و شاخ بلندی
 ایشان دارم به اگر می بینگامه طالبان نوشته بودند و ظهور احوال عجیبه آنها اظهار نموده شکر خداوندی جل شانہ بجا
 آرند و نیک باحوال شان پر از نذر و تو جهات در حق آنها بکار برند و حلقه ذکر را معمور سازند لیکن ازین جمعیت و اجتماع
 ترسان و لرزان باشند و همواره متضرع بودند که خرابی این کس درین اجتماع نخواسته باشند و این کثرت تطایر خلل
 در وحدت باطن نمیکنند و از بعضی همواس نفسانی که درین اجتماع روی دهد توبه و استغفار لازم گیرند با کلمه
 همدین کار سرگرم باشند و هم ترسان و بیغفروند بزرگان گفته اند اعمال استغفراوقات را بزرگوارند و معمور دارند
 و خلوت راغب بودند و چندان تکلان فی و اثبات نمایند که از وجود و توابع وجود اثری نماند و حضور خود بنحوی در روی نماید
 و لایزال اللہ اللہ تواند از دهنه بآن معنی که درین وقت بند حق گردد جل و علا بلکه بآن معنی که بند از هستی موهوم
 متخارج گردد و انانیت اماره ازینج برکنده شود و معشوق خود بنحود بر خود جلیوع گریاشد مامول از دوستان سلطانی
 خاتم است و سلام علیکم و علی سایرین اتبع الہدی +

مکتوب شخصت و یکم فیضایل باب حافظ ابوالقاسم بن محمد مراد

لایهوری در وجوه فاروق میان معرفتی که علمای بیان فرموده اند و معرفتی

که صوفیه گرام بآن ممتازند و در غیب تحصیل این معرفت

الحمد لله و سلام علی عباده الذین صطفی صحیفه گرامی مشرف ماخت و مسرت بخشید چون منی از دید قصور
 و تاسف بر احوال و اطوار ماضی و حال بود و ایما از روی وصل مصلوب داشت مسرت بر مسرت افزود
 حق سجاده میں دید قصور را زیادہ گرداند و از عجب پندار رانی و با آتش شوق در دل مشتعل کناد تا از موا

وصول بحیوسان و در طلب و محبت او کجاست و یگر و گرداننده قریب مجیب محذور و ما شفقت آثار مطلب علی
درین نشان فایده تحصیل معرفت حق است جل و علی و معرفت بر دو نوع است نوع اول معرفت است که علماء اعظم
بیان فرموده اند نوع ثانی آنست که صوفیه کرام بآن ممتازند نوع اول مربوط بنظر و استدلال است و نوع ثانی
منوط بکشف و شهود نوع اول داخل دایره علم است که از قبیل تصور و تعقل است و نوع ثانی داخل دوره
حال است و از جنس تحقق نوع اول مفنی وجود عارف نیست و نوع ثانی مفنی وجود سالک است چه معرفت
درین طور عبارت از فارغی المعروف است بیت قربانی باللا و پستی رفتن است به قرب حق از قید
هستی رستن است به نوع اول از قسم علم حصولی است و ادراک مرکب است و نوع اول ثانی از قبیل علم
حنوری و ادراک بسیط چه حاضر درین موطن حق است سبحانه بجائے نفس سالک که فنا یافته است
نوع ثانی از قبیل علم حنوری و ادراک بسیط چه حاضر درین موطن حق است سبحانه بجائے نفس سالک که
فنا یافته است نوع اول حصول معرفت است با وجود منازعت و انکار نفس چه نفس درین موطن بر صفات
رذیله خود است از امانگی و تمرد که در نهاد او است نبر آمدن است و از طعنیان و کسرتی که جمعی او است
باز نگشته درین موطن اگر ایمان است صورت ایمان است و اگر اعمال صالح است صورت اعمال است
زیرا که نفس هنوز بر کفر خود است و بجاوات مولائی خود بر پا است در حدیث قدسی است عاد نفسک
فانها انتصبت بمعاداتی لهذا این ایمان را ایمان مجازی گویند این ایمان از زوال و خلل محفوظ نیست
المجاز نفی و نوع ثانی از معرفت چونکه مفنی وجود سالک است و منتج اسلام نفس است لاجرم ایمان این موطن
از زوال محفوظ است و از خلل مأمون حقیقت ایمان در اینجا است و حقیقت اعمال صالح درین محل تحقق حقیقت
اعمال صالح درین محل تحقق حقیقت مبتنی نمیشود و بقا الزام گوید در حدیث نفیس اللهم انی اسالک ایمانا
لیس عبده کفر و ذکریمه یا ایها الذین آمنوا منوا بالله و رسوله اشارت باین ایمان است
امام محمد جنبل طالب این معرفت بوده است که باین علم و جهاد در رکاب شجر میرفت از وی پرسیدند گفت
او از من چند سئله بهتر می شناسد فانا که امام اعظم کوفی قدس سره در دو سال اخیر عمر که ترک جهاد و استیفا
نموده عزلت گزیدند چنانچه در خواب فرمودند

Marfat.com

لولا السنن ان لعلک التمان و تحصیل و تقسیم این معرفت بودند و در پی تکمیل این ایمان که شمره این معرفت است
والاد اعمال و حبه علیا و شستن کد ام عمل است که بدرجه اجتهاد و اشتغال با میرسد کد ام طاعت است بیایه و در تقسیم میرسد
و باید نیست که قبول اعمال بر وجه کمال با ندان کمال ایمان است و نورانیت اعمال کمال اخلاص است هر چند ایمان کامل و
اخلاص تمام ترا عمل را نور قبول کمال بگو کمال ایمان تمام اخلاص البته معرفت است چون این معرفت و ایمان حقیقی است
بقنا است و موت قبل الموت هر کد افتاد م راسخ تر بود در ایمان کاملتر باشد لاجرم ایمان صدیق اکبر بر ایمان است راجح
آمد لو انزل ایمان ابی بکر مع ایمان امی لرج ایمان ابی بکر چه او در فنا فرد کامل بود من اراد ان یبصر الی سبت بیتی علی
وجه الارض فلینظر الی ابن ابی قحاطه مودا بین معنی است زیرا که تخصیص ابو بکر بحصول فنا با وجود حصول آن در سایر صحابه
تیز و دلیل بر کمال این معنی است دردی رضی الله عنه مقصود ازین انما الی و مطلوب ازین اطلاق است که هر شومندان
در اعلی فطانت لا بد و ناگزیر است که در حاصل کار و تقدیر و زکا خود تا مل صادق نماید هر کد معرفت مسطوره حاصل است فطوری است
و بشری آنچه مقصود از آفرینش او بجا آورد و بقیه بقیه و ما خلقت الجن و الانس الا لیسجدون و لیسجدون چه کمال عبادت متو
معرفت است زندگی نمود و هر کد این معرفت حاصل نمید باید که در طلب آن بجان کوشد و از هر جا بوی از مطلوب
باید از پی آن شود و فسوس است که آنچه درین نشاء فانیه ازین کس طلب داشته اند بجا نیارده باشد و باورد بگر پرواز
و تقسیم خبری که تخمیر آن امور است نماید فردا بکدام رود و کد ام حیلت زبان عذر بکشاید **توسیم** که یا با ما آشنا نماند
تا ما من قیامت این غم با ما ماند

کتابت دوم بجای مصطفی در بیان آنکه حصول اولیای علم آن معینی است و تقدیر آن کس و بی نیاسب و الکی

حادث الله العظیم و صلیا علی رسوله الکریم الله تعالی ابواب فیوض را همواره مفتوح دارد و کتب مرغوب رسیده سبب مرت گرد
و مطالب بعضی اوقات آن ذوق کشید از عدم حصول بعضی صوریه نوشته بودند الخیر فیما صنع الله سبحانه همه امور را بحق جل
و علی لغویین نمایند و حصول آن تعب نکند الیس الله بکاف عبده غت ما مردم با ایمان معرفت است نه بهال و جاه
و تکمیل ایمان کوشد و حصول مراتب معرفت حدام مرعی دارند هر قدر تعب و تحصیل این مطلب علی کشند زیاده است
فی الحدیث من جعل الهموم لها و احدا هم العاد کفاه الله سایر همه و من تشعب به الهموم من احوال الدنیالهم یبال الله فی ای

Marfat.com

اور پھر ہر ایک کو تحصیل معاش اگر کسی نہ تو اندھیر کر دیکھ کر وہ سبھی بجا رہے اور اگر کسی نے سید فہما والا دیکھے ہے کہ آن لٹو کہ بدو
 تسلسل می کشد و پشیمانی نقد وقت می آید نوشتہ بودند علم آنکہ مرید در کلام ولایت است صغری یا کبری یا علیا غیر الخ
 خود و اعظم این اشیا در رنگ نفس این اشیا موہبی است ہر چند تقدیرات آن کسی است صاحب معاملہ بوجدان خویش تشخیص
 این دلایات می کند و انتقال خود از یکو بدیگر سے درمی یابد اگر صاحب تفصیل علم است چنانچہ صاحب علم ولایت مرید
 را و انتقال باو از ولایتی بولایت دیگر نشانہ ہر دو اگر مرید صاحب علم نیست بعلم پر کفایت دارد بالجملہ حصول ولایت می باید
 علم ان اگر بدہند متی است والا نفس ولایت روح نقصان ندارد و فیما بین علم و تمامین جہل نوشتہ بودند کہ اگر این علم موہبی
 است توجہ کند تا شمع از ان نصیب شود و توجہ کرده خواهد شد انشاء اللہ تعالیٰ این علم شرط ارشاد و تکمیل نیست ہر چند ممکن
 است لیکن صاحب کمال کہ باین دلایت سیر کرده رو بہ منزل آورده است و تکمیل و ارشاد نصیب گشتہ اگر نہ بجمع ہمت
 متوجہ این امر خطیر گردد و توجہات نماید صاحب تفصیل علم نبود اغلب آنست کہ از احوال طلاب بخیب بود از نقص و کمال و از
 ترقی و انتقال شان از ولایتی بولایت دیگر و لونی الجملہ و بعض الامارات وقف خداوندی باشد و یا علام خداوندی
 جل شانہ از بعضی امور کہ درین امر خطیر ناگزیر است مطلع گردد و تو کار گفت کاروان کن + خود کار بگویند ان کن
 والسلام علیکم وعلیٰ سائرین اتبع الہدی +

کتب مشہورہ و بیہ شیخ آدم تہمتی فی ان قضاء الفوائت بختیا طانی اوقات النوافل المتوقفتہ
 نفع عن تلک النوافل

الحمد للہ و سلام علی عبادہ الذین اصطفیٰ سلط عثمان المرضی الذی فانت عنہ الصلوات المفروضة
 فی بعض ایام مرضہ و یقضیہا بعد لا یعرف ما فانت عنہ علی تقدیر ان یقضیہا ایضا وقت التہجد و الاشرار
 بیل النوافل المرئیة فی بعض الاوقات سوائے السنن المؤکدہ و یفعل كذلك الی القضاء عمرہ مع اندیشہ
 ان ایام مرضہ ما بلغت سنۃ واحدہ یحصل لہ ما درونی ہذہ الصلوات من الثواب الجزلی اولاً نقول انہ
 یحصل بعد اتمام قضاء الفوائت لان تلک الصلوات ینقلبہ نقلاً و تعین النبیۃ فی النوافل المتوقفتہ لیس
 شرط ینفخ عن النوافل المتوقفتہ +

مکتوب شخصت و چهارم شریف الدین حسین لاهوری در جواب مکتوب و مکر نوشته

بود که مقدمه هموست بر دل مستولی بشود

الباب فی بعض همواره مفتوح باد مطالعه مکتوب شریف متبحر و مسرور ساخت نوشته بودند مقدمه هموست بر دل مستولی
میشود و غالب می آید فاین شکسته ملاحظه شریعت نموده انما س کرده است که هر چه فرمایند بوسع بران مستقیم باشد عیبی بجای
رنگین کن گرت پیرستان گوید و مخدو ما این مقدمه و امثال آن ناشی از غلبه محبت است از سکر محبت و نظر محب
غیر از محبوب هیچ نمی در آید و از فرط شوق کثرت را مرآت جمال و وحدت در می یابد و در دیوار چو آئینه شد از
کثرت شوق و هر کجا بیگرم روی تری می بینیم - و مقصد است که مرآت از شهو و مخفی است ظاهر همان صورت است
لاجرم حکم بوحده وجود درین وقت نیاید و کثرت مخفی و مستور میگردد و این زمان سالک باید که شریعت را از دست
ندهد و تکلف خود را بر احکام بزرگی در و باطن مستهلک و وحدت بود و بظاهر با احکام شرعیه متعلی باشد ع این کار
و ولتست کنون تا که راهند چون از سکر بصری آید و از جمیع بفرق که آید آن زمان با سلام حقیقی مشرف شود و دعوت و ارشاد شناسد

مکتوب شخصت و پنجم نیز شریف الدین حسین لاهوری در بلند می عدم التفات

بهر چه مشهور شود

بعد الحمد و الصلوة و ارسال التحیات میرساند مکتوب مرغوب که بمصوب حافظ محمد ضیا ارسال داشته بودند
رسیده سبب مسرت گردید نوشته بودند آنچه دید و در آن بود همه را نیت دریافت و آنچه یافت و پیش داشت همه قصود
الحمد لله سبحانه که بصراط مستقیم نهادند و بشاه راه انبیا علیهم السلام در آمدید عزیز می بینا مبر اصدلی اللہ تعالی
علیه وسلم بخواب دید پر سید رسول اللہ بالتوجه فرموده کما عجب باباک او خطر فی خیالک فاللہ سبحانه در آن
بیت را بلند دارند و هر چه درین راه بدست آید قناعت نمایند هر خس و خاشاک این راه بندگانی انا اللہ و اللہ
و سالک بیچاره را به پر سنش خود بخواند شاه باز بلند پروازی باید که بزرغ بصر مبتلا نشود و بهتر آنه لا احب الالفین
مترجم بود و کریمه اتی و جهت و جبهی للذمی فطر السموات و الارض حنیفاً الایه را پیشوائے خود سازد

ما ذلغ البصر واطغى صفت جیب است ولا احب الا فلین مقوله خلیل علیها الصلوٰة والسلام نوشته بود که
 در محبت او تعالی تفرقه نمی بیند و بیشتریم و با غم تو سازم + پنهان ز تو با تو عشق بازم - الخ بلی محبت حق است جل
 و علا که راه پیر و مرشد متعلق است حدیث نصیص من اجبهم فجبی اجبهم شاهدین معنی است خوش گفت
 یک نقوش شده در دیده + انتشار در جواهر کرده + پیغام خلتی را صلی اللہ تعالی علیہ وآلہ وسلم که بخواب دیده
 اند نوشته مطالعه آن بسیار خوشوقت ساخت حق سبحانه از کمالات خاصه ایشان بهره رسازد +

مکتوب شصت و هشتم شیخ عرب بخاری در نصیحت و در جواب وقایع او

اخوی اعزازی شیخ عرب ازین درویش دلیر پیش سلام عافیت انجام خواند صحیفه مرسله رسیده خوشوقت ساخت
 حمد اللہ سبحانه که بجانب صوری و بطرادت و جمیعت معنوی اند اللہ تعالی ترقیات و هاد و نرید برید عطا کند و من
 استنوی یوماه فهو مغبون خلاصه اوقات را بوظایف طاعت صرف دارند درین فرصت سیر به تعمیر باطن و تنویر آن
 پروازند هیات مہیات تعمیر بطن بخریب باطن است و بالعکس و با بوالهوسان در پی تعمیر ظاهر هم لبس از باطن چه
 خبر داشته باشیم در حدیث آمده است انی بعثت لخراب الدنیا و لم البعث لساترہا نوشته بودند در اثنا صلوات خم کیفته
 تا وہ رو میبیدد و دیدستی بطریق دوم است غالی المنصوص در حین ذکر و مراقبه نماز وجود اثری در نظری آید و نه از عدم
 از وہ هیچ امر در دل نمی آید بخند و با احوال سنجیده و پسندیده مخصوص حالتیکه در حین او آواز نماند و هدای اصل است و لذات آن
 بینی از انتہاد السلام اولاً و آخراً +

مکتوب شصت و نهم بصلاح انار حاج محمد بن محمد در شرح حال او با ذکر احوال که درین فضایل نماز و وضو تلاوت

قرآن مجید حمد و ارشادند

بعد الحمد و الصلوٰة و تبلیغ الدعوات میرساند مکتوب مرغوب که از راه محبت نامزد این سکین نموده بودند و در آن سبب و سرگردید
 تتضمن احوال طایفه ازوق سینہ بود سرت بر سرت بنشیند نوشته بودند قبل ازین که مسامحه بنما و بقا بر بوط برد عجا احوال ازوق رو
 نیمه و غراب حالات و کیفیات ظاهر گشت الحال مسامحه کثیره غیر از معجزه انکسار نماند هر عملی که واقع میشود لایق رود و میباید

در خود را بهیچ وجه نشایان آنجناب مقدس نمی باید و غیر از نسبت خالقیت و مخلوقیت نمیدانند به مانند سایر سالک در اصول
 و اصول اصول است الی ما شاء الله تعالی نسبت نما و تقوا و اصالت و ظلمت و مرآتیت و امثال آن متصور است
 و اشتیاق و ذوق و لذات و کیفیات و وصل اتصال کائنات ثابت و چون حامله اصول بالارود اصل در رنگ
 نعل در راه ماند و کمالات نبوة پر لواندازد و نمیزمفقو و شود و جهل و نادانی پدید آید و حیرت و عجز افزاید شوق و ذوق در
 راه ماند و خیال و وصل و اتصال از سر فرو آید نسبت اتحاد و ظلمت و مرآتیت رو با ستار آرد نسبت خالقیت و مخلوقیت
 صرف جلوه فرماید نوشته بودند گاه گاه نسبتی دارد و میشود و نور صرف ظاهر میگردد و خود را در آن نور مضمحل و منگاشی می باید
 و از خود نامی و نشانی در آن دقت نمی فهمد و اطلاق نور بر آن مرتبه از نایافت حقیقت اوست و الا آن امر است که
 از حیرت تحریر و تقریر میرود و بهیچ چیز تعبیر از آن نمی توان نمود و حیرت و حیرت از آن مرتبه مفارسه نقاد دقت
 نیست محذور و حضرت ایشان ما قد سنا الله سبحانه بسره فوق مراتب تعینات مرتبه برنگاشته اند و تعبیر از آن بنور
 نموده و آنرا حقیقت کعبه فرموده اند اگر آنچه شما نوشته در یافته اند همان حقیقت است که آنحضرت بیان کرده اند پس
 زه سعادت کبری و بشری و اگر ظلمت از ظلال این حقیقت بود هم منتعم است بالجمله هر چه هست کبریت اجرام است
 از اصالت و علو این نسبت است آنچه نوشته اند که اکثر اوقات این نسبت در نماز دارد و میشود مخصوص در نماز قصر
 که جماعت ادائی می باید و بعد از طلع نماز محل نماز مفید نشسته است آن حالت هم باقیست بعد از آن بر باستان
 می آرد و نماز که معراج مومن است موطن ظهور اصل است و نمونه حالت معراجیه حدیث الساجد لیسجد علی قدمی اللہ
 فلیسال ولیس عبث شتوده باشد و نیز در حدیث آمده ما من حاله یوم علیها العبد احب الی اللہ من ان یراه
 ساجد یعقر وجهه فی التراب و هم در حدیث آمده است اذا دخل العبد فی صلواته اقبل اللہ علیه بوجه فلا ینصرف حتی
 ینقلب او یکث حدیث سور باز قرابین صلوات را خصوصیت علی حده است و جماعت نور علی نور است رسول خدا
 صلی اللہ علیه و آله وسلم فرموده است ان اللہ یرضی للذین ینقلون الی المساجد فی الظلم نور ساطع یوم القیامت و نیز در
 حدیث است الشاؤون الی المساجد فی الظلم اولئک النواص فی رحمته اللہ و هم در حدیث است ان اللہ یتجسس من عبده
 اذا صلی فی جماعته ثم یسال حاجته ان ینصرف حتی یقضیها و هم در حدیث است الصلوة فی بیتهم لصلوة و صلواته
 فی مسجد القباکل خمس و عشرين صلاوة و صلوة فی المسجد الذی یجمع فیہ خمس مائة صلاوة و صلوة فی المسجد الاقصی ثمان مائة

وصلوة فی مسجدی ہذا الخمسین الف صلاوة وصلوة فی المسجد الحرام ہاتہ الف صلاوة وہم در حدیث است ان من حافظ
 علی ہوادار الصلاوات الخمس المكتوبات فی جماعتہ کان اول من یحوز علی الصراط کالبرق اللامع وحشرہ اللہ فی اول
 زمرة من السابقین وکان لہ فی کل یوم ولیلۃ حافظ علیہم کاجر الف شهید قتلوا فی سبیل اللہ وہم در حدیث آمدہ
 است لانیو ضار احدکم فنجین و حضور و بسبغہ یاتی المسجد لایرید الا الصلاوة الا استبشہ اللہ بہ کما یستبشہ اہل العالیٰ بطبیعتہ
 نوشتہ بودند کہ ترقی کہ در تلاوت قرآن مجید مفہوم میگردد در چیز ہائے دیگر کم است خصوصاً تلاوتی کہ در نماز بطول
 قنوت کردہ میشود و بلی چون معاملہ از اصول بالارود و تمیز مفقود شود و ترقی در ان موطن بتلاوت قرآنست و نماز
 کلام صفت حقیقی است از موصوف خود هیچ گونه انفکاک و جدائی ندارد و تلبس تشبہت آن موجب کمال تعمیر است
 بموصوف آن و در حدیث آمدہ است اہل القرآن اہل اللہ و خاصتہ میتواند کہ مراد از اہل قرآن ہمین جماعہ باشند
 کہ باین درجہ رسیدہ اند و از اصول گذشتہ و تحقیقات فنا و بقا گشتہ باشند و تا چہ این از ما سوا پاک و مطہر نشود اہل
 قرآن نماز و تلاوت آن نبود تلاوتی کہ پیش ازین حالت بوقوع آید داخل اعمال ابرار است نہ اعمال مقربین
 در ان موطن تکرار کلمہ طیبہ سودمند و ترقی بخش است و چون بہ برکت این کلمہ مبارک طہارت باطن بحصول آید
 قابل تلاوت گردد و کرمیہ لایمسیہ الا المطہرون ایما باین معنی دارد یعنی بخوانند قرآن را مگر کسی نیکہ پاک شدہ اند از تعلقات
 تعبیر از قرارت بمسائل کرد از جہتہ مبالغہ در حدیث آمدہ است الامن شتاق الی اللہ فلیتبع کلام اللہ وہم در حدیث
 است من اراد ان یجد ربہ فلیقرء القرآن وہم در حدیث است حماتہ القرآن اولیاء اللہ من عاوانم فقد عاون اللہ
 ومن والاهم فقد والی اللہ وہم در حدیث است اما انزل اللہ و جعل الاولیاء طہر و لطن و لکل حرف حدو
 لکل حار مطیع والسلام ۛ

مکتوب شخصت و مشتم بشیخ غازی در بیان آنکہ رویت قلبی در دنیا واقع ہست یا نہ و حقیقت
 سخن سلطان العارفین کہ فرمودہ جانی کہ سالک بسا لہا نرسد سلطان خیال بیک لمحہ میرساند
 الحمد للہ و سلام علی عبادہ الذین اصطفی برادر عزیز شیخ غازی اسولہ چند نمودہ بود در جواب ان سطرے چند نوشتہ میشود
 اللہ الباری الی سبیل الرشاد بدانند کہ مناخران صوفیہ علیہ بوقوع مشاہدہ کہ عباد از رویت قلبی است دنیا قایلند و

اثبات آن درین نشانه فانیه نمایند و واقع میدانند و صاحب تعرف میگویند و اجماعاً علی انه اعلمی لایر می فی الذیبالا
 بالبر ولا بالقلب بانکه این مراد ازین اجماع اجماع قدما سے صوفیه است پس قدما صوفیه بر بیت قلبی در دنیا قائل نیستند
 مذہب حضرت ایشان مانیز موافق این اجماع است بان معنی که مشاهده نه ذات حق است جل و علی که متعلق بر وینہ آخر
 بلکه متعلق مشاهده ظلی است از ظلال که گرفتاری بان گرفتاری است بغیر طالب ذات غمورانه بان در زمانه از دروه مخصوص
 نظر اید آنچه از حضرت خواجہ نقشبند قدس سره منقول است که گفته اند هر چه دیده شد و شنیده شد و دانسته شد آن
 همه غیر است بحقیقت کلمه لافعی آن باید کرد نیز مطابق این اجماع است و مؤید آنست آنچه در فحاشات می آرد که غیر از غیر
 صلی اللہ تعالی علیہ وسلم در خواب دید پدیدار رسول اللہ ما التوحید فرمود کل ما عین یا لک خطر فی خیالک فاللہ تعالی و ارا
 فالک و آنچه از بعضی اکابر در اثبات مشاهده نقل کرده اند از کجا که آن آکار بر ازان مقام ترقی واقع نشده است و تا آخر درین
 مشاهده بنده اند نوشته بودند که روزی این فقیر ملهم شد اگر جنبه صفت میجو اهی در خود مشغول باش و خود مشغول شدن
 چیست و جنبه صفت بچه معنی است مخدوم یا میتواند که در خود مشغول شدن عبارت از ریسری باشد که بجز معجز است سلوک
 سیر افاقی است یعنی از سلوک بجزب آئی و از آفاق بانفس و رای یافت و میریل خود نیست هم همچو نابینا سیر بر سوی دست
 با تورد زیر گلیم هر چه هست + و این سیر نفسی نهایت است در اطوار ولایت و جنبه صفت متحقق شدن است که مال اقدس
 سر که ریسری باشد نوشته بودند که سلطان العارفين شیخ بازید بطانی گفته است جائی که سالک با لها نزد سلطان خیال یک
 لمح سیر سازین قول تعجب و اشتیاق که خیال چه چیز است که کسی را بجای برساند و اگر بالفرض چیزی پیش سالک و چگونه بر آن
 اعتماد نماید بر خواب و خیال چه اعتبار است مخدوم آنچه سلطان العارفين فرموده است حق است بان
 معنی که بعد و سلطان خیال راه سنین بیک لمح قطع می یابد راه غیب الغیب بعد و دوم قطع میشود و معاملات
 بیچونی بیاری خیال صورت پذیرد و مدرک میگردد و حضرت ایشان ما قد سنا اللہ سبحانہ لیسرہ الا قدس نوشته
 اند مدار سلوک این راه بوهیم و تخیل است احوال و مواجید که معانی جزئیہ این راه است بوهیم مدرک
 میگردد و تجلیات و تلویحات سالکان در مراتب خیال مشهور میشود و فلولا الوهم لفقہ الفہم ولولا الخیال
 لستر الحال درین راه هیچ چیز نافع تر از و هم و خیال یافتن نشد و اکثر ادراک و انکشاف شان
 مطابق واقع بر آید و هم است که پنجاه هزار ساله راه که در میان عبودیت است بکرم خداوندی

در اندک مدت قطع نماید و بدرجات وصول میرساند و خیال است که وقایق اسرار غیب الغیب را
در آت خود منکشف بیاورد و سالک مستور را مطلع میگردد و اندک کلامه قدس سره و اسلامه

کتاب شصت و نهم بحمد باقر فتح آبادی در بیان آنکه عشق حقیقی مویبی است و نصیب باطن است

نوشته بودند که عشق حضرت حق سبحانه از راه دیدن است یا از راه دانستن از راه
دیدن نیست که دیدار موعود با خیر است بلکه از راه شنیدن و دانستن است نه تنها عشق از
دیدار خیزد و با کسب دولت از گفتار خیزد - نوشته بودند که اگر از راه دانستن است
ایمان آورده ایم بخداست تعالی و شناخته ایم او را چنانچه با سواد صفات خود هست پس
چیسست وجه بالا است که با وجود این همه دانستن و شناختن برابر عشق مجازی همه ببقیاری
ولی از می در نهاد ما پیدا نیست و انش شوق در دلهاست ما در استعمال نمی آید جواب از دو وجه است وجه اول
آنکه مجرد دانستن موجب عشق و گرفتاری نیست اگر مجرد دانستن در عشق کفایت کند باید که همه مومنان و اله عاشق باشند از خود
و غیر خود از او بوند که لازمه عشق است بلکه عشق و گرفتاری موجب حق است چون علامه مترب بر دانستن است در عالم اسباب متوسط است
در ریاضت است و صحبت شیخ متقا که تفاسیر سلوک جذبه را طی کرده است و دانستن معرفت که صوفیه کرام بان نماز نتیجه این عشق و اول
است و نتیج عشق الیقین است که تقام بقا است من قباته فا وینا انرا گو است وجه دوم آنکه عشق محبت که بهر بیچو متعلق است و نصیب با
کفی دارد و نصیب باطن است که سرایت آن بظواهر که سر سر جو است کمتر است و عشق مجازی که چون چند متعلق است نصیب باطن است
لهذا آثار آن در ظاهر بیشتر است از ببقیاری و بیگاری و آه و نعره و لاغری و زردی بخلاف عشق حقیقی که به کیفیت است و این
مردی کمتر اثر آن بینامی العشوق است و آزادی از اسوی این حقیقت عشق است آن صورت عشق شبلی را گفته که دعوی محبت
بیکدی و در هی منافی آنست شبلی گفته است احب قلبی و ماری بدنی و دلودری ما اقام فی الشمس - بالجمله در عشق مجازی میان
عاشق و عشوق چونکه مناسبت صورتی کاین است آثار آن در صورت بیشتر ظاهر است و در عشق حقیقی چون این مناسبت
مفقود است آثار آن بظواهر کمتر می آید و اینها بقا که از صفات باطن است میرسانداری در متقا اطلاق مناسبت اصالت

میان محب و محبوب در میان است اگر آثار آن در نوعی الجمله بظاہر آید گنجایش دارد و صحیح و نغز و
 و امثال آن در میان آید چوں معامله از ظلال برتر رود بلکه اصل در رنگ ظل نیز در راه ماند و گاه
 بغیب الغیب افتد پیش دلی آرامی محبت کمتر باشد لهذا در کمالات نبوت محبت بمعنی اراده عطا
 است نه زاهد بران که منشأ برلی آرامی باشد این محبت در رنگ محبتی است که هر کس را بذات
 خود است بلکه از آن هم نازک تر که لطف تعالی از بند به بند اقرب است و شک نیست که محبوب
 تری از خود نیست الا ما شاء الله تعالی هیچ بی آرامی درین محبت ثابت نیست نوشته بودند که در
 توفیق عبادت حق جل و علا خود را بسیار قاصد و عاجز می یابد و قدرت سرانجام امور اخروی در
 خود کمتر می بیند ناچار است علاج بیماری خودی نماید محذوم آنچه نوشته اند از ربانی فقیر نوشته
 اند از بے توفیقی مانع خود چه اظهار نماید استعلاج ازین دور از کار جستن در رنگ استعانت از مستغیر
 است و سوال از محتاج فقیر مرض الاطباء اینجا صادق است حق سبحانه تعالی بار او شمارا بکسب
 مرضیات خویش موفق گرداند و بمراتب کمال مهتد سازد۔

مکتوب دوم بمیر عبد الرحمن در میان حقیقت جامعہ قلبیہ و وجوه اشتراک

حامد الله العظیم و مصلیا علی رسولہ الکریم الله تعالی ابواب فیوض باہمواره مفتوح دارد
 صحیفه گرامی که نام زد این دور از کار نموده بودند بود و آل مشرف و مستج گردید از در طلب شوق مطلب
 اظهار نموده بودند حق سبحانایں در درازیا در ترکیبند و نایره شوق مشتعل تر سازد تا از ماسوی باکل
 بر ناند و تعلقات علمی و جسمی را با آن پاک بسوزد و بقا و نیستی رساند سپیکس را تا بگرد و او فنا
 نیست در دربار گاه کبریا۔ محذوم و ما قلب را گاهی کنند و مراد حقیقت جامعہ قلبیہ دارند که از عالم امر است
 ذکر و تاثر و التذاد و سکرو فنا و استهلاک که متعاقب یکدیگر می آیند کارا و است و گاهی اطلاق کنند
 و مراد مضغه دارند که در جانب است و چپ واقع است که از عالم خلق است و حقیقت جامعہ قلبیہ باین
 مضغه تعلق خاص است که گویا اشیاء او است و مسکن و ماوای او و نوعی اتحاد در میان شان باین

گشته است که امتیاز گویا مفقود شده و در بعضی احکام شرکت بهم رسید و از ذکر حقیقت جامه متحرک در مضمون
 هم پیدا گشته در رنگ روح که از عالم امر است و نصیبی از بیچونی دارد بواسطه تعشق در بدن شده است
 و با احکام بدن منصغ و متحقق گشته و توسط بدن سمع و بصیر و تکلم گردیده و بلذات بدن ملتذذ بالملم او
 متالم و از متحرک و سکون او متحرک ساکن شده پس ذکر قلبی که اهل ابتدا را حاصل میشود آن ذکر
 حقیقت جامه معیه است اولاً بتوسط و مجاورت او مضغه نیز ذکر متحرک میگردد بالجمله ذکر است که منسوب
 بهر دو دست و جهت اتصال و اتحاد و عدم امتیازشان ذکر یکی بدیگر منسوب شد و حرکت یکی دیگری
 متحرک گشته للملوی المعنوی قدس سره چونکه او شد گوش و چشم و دست و پائے و خیره ام در
 چشم بندی خدای پرگاه بنده را با حق جل و علی این دید حاصل میشود اگر روح و قلب را که نصیبی
 از بیچونی دارند این معامله در میان آید گنجایش دارد نوشته بودند که ذکر معده در عبارت بعضی اکابر
 واقع شد بجهت معنی است و ذکر دل کدام امتیاز میان این دو ذکر صیفت محذوم معده را محلی است
 و دل را محل دیگر ذکر و متحرک که از محل معده بر آید آن ذکر منسوب معده است و ذکر که از محل دل
 ظاهر گردد و ذکر دل فالامتیاز بنیها با امتیاز المحال -

مکتوب دوم شیخ مظفر بزنپوری که فرج هر چه دارد از اصل است حتی که شوق محبت

هم بالنصایح و مواعظ

الحمد لله والصلوة والسلام علی عباده الذین اصطفی الله تعالی ابواب فیوض همواره مفتوح دارد صحیفه
 گرامی رسید سبب مسرت گردید اظهار اشتیاق ملاقات نموده بودند از جانب دوستان نیز مشتاق
 دانند و اما الیهم لا تنذ شوقا شنوده باشند شوق با وجود کبریا استغفار ذاتی با آن طرف منسوب
 گشت چه هر چه منسوب باصل است اصالت و غلبه دارد فرغ طفیلی است هر چه دارد از اصل دارد
 در هیچ امر خود استقلال ندارد شوق و محبت او پر تو شوق محبت آنجانب است او قطره است از بحر سکران شوق
 او عزیزانه ادای حق محبت عنایتی است ز دوست و گر نه عاشق مسکین هیچ خرسند است شوق

باشوق و محبت اصل چه نسبت که ام مساوات اثر محبت است که عرصه کائنات از کتم عدم بر آورده است و
 سلسله وجود و ایجاد در پیش داده و پرده گیان غیب هویت را در عرصه ظهور آورده مرا یکمال و جمال خود گردانید
 جاذبه حب اوست که محب اوست که محب بر او بال را از گرداب علائق کثیف لبر اوقات عظمت کبر یابی میسراند
 و پنجاه هزار ساله راه را اندک متقطع میگذراند و الا از سعی و کوشش محب بیچاره چه می آید و از محبت او چه میسر آید
 مرا اگر تو سن بل نیست در راه + کند لطف او هم نیست کوتاه سخن بجای دیگر رفت طلب مضایح رفتن بود خود
 در اتباع سنت بجا کوشش تشبه را بر روی دنیا علیه علی اله الصلوة و السلام در خودی کل مع عادات و عبادات
 سعادت عظمی اند و مژمر کات و نتیج در جات عالی تصور نمایند متشبهان محبوبان محبوب اند پس از آن و می رسد
 مرغوب قل ان کنتم تحبون الله فاتبعونی يحبکم الله شاید این معنی است اوقات امعمو دارند و بخوانند
 راغب بودند و نماز را بطول قنوت او نمایند و شهرهای تاریک را بگریه و استغفار روشن دارند چندان نکرار کلمه طیبه نمایند
 که از جمیع مرادات تهی گردند و بمراد حق صل و علاقی می شوند و نفسی وجود و کمالات تابعه وجود از خود نمایند تا همه
 منتفی گردند و عدسیت ذاتیه روی نماید و انانیتنه امامه از بیخ برکنده شود و کمالات همه حاصل عاید شود حتی
 ذکر حضور هم مانند کلام الله که در میان آید و قایمی که دیده اند و نوشته نیک روشن اند همیشه اند و اسلام اولاد آخر

مکتوب فقید دوم محمد سعید سهرانی پوری ریلندی و عدم التفات به احوال و مشکلات

حامد لله العظیم و مصلیا علی رسوله الکریم الله تعالی ابواب فیوض را به جا آورده مفتوح دارد مکاتیب شریفه بتغای
 رسیده مسرت بخش گردیده از شوق ملاقات و در در فراق ظهور یافته اند امید که آتش این شوق سربلند گردد و
 شعله عشق مشتعل تر شود تا از ما سوا با کل بر ماند و تعلقات علمی و حسی را از ما دور او تعالی پاک بسوزد و این
 هستی موهوم که حجاب نیستی حقیقی است مرتفع شود و قنای حقیقی نیستی حقیقی روی نماید و بدام این نیستی صبیح
 هستی فنا کند و ما فادو استعفاده در طریق بزرگان و انعکاسی و انصباعی است مرید صنادق بر ابطه محبت
 که بشیخ مقتدا دارد ساعتی ساعتی بزرگ اومی بر آید و در حضور غیب بجاذبه این عشق معانی خفیه اورامی
 رساید این معنی را دانند و بدانند لکن حضور و صحبت را تا شوقی است نوشته بودند که از نفسی و اثبات گذشته

معلوم میشود که معانی مذکور میکشند و ما این نوع مکاشفات و تجلیات سالکان راه را روی میدهد در
 آخر کار از این همه باید گذشت و جهل و حیرت باید آمد عالی بهمت باین ظهورات فریفته نشود و از مطلب علی
 قسم شایعات بازماند حضرت خواجہ نقشبند قدس سره فرموده اند هر چه دیده شد و شنید شد و دانست شد آن همه
 غیر است بحقیقت کلمه لافنی آن باید کرد تا بتوانند تکرار فی و اثبات نمایند و همه شہوات و تخیلات را در تحت لاف آید
 و چون مغلوب شد و دیده غالب آید و شمار از شمار برآید امر دیگر است نوشته بودند که این اغیبت گویم یا حضور یا
 صورت شوقی و لذتی فنی است چون درین هنگام غیبت از ما سواسوت و حضور حق است جل و علا و صورت
 شوق و لذت و در حق با غیبت حضور آورده هر چه میگویند گنجایش دارد نوشته بودند که اکثر اسکرده من گمراست
 هم شکر این عطیہ بجا آید دل من مزید گویا و رای آن بپسند و مقام سجود بندگی جویند۔

مکتوب دوم شیخ یازید در میان آنکه علم باحوال باطن از محنت زانده است و نفس
 وصول از باب علم و از باب جهل برابرند

اللہ تعالیٰ ابواب فیوض را همواره مفتوح دارد مکتوب سید خوشوقت ساخت مقدمات فقیرا من این نوشته
 بودند چه توان کرد شما از علم تلبیل القصد نسبت باطن شما نسبت ما خوزه محور است و مراتب متخیر حضرت ایشان
 ناقص است و تعالیٰ سره نوشته اند که نسبت باطن هر چند بلند تر و دیگر القصد دیگر باشد از دونه نخورند و بد فکر
 همواره متغیر باشند و تقویہ نسبت باطن نمایند که ترقی باطن با اعمال ظاہر بسته است از باب علم و از باب جهل و نفس
 وصول و قرب برابرند فرق بعلم وصول و قرب است و عدم علم آنکه از محنت زانده است اگر شمارا علم کم است
 بعلم دیگری کفایت کنید و از عدم خواب خیال و از نقد ظهور امری در استخاره در بار نباشد که ولایت و قربان
 مربوط نیست فقدان هیچ یکی در کمال نقصان ندارد و بهمت بلند دارند و بمقصد انقضی در آورند محنت زانده
 گونا شد تو باش اصل کمال این است پس او در و کم شد صال نیست و بس و اگر از حقیقت کاری
 رسید همه کس از مرتبه ذات بقدر جهل موصوفاند و از باب علم و جهل تا ازال دروه علیا یا بس دانستند و
 و گفت گوی همه در مراتب ظلال است و در مراتب اوصاف افعال در مرتبه ذات مقدس خیریت و جهل چیز نیست

اعرفهم بالله اشد هم تحیرانیه سے این خانہ آواز پائی نخواست ہمیں دست من حلقہ برد شکست

والسلام اولاً و آخراً

مکتوب مہتاب و چہارم نیز شرح بازید و ختمی نمودن سفر حج و بیایا آنکہ حقیقت تصویق و نظر و بقرار

اللہ تعالیٰ از رقیبت اسوا محرکنا و یحذبان معنویہ ملتذ و خوشوقت دارد صحیفہ گرامی رسید سبب سرت گردید
محد و ما امید آریم کہ او اضر این ماہ کہ ماہ ذی الحجہ باشد از بست دویم تا بست نہم انتقال از سر بند واقع شود
و از راه بند صورت بکعبہ مقصود و وصول بعبقرا بیع تا در میانہ خواستہ کردگار صحت ہر خرید عقل عقیل نظر
یعالم اسباب نمودہ پابند میشود لیکن در راه عشق بارہ از بند عقل باید برآمد و نظر بسبب باید و درخت خوش

گفت سے دل اندر زلف لیلی بند کار از عقل محبول کن ہ کہ عاشق را زیباں دار و مقالات خرد مستی ہ

واقعہ کہ دیدہ و نوشتہ بودند بیک روشن است حق سبحانہ امور منتظرہ را از قوت بفعل آرد و گرمی در طلب عطا فرماید

تا از ماسوی بر ماندانہ فریب مجیب عزیز می گفتہ است کہ تصوف اضطراب است چوں سکون آمد تصوف ماند گفتہ

اند میرید باید صفت باید بود کہ درین کریمہ مذکور است حتی اذا ضاقت علیکم الارض بما رحبت و ضاقت علیکم

انفسہم و ظنوا اکالمجار من اللہ الا الیہ الا الیہ دیگر شمارا بخدا سپردیم کجا تصدیع میکشید ما را نیز بخدا

سپارید جل علا و بعدائے سلامتی خانمہ یاد آور باشید سے گر باندیم زندہ بردوریم ہ دامن کز فراق چاک شد ہ

ور فریتیم عذرا بہ پذیر ہ اگر بسا آرزو کہ خاک شد ہ ہ والسلام اولاً و آخراً

مکتوب مہتاب و پنجم سبکی از نسار اہل طریق در غر او نصیحت

بعد الحمد والصلوۃ و تبلیغ الدعوات بہمشیرہ و عقیفہ محترمہ میرساند کہ از شنودن خبر وحشت اثر چہ تو

کہ چہ قدر غم و غصہ وی داد لیکن چوں بتقدیر و ارادہ مولائی حقیقی است جل شانہ غیر از صبر و شکیبائی

چارہ نیست جز از تسلیم و رضا گذرنہ اناللہ وانا الیہ راجعون دنیا کے شمارفت حق سبحانہ شمارا آخرت

بدید و محبت خود عطا فرماید و با خود آشنائی و از ماسوی رہائی دہد اوقات را بسا داد تعالیٰ معمور دارند و

گذشتہا را بدعا و فاتحہ یاد آرند امروز فرودمانی باکی جماعتہ بحق میشوم و از خان جان جدا میگوریم و فرزند ان

و خویشاں را وداع میکنم نوشتہ آخرت را مادہ سازند و گور و قیامت را نصب علین گردانند حق سبحانہ شمارا

اجر عظیم کرامت کند و جمیع ظواهر و باطن عطا فرماید آنه قریب مجیب -

مکتوب هفتم فی فضیلت باب شیخ آدم تنی در بیان آنکه در نماز چه تکمیل نمازینا
کوشید در زمان خاتم انبیا علیه و علیهم الصلوٰة و التسلیمات منصب قیومیت بان سرور صلی الله تعالی
علیه و آله و سلم بود

حامد الله العظیم و مصلیا علی رسولہ الکریم الله تعالی ابواب فیوض اهوره مفتوح دار و صحایف گرامی متجلی
بکدگیر سیاح سبب سرت گردید نوشته بودند که مقتدی عقب امام بزرگ نوری و اثبات مشتغل شود باینه محذوم مقتدا
و غیر مقتدی را باید که بادای ارکان نماز مقید باشد و در رعایت آداب سنن آن کوشد اوقات از جبراً در نوری
و اثبات بسیار است در نماز به تکمیل نماز پردازد که افضل اعمال و اکمل مقربانست آری اگر در حضور دل و قوت
قلبی کوشد مستحسن مینماید الصلوة الا بحضرة القلب ارد شده است و نیز نوشته بودند که در بعضی عبارات وارد
شده است که پیغمبر خدا صلی الله تعالی علیه و آله و سلم قطب ارشاد وقت خود بوده اند آیا در آن وقت سنن
قیومیت است بدانند که لفظ قطب ارشاد و مدار و جزآن در لسان اهل شرع و ارباب نیست و از مصلحت و مکتوبات
صوفیه کرام است و نسبت قیومیت مکتوف حضرت ایشان با معلوم نیست که پیش از آن حضرت از اولیا که
بان کلمه نموده باشند با سراسر آن متحقق گشته کمال الجمال بطور صوفیه در اطوار ولایت قطبیت ارشاد است که
بان سرور نسبت کرده اند نسبت قیومیت که در آن وقت جلوه نفرموده بود از کجا اطلاق کنند اکنون که جلوه
گرگشته است گویم که این نسبت علیه و آله و سلم و بانسور و مفوض بوده علیه و آله الصلوة و السلام و
نشاید که در آن وقت غیر او را بود و نسبت قیومیت منسوب گردد و نیز نوشته بودند که مراقب نشسته بودم این
عبارت ظاهر شد که تجلی ذاتی عبارت از آنست که تجلی را از سچونی یک نصیبی بدینند محذوم آنچه ظاهر شده
است پس عالی است از نقد وقت شما آن بلند مینماید بشارت است امیدوار باشد اگر چه این لحظه
مکن کار شب نیست + ز بخت مقبلان این هم عجب نیست + والسلام کلام

مکتوب ہفتادویں ستم نیزہ فضائل کتاب مجذوم آدم نیزہ فی جواب اسولہ

بعد الحمد والصلوة وارسال التحیت فقد وصل مکتوبکم الشریف المبني عن سلامتنا لاجبة جميع غنم
 وحصل بالفراج والسرور رسالت عنی ان هل يجوز لمن يقرأ لروح الموتى سبعين الف مرة كلمة
 التوحيد ان ينفي بذلك التكرار مقاصده ويلاحظ المعنى المراد للصوفية تارة وكلا على تقدير ان
 يلاحظ المعنى المقرر عند العلماء يجوز الجمع بينهما او لا اقول الا كلامهم في الجواز بل نفى المقصود
 ليكون اقرب الى القبول والبعث عن آفات النفس وادخل في فوائدها قال بعض العرفاء يكسرت
 نفى وجود بشرية كوشيدن به از عبادت متعبدان است چندین سال العلماء لا ينفون هذا المعنى بل
 كادوا يحبون وكيف ينفونه وهو خالص العبادة المطلوب من الطاعة المستعمل للجهاد الاكبر
 والمحصل للاخلاص الذي هو الجزء الثالث للشرعية والمعنى المراد للعلماء مراد للصوفية
 ايضا وهم ينفون المقصود والمعنى ولكن باختلاف المقامات سالت ايضا ان المقلد بن المريد
 ما واء آباؤهم المرشدين المتعلمين باعمالهم من ان يسلكوا سالكهم هل يجوز لهم اخذ المریدین
 في خلواتهم بالمصاحفة وتلقين التوبة كما اخذ آباؤهم الكرام فنقول الارادة في طريقنا با ^{تعليم}
 والتعليم والتكميل فمن لم يكن كاملا كيف يكمل غيره اذا التكميل فرع الكمال وكيف يجوز له
 اخذ المریدین بالتقليد

مکتوب ہفتادویں ستم الی الشیخ بدر الدین فی کیفیت التوجہ الی الطلاب والنوہ لرفع
 الامراض واشدايد والتوجہ لشرقی درجا الاموات ونبی التیربتہ من انواع الاستغال
 ومانا سب ذلک

الحمد لله والصلوة على عباده الذين صطفى ما بعد فان لآخ الاعمال كرم صا الكمال العادل
 اعلى الدرجات لان الشموش الهدى يته عليه طالع والنوار افادة ساطعت على الطلاب سالت عن

امور منا ان اشرف في اجوبتهما على قدر فهمي ودركي والله المستعان وعليه التكلان فانواع الذكر والشغل
 المذكور في صلتها بما يجوب بالتفصيل فلتطلب منه واما كيفية التوجه في ذكر اسم الذات تعالى وغيره
 من انواع الشغل فواحد والعمدة فيه ان يصير المتوجه وحده في التوجه ويجعل الامر الذي يتوجه اليه
 مطمح نظره وهكذا حال في التوجه لرفع الامراض الشدايد والنيل مراد وحصول مقصد واما التوجه
 المترقي السالك من مقام الى مقام فمع ما ذكر ان يجزأ للمقام يريه السالك ان اراد ترقيه ولم يكن
 مقام معين ملحوظا يجزأ الى الفوق وهكذا يتوجه الى الاموات وان اراد ترقيهم يجزأهم كذلك
 واما معرفة الاستعدادات ومناسبة كل استعداد باى نوع من الذكر والشغل وامثلها فاقام
 بتفاصيلها والتميز بينها انما هو شان صاحب العلم الذي له علم بتفصيل احواله واحوال طلابه
 واما صاحب الاجمال العلم والذي لا علم له فلما سب بحاله تعليم الذكر على الوجه الذي سمع
 من شيخه وفهم من الحوار وشيخه وطريقته في الترتيب اسم الذات فان لم يتاثر الطالب منه
 فامر به بمجره الوقوف القلبي والتوجه حتى يتاثر باذن الله تعالى ثم النفي والاثبات وسائر الاستعمال
 ولعدهما تعلم السالك طريق الاستعمال يقال له انت مخير فيهما فكل شغل العبد من التفرقة في حفظ
 واقرب الى الجهيته اشتغل به لكن الاستعمال بالنفي والاثبات ادخل في الترتي واقرب الى تنوير
 الباطن وتخلص عن العلايق وحديث النفس اذا غلب على المسائل الخضوع والاستغراق ليوم يحفظه
 ترك الذكر مادام في هذه الحالة ومما ينبغي ان يعلم ان شيخنا واما منا قد ساء الله سبحانه
 بسره الا قد بس ان كتب في بعض رساله انه ينبغي للشيخ ان العلم الطالب من طرق الذكر
 والشغل ما هو مناسب لالمطالب على قدر الاستعداد وقابلية لكن كان طريقه في الاخير تقديم
 تعليم اسم الذات لجميع الطلاب الاما شاء الله تعالى ليفرق بينهم باختلاف استعداداتهم
 كان السر ما كتب سابقا في بعض الرسائل كان في اوائل حاله حين جاز في طهره الولايات
 لان كمال الولاية منوط بالجدية والسلوك وهما ركنا للولاية لا يتحقق الولاية الا بالجدية
 ان يراعى حال المرید ويعلم طريقته مناسبا استعداده ولا يعلم ما هو خلاف استعداده

ولا يعلم ما هي خلافاً استعداده يسهل عليه السلوك ذلك يحصل امره مثلاً اذا كان استعداداً ملائماً للجذبة
 يعلم طريقاً ملائماً للجذبة وان علم طريقاً ملائماً للسلوك ايما دخل اختلال في امره وبطوناً وتعسر في سلوك
 يصعب الشيخ والسالك في اصلاح امره ولما عرج قد سأل الله تعالى بسبب عن اطوار الولاية وصل الى الملكات اربعة
 والورثة اخرج عن اربعة الجذبة والسلوك لان الملكات النبوة غير منوط بهما بل فوقهما والترقي للسالك في هذا الطريق
 يخرج صحبة الشيخ ومحبته ورعايته آداب مع اتباع طوار الشريعة العلية والسنة النبوة المصطفوية على صاحبها
 والسلام التوجه الطالب في صحبة هذا الشيخ يصل بالتدريج الى الكمال استعداداً بل الكمال الشريعة الفناء ولا يحتاج الشيخ
 الى ان يرشده الطريق تناسب استعداده وتعليم ذكره للطالب لتسليته وان كان الزكوة في نفسه مفيداً ايضاً لكن ليس
 مدار الوصول الى المدار الصحيحة مع الفاضل من صحبه كما كان في الصدر الاول اذ الصحابة والتابعون يخرجون صحبة يصلون
 الى الكمال لا يحد هذا وبعد تشويد هذه الرقمة خطراً لبالاين العرب مكتوباً بحيو واصيف اليه فويلد اخرى اجعله منها
 لها ان كتب باللسان الفارسي والعرب بمغزل عن فقهه فلهما يتفقون بغير العربي لما طلبت المكتوب جده عن اعرابه بعض الصحابة
 فكتبوا مؤنثة تعريباً فارسلنا في وقتة اخرى يدخل في مطالعتم انشا الله تعالى +

مكتوب مفتاؤهم الى محمد بن محمد طيب المجاهد العامري التهامي في فضائل
 حب في التدبيران تجوهر القلب بالذكر وانتقار حجة النفس عن بيان قبال النفس وتقائها
 الحمد لله وسلام على عباده الذين صطفى اما بعد فقد وصل كتابكم الكريم للبتني عن الشوق والمحبة وكذا نحن شايقون انغبون
 الى لقاء الاحبة الاطواق شوق البار الى لقاء انا ايهم لاشد شوقاً كتاب سراج المحب في التدبير عن المتحامين في جلال التدبير الذي
 في وجوههم الفوز ووضع لهم يوم القيمة من نور على ما ورد لا تغفل بهذا الحب شيئاً كما كان في الحيات سال القرب للجنة والحب
 ينكشف اسرار الصميمة وبالحب يحصل الفناء والحب بالبقا وبالحب ينجب امريد الصادق من كمالان شخصية حانية الخفية بالحب
 يتحقق بانوار الجلية اسرار العينية للذات في بحر منه لغيره اصا ومن جنات الشوق والوجد قاصداً عليك يا خي يوم الذكر والقرينة حتى
 تجوهر القلب بالذكر ويكون المحض وصفاً لا يزال عندك كما مع السواد للعبادة عليك تنفي النجس وطرحه من النفس عن الباطن بتعانة الاذكار
 والاقبال حتى يكون صحيفه الباطن غير المرصود يكون بسواد بحيث نسيح عليك كالبنيان عليك نفي المقاصد والحوادث بكلمة النفي

والاشبات حتى لا ينفي لك مقصد غير الحق ولا مراده وانبعاث مرضاته تعالى و جهته باستعانة تلك الكلمة الطيبة في نفوسنا
ما انتسب اليك من الوجود الكمال التابعت للوجود حتى ينتفي بنسبتها اليك فتمت الكمال والحسن والجمال كلها راجعة
الى الملك الجبار صاحب الحسن والكمال وترى نفسك خالية عن كل ما خالفه عن جهلها فتح تنكشف حقيقتها وتجلي ما سبها لان
حقيقة المسكن العدم والوجود والحياة وسائر الكمالات في مستفاد استعارة من مرتبة الوجود تعاليت فاعلم ان تلك
الكمالات العارضة لنفسه دعوى باطلا وتخيلاها كالمثبة بالكمال المستعار عن الغير تخيلا فاسدا واحسن ما قيل بالشعر الفارسي
صافي خود ز بزم حاسد تاكي به ترويج چنين مطامع كاسد تاكي به تو معدومي خيال هستي از تو فاسد باشم
خيال فاسد تاكي - وبهذا الدعوى والتخييل والاناينة صار معاد بلربه مشركا في كماله ورد في الحديث عاد نفسك فانها
انقضت بعبادتي فاذا رات الكمالات راجعت الى صاحبها وراث ذاتها خالية عنها لاحقة بالعدم فيحصل لها
الفناء عن رطله الشكر الحقيقي والمرض المعنوي ثم اذا تحقق بالبقاء بعد الفناء والوجود بعد العدم بالوجود الموهوب
الحقاني وولد بالولادته الثانية بمقتضا من قتلته فانادته شرف باسلام الحقيقي وصار نفسه طينة مقولا
في حقه راضية مرضية والسلام اولوا اخرها -

مكتوب ستام شيخ بازيدي رغبير قانع وي ساين انك لو از م شيرت انظا هري در فضائل استغفا

بعد الحمد والصلوة وتبلغ الدعوات ميرساند مكتوب عويبي سيد سبب سرت گرديد چند واقعه كه دیده اند و منبرج
ساخته مطالع نمود واقعه اولي بسيار روشن است و همیشه است امامت اين قسم غزالي مرتبه عالي است و اجلنا
للمتقين اياما و همچنين آنچه فقير شها خطاب کرده ميگويم كساني را كه طريقه ميگويم مقصود اين همه نوعي و از اين ترا
ميخواهم بشارت است بزرگ از كمال اتحاد باين جانب و جامعيت استعداد مخبر است - واقعه ثانيه كه متضمن
اجانت طريقه غوث الاعظم است قدس الله سره تعلق بحضور دارد و آنچه مناسب وقت و استعداد بود بعد
استخاره بعمل آيد واقعه ثالثه محمل است تفصيل از رانه نوشته اند بالجمله در واقعه روشن است ربنا اتم
لنا نورنا و اغفر لنا انك على كل شئ قدير نوشته بودند كه ظلم و شدت از احكام و غير هم ميرسد همه را از حق ميداند
لكم فعل او تعالى يقين ميكند مع ذلك طبع ازال رسيه ميشود و نعم حادث ميشود حيرت و ميدد مگر اين و همي

است چه اگر حقیقی میداشت سبب غم و غصه چرا میشد مخدوم این دید حقیقی است و همی نیست لیکن لوازم شریعت
از بندگی نمیرود و القلب بجزان العین تدمع و انا بفراقک یا ابراهیم محزون گوش زد شده باشد اجزای خردی
و نورانیت باطن مربوط بهمین حزن و اندوه است این دید و فرح و سرور از فعل حق جل و علا کار باطن است
و حزن از اندوه بظاهر وابسته است که از باطن بمرآه دور است لکل وجهته هو مولیه با فاستبقوا الخیرات
دیگر برای دفع بلیات و شاید استغفار نافع و مجرب است لازم باید گرفت پیغمبر خدا صلی الله تعالی علیه آله و سلم
فرموده است من لزم الاستغفار فی روئی روایت من اکثر الاستغفار جعل الله له من کل ضیق محرابا و من کل هم فرحا
و یرزقه من حیث لا یحتسب این فقیر بعد از نمازها فرض سهفتاد بار استغفار بخواند و موافق حدیث سه بار استغفار
الذی لا اله الا هو المحی القیوم و اتوب الیه باقی استغفار الله استغفر الله قال الشیخ علی بن ابی بکر قدس سره فی معراج
الهدایه و من انواع الاستغفار الماثور المشهور ما روئی عن النبی صلی الله تعالی علیه وآله وسلم انه قال من
قال استغفر الله الذی لا اله الا هو الرحمن الرحیم المحی القیوم الذی لا یموت و اتوب الیه رب اغفر لی خمساً و عشرين مرة
لم یغفر لی الله و لا فی اهل و لا فی داره و لا فی مدینه و لا فی البلد الذی هو فیها ما یکرمه من عباده و لا فی هذا الاستغفار
صباحاً و مساءً فقد کان جماعته من مشایخنا و علمائنا یصون فیما بینهم و یوصون به بلاندهم و الادم
واحداهم و صحابهم و یحرسون بهم علی موطنه و ملازمته لمارا و فیهم من اعظم النفع و جزیل البرکت و کریم الرفع

مکتوب شتاد و حکم بولانا محمد صلیف در تبیین مراقبات بطرز خاص

الحمد لله العلی الاعلی و الصلوة و السلام علی رسول المصطفی و علی آله و صحبه البیرة اتقی تدبیرت که از احوال
ظواهر و اذواق باطن چیری ننوشته اند موافق بجزیر باد مخدوم و باغ از هر چه میرود سخن دوست خوشتر است
گفته اند مراقبه علم بند است بدوام طلاع حق سبحانه برود علم و حضور او تعالی مرد را باید دانست که این مرتبه
مستیع مراقبات است مراقبه اولی آنکه چون سالک مستعد و ورزش این نسبت شریفه نماید و این مراقبه را نصب
همین خود سازد تا آنکه سالک در تصرف این مراقبه در رنگ ملکه شود و این زمان این تعلق علم را شامل خود
یابد و بهر ذره از ذرات وجود محیط بیند و سر این آن در ظاهر و باطن فهمد و حکم الا ان خرب الله هم الغالبون قهراً

آن صفت بر وجود او غالب آید و در جنب آن وجود سالک ضعیف و ناچیز نماید مراقبه ثانیه آنکه ازین تعلق از راه غلبه محبت و کمال کثرت صفت علم آید و از علم خیزی بعلم کلی گراید و از انموذج بحقیقت کلی نشاید و آن صفت را نیز در رنگ آن تعلق بذرات وجود محیط میدود و در ظاهر و باطن ساری مراقبه ثالثه آنست که بعنایت بیغایت ازین صفت ارتقا نموده بحضور ذاتی که در ال موطن ذات عزیز بانه خود بخود حاضر است عروج کند و از راه صفت بموصوف رود و برود در ال حضور محو و فانی گردد و از حضور پر نور خود برآمدن بان حضور که سر اسرار نور است متحقق گردد و مامل از دوستان دعا راست و السلام.

مکتوب شتا و دویم بحاجی نظام کولالی در بیان طریق بابا نجار

الحمد لله و سلام علی عباده الذین اصطفیٰ خصوصاً علی سید الوری صاحب قاب قوسین او ادنی و علی آله و صحابه البریة التقیٰ اخوی اعزى حاجی ابوتراب محبت و اخلاص آن عزیز نسبت باین فقرا اظهار نمود و در ال بط معنویه را مشروح ساخت مخدوم محب این طایفه است و از فیوض و برکات شان بهره و بهره و مع من احب حدیث نبویست علی مصدره الصلوة و السلام و التجهیة طریقه که اخذ کرده اند از اعزیز دارند چندان مداومت بران نمایند که این نسبت شریفه بلکه دل شود و حضور مع الله و صف لازم او گردد و که نفسی منتفی نشود چنانچه سمع صفت سامعه و بصیر صفت باصرد بعد از ان بعنایت بیغایت دل را آنقدر انقطاع از ماسوا مطلوب حقیقی پیدا میشود که هرگز زیاد او نمی آید بجدی که اگر تکلف خواهد که یاد ماسوی نماید یا دش نیاید بواجب نیایی که دل را از ماسوا حاصل شدن است نه از شادی شاد گردد و نه از غمی غمگین این حالت معبر بقیامت است باید دانست که درین فناء هر چند علوم اشیا از ساخت سینه رخت بر بسته است و تعلق علمی و جسمی او از ماسوا رفته لیکن نفس حاضر و علم حضوری او هنوز بر جا است و دعوی هم سری و انانیت او بر پا چون بسابقه عنایت عارف بر عدسیت ذاتی خود عالم و بنیاشود و دانند که وجود و توابع وجود انانیت و صفات کمال خفا هم رب معبود است اگر در ممکن نیست مستعار و مستفاد از ان حضرت است سر آینه در یکچه از سعادت بروی کشاد شود و در آنچه مطلوب بمشام جان او برسد چو بدستی که ظل کستی + فارغی گرمردی و وز بستی + این دیدار تجلی

صفات است چون این دید غالب آید مینواند که بشارت کریمه ان الله یامرکم ان توردوا الامانات الی اهلها این
 کمالات عاریتینی را از وجود و سایر اوصاف کمال دست باطل آن سپرد و ظلال باهول الحق بید خود را که در آن
 آن کمالات بود خالی بنید و بعد هم صرف الحق این زمان آنچه مقصود از آفرینش او بود و حصول این بود و با علام حقیقی راه باید این
 کمال و استنباط نفس است این مست حاصل سیر و سلوک و نتیجه حال اهل کمال سلوک این طریق و استنباط اتباع
 سنت لیسویه است و جندب از بدعت نامرضیه رسوخ نام است بر محبت شیخ مقتدا مرید بربطه محبت که شیخ مقتدا
 دارد ساعت بساعت بزرگ اومی بر آید و کمالات او منبصیح میگردد -

مکتوب شتابانم بمیرزا محمد صادق در بیان آنکه مدار کار برد و چیز است اتباع صناع

شرعیته هست علیه الصلوة و السلام و محبت شیخ مقتدا و شرح مسئله قضاء و قدر

بعد الحمد و الصلوة و تبلیغ الدعوات میرساند مکتوب غوب که بمصوبی قاصدا رساله اشته بودند رسید چون متضمن فایده

و سلامتی و ستان بوج و سبب محبت مسرت گردید الله تعالی بر جاوه شرعیته علیه سنت سینه مصطفویه علی صاحبها

الصلوة و السلام التحیه مستقیم و مستقیم دارا فانه مالک الامر مدار الحاجه و بدونها خراط القاد مخدوما اگر در دو چیز استقامت

و رسوخ است و احوال مواجید نیست غم نیست اتباع صاحب شرعیته محبت شیخ مقتدا آخر ادراجه

خواهند دارد و از فیوض مواجید اکابر بهره نخواهند گذاشت اگر در یکی ازین دو چیز خلل است و احوال مواجید

دارد و غیر از خرابی هیچ نیست هر چه در دار قسایل اندراج است این سر رشته را نیک عایت باید کرد و حصول ملاقات

بذکر و فکر مشغول باشند و از صحبت نا جنس مخالف طریق محترز بودند فرستندم اکثر ما تصریح من الالاسد آنچه نوشته بودند که

انال فرادته است آنها پر سیر نمود و توبه کرد و از شنودن آن کلام حمد الله سبحانه بران استقامت و اگر شوق کلام اکابر

دارند مکتوبان و رسایل حضرت ایشان را مطالعه کنند خود ما چهار سوال که از شیخان آنجامی نموده اند و شرح گردید

و سوال اول مسئله قضاء و قدر تعلق دارد اگر از راه امتحان آن نوشته اند و مقصود الزام آنهاست پس بجای

سخن نیست و اگر درین بار خدشته بخاطر راه یافته است پس میگویم که مسئله قضاء و قدر سرت از اسرار الهی علی

شانه مذاکره کردن کاوش نمودن درین مسئله ممنوع است احادیث منع درین باب بسیار است آنچه بر او بر شما

است امتثال او امر است و آنها از نوای غور کردن درین مسئله نفهموده اند بلکه منع نموده حقیقت این معامله بعلم
 حق جل و علا باید حواله نمود و آنچه تکلیف کرده اند بجان و سنت در امتیاز آن باید کوشید این است طریق اسلام بخیر
 آنچه عقیده اهل سنت و جماعت درین مسئله است موافق آن اعتقاد درست باید نمود و تشکیکات و چون چرا نباید
 که ممنوع است بدانند که مذہب اهل سنت و جماعت آنست که فعال بنده از خیر و شر همه تقدیر و اراده حق سبحانه
 است القدر خیره و شره من الله تعالی و تقدیر عبارت از خلق و ایجاد است و معلوم است که خالق و موجد غیر الله
 که نیست لا اله الا هو خالق کل شیء فاعبدوه و قال الله تعالی و ما تعلمون معترکه و قدرید از
 کمال جهالت و سفاقت انکار فضا و قدر نموده فعال بنده را بقدرت اختیار بند منسوب داشته و بنده را خالق
 فعال خود گفته ضلوا فاصدوا علما گفته اند محسوس ازینها حسن حالند که آنها یک شریک میگویند و اینها شرکاء الاعداد
 و لایحیی اثبات مینمایند بر اصل سخن و گویم که با وجود تقدیر خیر و شر نسبت خلق بحق تعالی فاراده اختیار
 بنده را در وجود فعل او نیز دخل داده اند اول صرف اراده از جانب بند میشود بعد از آن موافق آن حق تعالی خلق می
 فرماید و همین صرف اراده را کسب میگویند پس خلق فعل از حق است جل و علا و کسب آن از بند آنچه نوشته بود
 لا یتحرک ذرۃ الا باذن و امثال آن باعتبار خلق است و کشتن قاتل را در عوض مقتول و ملامت نمودن گناه کار را
 و عذاب عقوبت او باعتبار کسب است اوست جبر پر ادوات و اختیار را از نفی میکنند و بنده را در صدور افعال مجبور
 میدانند در رنگ آنکه شاخها درخت را کسی جنباند بلکه نسبت فعل را به بند نمیکند و فاعل این افعال حق را میدانند
 و این کفر است معتقدان کافر گویند بفعل نیک ثواب ابد شد و بفعل بد عذاب نیست و کافران عاصیان بخند و آ
 اینها را سوالی و عتابی نیست چه فعال همه از حق است اینها مجبورند و این کفر است حق تعالی میفرماید و قوهم
 لا فهم مسئولون فور یک نسلن هم اجمعین عما كانوا يعملون مرجه همینها اند که طعن بر بنیان همتا در پیغمبر
 چنانچه در حدیث آمده است مذہب این بد کیشاں پیدا است عقل باطل چه فرق در حرکت مرعش که با اختیار
 دست او می جنبد و کسی که دست می جنباند بدیهی است که اول با اختیار نیست و ثانی با اختیار است و خصوص
 قطعیه نفی این مذہب می نماید قال الله تعالی جزا بما كانوا یعملون و قال سبحانه فمن شاء فلیؤمن من شاء
 فلیکفرنا ما عندنا للظالمین فاما احاطه بهم سرادقها اگر بنده مطلقا مساوی با اختیار باشد حق تعالی

چراست ظلم باینها فراید و ماطلمهم الله ولكن كانوا انفسهم يظلمون بسیاری از ملاحظه میخوانند که بهیچ
 سلب اختیار خود را از رتبه تکالیف شرعی بر آرند و از سوال و عقاب آخرت که با کتاب محرمات موعود است
 خلاص سازند و خود را معذور و مجبور دارند بدین است که بنده را این قدر اختیار و توانائی است که از عهد
 او امر و نواهی تواند برآمد لفرق الظاهر بین حرکت البطش و حرکت الار تعاشش کما برحق تعالی کریم است بنده
 را تکلیف مالا یطاق نکرده است آری قدر تکلیف نموده است که از عهد او تواند برآمد لایکلف الله نفسا الا
 وسعها عجب معالده است این جماعه از کسانی که اطاعت آنها نکنند و اینها را ایند رسانند بدین برند و در حد
 و انتقام می شوند و فرزندان و واه و غلام خود را میزنند و نادیده میکنند و اگر مرسیگانه بازن خود میزند بدی شوند و این
 می رسانند معذور و مجبور گفته چشم پوشی نمیکنند و باین بهانه از عذاب اخروی که بنصوص قطعیه ثابت بنده است
 میخوانند که خلاصی جویند و هر چه خواهند کنند حق تعالی میفرماید ان عذاب ربك لواقع ما له من افع دیار
 را اگر در خانه بنیند معذور میدانند و چنین هر گناه که دیوانه میکند کسی او را مواخذة نمیکند میگویند دیوانه است
 و از عقل و اختیار بیرون است و غیب نبود گناهی میکند دیوانه و غیر دیوانه را مواخذة میکنند و بسرا
 می رسانند معذورند و این نیست بلکه جهت آنکه این صاحب اختیار است و او از اختیار بیرون است
 پس محقق شد که قدریه که منکر قضا و قدرند جریه که نفی اختیار از بنده می نمایند هر دو از حق دور افتاده اند و
 اهل بدعت ضال مفضل اند و حق متوسط است که اهل سنت و جماعت بآن عهد گذشته اند مردیست که امام
 ابو حنیفه از امام جعفر صادق رضی الله تعالی عنهما پرسید یا ابن رسول الله هل فوض الله الامر الی العباد فقال الله
 اجل من ان یفوض الی الربوبیة الی العباد فقال بل یحرم علی ذالک فقال بین الیمن لایجر ولا تفویض لاکره و لا تسلیط
 کافران مشرکان حجت آورده اند که کفر و شرک مشیت و ارادات حق تعالی است چنانچه فرموده سیدقول الذین
 انشروا الوثنار الله ما اشراکنا و لا ابائنا و لا حمنا من شیء حتی سبحانه این عذر از ایشان قبول نکند و قول ایشان
 بر جمل آن حمل کرد و دخل تکذیب الشان ساخت چنانچه فرمود کذالك قال الذین من قبلهم حتی اذا قوا
 باسنا قل هل عندکم من علم فتخرجوه لنا الیه اگر گویند که خیر و شر همه تقدیر حق است جل و علا بارادت مشیت
 او سبحانه بس که کافران نیز مشیت و ارادت او است تعالی و اینها درین قول حق اند پس چرا قولشان مقبول

نشد جواب گویم که این قول اینست مردان نه از راه معذرت که یادین عمل شنیع محاکم شستیم چه ایشان کرد از خود
 را بدینیدانند بلکه مقصودشان نفی قبح این فعل است چه هر چه مراد حق است جل شان و متعلق مشیت تاو
 تعالی مرضی اوست سبحانه چه اگر مرضی نمی بود نمیخواست پس این شرک ماضی است و استحقاق عذاب از فاعل این
 فعل مدفوع حق تعالی فاعل این قول اعتقاد را تکذیب کرده کذا لک کذب بالذین من قبایم چه حق تعالی در کلام
 خویش و زبان انبیاء خود علیهم السلام کفر را نامرضی و فبیح فرموده کافر را ملعون و مایوس از رحمت خود خواند
 عذاب نخلد که انقطاع پذیر نیست جز از ایشان گردانید و نیز این اعتقاد را جهل ساخت که ارادت مستلزم صفا
 نیست چه کفر و معاصی مراد حق اند جل و علا و مرضی او نه چنانچه از قرآن مجید واضح و لایح است او بعینه
 نیست آنکه گفته شود که این قول شرکان موافق مذہب جبریه بود و عرض شان نفی اختیار باشد از خود را
 درین فعل حق تعالی رد اینها کرد چنان اعتقاد باطل است کما مر و نیز می تواند که این قول ازین مردودان از رو
 استهزا بود نه از راه اعتقاد چنانچه مفسران گفته اند و باین بیان که آیه کریمه را نمودیم استدلالات اهل اعتزال که
 باین آیه بر مذہب خود کرده اند ساقط گردید چه استدلالات آنست که حق تعالی اعتذار کافر را که نموده که
 شرک ناب ارادت مشیت اللہ تعالی است قبول نکرد و اینها را باین قول مستحق عقوبت ساخت فرمود حتی ذاقو
 با سنا بس معلوم شد که تقدیر خیر و شر از حق سبحانه نیست بلکه بنده در اینجا فعل خود مستقبل است و وجه سقوط
 آنست که عرض شان ازین کلام نه اعتذار از کرد از خویش است چنانکه بدینی دانستند بلکه مقصودشان کتبین
 فعل خود است که فعل نامراد و مرضی حق است تعالی و این اعتقاد باطل است که مراد بود و مرضی نبود
 کما مر اگر گویند که چون افعال عباد و ابادات حق است تعالی و در ازل تقدیر خیر و شر رفته پس اختیار بنده را
 مانند صد و افعال خیر و شر ازینها واجب شد گویم که در ازل خواسته است و تقدیر نموده که بنده با اختیار خود
 این خواهد کرد این تقدیر موجب اختیار است و این معنی مثبت اختیار است نه فانی اختیار و نیز گویم اگر قضا
 انلی منافی اختیار باشد باید که حق سبحانه و تعالی در افعال خود در ایجاد حوادث یومی مختار نبود چه این افعال
 باید که البته موافق تقدیر و ارادت بوقوع آیند و لیس فلیس السلام علی من اتبع الهدی و التزم من لبعث
 المصطفی علیه علی آله الصلوات و التسلیمات و التحیات و البرکات العالی .

مکتوبات و چهارم مولانا محمد عارف لاهوری سیافنا لقا

بعد الحمد و صلوات و ارسال التحیات میرساند که مکتوب خوب که درین و لافرتاده بودند سبب سترت گردید نسبت زوال اثر
و شروع و زوال عین نوشته بودند و نیز نوشته بودند که تو در حق من بچنین بشارت داده بودی محذوم
زوال عین سهل است نسبت زوال اثر تقدیم زوال عین را باشد لهذا بعضی را بعد از زوال عین زوال اثر می شود و بعضی
را نشود لهذا مشایخ را در زوال اثر اختلاف است بعد از فنا سالک بعضی زوال عین اثر قائل گشته اند و بعضی زوال اثر
را جایز ندانسته و حق درین باب آنست که اگر مبدء تعیین سالک از مرتبه شیون است پس زوال عین اثر در حق او بعبار
وصول او بعین ثابته و فنا در واقع است چه شیون با عالم هیچ مناسبت نیست چه عالم نخل صفات است نه نخل شیون
پس فنا در شانی مستلزم فنا مطلق او باشد و فریل عین اثر بود و اگر عین ثابته سالک از مقام صفات است پس حصول فنا
او در صفت ماضی وجود سالک باکل نبود و اثرش زایل نگردد چه وجود سالک اثر همان صفت است و نخل او آنچه از فقیر است
نقل کرده اند از خاطر شام و مهمل شده است فقیر باین روش هرگز نگفته باشد و شیخ ابوسعید الوخیر زوال عین اثر قائل
است چنانچه در جواب سوال از زوال اثر فرموده لا تبقى ولا تزد عین نمیمانند اثر از کجا ماند رباعی چشم همه اشک گشت چشم
بگریست و در عشق تو بجز چشم نمی باید زیت و از من اثری نماند این عشق از صیت و چو من همه عشق شدم
عاشق کیست و لیکن مصرع اخیر این رباعی محل سخن است چه عاشق درین هنگام خست بصحرا کس عدم کشید او
و شانی از وی نمانده و انانیت و زوال آورده و انا الحق که گوید من همه عشق شدم چه گنجایش دارد نصیب عارف
ازین مقام فنا و نیستی است و در امانات است باطل امانات زوال مورد کلمه انا است و تو او نشوی لیک اگر عهد
کنی و جایز برسی که زود روی بر خیزد نوشته بودند که در مکتوبات حضرت ایشال واقع است که یکی این راه پنج گام است
سه از عالم امر و دو از عالم خلق سه که از عالم امرند که امانند و دو از عالم خلق چه چیز مخدوم و نقل عبارت تفاوت
رفته است در مکتوبات باین روش است که این راه که مادر صد قطع آبنیم گلی سفت گام است دو از عالم خلق
و پنج از عالم امر بدانند که چنانچه عالم اقلب و روح و سر و خفی و اخفی است و دو از عالم خلق قالب و نفس است پس
بودند که فنا روح عبارت از چه چیز و علامتش چیست و بر فنا فی نفس مقدم است یا نه بدانند که فنا بر لطف است

بوصول آن لطیفه حاصل نمود و چون اصل روح از صفاتست بلکه ظلال صفات چه اصول پنجگانه امر داخل و امر ظلال اسما و صفات
 که سیر در آن ولایت صغریست که ولایت اولیاست بر قنای روح عبارت از وصول لظلال صفاتست چنانچه اصل قلب از
 مقام افعال واجب است تعالی و فنائی او مربوط بوصول اوست باین مقام از گذشت این دایره ظلال دایره اسما و صفات
 و شیون و تیریهات است که سیر در آن ولایت کبری است که ولایت انبیا است علیهم الصلوات و التسلیمات نهایت عروج
 جوهر خمر عالم امر با نهایت این دایره است و از گذشت این دایره دایره اصول انبیا است و از گذشت آن دایره اصول
 آن اصول است و از گذشت آن قوسی است از دایره که اصل بر همه دایرات است حضرت ایشان با قدسنا الله سبحانه
 بیره نوشته اند که حصول کمالات این سه گانه مخصوص بنفس مطمئنه است حصول اطمینان بر او را درین موطن بر میگرد
 الخ و این بیان معلوم میگردد که کمال نفس فوق کمالات عالم امر است و فنائی او بوجه کمال منوط است بوصول
 باین اصول سه گانه پس فنائی نفس بعد از فنائی روح بود بلکه بعد فنائی لطایف عالم امر و آنچه گفتیم که فنائی او بوجه
 کمال زیرا که شروع فنائی نفس و اطمینان بعد از دایره ظلال اسما و صفاتست که دایره ولایت صغری است لیکن
 در موطن صورت فنا است حقیقت فنا و اشته باین اصول سه گانه است اول ولایت صغری نیز از فنائی نفس و اطمینان
 خبر میدهند لیکن چهل درین موطن حقیقت فنا نیست لاجرم میگویند هر چند که مطمئنه گردد و هرگز صفات
 خود نگردد و آنکه حقیقت فنا رسیده است میگوید که بعد فنا و اطمینان سرسوی دروی مخالفت نمیمانند و خبر انقیاد
 و استسلام کارا و نیست و السلام -

مکتوب تاد و پشمیخ بایزید سهارپوری در تحقیق اطمینان نفس و تعریف او

الحمد لله و سلام علی عباده الدین اصفی مکتوب خوب سید سرت بخش گردید نوشته بودند که زوال عین اثر کمال ولایت
 کبری است و فنائی نفس که ولایت صغری سوی میدهد در میان هر دو فرق ظاهر میشود امیدوار است که باین فرق
 مرتبه سازند و ما فنائی نفس منوط زوال عین اثر است اما یکی را ولایت کبری خاص کردن و دیگری را ولایت صغری
 بجهت دیده آید و از که شنوده اید فقیه خود نگفته است در مکتوبات حضرت ایشان نسبت از هر که شنوده آید از وصل
 آن نحو سید باری اگر باین معنی بگویند که شروع فنائی نفس در ولایت صغری است و کمال آن مربوط است بوصول

بولایت کبری بلکه باعتبار عناصر راجعه که وابسته بحالات نبوت است درست است چه در ولایت صغری هر چند نوعی از فنا و طمینان
 دست میدهند مگر باین حس که نفس باکل از اوصاف سینه خود برآید و تمام از اخلاق رویه منخلع گردد و این اهل این ولایت
 گویند هر چند که مطمئن گردد هرگز صفات خود نگردد و حضرت ایشان که بولایت کبری رسیدند بلکه بحالات
 نبوت مشرف گشته میفرمایند که نفس بعد از فنا و طمینان بحال مخالفت نمانده و سرسوی خلاف مرضی از وی منصوص
 نیست و تنهک و مستغرق است که از خود و غیر خود شعوری ندارد و آنچه که در آن رسول خدا صلی الله تعالی علیه علی
 آله و سلم دیده اند و حضرت امیر اکرم الله وجهه نیز دیده نیک و مبارک است ظاهراً شمار از حضرت امیر المومنین نصیب است
 او مره ثانیاً که آل سرور اعلیٰ و علی الاصل و صلح و اسلام بازوج مطهرات دیده و ازین امهات مومنین مهربانها مشتاق
 نموده آید گویا از فیوض و برکات اینها نیز بهره مند شده آید و کمالات ولایت را با کمالی که مناسب کمال نبوت است
 جمع نموده و در وقایع دیگر که فقیر بشما اسپ خاصه داده سوار کرده همراه خود برده است او مشاهده مهربانی و عنایت
 از حضرت میکائیل و گفتم ایشان که اخوی جبرئیل بسیار تو ملاقات میکند و این از نشانه محبوسیت است یا در نوشته
 محبوسیت است و دیدن فرشتهها بصورت سینه و لباس فاخره از آسمان چیزی مثل استاب روشن فرود آمد پیش شما اتفاقاً
 در روی زمین از درختندگی این روشن شدن بسیار وقایع روشن عالیه و بعضی از آن بنظر هرگز است از آنچه نقد
 وقت شماست با جمله وقایع مبشرانند امیدوار باشم چشم دارم که دهمی اشک مرا خشن قبول چه اگر که در ساخته
 قطره بارانی ران و اسلام اولاد و احرا-

مکتوب ششم سیاه میز طفر حسین در وقایع عشق و شوق در نایاب و تحریص بر کمال

محبت که شمر معیت است

الحمد لله و سلام علی عباده الذین اصطفی سیادت پنا آینه از شوق عشق و ولوله شوق مرقوم نموده اند و ظهار در نایاب
 فرموده روشن شد و لذت بخش و مسرت افزاگر دید خوش آنکه برآه عشق جان داد و عشق است که جان با تو
 داد و الله تعالی نایب شوق را بر لب سازد و نار عشق را مشتعل گرداند تا از قید افاق و نفس تمام برآند و محبت
 خاص با مطلوب پیدا آرد محبت بیچ و بیفقه را نمیزداند که نصیب صاحب صادق نگردد و امر مع من احب هر چند محبت قوی تر

معیت کاملتر از یوا محبت با نذره از خود در ریاضت حسن و جمال است هر قدر دریافت دقایق حسن نازکیها جمال و کمال
 بیشتر آتش شوق و شعله محبت بیشتر و نیز شمع آرزو که بحسن دیده تیز است این عشق بلا خانه خیر است به عشق
 را با حسن سازد از پیش گناه عهد مصاحبت کاین است حدیث کنت کنزاً مخفیاً و ال رب است به هر کجا حسن
 می نماید روی به می نهد بر سجده عشق آن سوی + از آوازه حسن او جهان بالا مال است لاجرم در دروازه عشق او
 همواره باز است به افسانه حسن او بهر سوی + دیوانه عشق او بهر کوی + از در دنیا یافت در بار توبه و حج بتاریکی
 در دل آجیاست + یافت انموطن عین نیافت است و جهل نفس معرفت اعرفتم بالله اشد تم تحیر آری حقیقت
 یافت و احاطه کنه معروف از طوق خارج است و همه کس بدر این نیافت مبتلا اند انخلع از بشریت و تحقیق باخلاق
 ممکن نیست تا از کمال بهره مند گردد شیخ عطار گوید سه نمی بینی که چون شاهی پمیر نیافت او فقر کل تو ریج کم بر
 ممکن از وجب مقید از مطلق چه در یابد و چه فرگیرد هر چه از او فرگیرد و در یابد از دزده طلاق منزل است و حبس
 قید و محار او بغیر از آنکه خود را ناس قرار دهد چاره ندارد نهایت این سچاره آنست که خود را کم و نحو سازد و از خود نماند
 و نشانی نگذارد نه آنکه عنقا را شکار کند و سمرغ را در دم کند و عنقا شکارش نشود دم باز چین + کاسخ همیشه باید است
 است دم راه این شام فراق را صبح وصال متوقع نیست پیهات پیهات این غم پایانی نیست و این در درازمانه
 به صبح وصل جوین من شام ناامیدی + که سیاه بخت بجز شب من سحر ندارد + از آرزو مندی عاشق و استغنائی
 معشوق نوشته بودند بلی این بهر دو صفت از لوازم عاشقی و معشوقیت الفحاک ندارد و عاشق در بند تار متق درواز
 آرزو نمی ماند که بجان او او بخنجه است برگ پوست او دوخته و معشوق همه وقت بوصف استغنا است سوال پذیر نیست
 به بنام این چه استغنا و ناز است + گذارم این چه امید در ناز است + بهر چند استغنا و ناپروائی از معشوق پیش
 جوش عشق و گذارش آرزو مندی از عاشق افزون تر خوش گفت + نه تنها اتم ریبائی او است + بلای من زنا
 پروائی او است + در یوزه کمال ازین بی پروبال نموده بودند این آواره خود چه باشد هر چه هست از باطن بندگ
 بالجملة بعضی از مراتب کمال که بان میسرند شکر آن بجا آرد و مراتب دیگر که متوقع است امیدوار باشند فان المرع
 من احب راز دیو محبت کوشید تا معیت بر وجه کمال حاصل نمایند و سلام علیکم و علی سائر من اتبع الهدی و السلام
 متابعه المصطفی علیه و علی آله الصلوة و التسلیمات و البرکات العلی +

Marfat.com

مکتوب شهادت و مضمون بفقیر حقیر شرف الدین حسین در بیان حقیقت مطلوب و تقصیر غیب

بر شهود و برخی کمالات صلوة و اشعار بحقیقت ان

الحمد لله و السلام علی عباده الذین صدقوا ما نوحوا به و ما یخبرون
 لذات جنویه که در بدو تعالی ابواب ترقیات را همواره مفتوح و از اتمت بلند دارند هر چه هست دیدن فرستادند و آن لقمه که در دهن
 گنجی بطلب ممکن از جانب تعالی چه در پایداری مقید از مطلق چه در اگیر و مقید هر چه از مطلق حاصل می نماید یا شهود و درک میکند از
 وجه طلاق متمثل است و مقید با استعداد و لیاقت است مطلق ازین قید معصراست و ازین ادراک شهود و سایر اشیاء غیر از یاس از آن
 منزیه مقدر نصیب نبوده عاشقان را نصیب از معشوق و خیر خیر الی و جان گذازی نیست و شهود و مشاهده
 بظلال و سبب است و درک تا جائی است که اطلاق اصل است و چون معامله از ظلال بگذرد و اصل هم در رنگ
 ظل در راه ماندگار و بار غیب الغیب اتمد معاملات سابق همواره منشور کرد و ایمان شهوی با ایمان غیب مبدل شود و
 بجای لذت و حلاوت و اذواق و اشتیاق بیزه گی و در و خیزن آید کان رسول الله صلی الله تعالی علیه و آله و سلم
 و ایم الخزن منو اصل الفکر لذت این بزرگواران در طاعت محبوبیت و بس و انس نشان منحصر در بندگی ارحمی یا
 بلال ایلم است آن و قره عینی فی الصلوات بجزلیت ازان دیگران بلندت شهود و ملتذذ و تجلیات وصال معشوق
 و ایمان شهود چشم فرو بسته و این وصال را خیال تصور نموده لغیب که هزاران فریت بر شهود دارد آرمید مانند
 او که هست را بر بندگی او چیست بر بسته اند نخریمه اولی را که با ما میبندد به از تجلیات و ظهورات میداند و خشنوع و در خشنوع
 نظر البجد گاه که حدیث نقیب منع لبرک بموضع سجود بدان ناطق است و کریمه قدانح المؤمنون الذین هم فی
 صلواتهم خاشعون ازان مشعر زیاده از شهود و مشاهده تصور میفرمایند نماز مقصود برین صورت نیست در عالم غیب
 حقیقت دارد که فوق حقیقه است و برتر از مشاهدات و تجلیات مانا که در حدیث تف یا محمد فان الله صلی الیه و آله
 بان حقیقت هر چند در تکمیل آن کوشیده شود و در تقسیم شروع و آداب جهند نموده آید بان حقیقت مناسبت پیدا
 شود و از برکات آن بیشتر بهره در گردد هر که در بند شهود است در قید ظهورات ازان حقیقت همجو و محبوب
 است بنا بر آن تکمیل صورت آنرا که راهی بحقیقت دارد و به از مشاهدات و تجلیات می فهمد و از علوم است

سری بان فرود نمی آرد سخن بجای دیگر رفت بر سر مطلب آیم احوالی که نوشته اند همه عجیب و عالی است و این تقدیرات
و بیانشو بافتن احوال در موجب بر سابق و عدم اثبات نسبت میان عالم و صانع عالم غیر از نسبت خالقیت و
مخلوقیت و صانعیت و مصنوعیت همه ناشی از کمالات نبوت است و مناسبت نام بان مقام دارد حق سبحان اشمال
ما جود ان را بهر نام ازین کمالات عطا فرمایدانه قریب مجیب و السلام علیکم وعلی سائرین اتبع الهدی و التزم متابعت
المصطفی علیه وعلی آله الصلوات و التسلیمات و التحیات و البرکات العلمیة

مکتوب هشتم در اثبات پیاده علی بار ماه بر تشریح اوقات

الحمد لله و سلام علی عباده الذین صدقوا علی جناب سیادت و نقابت پیاده از دور افتاده سلام عافیت انجام
احوال فقراے این حدود مستوجب حمد است المسؤل من الدر سجانه عافیکم و استقامتکم علی جاده الشریعة العلیة
و السنة السنیة المصطفویة علی صاحبها الصلوة و السلام و تحیة اوقات را بذکر فکر سمور و در کرب مرضیة مولائی
حقیقی جل شانہ بجان کوشش شبها تا رانگ بریه و استغفار روشن دارند و نوشته اثرت را درین جهت قلیل آماوه سازند
و اجمعه دور افتاده را بدعائے سلامتی خاتمه یاد دارند و السلام علیکم وعلی سائرین اتبع الهدی

مکتوب نهم بیک معین الدین در بیان آنکه طالبان اظهر طلب شیخ ناگزیر است

و یقین طریق قبول از روی فضولی است و جناب انصبت اهل بدعت
الحمد لله و سلام علی رسول سید الانام وعلی آله الکرام و صحیفه العظام صحیفه گرامی سیده است
گردید چون نبی از شوق و شمل بر در طلب بود مستر بفرود حق سبحانانش این شوق را اشتعل گرداند و شعله طلب را بر
بلند سازد و از ماسوی بالکل برهاند و رایجه مطلوب بنام جان برسانند و عشق آن شعله است که چون بر فروخت
هر چه بر معشوق باقی خواهد بخت + باین همه استغنا اشمال هر قدری از طلب شوق که دست دهد متهم است و امید بخش
عزیزی گفته است اگر نخواستی دادند او می خواست از روی حصول نسبت مفقوده نموده بودند و آنچه طالبان است
آنست که اظهر طلب آنچه لازم طلب است شیخ نماید تعیین طریق وصول شیخ حوالت کنند در بعضی را بیان مرض حکیم

حاذق ناگزیر است طلب تعین طریق از اهل مرض از وی فصولیست فیضی که از شیخ مرحوم رسیده بود موافق سیر سلوک
 و مبدأ تعین شیخ بود از جای دیگر اگر خواهد رسید بر طبق سیر سلوک او خواهد شد و از سر نیز حقیقه دلالت او جوش خواهد زد
 هر چند رافره دیگر است در حقیقت را آثار جبراع هر خوش سیر بر حرکاتی دیگر است هر چند سر حشریه متحده بود لیکن از
 اختلاف محال آثار مختلف میشود از همه وجوه اتحاد محال مگر مادران فاده و استفاده در طریق یا بر صحبت است طالب
 مستعد به بی برکت صحبت موافق استعداد و محبت خود را از باطن شیخ مقتدا فیض مند میشود هر زمان از زوایل
 و صاف شمع گشته برنگ شیخ می برآید گفته اند فانی الشیخ مقدمه فانی الداست ۵ از ان روی که خشم است
 احوال ۴ معبود تو پیر لذت اول ۴ اگر صحبت یسر نشود و مجرد محبت هم باندازه توجه شیخ فیض مند میگردد ولیکن تفاوت
 بسیار است نشان باینها اولیس قرنی هر چند از باطن آن سرور علیه و علی الصلوٰة والسلام فیض مند گردید و
 با علی درجه ولایت مشرف شد اما بمرتبه صحابه کرام نرسید و خیر السابعمین گشت محبتی که با فقره دارندان را نعمت
 عظمی تصور فرمایند و از یاد این دولت خواهند المرع من احب شنیده باشند امید است که از باطن شان بهره
 کامل گیرند فیض مند شوند این حقیر در خود قابلیت آن نمی بیند که از وی در پوزه امر خطیر نماید لیکن چون از راه
 حسن ظن نوشته اند امید است که بمقتضای این ظن شما معامله فرمایند و از ویرانه کنجی برآرند حدیث قدسی است اما
 عند ظن عبیدی بهر حال از توجه غایبانه خود رادین نمیدارد انشاء الله تعالی اوقات البوظائف طاعات مضبوط
 دارند و از لهو لعب معرض بودند و بیوفائی دنیا و احوال گور و احوال قیامت را در نظر درآرند و نجات را در اتباع
 سنت و اجتناب از بدعت یقین کنند و باهل بدعت و ملاحده صحبت نذرند که نصوص دینند اهل البدعت کلاب
 اهل النار حدیث نبوی است علی صاحب الصلوٰة والسلام فقیری را که نه با وضاع شرعی است و بجلیه سنت
 تحلی نیست در مجلس خود راه ندهند بالجمله و ما انکم الرسول فخذوه و ما نهما کم عنسه فانتهوا و اتقوا الله
 والسلام علیکم و علی سائر من اتبع الهدی ۶

مکتوب نووم اصلاح آثار سیر محمد در میان آنکه طابو حدیث او جدنی با یلود

الحمد لله العالی العلی والصلوٰة والسلام علی رسول المصطفی و علی آله و صحبه البررة التقی مکتوب

شریف رسید چون متضمن اشواق و اذواق بود سبب سست و هجرت گردید حتی سبحان نامه این شوق با اشتعال با
 و نامحبت را سر بلند کند و تارهای نام از تعاقبات کثیره کثرت میسر آید و جمال وحدت حقیقی پرده بکشاید وحدت کثرت
 ضد یکدیگر نیند ساک هر چند جهات کثرت با خود دارد و با حکام در کثرت او یکتا است از وحدت دور و هجرت است وحدانی
 باید بود هم از راه طلب و محبت هم از روی دید و دانش تا بوحده ذاتی اقرب باشد و توجیه حقیقی بر التوحید اسقاط
 الاضافات والسلام اولاد آخراته

مکتوب نو و مکمل بسیار بید محمد اسیریل در بیان آنکه کثرت نفس از شرارت عدم از
 شرارت ابلسی زیاد و تحقیق فنا و طینان نفس و تبین زوال عین و اثر

الحمد المدقوی الانعام والصلوة والسلام علی سید الانام و علی الکرام و صحبه العظام اما بعد صحیفه گرامی شرف خست
 حمد الدیجی که بجای تیز و محبت فقر و افزونست و مطمح همت مطلب اعلی است حدیث شوق برنگاشته بودند فقر از شرارت
 دانند بکار حدیث دانا الیم لاشد شوقا بر خوانند چه هر چه منسوب باصل است اشد و اقوی است فرع هر چه دارد از قسم کمال مستفاد
 اصل است بخود در هیچ چیز استقلال ندارد و هیچگونه برامی نمی تواند کرد آری عدم است که بی توسط اصل نصیب فرع است
 و آن شر و نقص است و بوسیله از خیریت فی نفس ندارد اگر خیریت است انعکاسی و عاریتی است که خود را با کمال عاریتی
 خیر و کمال تصور نموده است و خیانت در امانت نموده و شرارت بر شرارت افزوده پس شرارت نفس از شرارت عدا
 هم افزون تر است چه عدم شرارت ذاتی دارد باینستی و ما ملودی خود ساخته است و نفس با وجود این شرارت ذاتی که از راه
 عدم که بمنزله ذات اوست آمده است بحدت خیانت مسطوره امانیت و ما خولیای سری و دعوی شرکت باصل پیدا کرده است
 و ازین بگذر بجای و ات مولای حقیقی لعالمی پر باشد حقیقت نفس اماره هم هر چند عدم است و شرارت را از کسب کرده فرزند
 خلف او شده لیکن از راه جهل مرکب ما لئولیای سری که سبب تمییز اوست از عدم مطلق آید و مبد خود در شرارت سبقت
 نموده و او شریت داده عدم بچایه اگر سالها شاگردی او کند با این حد کلتی تواند رسید و نیز اتسا و او درین شرارت و کسری
 ابلسی لعین است لیکن او در شرارت پیش قدم شد و بمحل از ابلس و کسری و انانیت گذراند ابلس عصیا سری کرد و در
 تاخیر متنه از نهها و او آید بعد از اغول بی آدم تیر از آنها نمود و گفت انی بری منکالی اخاف الدرب العالمین و او دعوی خدانی

کردان و بکرم الاعلیٰ گفت نشان با نینها ابله پس با وجود سادگی و بی‌بندی ادراکی شاید با وجود شیوایی و سبب روتی او را شایسته
 سبحان اللہین اماره باین شرات و ذیایم بعد اطمینان شرح صدر کسین لطایف عالم امر که باکی و علوم و صوفی میگرد و در
 مدارج قرب معرفت نفوق بر آنها پیدا میکند حضرت ایشان قدسنا الله سبحانه و الاقدس بر نگاشته اند که مطمئنه بعد
 حصول شرح صدر که از لوازم کمال و ولایت کبر است از مقام خود عروج فرموده بخت صدر ارتقائی نماید و آنجا تکمیل سلطنت
 پیدا میکند و شبلیا بر ممالک قریب میفرماید این تخت صدر فی الحقیقه فوق جمیع مقامات عروج مرتبه ولایت کبری است برینند
 این تخت را نظر باطن بطون نفوذ میکند این مطمئنه را گنجایش مخالفت نمانده است و مجال سرکشی نه بکلیت خود متوجه مطالب
 است و تمامی گرفتاری مفقودش جز رضای پروردگار نیست جل سلطان و مطلبش خرباطت و عبادت او تعالیٰ است
 کلامه نوشته بودند که بعضی وقت خور و چنان گم می باید که گویا هیئت شور و موسوم است باطن که بدبایس ظاهر موسوم است
 جز لوم محض مدک نیشو و بعضی اجبان هر چند چشم را مالش نماید که شاید از خیره گی باشد هم برین منوال نکلم و استماع الخ مخدوما
 این دید عدمیت که عبادت و طلیت است مبارک و بی‌نیت و مقدر و وصول است بلکه نفس وصول که تانی
 تر ہی بزگی گفته استهی عدالا اعودا بابتیجه فکر و فکر در سر سیر ساوگ است که سالک بر عدمیت ذاتیه خود میناشود و هستی و
 کالات تابعه او درست از اصل داند و باصل سپارد و لوم لوی قدس سره چون بدستی که نخل کستی به فاعلی گردی و
 و زرتی آنچه در باب زوال عین و اثر نوشته بودند که این معامله زوال و فنا بصفات نفس تعالیٰ وارونه بذات لوم
 ذات او باقی است و زوال و تبدل در صفات است و بس و باین تبدل در صفات او مگر کی مطهر میگرد و در باطن
 بهر سببی تحقیق است که فنا و بقا تبدل او صاف و اخلاق بیه است باخلاق حسنه لیکن بر تقدیر تحقیق آنکه از او عالمی
 ظهور نماید و صفات است ذاتی و بیای اینها کاین نیست بس وجود اینها تمام وجود و اعتبارات باشد بے ذات باید که
 بر تقدیر صفات زوال عین و اثر بطریق حقیقت بودند بطریق مجاز چنانچه نوشته آید شیخ نجی الدین بن العری
 نیز عالم را اعراض مجتمعه گفته است پس بر نام او هم از او عالم را ذات نبود اگر باشد بر قضایه اطلاق و تقیید وجود
 ذات حق باشد جلی و ظالیس از امکانات یا محض اعراض اند یا ذات با خود باین اعراض اگر گویند نفس خیاچه
 صفات در وارد صفات حمیده نیز وارد از عالم و قدرت و استعدا آن پس بر تقدیر فنا و زوال صفات دبی
 صفات حمیده باقیست که منافی زوال عین و اثر است گوئی آنچه ذاتی نفس است شرات و نقص است صفات

کمال بودی نه از ولایت مستعار از مرتبه و جویب که آن کمالات را از راه جهل از خود تصور نموده است و خود را ازین
 رگبذ خیر و کامل و مبدی خیرات دانسته و دعوی شکر کند بصاحب خود پیدا کرده و خیانت در امانت نمود پس حقیقت او
 همان جهل مرکب علم کاذب است که انتشار شرارت و انانیت او گشته است للمولوی اسے برادر تو ہمیں اندیشہ الچ بلوی از غیر
 و ذات انیست پس بعد از قتل و زوال جهل مرکب دستبلا سے دید عاریت اثر سازدی نمی ماند و حقیقت
 گو سا انقلاب می یابد از اماره کی باطنیان می رسد و متا در از کلام کبر که در تمام و زوال عین و اثر آمده است ہمیں
 معنی است و مخصوص ہم ازین اشعار خالی نیست من فتلتہ فانما بیتہ ادمن کان میتا فاحیثا ہ والسلام ۶

مکتوب نو و دومین شرح حسین منصور شرح احوال و از واق سینه

اللہ تعالیٰ در مدارج قرب ترقیات بے اندازه کرامت فرمایا که مکتوب مرغوب که نام داین سکین نموده بود در سیده
 سبب مست که دید از تاثیر تو جهات که نسبت بطلبه واقع بشود نوشته بود و در از قدره و قوه برین امر خطیر بوضوح پیوست
 شکر خداوندی جل شانه بجا کردند از نعمت شکر و انند و کرمه ماشا اللہ لا قوه الا باللہ بخواند از دراج یافته بود اولاً که
 تفحص احوال خود میگردم خود را در ولایت کبری می یافتم در چند که متوجه نوق شدیم نمی توانستیم مدتی مدید در این بودیم
 الحال که متوجه می شوم خود را در ولایت علیانی یا کم کبریات ملاحظه نموده و تاکید کرده درین امر شک و درسی عارض نگردد
 محذور ما این حال این پیدا صیل است گفته اند علامت صحت حال حصول یقین است بر وجه کمال فقیریم که متوجه شدیم
 موافق دیدن ما با تم و شمار دران ولایت ملاحظه نمودم حمد اللہ سبحانہ علی ذالک علی جمیع نمایه و نیز نوشته بودیم
 که اولاً عروج لطایف عالم امر بوقوع می آید اکنون که لطایف عالم خلق که نفس و عناصر اربعه است نیز معلوم میگردد و
 این عروج که لطایف عالم خلق راست می دیدار است چه عروج لطایف عالم خلق ما بر ولایت علیانی است غیر از لطایف
 خاک که کمال آن منوط بکمالات نبوت است و لطیفه نفس در رنگ لطایف عالم امر در ولایت کبری بقا و بقا مشرف میگردد
 و بکمال طینیان می رسد بالجمله ترقی در کمالات ولایت علیانی اصالی نصیب سه عنصر است از لطایف عالم خلق عنصر آلی و
 عنصر حیوانی عنصر انسانی و عاقل و السلام اولاً و آخراً ۶

مکتوب نو و دومین به بندریگ سمرقندی در تحریر پس مداومت ذکر و مایه ترنوب علیہ

حادثہ العظیم ومصیبا علی رسولہ الکریم اللہ تعالیٰ ہوا ہوا با خود دارد یک لحظہ بغیر خود نگذارد کتاتی کہ از راه محبت ارسال
 داشته بودند رسیده خوشوقت ساخت باید کہ ممبرین سوال النحوال خیر مال نویسیاں باشند کہ سبب توجہ غایب است آنچه در
 باب بہو ہا سعی جمیل می نمایند محل ثواب است حق سجاہ جزلے خیر ہا و واقعاتی کہ دیدہ و نوشتہ بودند ہمہ روشن و خوب
 است بیشتر از بکار خود سرگرم باشند از احوال باطن و از ذکر و فکر و مایہ تہرب غایب هیچ نوشتہ بودند بالستی اول از اول نوشتہ
 و خیر ہاے دیگر تابع می ساختید طفیل دوست باشد ہر جہہ باشد بالجملہ چندان مدومت بدکر نمایند کہ ذکر و حضور ملک دل
 شود و صفت لازمہ لو کہ در کہ بنی منفی نشود و ماسوائے مذکور از ساخت سینہ رخت بر بند و بیج مرادے مقصد
 غیر از حق سجاہ نماندع این کار دوست کنوں تا کرد ہند و مامل از دوستان دعا سلامت می خاندہ است والسلام اولاد و آوارہ

مکتوب نود و چہارم بخواجه بان المدخلہ محمد مومن برہا پوری در تحقیق فنای قلب و فنا
 نفس و حقیقت لایذکر اللہ الا اللہ فوق حالت صلوتیہ بر غیر آن

الحمد للہ و سلام علی عبادہ الذین صدقوا کاغذی کہ سعادت آثار خواجه بان المدخلہ اللہ سبحانہ لرضانہ در ان احوال
 اذواق و وقایع مقامات خود مرقوم نمودہ باین سکین فرستادہ بودند رسیده خوشوقت ساخت و ہمچنین کاغذی کہ
 متضمن احوال و وقایع محبت اطوار خواجه محمد مومن حصل اللہ تعالیٰ امانہ بود نیز بہجت افزا کردید احوال ہر دو عزیز
 نجیدہ و اذواق پسیدہ است و وقایع و مقامات روشن و بیشتر آنچه از قلوب و فکری نفس نوشتہ بودند در فرخ خطہ
 از قلب و دماغ و وہم و خیال و دیدنی و عدمیت فردال مہر و کلمہ انا و اتقانی ذکر و اثر آن نایافت مذکور و حصول
 مقام لایذکر اللہ الا اللہ واضح گردید بدانند کہ لایذکر اللہ الا اللہ اہل وحدت وجود ہم میگویند و بعد از فکری تمام ہم
 این حالت دوسے میدہد لیکن فرق میان این دو مقام فرق زمین و آسمان است اہل وحدت وجود تعیین مکانی
 از حق میگویند و اللہ ایشان برہماں تعیین اطلاق نمی یابد آن تعیین پیش از تحقیق این حالت بعنوان غیر میدہند و بعد
 از تحقیق این حالت ہماز بعنوان حقانیت مشاہدہ می نمایند خوش گفت ع بخواب اندر مگر نوشتہ شتر شد و در
 ما نحن فیہ بعد از فکری تمام ازین تعیین اثریے مانده است و ذکر و توجہ حضور ہمہ منسوب با تجاب مقدس گشتہ و ذکر نیز
 رخت بصحرایے عدم کشیدہ شتان مابینہا حقیقت لایذکر اللہ الا اللہ درین موطن صورت می بندد و در آن موطن کہ

وجود اگر در میان است و طلاق الالهد بر تانی نفی راجع بعنوان و آنچه از رفع خطر از دماغ دوم و خیال که نوشته اند محل
 تامل است این همه وقایع و احوال که نوشته است خطر است که از راه دوم و خیال شده بر روی کاغذ آمده است یا چیز دیگر
 تا این نشان بر پا است خلاصی از چنگل و هم و خیال اشکال در آرزوی چون این نشانه نخل پذیرد و مقدمه موت در میان
 آید بحتم که نجات از چنگل و هم و خیال میسر آید چنانکه مولوی روم قدس سره می فرماید من شدم عرباں ز تن لوان خیال
 می خرامم در نهایت الوصال + اے بعضی از کمال باشند که درین نشانه فانی را می از قید خیال و خلاصی از دام و هم باند
 و مطلوب را بے نجات خیال در آغوش کشد آنچه دیگر از انبیا و معجزات است این بزرگواران را بجز حاصل قلبی با هم
 اگر چه این لحظه ممکن کار شایسته است از نجات مقبلان این هم عجیب نیست + اے رفع خطر از قلب ممکن است بلکه
 واقع درین موطن خطر از قلب نوعی تلقی میشود که اگر تر سال عمر صاحب این قلب بدیند هرگز خطر بر دل
 نیاید و شادی و غمی جهاں در دے ننگند بواسطه نیانی که دل را از اسوا حاصل شده است باید نجات که قنای
 قلب نتیجہ تجلی افعال است و فتنای نفس مربوط تجلی صفات و کمال این فنا و البته تجلی فائز است چه کمال هر مقام
 مربوط است بگذشتن از آن مقام و وصول بمقام فوق هر کدام از این تجلیات ثلثه را آثار و علامت بود است هر فنار
 احکام علییه و متمیز در فنا و قدر مشترک است که دائمی بود و فتنای که دوام پذیرد و از خیال عقابا ساقط است و آنچه نوشته اند
 که از همان روز هر نمازی که این فقیر میکند جلالت و محبت و خشوع و خضوع پیدائی شود مخصوصاً در نماز فرض و گاه گاهی خیال
 وقت رومی میدید که در میان نمی آید بسیار اصیل است و عالی و حالت حملیه را بر غیر آن لغو است نماز سوره مؤمن است
 و حالت آن شایسته بجالت سوره در حدیث آمده است اذ اقام العمدی الصلوة فتح له ابواب الجنان و کشف الحجب عنیه
 بین ربه الیه و آنچه بعد از نماز رومی یا بید و نورانی می بیند از آثار بقا است کریمه او من کل میتا فاعیناه و
 جعلنا له نوراً یبشیر به فی الناس الایامیکه است بیان السلام علیکم علی سائرین اتبع الهدی و الترمذی المصطفی
 علیه علی الصلوات و التسلیات و التحیات و البرکات العالی چه

مکتوب نوح و نوح علی با در آه نکات خلاص در عمل و اطمینان نفس و البته بصیحت صوفیه گرم است

بعد الحمد و الصلوة و تبلیغ الدعوات بنجاب نجات آیات میرساند احوال نقلی این حدود مستوجب حمد است المستول من الله

سجانه عافتیکم دستقامتکم علی جادته الشریعۃ العلیۃ و السننۃ السنیۃ صحیفه گرامی رسیده مسرت بخش گردید از شوق لقا
اظهار نموده بودند موقوف بر وقت است لکل اجل کتاب دنیا محل فراق است دعا کنند که حق سجانه در آخرت جمع سازد

و تقاراد تعالی هم موعود با نرت است من کان یرجو لغار التذقان اجل التذلات موت از مقدمات اخرت است
چیز که موعود با نرت است موت در یک آنست دنیا فرعه پیش نیست محل عمل است هر چند در عمل با خلاص کوشیده آید کما
و نتائج اخروی بیشتر متوقع است در درجات قرب بیشتر مامول عمل از کتب شرعیه ما خود است و تحقیقت خلاص عمل که منوط با سلام
حقیقی اطمینان نفس است و البته بصحبت مخلوقیه کرام است عمل به خلاص ما متذات بروج است و السلام علی سائر من اتبع الهدی

کتوب نو و کتب قدیم در تحصیل بر معرفت

الحمد للهدی و السلام علی عباده الذین اصطفیٰ جناب سیادت پناه ازین سکین سلام عافیت انجام خوانند کتابتی
که از راه محبت فرستاده بودند رسیده خوشوقت ساختن باید که هم برین منوال احوال ظاهر و باطن خود نویسان
باشند که سبب توجیه فایده است متحد و ما اشرف عمر که موسم جوانی است گذشته میرود و در ذل عمر رسیده می آید
اقسوس است که اشرف اشیا که معرفت اللہ است بار ذل عمر حواله نموده آید و اشرف عمر در پی ارذل اشیا که هوا و
و زینت دنیا است صرف باید باید که اوقات بگذرد فکر معیوب باشد و نوشته اخرت آماده سازند و السلام علیکم و علی
سائر من اتبع الهدی

کتوب نو و کتب قدیم بمولانا محمد جان ورنسکی در تحقیق ولایات سه گانه و حقیقت
اطمینان نفس و شرح صدور کمالات لطایف عالم امر و عالم خلق و
تغییب نصیب هر کدام و تحقیق کمالات نبوت و تفصیل آن بر ولایت و بیان
نتیجه از کار و تلاوت قرآن و کار و بیان مقامی که افاضه کمالات از آنجا

بسیار توفیق است که
بسیار است که
بسیار است که

بعض فضل است نہ عمل و بیان مقام کے کہ فوق آن است

الحمد للہ و سلام علی عبادہ الذین اصطفیٰ فضائل مآب انہی مولانا محمد جان ڈرہنگی بداند کہ قناتے نفس
 و اطمینان اور کہ اسلام حقیقی بآن منوط است ہر چند شروع آن از ولایت صغریٰ است لیکن کمال آن والبتہ
 بحصول کمالات ولایت کبریٰ است بلکہ باصول سے گانہ کہ فوق دایرہ اسما و صفات و شیبوں و اعتبار آنست کہ
 ولایت کبریٰ عبارت از مجموعہ این اصول سے گانہ دایرہ است و این دایرہ متہم سے عروج چنگانہ
 عالم امر است فوق آن عالم امر را بالا صلاہ گذریت نفس از کمالات آن سے گانہ امیر دارست حقیقت
 اطمینان و شرح صدر درین موطن حاصل میشود حضرت ایشان مافوقنا اللہ سبحانہ سبہ الاقدس بزرگداشت
 اند کہ مطہینہ بعد از حصول شرح صدر کہ از لوازم ولایت کبریٰ است از مقام خود عروج فرمودہ بر تخت صدر ارتقا
 می نماید و آنجا تک سلطنت پیدا میکنند و استیلا بر ممالک قرب میفرماید و این تحت فی الحقیقتہ فوق جمیع مقامات
 عروج مرتبہ ولایت کبریٰ است اگر گوئید مقام نفس در دماغ است و آن را بر صدر نفوق است فرود آمدن او بر صدر
 تنزل است بآن را ارتقا چگونہ توان گفت جواب گویم کہ دماغ ہر چند صدر بر سورت و ظاہر نفوق است اما
 فی الحقیقتہ معاملہ بعکس است و بمعنی صدر را بر دماغ نفوق است چہ سر محل غم و خودی و انانیت
 است و موضع ترفع و تکبر و خیالات فاسدہ و صدر محل ایمان و الہام و واردات و موطن النور و اسرار است کہ
 انمن شرح الصد صدرہ للاسلام فهو علی نور من ربہ و حدیث النور یلد داخل الصدر الفتح الحدیث دلیل
 برانست و نفس چون از ذائل اوصاف پاک گردد و از دعوی ہم سر می انانیت برمی و نایب شود و
 مطہنہ و مرضی گردد و بمقتضات کریمہ ربنا اخر جنبا من ہذہ القریہ الظالم الہا الایہ جائے خود بگدا
 و از زمین معصیت ہجرت نماید و جوہر صلیح کہ لطایف عالم امر است اختیار نماید بصدیق خیار کہ فی الجاہلہ
 خیار کہ فی الاسلام اذ انفقہم کس لطایف عالم امر میگردد و بر تخت صدر استقرار گرفته تکلیف سلطنت
 پیدا میکنند چون از ہستی و انانیت خود بغیرت نیستی آمد و از بار نوسات و منتہات تہی و یکسو
 شد و آن را باہل آن سپرد و بہوت و عدمیت ساخت حق تعالی اورا باین کرامت بخش

و تجلعت سلطنت مشرف ساخت فالنظر الی آثار رحمت اللدیکفی بحی الارض بعد موتہا این منہگام
بجائے اوصاف ذمیمہ و اخلاق سیمہ اوصاف حمیدہ و اخلاق حسہ اور اعطا یثود کہ غیر از نیکیوں

از دے چیزے دیگر نیاید و دعوت بحق فرماید اولک میدل اللدنیاتہم حسات و کان اللدغفوراً
رحمات۔ مخدوما آنچه مذکور شد از کمالات ولایت انبیاست علیہم الصلوٰت و البرکات و معاملہ کہ بہ نبوت این

بزرگواران دار و درائے آنست و نسبت میان این دو کمال نسبت قطرہ است بدریائے محیط چہ
کمالات ولایت را ہر چند ولایت انبیابود علیہم الصلوٰت نسبت بکمالات نبوت بیچ اعتداد دے نیست

مدعو اولی انبیانند و مقصود و خلص افریش ہم اینسان ہر دو ملتے کہ آمدہ است از برائے ایشان
آمدہ است علیہم التسلیمات اولیا طفیلی و اولش خوار شامند کمال در حق اولیا آن است کہ

ایمان خود بانبیاء درست کنند تا فردا نجات یابند و در سایہ رایت شان جاگیرند۔ قال اللہ
تعالی و لقد سبقتم کلنا لعبادنا المرسلین انہم لہم المنصورون وان چند تالہم العالمون

پس باید کہ انضائیت شان از راہ نبوت بود و نبوت افضل از ولایت باشد
ہر چند ولایت این بزرگواران بود و نبوت را عروجیت کہ رو بحق تعالی وارد و

مزدولی است کہ رویش بخلق است چنانچہ ولایت را عروجیت د نزدلے نہ
آنکہ ولایت رو بحق است و نبوت رو بخلق چنانچہ اکثرے گمان بردہ اند اسے

برادر حظ و افزا کمالات نبوت عالم خلق راست عالم امر نصیب خود را از کمالات
ولایت مسبوقی گرفتہ است و بقنا و بقبار سیدہ کنوں لویت بجام خلق سیدہ

و پستے آن سبب رعرش گشتہ ۵ خاک شو خاک تا بروید گل + کہ بخر خاک
تمیت مظهر گل + باید دانست کہ طہارت عالم خلق بتامہ و اعتدال آن منوط

باین کمال است ہر چند بعضے ازین لطایف را ولایت کبری و ولایت علیا میسر
طہارت بحصول پیوستہ است لیکن ہمہ لطایف را باجمہم درین مقام شگرف اعتدال

حاصل یثود و جزو نارے کہ ندائے اناخیر منہ از ہناد آن سر میزند و جزو رضی کہ بدائت
حاصل یثود و جزو نارے کہ ندائے اناخیر منہ از ہناد آن سر میزند و جزو رضی کہ بدائت

و حشت موصوف است ازین زوایل پاک میشوند و با عنزال می آیند مخد و انکلاوت قرآن
 مجید و ادائے صلوات درین مقام ترقی بخش و سودمند است چنانچه اذکار دیگر از تکرار
 کلمه طیبہ و ذکر قلبی و مراقبہ در مقام ہا سابقہ کہ بولایات ثلثہ تعالیٰ دارد نافع و نتیجہ بخش
 است چون ازین مقام عالی ترقی واقع شود افاضہ کمالات دران موطن بمحض فضل
 و احسان بود در انجامہ عمل را اثر است و نہ اعتقاد را عارف درین مقام خود را از دایرہ شریعت
 غرابیرون می بیند لیکن چون شریعت اصل و بنیاد است استغنا از ان متصور نیست کہ اگر
 در بنیاد خلل رود رخت و عمارات آن خلل تاثیر کند و چون معاملہ ازین مقام ہم بالا رود
 معاملہ از فضل محبت گراید و افاضہ کمالات بحبت بود فضل و احسان دیگر است عشق و
 محبت دیگر ع قلم اینچہ رسیدہ شکت + سعی نمایند کہ ایلمے باین معانی حاصل نمایند
 و بہت بران گارند کہ از اولش مخد و مان بقدر استیاد پھرہ برگزیند و السلام علیکم و علی
 سائر من اتبع الہدیٰ :

مکتوب نو و ہاشم جافظ محمد شریف لاہوری در غلط نصیحت

اللہ تعالیٰ در مدارج قرب ترقیات بے اندازہ نصیب کناد صحیفہ گرامی رسید خوشوقت ساخت حمد اللہ
 سبحانہ کہ بجانبیت اندواز ضعف فرصت است امید کہ فرصت کلی شود خاطر اکثر اوقات نگران
 است مخد و ما بہ گی استسلام و گردن نہادن است و از ارادت خود تمام بر آمدن و بجا و اد تعالیٰ قائم
 شدن است ہرچہ از محبوب میرسد محبوب و مرغوب محبت است انعام باشد ما ایلام محب فدائے محبوب
 است ہمہ افعال و کردار در نظر محب رعنا و زیاست و فاد بخار اولت بخش ہر تلخی کہ از انطرف می رسد
 در رنگ شکر آنرا میخاند و شیرین کام میگردد + فی تلخت جور گلزاران + کہ ہر چندش خوری باشد گلزاران +
 در حدیث است عجبت من قضا اللہ للمومن ان اصحابہ خیر حمد رہہ و شکر دان اصحابہ صیت حمد رہہ
 و جبر یو جز المؤمن فی کل شئ من فی اللقہ ۲ نعمہ الی فی اجرانہ و سلام اولاد آخرآہ :

مکتوب نو و نهم بسید نور کبیر در تصالح و تحقیق معنی یادداشت

احمد بن محمد و اسلام علی عبادہ الذین اصطفیٰ مکتوب مرغوب سیادت پناہ رسید ہیجت افزا اگر لوید حمد اللہ سبحانہ کہ اوقات بذر معمور است و ذکر نفسی و اثبات بہ پناہ پنخ میرسد شکر خداوند جل شانہ بجا آرند و طالب فرید بوند چند اہل ماومت بذر و مراقبہ نمایند کہ ذکر ملکہ دل شود و حضور صفت لازم او کرد و سجدیکہ نفسی منفی شود و از تکلف یاد کرد رہائی یافتہ صورت یادداشت در میان آید و آنچه گفتہ صورت یادداشت در میان آید زیرا کہ حقیقت یادداشت منوط بہ تمامی مقامات سلوک است بہ نہایت کار مربوط و بریں صورت کہ ہم موطن اندراج النہایتی فی البدایت است اطلاق یادداشت آید است کہ مقابل یاد کرد است بیت دارم ہمہ جایا ہمہ کس در ہمہ حال بہ در دل ز تو آرزو و دیدہ خیال در اتباع سنت کوشند و از بدعت و اہل بدعت دور باشند و بصحت صلحاء و فقرا و نشر شرع رغبت بوند و ہر جا خلاف بشرع بنند از ان گریزان و یکسو شوند + بیعت با عاشقان نشین و ہمہ عاشقی گزین + یا ہر کہ نیست عاشق ہرگز مشوقین + و عاشق صادق کسی است کہ بر متابعت پیغمبر صلی اللہ تعالیٰ علیہ و آلہ وسلم راسخ است کریمہ قل انکم تتحبون اللہ فاتبعونی بحکم اللہ و پیدا این معنی است و سلام علیکم و علی سائرین اتبع الہدے +

مکتوب نهم بہ سیادت پناہ امیر خاں در تحصیل معرفت

احمد بن محمد و اسلام علی عبادہ الذین اصطفیٰ رفع اللہ قدر کم و شرح صدر کم و سیر امر کم بحیرت سید البشر المطہر عن زینغ البصر علیہ و علی آلہ من الصلوٰات افضلہا و من تسلیمات آلہا + از ہر چہ رو دشمن دوست خوشتر است + مخذ و ما کربا آنچه از ما دشما دین نشاہ فانیہ طلب داشتہ اند ادا سے و طایف بندگیست و تحصیل عبادت و طاعات و سرافکندگی و مقرر اہل اللہ است کہ ہر طاعت و عبادت کہ وجود عابد و راں در میان است معلول است و شایان قبول خاص نہ شایان قبول آن

عبارت است کہ وجود عابد و در آن میان نباشد و این معنی موافق معرفت است چه معرفت عبارت
 است از فنا فی المعروف پس حقیقت عبادت بے تحقق معرفت صورت نہ بند و کمال طاعت بے
 حصول فنا تحقق نشود پس بر عقلاء و مومنان ناگزیر است کہ بر حصول آن معرفت بجاں کوشند و
 از ہر جا پوسے ازین دولت بمشام جان شان برسد از پے آن شوند۔ ہیبت۔ ازست حجاب تو
 یقین است + شرط بہ رہ روان ہمین است + افسوس است کہ آنچہ ازین کس درین مہلت قلیل
 خواستہ اند بجا نیار و یا مور و دیگر پرواز و تعمیر چیزے کہ تخریب آن مطلوب است نماید فرو ایکدام
 رود و رخصت صحتیں در آید و بکدام حیلہ زبان عذر بکشاید و دوبارہ در دنیا آمدنی نیست شکر
 ترسم کہ یار با مانا آشنا بماند + تا و امن قیامت این غم بماند۔ دولت صوری و معنوی در ترقی
 یاد بجزرت النبی وآلہ الامجا و علیہ و علی آلہ الصلوٰات و التسلیمات و التحیات و البرکات +

مکتوب صد و یکم سیاوت و نقایت پناہ مرزا خان در تخریص بر مطالبہ

رسالہ مرسلہ کہ متضمن فضایل او کار و او عہدہ و فرق و طریق انابت و طریق اختیار

بعد الحمد و الصلوٰات و ارسال التحیات بجناب سیاوت و نقایت پناہ نجات و معالی و سنگاہ
 میرساند احوال و اوضاع فقرائے این حد و مستوجب حمد است السؤل من اللہ تعالیٰ سلام

و استقامتکم علی جادۃ الشریعۃ العلیہ و السنۃ السنیہ المصطفویۃ علی صاحبہا الصلوٰۃ و سلام التحیۃ
 و ترقی در جائگم الصوریہ و المعنویۃ پور و نامہ نامی و صحیفہ گرامی شرف گردید سلامت باشند مکرما

ادعیہ و اذکار کہ فقیر بان ولالت نمودہ بودہ بان عنوان بود کہ از شر الیط این طریقیہ است و
 سلوک طریق متوسطان است بلکہ باین اندازہ بود کہ خالی نباشد و تا حصول صحبت اوقات معوی

بود بغفلت نرود این فقیر رسالہ اذکار و ادعیہ ماثورہ موقتمہ و غیر موقتمہ باذکر فضایل بعضے از ان از
 کتب احادیث معتبرہ نوشتہ است نقل آنرا فرستاد مطالعہ خواهند فرسود و ہر قدر کہ از ان توانند

بجمل خوانند در اور رسالہ کلانی است بزبان فارسی متضمن فوائد کثیر است اگر تمام رسالہ را

مطالعه فرمایند بهتر باشد گنجی است از اسرار سراوقات قرب بجز سیت موصل بمنازل قدس
خواصه باید که از قرآن نفایس جواهر بر آرد و سیاحی را شاید که شادری آن نموده بشهر مطلوب
واصل گردد و مرقوم فرموده بودند که هر چند صحبت مدار علییه این کار است لیکن درین سلسله عالیہ
غایبانہ ہم نرم افادہ و استفادہ گرم مے بودہ است چنانچہ میان حضرت ایشان میشد اشفاق پناہا
حضرت ایشان مارا نچہ در سلوک مقامات ولایت و وصول بمنازل قرب در کار بودہمہ در حضور
خواجہ خود رومی نمود و حصول مراتب کمال و تکمیل در صحبت پر نور او گزشتہ چنانچہ اینمیں از
مکتوب بیان طریق قدیم آنحضرت واضح و لایح است غایتہ الامر بعد از تمامی سلوک چون
رخصت خانہ میفرمودند مراسلات و مکاتبات در میان مے آید و اجوبہ و اسولہ مے شد اگر درین
ضمن افادہ و استفادہ ہم روے پیداوہ باشد خارج از بحث است کہ بعد حصول کمال و مراتب
سلوک است لیکن نفس حصول کمال و کسب منازل سلوک را صحبت ناگزیر است این افادہ و استفادہ
میان این دو بزرگوار بعد حصول مراتب کمال از طرفین بودہ است چنانچہ از مکتوبات این
حضرات روشن است با آنکہ حضرت ایشان نسبت محبوبیت داشتند اگر غایبانہ بے صحبت نیرسم
اخذ فیوض و برکات نمایند گنجایش دارد و معاملہ محبوبان جداست ایشان را براہ اجنبامی برند
و کشاں کشاں بمنزل مے رسانند عی گزرنہ آید نجوشی موئے کشاںش آرند + اگر توسط پرتاہر
ہم نبود ایشان را مے برند و در راہ میگذرانند فرید بر آن براہ اثابت میروند و محتاج بصحبت پر
ظاہرند از درون تارون فرق بسیار است و نسبت محبوبیت حضرت ایشان در حضور حضرت
خواجہ جیو مقرر شدہ بود و حضرت خواجہ در بارہ حضرت ایشان این ابیات مے خواندند +
بلیت - عشق معشوقان نہاں و مستتر - عشق عاشق با و و صد طبل نفیر + یک عاشق عاشقان
رتن زہ کند - عشق معشوقان خوش و فریب کند + و انچہ این فقیر ترغیب نوشتہ است در راہ
ابابت است کہ راہ مرید این است لہذا نوشتہ است کہ ترقی غالباً متوسط بانست ملا و اشفاق
سعادت آثار اخوی ملا عبد اشفاق را درین نزدیکی رخصت و وطن خواهند کرد و انشاء اللہ تعالیٰ

بعد موافقت اشخاصہ طرفین بشاۃت صحبت خواهند داشت و بد آنچہ دلالت نماید عمل خواهند
 در آور و اوراد و اذکار لسانی بصلح او بکنند در طریق ما اوقات بندگی و شغل باطنی کہ از معلم طریقت
 ما خود است مستغرق میدارند و بغیر از فرض و سنت تسبیح و تہجد کہ درائی آن شغل سنجیدہ دیگر
 مشغول باشند مامول از اشتقاق کریمانہ آن کرم آنست کہ این دور از کار را مدعا و سلامتی خاتمہ
 یا و آرزو و سلام علیکم و علی سایرین اتبع الہدی و التزم متابو المصطفی علیہ و علی الہ الصلوٰت
 و التسلیمات و البرکات الی علی۔

مکتوب صد و دویم بخدمت زاده عالی منقبت شیخ ابوالقاسم در جواب
 بعضی اجوال و اذواق کہ تعلق بحقیقت کعبہ ربانی داشت و حل

ووشیہ کہ در کلام حضرت مجید و الف ثانی رضی اللہ تعالیٰ عنہ بود نمودہ
 احمد شد و سلام علی عبا و ہ الذین اصطفیٰ فرزند سی ابوالقاسم نوشتہ بود کہ دریں روزها
 خود نور صرف می یابم و آن نور شبابہ لعانی و شعثانہ دارد کہ چشم باطن از شہود آل خیر
 است می تواند دید چنانچہ دیدہ ظاہر از دیدن اقباب خیرہ است و ہمیں نور را مسجودا
 خلایق می انگارند معلوم آن فرزند باشد کہ این دید از آثار بقا است کہ بر فنا تم مرتب است
 کریمہ او من کان سیناً فاجنیاً و جعلناہ نوراً یبسی بہ فی الناس ایما سی است بان و انک
 نور را مسجودا ایہ می انگارند از قبیل شتباہ اسم است۔ چہ بقای اسم است و بعلاقہ اصالت
 و ظہیت تحقق باصول و مسجودا مسمی است و مرتبہ البیت کہ اصل در رنگ ظل از آنجا دور
 راہ است لیکن چون اسم مرآة مسمی است و در وقت شہود مرآة متحققی است و ظاہر سماں
 است کہ در مرآة است تحقق ماسم را تحقق بذات و مسمی می انگارند و ہمیں شتباہ و اختفالی
 مرآة جم غفیر از صوفیہ صفت را عین ذات گفتہ آید و زیادتی بعلم راجح و افستہ و حق آنست کہ
 صفات در خارج موجودند و زاید چنانچہ مذہب اہل حق است شکر اللہ تعالیٰ اعیم و آنچہ

و آنچه بعد ازین در کافذ نوشته که در حیرت بودم که منشأ این دید چیت ندا در او اندک سبب این
 دیدانت که چون ترا بحقیقت کعبه که نور صرف است و سجود الیه خلائی قنات و بقا حاصل گشته است
 از ازاں است که خود را عین آدمی یابی و بصفت او متصف می انگاری و اضع گردید یا بد نیست
 که این معالده و این دید تعلق بشه و وار و لیکن برین شه و آثار بسیار مرتب است و تحقیق باین حقیقت بس
 عالی است از کرم او تعالی مستعبد نیست که تا مراد می را باین مراد برساند باین دید شرف گرد
 بیست و سه توانی که درسی اشک مرا حسن قبول اے که در ساختن قطره بارانی را به نوشته
 بودند که حضرت مجدد الف ثانی در مکتوبی از مکتوبات جلد ثالث تحقیق نموده اند که چون معالده عارف
 بذات بخت می افتد تجلی رویت چشم سر یا چشم قلب نمی شود و انتهی بس برین تقدیر می باید که علم بوصول
 ذات نیز نشود چه طریق علم بیرون ازین دو امر نخواهد بود جواب انحصار طریق علم در رویت چشم یا رویت
 قلب در حین منع است و راست که حق سبحانه و تعالی شخصی را باین وصول بے کیفی شرف سازد و
 علم ضروری باین وصول در دے پیدا آرد و بیچ روایت در میان نیاید بسیاری از علوم به هدایت و ما
 حاصل میشود مثل علم بجمع و عطش و حرارت و برودت و صحت و سقم و رویت آن قطعاً منتفی است
 نابینا که بسفر نکرده و بکے برسد او را علم بوصول نماند حاصل است و رویت نیست آری رویت بکے
 از طرق علم است لیکن انحصار نیست اسباب علم و رای رویت بسیار است چنانچه در کتب کلامیه
 بسین است نوشته بودند که آنحضرت قدسنا اللہ سبحانہ سبزه برنگاشته اند که فوق حقیقت صلوات
 مرتبه ذات بخت است قدم را انجا گنجایش نیست لیکن حمد اللہ سبحانہ که نظر بر این معالده از ازاں جائز موند
 و بقدر استعداد گنجایش داده و چه توفیق میاں این نوشته و تحقیق سابق چیت بدانند که اطلاق نظر
 درین مقام بسبب تمثیل و بشبه و نظیر است نه بطریق حقیقت چنانچه در مکتوب ازین جلد نوشته اند
 که انجا بالا مذکور شد که وصول نظری بالاصالة نصیب حضرت خلیل است و وصول قدم بالاصالة
 نصیب حضرت حبیب علیہ الصلوٰة و سلامه باین معنی است که آنجا شه و مشاهده است و با قدم را
 گنجایش است آنجا مور را گنجایش نیست قدم چه باشد بلکه وصول است مجهول الکیفہ اگر در صورت شای

بنظر مگر گشت وصول نظری میگویند و اگر بقدم وصول قدمی والا نظر و قدم از آنحضرت هر دو
واله وحیرت و سلام علی من اتبع الهدی *

مکتوب صد و سیوم بسیاوت پناه معاشرت حسین در بیان آنکه نفس در
رنگ آفاق دریافت مطلوب حال است از آن نفس نیز باید گذشت تا کلی
از گلشنهای وصل بخشند *

بعد از حمد و الصلوة و ارسال التحیات بفرماند کتابتی که سیاوت پناه میرمفاخر حسین نامزد و این
مسکین نموده بودند رسید سرت بخش گردید قصه فراق و حدیث اشتیاق که اماره نموده بودند و خود
پیوست اللہ تعالیٰ نایره این شوق را مشتمل سازد تا از قید آفاق و نفس با کل برهانند و مطلب
اقبسی برساند مطلب چونکه برای آفاق و نفس است طالب او نیز باید که از آفاق و نفس بگردد و از علم حصولی حضور خود
ند پاس معنی که خود را حق یا بد تعالیٰ که این معامله با نفس وابسته است و علم حضوری هنوز بر جا است
لیکن انرا بعنوان حقانیت وابسته است نفس را در راه گذاشتن و از علم حضوری بر آمدن باذیت
عقل و خیال و فکر است نیاید و عدم حضور مدر که بر مدر که مستحیل نماید لهذا صوفیه کرام یافت مطلق
را منحصر در نفس دانسته اند و سرانرا قرب در قرب فرموده و از ورای نفس سخن نرانده گفته اند
چون جلوه آن جمال بیرون ز تونیت بد پا در دامن و سنجیب اندر کش و شهو و آفاتی را
اغبار نموده اند و سیر انرا بعد در بعد گفته و بیرون نفس را منحصر در آفاق ساخته بلی بیرون
انفس در جانب بعد منحصر در آفاق است لیکن معامله دیگر است بیرون نفس در جانب قرب
و در کریمه سخن اقراب الیه ایماے است باں که نفس نسبت باں معامله حکم آفاق وارد در بعد
حقیقت یافت در انجا است در انفس صورت یافته است و نمودن آن لیکن در تصویر آن
عقل حیران است و وهم و خیال در تصویر آن سر اسیمه از خود نزدیکترین است و توانند دریافت
و نزدیک است که حکم استخالت آن نماید آفاق و نفس جولان گاه وهم است مشهو و انجائی

از سخت و ہم مشکل کہ خلاصی باید و دریں معاملہ پروبال و ہم شکستہ است و خیال در راه مانده بلی
تا از مرکب عقل نفراید و رفاقت و ہم و خیال را نگدارو و جنگ در دامن استخالت نرتدر آنچه از
مطلوب نیاید و گلی از گلشن ہائے وصل بہ جنبید و در بوزہ توجہ نموده بودند چون رابطہ معنوی
در شتہ محبت قوی است راہ افاضہ مفتوح است بمشیت تقائے علی الخصوص کہ توجہ بان
علاوہ شود نور افزاید و سلام اولاً و اخرا ما رسول از دوستان دعاست +

مکتوب صد و چہارم بسیادت پناہ مرزا خان در تحریریں براذکار و

اوراد و اخذ طریق و شرائط صحت

احمد اللہ و السلام علی اعبا وہ الذین اصطفی ملاذا اتفاق پناہ تا رسیدن اخوی مولانا علی الخاق
و توافق صحبت پیشتر اشتغال بکلیہ طیبہ لا الہ الا اللہ نمایند و سعی فرمایند کہ بحضور گفتہ شود لا اقل
این قدر باشد کہ گوئیدہ بدانکہ از زبان من چه بر آید از یک ہر از تپانچ ہر ہر قدر توانند
بگویند و رسالہ کہ فرستادہ است از اول تا آخر اگر توانند مطالعہ فرمایند و مواظظ و نصیاح آزا
نیکی تامل نمایند و ہر مقدار کہ شود و توفیق رفیق گردد و بعمل آزند مالاید رک کلمہ لائیک کلمہ
بر بعضی اذکار موقبہ لفظ سرخی گذاشتہ شدہ است آزا بعمل آزند اگر توانند و اگر زیادہ بران
اختیار کنند مجازند فضائل این اذکار موقبہ بہت اختصار رسالہ ذکر نیافتہ است رسالہ دیگر
کہ مفصل فضائل اذکار موقبہ و غیر موقبہ در آنجا مذکور است اگر میسر نقل آزا نیز خواہند فرستاد
فضائل اذکار غیر موقبہ دریں رسالہ مذکور است بعد از مطالعہ ہر قدر کہ از ان توانند بعمل آزند
مختارند چون اخوی مشارالہ بہر صد صحبت ہر او کند آنچه در شغل یا ظن بگویند از زبان ما فقیر تصور
فرمایند و صحبت و توجہ اورا موثر و مقننم دانند و شرائط صحبت را نیکی مرعی وارند و بعد از
اخذ طریقہ چند ماہ اورا در سانی را موقوف کنند بعد از ان بصلاح اخوی اندک باز بعمل آزند
حیات چند روزہ بسیار عزیز است باید کہ ذرا ہم امور مصروف نگردو و لوازم طلب کاری سجا آید تا

راے بمطلب کشاید : مصلحت و یدمن آنست که یاران همه کار : بگذارند و سطره یارای گنیز

وسلام : مکتوب صد و پنجم بصوفی محمد زاہد مرید در حل شبہ کہ بر غیبت

و غیرت صفات واجبہ تعالیٰ نموده و آنچه مختار حضرت مجدد الف ثانی است

بعد الحمد والصلوة تبلیغ الدعوات سے رساند مکتوب مرغوب کہ درینولا فرستاده بود و یدر سیدہ
خوش وقت ساخت از صلوات و جمیعت باطن و صفائی وقت نوشتہ بودند و قانع روشن
بوضوح انجاید شکر حق جل و علی بجا آرند لان شکر تم لازیم کم بہت سو مند دارند و بہر چه
درست اقتد قانع بودند نوشتہ بودند بہر چه ماسوائے ذات است در تحت نفی منفی میگردد
و تصور در ذات ممنوع است بس صفات اورا تعالیٰ از علم و قدرت و غیرہ ہما عین ذات
واجب دانند یا خارج ذات اگر عین باشد ترکیب لازم آید و اگر خارج بود احتیاج ذات لازم
آید و او عزیز ہانہ از ہر دو مہتر است مخدورہ صوفیہ اکر ام از شیخ محی الدین عربی تابعان او
او صفات را عین ذات سے کوئید ہاں معنی کہ دو چیز است کہ با ہم ترکیب یافتہ اند تا در ترکیب لازم
آید بلکہ ہاں معنی کہ موجود در خارج دانست تعالیٰ و صفات را وجود زاید بر وجود ذات نیست سبحانہ
و بہر چه بر صفات مترتب است بروات مترتب است و ذات غرشاء و در انالی و بینالی و شتواری
و غیرہ کافیت یعنی بذات خود داناست و بذات خود بینا و شتوا و مرید و قادر و حی و تکلم است نہ
بصفات و بریں تحقیق ترکیب اصلا لازم نے آید و مذہب علما اہل سنت و جماعت آنست کہ صفات
عین ذات نیستند بلکہ موجود اند بوجود زاید بر وجود ذات تعالیٰ و بریں مذہب شریہ احتیاج سے
آید جو ایش آنست کہ ممنوع احتیاج بغیر است و صفات غیر ذات نیستند چنانچہ عین ذات نیستند
تعالیٰ چه انہکاک شان از ذات محال است و مختار حضرت ایشاں ما آنست کہ صفات حق جل
علی زائد بر ذات او سبحانہ مع ذلک آنچه بر صفات مترتب است اروات نیز مر اس است دریں

Marfat.com

مرتبہ صفات مجرور اعتباراً در ذات تعالیٰ و این اعتبارات ذاتیہ را شیوں ذاتیہ میں فرماید
 و این شیوں اصول صفات اندر بریں تقدیر ہم اثبات صفات میشود و ہم اضمحلال مجسّمہ احتیاج
 بالکل و بر مذہب صوفیہ نفی صفات لازم لازم ہے آید و بر مذہب علماء مشبہہ احتیاج تمام زایل
 نئے شود چہ نفی غیرت از صفات بمعنی مصطلح ہے شود کہ جو از الفاک باشد نہ مطلق غیرت اگر گویند
 ہر گاہ آنچه بر صفات مرتب است بر ذات نیز مرتب است و ذات کافیت در ترتیب آثار صفات
 پس صفات مادہ حسرات اثبات نمایم ولی ضرورت بتقدیر مدہ قائل شویم و گویم کہ عمدہ درین معاملہ
 کشف و الہام است وحی حقّی است و اہل اللہ باں ممتازند و رانی وحی و اجتہاد است و
 در حدیث القوافر استہ المؤمنین فانہ بنظر نبور اللہ اشارت بانست با آنکہ گویم کہ از اثبات صفات
 چارہ نیست تا مخالفت باہل سنت و جماعت نباشد گفتہ اند حق تعالیٰ خود را قادر و علیم فرمود
 است و حمل مشتق بر شی مقضی نبوت ماخذ اشفاق است مراں شی را پس از ثبوت علم و قدرت
 چارہ نبود ہر چند این دلیل مدخول فیہ است لیکن مدہب ایشان معنی بریں دلیل نیست متغلب
 از انوار شکات نبوتہ است علی الہا بہا الصلوات و التسلیمات و البرکات و اثبات کمالات
 ذاتیہ کہ شیوں ذاتیہ اند نیز باگزیرت تا حلو مرتبہ ذات اقدس ازین کمالات لازم نیاید و اگرچہ
 احتیاج تشریح بود حضرت ایشان بایزکاشتہ اند علم کہ صفت زاید است متعلق آن ماسوائے
 داشت تعالیٰ و بس بمرتبہ ذات سبحانہ نئے تو اند رسید چہ ہر اسم زیادتی پیدا کردہ است شایان
 آن مرتبہ مقدسہ نیست و باں زردہ علیا متعلق نئے تو اند شد و علم کہ کمال و انست لحدس و
 تبارک بس برتر است از انکہ ماسوائے متعلق شود و بیح نیاستنی با عالم ندارد و ہیبت ہیبت ہر گاہ
 علم واجبی کہ تقدیر موصوف است شایان مرتبہ ذات نبود و ماں جناب تقدس تو اند متعلق شد
 علم ممکن کہ بداع حدوث منتہم است چگونہ باں مرتبہ تقدیر متعلق شود و کدام مناسبت داشتہ
 باشد و غیر از چہل دیاس چہ نصب بود خوش گفتہ بیت کہو غبار ناکہ لیلے کہ محبتوں ساہا
 چشم برہ داشت گرومی زین بیابان بر نحو است بکر آنکہ از راہ بندہ پرورمی بعد فائے

اتم بقایا کثافت ذاتی از راه تحقیق بعلم زاید قطع مراتب جلال و اصل نبخشند و درین وقت در رنگ
 آن انگشاف لعلن چون بان مرتبه غلبه پیدا کند و جائے برسد که اصل از اینجا گوتی کند
 مکتوب صد و ششم بمولانا بر خور و ارکابلی در حسین واقع و نصلح ضروریه و
 در حل آنکه لباس فاخره پوشیدن مانع شغل سالک است یانه و با آنکه از حدیث
 استبدال خمیصه با ستمیبتیه و حدیث استبدال شرک منع آن مفهوم میگردد و در بیان
 آنکه طعام از خانه ظلمه و مبتدع خوردن رواست یانه و در بیان آنکه پیری

و مریدی باین طریق بدعت است یانه

احمد رضا علی الاعلی و سلام علی عباده الذین اصطفیٰ خصوصاً علی سید انوری صاحب قاب توپین
 او ادنی و علی و صحبه البررة الثقی نجوم الهدی اما بعد مکتوب مرغوب که نام زد این مسکین نموده
 بودند پور و داں شرف و بیج گردید اظهار طلب مطلب اعلی و شوق مقصد اقصی نموده بودند
 نیک و مبارک است اللہ تعالیٰ آتش طلب راه مشتعل گرداند و شعله شوق را سر بلند کند تا از اسوا
 تمام برهاند و بسرا پرده قرب و معرفت رساند آنه قرب مجیب واقع که دیده و نوشته بودند واضح
 گردید روشن است و از نسبت معنویه شعور و از وصول فیض محر است طلب ذکر نموده بودند
 که تا دریافت ملاقات بآن مشتعل باشند مخدوم مدار طریق ما بر صحبت است بهر حال تا حصول
 ملاقات تکرار کلمه طیبه لا اله الا اللہ مشتعل باشند و این ذکر را با مواطات قلب بگویند هر قدر که
 تواند گفت اگر در خلوت گفته شود سر بود این کلمه مبارک و تطهیر باطن تاثیر عظم دارد یک جزو
 آن نفسی ما سوائے حق حل و علی می نماید و جزو دیگر اثبات معبود بحق می فرماید که حاصل سیر و
 سلوک است در حدیث آمده است افضل الذکر لا اله الا اللہ بغزبت راغب باشند و بر طاعات
 عملی بوند و سنت نبی را علیه و علی ال الصلوة و سلام بدندان بگیرند و از بدعت محترز و از

شکرات بچھو باشند عزیز کی گفتم است اعمال اخیر فیعلہا البر والفاجر ولا یجذب عن المعاصی الا
صدیق و این مسکن را بدعاے سلامی حاتمہ یاد آرند نوشتہ بودند کہ تکلف در لباس ہر چند وجہ
حلال باشد مانع شغل سالک سے شدہ باشد یا نہ و حدیث استبدال خمیصہ باستحبابیہ واستبدال
شرک دلالۃ صریح دار و بر مانع بودن چہ ہر گاہ مانع توجہ حضرت صلی اللہ تعالیٰ علیہ وسلم باشد
یا نہ ہمہ عدم تعلق تکلیف فی حق غیرہ علیہ الصلوٰۃ والسلام بدانند ساکنی بقباہ اہم مشرف گشتہ
است و نسیان یا سوا باکل نمودہ شغل ظاہر و لباس فاخرہ در حق او مانع شغل یاطن نیست چہ
یاطن درین ہنگام از ظاہر منقطع گشتہ است و غفلت و شغل این سرد روی تاثیر نمیکند و نوم و
نیقظہ در حضور و آگاہی یاطن یکساں شدہ درین ہنگام دل را نوعی نسیان از ما سوا پیشود کہ اگر
ساہبا با ما سوا نماید بیادش نیاید و مخطور نگردد و بواسطہ استغراق و استہلاک کہ در مطلوب
پیدا کردہ است آرمی ساکنی کہ مملکہ حضور و دوام آن نرسیدہ است اگر در حق او مانع شغل
بود گنجایش دارد چہ ظاہر او باطن محیط است و غفلت یکے در دیگرے سرایت مے کند لباس
فاخرہ مطلقاً مانع شغل چگونه تو ان گفت و حال آنکہ اکابر دین و سلف صاحبین مثل امیر ابن بیت
و امام ابو حنیفہ و شیخ عبدالقادر جیلانی و غیرہما لباس فاخرہ پوشیدہ اند و از سرور کائنات و
مفخر موجودات علیہ و علی اللہ الصلوٰۃ و التسلیمات نیز منقول است فی خزائن الروایات و
مطالب المؤمنین من الذخیرۃ مثل بعض المشایخ عن عن الزینیۃ و التحمل فی الدنیا قال خیر
رسول اللہ صلی اللہ تعالیٰ علیہ و آلہ وسلم ذات یوم و علیہ رواہ قیمتہ الف درہم در بما قام الی
الصلوٰۃ علیہ رواہ فاخر فقال علیہ الصلوٰۃ و سلام اذا انعم اللہ تعالیٰ علی عبدہ احسب ان
یری آثار نعمہ علیہ و ابو حنیفہ کان یزندی بر رواہ قیمتہ اربع مائۃ دینار و کان ابو حنیفہ یقول التلاذذہ
مہ اذا رجتم الی او طانکم فلیکم بالشیاب النفسیہ و ایاکم و انخستہ فان الناس یظرون انکم بعین
الرحمتہ فہم مع زہادتہ و ورعہ کان یوصیہم ہذا لک ابن حجر مکی در سالہ مناقب ابو حنیفہ و فصل تلبس
آوردہ قال النصر قال لی ابو حنیفہ و قد اراہ الرکوب اعطے کسا یک وخذ کسا لی ففعلت فلما

برح قال لی اجمعتنی بغلظ کساک وکان نخبته و تانیر ثم راس علیہ کساء قیمته ثلثین وینار او
 قوم رواہ و قیمتہ باربع مائہ و درہم فی مطالب المؤمنین من الشمرۃ لا یاس یلبس الثیاب الفاخرۃ اذا
 کان لا ینکبر بہا ولا یتجبر لان الکبر حرام و تفسیر ذلک ان ینکبر بہا کما کان قبلہا فی خزانۃ الروایۃ
 قال علیہ و علی الہ الصلوٰۃ والسلام مالکم تا توئی و علیکم اثیاب الرئیبان و قلوبکم قلوب الذیاب
 البسو ثیاب الملوک و لیتوا قلوبکم باخشیته و قد قال ابن سلمہ للابی سعید الخدری ما تری اخذت
 الناس من الملبس و المشرب و المرکب و المظم قال لی با اخی کل اللہ و شرب و البس اللہ
 و کل شئ من ذلک دخل سبابات اور یار او سمعتہ فهو معصیۃ و محمد بن الحسن کان یلبس لثیاب
 النفسیۃ فقیل لہ فی ذلک فقال لی نساء جواری فایزین نفسی کبیلانیظرن الی غیری و
 حدیث ان اللہ جمیل و یحب الجمال و یحب ان یری اثر نعمتہ علی عبده و دلالت بر استحباب ارد
 بر تقدیر قدرت استبدال حمیصہ بالتمیایہ فرمودہ میا و امانع این خشوع باید و انست راویان
 این حدیث بر دو وجه روایت کردہ اند در طریق اول فامہا انتنی اتقاعن صلواتی آمدہ
 و طریق و در طریق دیگر اخاف انفتنی و ارد شدہ شرح این حدیث گفتہ اند کہ این روایت
 دلالت بران دارد کہ چیزے واقع نشدہ بلکہ خوف وقوع بود پس روایت اولی را باین روایت
 راجع باید ساخت و لہو را بر خوف لہو حمل باید کرد تا جمیع بین الروایتیں حاصل آید ابن حجر
 شارح سناری گوید و اما بعثہ بانحیصہ الی انی مہم فلا یلزم منہ ان یستعملہا فی الصلوٰۃ و جمیل
 ان ینکبر ذلک من جنس قولہ کل فانی انا جمی من لانا جمی این توجہ می بر آنست کہ این
 خصایص انسرور علیہ و علی الہ الصلوٰۃ والسلام باشد چنانچہ توجیہ اول دلالت بران دارد
 کہ پوشیدن آن اگر بکر وہ در نماز بود نہ در غیر نماز لہذا بعضے گفتہ اند کہ ازین حدیث استنباط کردہ
 مے شود کہ است ہر چیزے کہ از نماز مشغول کند از رنگ و نقش و نگار و مانند آن قال بعض
 الشارحین قال ابن حجر عن بعض ائمتنا سن من صلی فی ذلک او الیہ او علیہ ان یغیض
 بصرہ حتی لا یخجل خشوع و حضورہ قلت سبتن منہ ان ینکرہ ان یصلی فی الیہ او علیہ و بعض ائمتنا

فی الصلوة من المکروهات فلیف یسن مکروه کدفع المکروه مع ان المکروه لا یندفع به سوال از لفظ
 حدیث که در روایت دیگر آمده است کنت النظر الی علمها وانا فی الصلوة فاخاف ان
 یفتنی معلوم می شود که افتنان در امی نظر است و این افتنان بمیلان باطن و محبت قلبی
 است که از خوف وقوع آن خبر داده و چون باطن اختیار رسیده و قلب از دید و دانش
 ماسوارسته باشد خوف افتنان در حق او چگونه تصور نموده آید جواب میلان و محبت و اگر چه هست
 محبتی است که شامل ظاہر و باطن است و آن نصیب عوام است سلوک طریقه صوفیه بر آن
 تخلص ازین بلیه تا از شرک خفی واریند و باسلام حقیقی که در کریمه یا ایها الذین آمنوا آمنوا
 ایمان است بآن متحقق گردند و کریمه و ذروا ظاہر الاثم و باطن اشعار است بتخلیه باطن از
 التقات بما دون او قلای که گرفتار غیر است از وجه توقع خیر است روئے که مائل بما سو است
 در حضرت صمدیت خوار و بی نوا است و محبتی که مقصود بر ظاہر است و به باطن که متصف
 باستحلاک و استغراق است سرایت نه نموده و این میلان را میلان طبعی گویند و این محبت
 محبت بیرونی است نه درونی منشاء آن طبایع عناصر است این نوع محبت و میلان جایز است که
 که اهل فنا و کمال افراد انسانی را بما سو اید اشد و بلکه واقع است چنانچه وارد شده که پیغمبر خدا
 صل الله تعالی علیه و آله وسلم سر و شیرین را دوست داشته و حدیث حدیث الی من دینا کم
 ثلث معروف است و در شمایل آورده کان احب الثیاب الی رسول الله صل الله تعالی
 علیه و آله وسلم لیسه الحجرة شامح از هر دی نقل کرده که حبره موشه مخطط است و از ابن بطال
 آورده که حیره بر زمین است که ساخته میشود از قطن و باکتان و نزدیک عرب بهترین ثیاب
 بود و نیز از بعضی علما آورده که حیره جاریه یعنی است که در تحیر باشد یعنی تزیین یقال ثوب حیره
 اے فریضه محسنه و نیز گفته که در حدیث دلیل است بر استجاب لبس حیره و جواز مخطط و هم مجمع
 علیه نداء و مراد از باطن در اینجا پنج گانه عالم امر است که اجزاء انسانست و نفس چون بفنا مشرف
 میشود و در مقام اطمینان می آید نیز حاکم عالم امر می گردد و بجهت استهلاک در مطلوب از دید و

دانش با سوامی رهد این زمان معامله جهاد با عنایه صریحاً و صفات بشریت و صورت مخالفت
 در آنها می گزارند بواسطه حکم و مصاح و من لم یطلع علی هذا الفرق الذی اهدیت به و اوضحته
 قال فی الحدیث ایدان بان للصور والاشیاء الظاهرة تاثيراً فی القلوب الطاهرة
 والنفوس الزکیة فضلاً عن دورها و قال آخر ان صلے اللہ تعالیٰ علیہ وآلہ وسلم لم یتاثر بها و إنما
 فعل ذلک تشیراً لآلاته و خوفاً علیہم من الالتهاء بالنظر الی المخططات یکن من زعم من بالآلاته
 ان قلبه لا یتاثر بذلک فقد جهل طریق السلوک لانه لا یفانئ الحدادون بالملوک و إنما جزم
 ابن حجر قلبه صلے اللہ تعالیٰ علیہ وآلہ وسلم تاثر بذلک فغیر صحیح الی منها قوله و قد تبین من لتحقق
 السابق ان هذا تقابل غیر عالم بطریق السلوک و غیر واصل الی ذروة التحقیق و العجب ان کیف
 نسب الجہل الی العارفين بالسیر و السلوک السخار جین عن صفة الحداد و یتة بالوصول الی المجلس
 الملوک فان کل التابعین نصیباً من کمالات المتبوع شعر و للارض من کاس الکرام نصیب +
 بعضی از شارحان حدیث گویند که این نظر بجمیصه در نماز نظر عبرت بود و معلوم است که عبرت تفکر
 است و تفکر ساعتی خیر من عبادہ سنته و از التہار خوف التہار خواستہ جماع بین الروایتین و
 بکون و بلائیم للعبرة و این بیان برائے ارشاد است بود و تاثر نبود از اینجا معلوم شد که این لباس
 مانع توجہ آنحضرت صلی اللہ تعالیٰ علیہ وآلہ وسلم نبود بلکه سبب عبرت بود و از عبادت بتفکر
 دلالت نمود و حدیث تبدیل شرک بر تقدیر صحت حدیث می تواند که این تبدیل جهت تواضع
 باشد یا برائے غرض دیگر چه در اینجا لفظ التہار نیامده است و به مانحن فیہ تعلق کمتر دارد و امام
 حجت الاسلام ابن حدیث را در کتاب کیمیای سعادت در علاج تنخیل ذکر کرده است و بر تقدیر
 تسلیم تحقیق مقام سہان است که در حدیث سابق مذکور شد باجمله این نوع امور را اگر ثابت شود
 مخصوص نماز است که موطن کمال قرب است و اگر مخصوص نبود پس این حدیث معارض است
 با سچہ ابن عساکر از ابن عمر روایت کند ابو رجیحانہ گفت یا رسول اللہ انی احب الی الجمال حتی فی نعلی
 و علاقہ ثوبی ان من الکیر ذلک فقال علیہ و علی الہ الصلوٰۃ والسلام ان اللہ جمیل و یحب الجمال و

یجب ان پیری اثر نعمتہ علی عبده الکبر من سفہ اتحق و غمض الناس اعمالہم در روایتی اما الکبر من
 جہل اتحق و غمض الناس بعینہ باید دانست کہ بعضی احادیث و روایات بر کراہت تزیین و لالت
 مے کند و احادیث سابقہ و کرمیہ قل من حرم زینتہ اللہ اللہی اخرج لعبادہ و الطیبیات من الرزق
 و عمل اکابر دلیل است بر عدم کراہت بلکہ استحباب ان و بحديث مرفوع و قول ابن عباس کہ
 دریں باب وارد شدہ است مے توان تطبیق و ادنی المشکوۃ عن ابن عباس رضی اللہ تعالیٰ
 عنہما قال کل ما شئت و البس ما شئت ما لم تخطاک انتان اسراف و مخیلتہ رواہ البخاری
 فی ترجمہ باب و عن عمر بن شعیب عن ایمیہ عن جدہ قال قال رسول اللہ صلی اللہ علیہ و آله وسلم
 کلو و اشربوا و تصدقوا و البسوا ما لم یخالط اسراف و لا مخیلتہ رواہ احمد و السنائی و ابن ماجہ
 نوشتہ بودند ایا در خانہ کسی کہ مبتدع باشد و مرثی و مرکب اتولع فسوق و معاصی علی وجہ
 الاعلان بود رفتن و از لقمہ او خوردن و طعام عشاء مباح باشد یا نہ مخدوم اسگ نیت کہ منترہ
 ازین قسم لقمہ و از رفتن سجانہ او اولے و انسب است۔ بلکہ طالبان طریق را توان گفت کہ لازم الا
 ان تتقوا منہم تقاہ مواضع ضرورت مستثنا اند یا بر اے کار حاجت مندی اباحت شرعی در باب
 لقمہ اگر معلوم شود کہ این لقمہ از وجہ حرام است تناول آن حرام است و لکن معلوم شود کہ از وجہ
 حلال است حلال و اگر مباح معلوم نیست بس لقمہ مشتبہ است و خوردن آن ترک اولے نوشتہ
 بودند کہ بعضی از مسکران مے گویند کہ مرید گرفتن باین طریق مخصوص بدعت است الخ مخدوم مطلب
 حق کردن جل و علی و پر راہ بین راہ نما گزیدن و ارادت با و آوردن از ما مورات شرعیہ
 است قال اللہ تعالیٰ و اتبنوا الیہ الوسیلہ و طریقہ افادہ و استفادہ معنوی کہ مو دای پیری و
 مریدی است از زمان پیغمبر علیہ و علی الہ الصلوٰۃ والسلام تا این ہنگام مسلوک است امری نیست
 کہ مشایخ آن را اختراع کردہ باشند سلسلہ انہاں بآن سرور علیہ و علی الہ الصلوٰۃ والسلام
 میرسد سلسلہ علیہ نقشبندیہ از راہ صدیق اکبر میرسد و سایر سلاسل از راہ حضرت علی رضی اللہ
 تعالیٰ عنہ میرسد بدعت چگونہ باشد ارسلی لفظ پیری و مریدی محدث است و بر الفاظ

ایشان

اعتباری نیست اگر این لفظ در میان نباشد را بطه معنوی و افاضه باطنی بحال خود است
 و آنچه گفته که مرید باین طریق گرفتن بدعت است معلوم نیست که کدام طریق خواسته است
 در طریقه ما تعلیم و تعلم و ذکر است و ذکر از مامورات شرعی است و ذکر خفیه از ذکر چه افضل است
 و در حدیث است الذکر الذی لا یسمو الحفظ افضل من الذکر الذی یسمو الحفظ سبعین ضعفاً
 معلوم است که آن ذکر ذکر باطن است من القلب و سایر اللطایف مرویست که پیغمبر خدا صلی
 اللہ تعالیٰ علیہ وآلہ وسلم پیش از بعثت بندگی اشتمال داشتند این در رنگ آن است
 که کسی گوید صحیح بخاری خواندن و هدایه درس گفتن بدعت است والسلام علیکم وعلیٰ سائر من
 اتبع الهدی و التزم متابعت المصطفیٰ و علیٰ الصلوات والتسلیمات والتحیات والبرکات العلیٰ

مکتوب صد و نهم بمیر محمد زمان در جواب احوال و اذواق او

الحمد لله و سلام علی عبادہ الذین اصطفیٰ خصوصاً علی سید انوری صاحب قاب قوسین او ادنیٰ
 و علی الہ و صحبہ نجوم الہدیٰ کتابتی کہ از راه کمال شوق و محبت ارسال داشته بودند رسیدہ
 مسرت بخش گردید چون متضمن احوال و اذواق سنیہ بود مسرت بر مسرت افزود اظهار آلام فرقت
 نموده بودند و نیا محل فراق است حق سبحانہ دوستان را در دار السلام جمع سازد و لقاء کہ فراق
 در قفای آن نباشد روزی گردانندہ قریب مجیب نوشته بودند روزی در مراقبہ متوجہ لطیفہ
 قلبیہ بودم چنان ظاہر گشت کہ اندرون دل صنوبری دلیت دیگر و اندرون آن دل دیگر چنان
 پنج شش دل در رنگ عکس آئینہ کہ در آئینہ دیگر مرئی می گرد و نمودار شد و در قلب ششم و سنی
 یافت کہ اگر زمین و آسمان و ما فیہا را در وی اندازند اصلاً بآن تنگی نباشد و تجلی خاص
 الخاص مشہود گشت و ہمچنین فنا می کہ فوق آن تصور نبود نیز لاحق شد بدانند کہ این دید بس
 عالیت اگر در حضور می بودید ظاہراً بعضی خصوصیات آن بیان کردیدہ میشد از مطالعہ آن
 بسیار ذوقین گشت اللهم زدو در تجلی خاص الخاص مشہود گشت و ہمچنین فنا می کہ فوق آن

Marfat.com

متصور و بود نیز لائق شد بدانند که این دید بس عالیت اگر در حضور می بودید ظاهر بعضی خصوصیات
 آن بیان کرده میشد از مطالعه آن بسیار ذوقین گشت اللهم زدو در شجلی خاص الخاص چه سخن است که
 این قلب بشرف و مکن یعنی قلب عهدی المومن مشرف است و فنا موافق شجلی است هر چند شجلی
 خاص بود در فائز خصوصیت باشد و آنچه احوال والده خود نوشته بودند از رفع خطر دل و ظهور آن
 در و مانع واضح گردید و رطایفه نساء این قسم احوال منقلم است بکار خود مشغول باشند و طالب زیادتی
 یوند والسلام اولاً و آخراً

مکتوب هشتم سیادت و نقابت پناه میر عماد در جواب سوالی که از موجودیت واجب تعالی و
 نسبت او بممکنات نموده بودند

الحمد لله العلی العلام والصلوة والسلام علی رسولہ وعلیہ سید الانام وعلی آلہ الکرام و صحبہ العظام -
 اما بعد سیادت و نقابت پناه میر عماد ازین درویش دلریش از حقیقت موجودیت واجب الوجود جل
 شانہ و نسبت او بممکنات استفسار نموده بودند درین باب آنچه معلوم بود در فید کتابت آورده شد نیک
 تامل فرمایند موجود حقیقی از یکیش نیست تعالی و تقدس و ماسوا که مسمی بعالم است معدوم است -
 موجود نمائین حقایق افراد عالم اعدام اند که بواسطه انعکاس کمالات و جوبی در مرایای آن چنان می
 نماید که موجود اند و جسم اتیفاظا و هم رفود و مقرر است که وجود سبدر هر خیر و کمال است و عدم متنا
 هر شر و نقص بس خیر و کمال همه بنجاب قدس او تعالی عائد باشد و شر و نقص تبام نابع بمکن کریمه - ما
 اصحابک من جنه فمن اللہ و ما اصحابک من سعیه فمن نفسک سوید این معنی است بشنوئید هر گاه حقیقت
 حقایق ممکنات عدما باشد که بالانعکاس کمالات وجود موجود نمائنده اندیش وجود عالم در مرتبه باشد
 که شبیه برتبه هم است و در جوداں در جنب وجود واجب تعالی داخل موهومات و متخیلات کریمه
 کل نئے پاک الاوجه دلیل برانست و آنچه گفتم شبیه برتبه هم زیرا که بار تفلع و هم مرتفع نمی شود و عالم
 ابدی و عذاب و ثواب سرمدی بآن مربوط بس نسبت عالم با واجب جل و علا نسبت موهوم با موجود
 باشد و معلوم است که موهوم رایج تدافعی نیست بموجود و رایج حدی و نهاییتی موجود را از موهوم ثابت

نه چه موجود در مرتبه ایت که از موهوم نامی و نشانی در آن مرتبه ثابت نیست سه خوشتر آن باشد
 که سر و لبر آن - گفته آید در حدیث دیگران + دایره موهوم که از نقطه جوال ناشی گشته است هیچ حدی
 و نهایتی آن نقطه را از حدوث این دایره پیدا نشده است نه تو ان گفت که این نقطه در همین دایره
 است با در بسیار آن با فوق اوست یا تحت با قدم است یا خلف و نه تو ان گفت که نقطه
 عین دایره است یا داخل در آن تا خارج از آن متصل یا منفصل چه این نسبت مسطوره نقطه را با
 استا بے است که در مرتبه نقطه کائین اند و دایره اصلا در آن مرتبه کینوت نیست اگر کینوت است
 در وہم است و بس و نقطه موجود است بس حدوث دایره موجب تحدید نقطه نبود و ندفع فیما بین
 مدفع باشد و چون نیک بنگری دایره هر چه دارد از اضرات و اشراق و سایر صفات هر چند
 در وہم بود از نقطه دارد سه نیا و روم از خانه چیز نخست + تو دادی همه چیز من چیز ترست -
 بعد و مسافت میان اینها منقود است و از هر چه گوئی نقطه از دایره نزدیک ترست - بیت
 اے کمان و تیر با بر ساخته - صید نزدیک و تو دور انداخته + بس قرب و معیت و احاطه ثابت
 باشد - لیکن از قبیل از معیت و احاطه موجود و یا موهوم و لا محذورنی بنده الاحاطه و المعیت انما المحذور
 فی اثبات بنده النسبت للموجود و بالموجود آنچه نوشته اند که بعضی برانند که همه جا و است باعتبار
 ان اللہ کل شے محیط - محذوم اگر ازین احاطه چشم چشم فهمیده اند چنانچه نقطه همه جا اوست
 مشعر بانست بس غلط است که مثبت مکانست و اگر احاطه بمعنی که بالامذکور شد مراد میدارند و از
 همه جا اوست همه جا ظهورات اوست منجواهند مسلم است و آنچه از بعضی نقل کرده اند که او تعالی
 و تقدس از عالم سوا است و عالم از دے عالی است نیز محل خدشه است زیرا که برین تقدیر
 لازم می آید که حق تعالی خارج از عالم باشد و حال آنکه مقرر است که او عزیز پانه داخل عالم
 است و نه خارج از و نه متصل است و نه منفصل و آنچه بر احاطه علمی اراده کرده اند که در کریمه
 فلولا اذ بلغت الحلقوم الآیه نام علم نیست محل سخن است چه در کریمه هر چند تصریح تعلم نیست لیکن
 بر علم میتوان فرود آورد و سخن اقرب الی الله من جبل الورید علما میتوان مراد داشت و آنچه نوشته اند

Marfat.com

کہ علم الہی را بہ بصارت مخلوق کارے نیست وکن لا تبصرون چه طور است گویم بر تقدیر احاطہ علمی
 وکن لا تبصرون درست است چه علم الہی مبصر مخلوق نیست چه سلب شئی از شئی تقاضاے امکان
 ثبوت نمے کند نوشته بودند جمعی بریں اعتقادند کہ ذات او تعالیٰ و تقدس دریائی است و عالم
 حجاب آن دریا انجھ متبادر ازین عبارت استحا و حقیقت واجب است تعالیٰ با حقیقت ممکن چه
 حقیقت حجاب آست و حقیقت دریای نیز آب و ہر دو در یک مرتبہ کاین اندوچہ وجود حجاب در مرتبہ دریاست
 و ہمچنین انجھ بالا مذکور شد کہ بعضے بر آنند کہ ہمہ جا اوست ناظر موجودت و شعر با اتحاد محذوم و ما جمعی کہ
 بوحثت وجود قایلند حق را جل و علامتوں مے گویند و خلق را تقیدات ان مطلق و شک نیست
 کہ میان مقید و مطلق نسبت اتحاد کامن است بصورتی بنیہا کن در این با اشکال وارو است چه
 اگر مطلق را منحصر در مراتب مقیدات مے دانند و وجود جدا انرا اثبات مے کنند چنانچہ اکثر
 بلا حدہ بر آنند بس لازم مے آید کہ حق سبحانہ و تعالیٰ در وجود و سایر صفات کمال محتاج ہمکن باشد
 کاکمل الطبعی المنحصر فی افرادہ محتاج فی وجودہ الی الافراد بل ہذانی الحقیقہ نفی للواجب تعالیٰ
 و ہل ہذا الا کفر صریح و اگر در مرتبہ اطلاق و رای مراتب تقیدات اثبات مے کنند و مطلق را
 وجود متاصل مے گویند بس نسبت اثبتیت سیاں اینہا ثابت میشود و وحدت وجود باطل میگردد
 لان الاثنان تغایر ان تفصی ازین اشکال نیست مگر باختیار شق ثانی از اشکال و حکم بوحثت
 وجود بریں تقدیر باعتبار تنوع ظہورات وجودات چنانچہ شخصے صورت منعکسہ زید را در آئینہ بیند
 و گوید کہ من زید را در مرآت دیدم با سجدہ مظہر تھے را با وجود تغایر بعلاقہ آئینہ داری عین شئی متیوں
 گفت پس معنی ہمہ اوست ہمہ ظہورات اوست باشد و چون مظاہر تھے من وجہ عین تھے است و من
 وجہ غیر تھے در نظر محبت در غلبات محبت و چہ عینیت مے نماید و چہ غیریت مستور مے گردد لاجرم حکم
 بعینیت مے نماید و نیز بر مسئلہ وحدت وجود لازم مے آید کہ چون حقیقت ممکن حق بود تعالیٰ و وجود
 صرف باشد بس نشاء شر و نقص کہ دامن گیر امکان است چه بود کہ طغیان و کشتی کہ در بہا و
 امارہ کامن است از کجا آمد چه وجود محض خیرہ است و کمال صرف مبداء شر و نقص چگونہ بود اگر گویند

در هیچ چیز شرارت و نقص ذاتی نیست اگر بہ نسبتی اعتبار است کفر و معاصی نسبت با ایمان و طاعات بند چنانچہ گفتہ اند کہ بکفر و باسلام یکساں نگر کہ ہر یک ز دیوان او و قرست : و فی انفسہا از صفات کمال اند چنانچہ گفتہ ہے بس بدی مطلق نباشد در جہاں ۔ بد نسبت باشد آزا ہم بدی کہ ہم کہ این قول بظاہر مخالف نصوص است حق تعالیٰ کفر و معصیت را سیدۃ فرمودہ و لفظ ساء و بس بران اطلاق کردہ و قبا در از سوہ ذاتیست نہ نسبتی و اعتباری و ایضا اگر در کفر حسن ذاتی بود و محبت آن مستحق باشد عذاب چرا باشد و عدم مغفرت و یاس از رحمت کہ در نصوص آمدہ است چگونه در حق او بود و عداوت ذاتی حق تعالیٰ را بکفر و اہل کفر سچہ وجہ باشد حسن ذاتی او در آخر چرا کار نہ کند و بر رحمت و مغفرت نہ آرد و عداوت ذاتی را مانہ نہ آید کسی کہ اندکے مذاق قرآن چشیدہ است و مناسبی با سلوب او بہر سانیدہ ہرگز حکم بحسن کفر و او بوجہ نماید و تقبیح و شرارت ذاتی حکم کند چہ طرد و لعن و سخط و غضب و یاس از رحمت دلیل قلیح است و بحسن جمع نشود و ارباب سکر اگر با سچین شطح و تکلم نمایند ظاہر امدوز ہونند لیکن مقلد را محل مواخذہ است و السلام اولاً و آخراً

مکتوب و ہمیشہ حسین منصور و تحقیق فنائے نفس و تجلی صفات و ذات و تحقیق رجوع و عدم رجوع فانی و آنکہ فانی قلب متضمن اصلاح امارہ است ہر خد یا طمینان رسیدہ بر از کمال انوار بعد الحمد و الصلوٰۃ تبلیغ الدعوات برساند مکتوب مرغوب رسیدہ سبب سرت گر دید چوں مشتمل بر سلامتی اجبہ و محتوی بر احوال و اذواق صحیحہ و سنجیدہ بود سرت بر سرت بخشید ع ای وقت تو خوش کہ وقت یا خوش کردی نہ نوشتہ ہونند کہ معاملہ فنی بجائے نرسیدہ است کہ وجود و توابع وجود اصل داوہ احکام عدم بعد فرستادہ و عین و اثر زائل گشتہ اسحال نسبتی کہ درانت برکان اللہ و لم یکن مہتے و الان کما کان است با وجود این حالت و مغلوبی باطن و ظاہر ہمہ بر طبق شریعت از دایرہ احکام بیرونی گذارند محذوما آنچه نوشتہ اند احوال صحیحہ است و در غلبات این حال استقامت بر اوقالیع شرعیہ از اجل نسیم خداوند بست جل شانہ شکر این عطیہ بجا آزند و آنچه گفتہ اند ع عے باش و باش مشکل این است بہرہیں معنی است یعنی ہنگام ظہور انتقاد و عدمیت احکام بندگی از دست مدہ عے باش از برائے لوازم عبودیت و اتیان

احکام شرعیہ باش از برای خود بر عدیت ذاتی مطلع شود و با تفتا سے عزیز می گفته است در هر چیز رحمت است الا در عشق رحمت
 نیست می کشند و از کشته دیت میجو اهند یعنی عاشق بیچاره را می کشند و او را از دوسے می ستانند و احکام بندگی از دوسے فرو
 گذارند که این حلقے که از ان خبر داده اید معبر بقای نفس است و نتیجہ تجلی صفاتست هر چند تمامی آن بے پر تو تجلی ذات نیست
 چه طوق عدم مقید بعدم مطلق اثر تجلی ذاتست چنانچه طوق کمالات و صفات منعلک در مراتب عدم باصول خود از کمال تجلی
 صفاتست چه اصل تجلی صفات است که صفات و کمالات خود را ظلال صفات و کمالات واجب و اند باید و است تمامی هر
 مقام بطهور مقام فوق است بس تمامی تجلی صفات بی پر تو تجلی ذات صورت نه بند و وفائے نفس که نتیجہ تجلی صفاتست کمال
 ان بی تجلی ذات با حصول نه پیوند و گفته اند این تجلی کالبرق انما ظفاست یعنی منتہیان ارباب تجلی صفات یرالمح سیر
 تجلی ذات بے پرده صفات روی میسر و ساکاب را از قید افاق و نفس مے رہاند باز در پرده صفات مے آید شیخ علاء
 قدس سرہ اشارت باین مقام میفرماید انجا میگوید مے آن ہم بود که تو دوی بر خیز و - امکان و حدت بره روی بر خیز و
 و نزد حضرت ایشان ماقدسنا الله سبحانه بسره الا قدس این تجلی برقی و ای می شنید و آنچه دیگران را کالبرق است ایشان
 را و ایسی است بلکه تجلی برقی فی الحقیقت تجلی ذات نیست تعائے تجلی شایست از شیوات ذات که سریع الاستدراست
 والذات اذ تجلی الاستدراک مانا که حقیقت مسا مله است که جماعت که در مقام صفات توطن دارند و منتہی مے آن زبید
 اند این تجلی در حق شان بر قیست گاهے پرده صفات از میان بر میخیزد و گاهے در پرده می آید اما کسی که در مقام صفات
 تمام برآمده بمافوق آن سکونت و زبیده است در حق او این تجلی و ایسی است و آنچه گفته شد که اثر تجلی ذاتست زیرا
 که اصل تجلی ذات و رای آنست حق سبحانه از ان دولت نیز مبره مند سازد بلکه از تجلیات گزرا نیده گرفتار ذات تجلی
 گرداند نوشته بودند ان تذاد می که در صلوات روی میسر چه نویسد بعد از ان نوشته اند معانی که درین ولا در نوافل نشانی
 انان مے نماید مخدوم و ما حلقے که در نماز روی دهد بر غیر حالت صلوة تفوق دارد و ان تذاد می که در نماز دست دهد علی
 نماز فرض بشر کمال است در کمال صلوة جہ نام مرعی دارند و در تحصیل سنن و آداب آن کوشش مینمایند در حدیث
 آمده است که هنگام ادای آن حجاب که میان بنده و خداست رفع کرده میشود و در تطویل قیام در رکوع و سجود آن
 را غیب باشند اگر امام نباشند فی السیرت افضل الصاواة طول القنوت ان القیام و طول القنوت یخفف سكرات الموت
 و اگر امام بودند بقدر مسنون که امام را آمده است انما نمایند در رعایت قوم کنند مگر از سوره را در یک رکعت در نوافل تجویز

کرده اند و عدد تسبیحات رکوع و سجود نهایت تا هفت است و در بعضی روایات ناز و نیاز هم آمده است و اگر ازین تم تطویل خوانند
 او عیبه رکوع و سجود که ماثوره است بخوانند و هر قدر که تکرار نمایند گنجایش دارد و عن عوف بن مالک قال قلت لرسول الله
 صلی الله تعالی علیه و آله وسلم فلما رکعت بکث قد سورة البقرة ویقول فی رکوعه سبحان ذی الجبروت و الملکوت و الکبریا
 و العظمة و فی روایتی هم قال فی سجوده مثل فلما ذکر الامام النووی قد ثبت فی صحیح مسلم من حدیث خدیجان رسول
 الله صلی الله تعالی علیه و آله وسلم قال فی رکوع الطویل الذی کان قریباً من قرآة البقرة قال عمران و النساء سبحان
 ربی العظیم و معناه کر سبحان ربی العظیم فیہ کما جاء منبیا فی سنن ابی داود و غیره ایضاً ثبت فی صحیح مسلم اقول بالیت شعری ما
 وجه التوفیق بین هذا الحدیث بهذا التفسیر و بین قول علمائنا الذین حکموا بان اکثر عدد التسبیحات سبع الی احد عشر و قالوا
 و هو الاکل و النظاهران لهم فی هذا الحکم و جهما و جیبها و سد اعتمداً برسیده بودند که از بزرگی منقول است که ما رجوع من
 رجوع الا من الطریق و من وصل لا یرجع اما اگر ساکی بفنا قلبی مشرف گشته باشد مر او را رجوع جائز نیست یا
 هست و همچنین فنائے روحی و مافوق آن تا اخصی محدود صاحب فنائے قلب سیر الی الله را تمام کرده باصل خود و اصل
 گشته است و از تلویح تمکین پیوسته است که بمقتضای قول بزرگ از رجوع امین بود مگر احوال فنائے سایر اللطفا
 اری صاحب عدم که ان فنا است در جهت جذبہ جائز است که رجوع نماید چه او هنوز در راه است و جذبہ او
 بسلوک ضم گشته است ازینجا است که حضرت خواجہ بزرگ فرموده است که وجود عدم بوجود بشریت عود میکند اما وجود فنا
 قلب فنائے است که بر جذبہ و سلوک تشریب است لهذا حضرت ایشان باقدنا الله سبحانه لیسره الا قدس در جلد ثالث
 از مکتوبات خود بر نگاشته اند که این فنا نصیب اولیا است و معلوم است که ولایت بی جذبہ و سلوک صورت پذیر نیست
 که هر دو اجزای او بند و نیز آنحضرت در جاهاے متعدده نوشته اند که اگر صاحب این قلب را عمر حضرت نوح علی نبیا و
 علیه الصلوة و السلام بدیند و بعضی جاها نوشته اند که هر ارسال عمر او و قائم بر گز ما سواد رول او و بطور بخند بواسطه
 نیسانی که دل را از ما سوا حاصل گشته است ازین عبارت مفهوم میشود که صاحب این فنا رجوع نیست و نیز می
 فرمودند که صاحب این فنا از تلویحیات گذشته تمکین پیوسته است اری آنحضرت به بعضی از اهل ارادت در مکتوبات
 جلد اول نوشته اند که زینهار بآن سلابتی قلب غره نشومی که احتمال رجوع دارد ازین عبارت ترسان باید بود و هر چند
 آنحضرت دریافتند که او بحقیقت این سلابتی زرسیده است و بر نقص و عدم وصول او دلالت نموده باشند و نیز

مے تو اندکہ در آن وقت عدم رجوع این فانی متیقن نشده باشد و احتمال رجوع بود بعد از این برخلاف آن ثابت گشته
 باشد و میتواند که آنحضرت از کثرت اشتغال بکتوب ایہ باوردیو بہ اطلاع یافتند از راه زجر یا نوشتند کہ احتمال رجوع
 دارد و استعمال مستلزم وقوع نیست و دایره احتمال وسیع است از جهت انزجار او احتمال را ہم راه دادند اگر گویند
 کہ فنائے قلب کہ بی فناء نفس باشد نقش در آن موطن هنوز بر رعونت و انانیت و امارگی و سایر زوایل خود است
 پس سلامتی چگونه بود و امن از رجوع کجا آید گویم امید و ایم کہ بر تقدیر فنائے سلامتی قلب امارگی نفس و سایر دامن
 او دروے تاثیر نکند و در نیای او خلل نبد از دبا آنکہ گویم بودن نفس بر امارگی و سایر زوایل بعد فنائے قلب ممنوع
 است زیرا کہ محسوس میگردد کہ بعد این فناء نفس از سولت خود مے ماند و از مشاہدہ حال قلب و استغراق او در
 مطلوب و از دولت مصاحبت جلیس صالح از بیماری از اوصاف رذیلہ خود نادم میشود و با صلاح می آید
 بر چند سجده فناء و اطمینان زساند چرا با صلاح نیاید کہ در ضمن فنائے قلب بجمال قلب منحصر گشته است و با صلاح آمده
 و آنچه گفتم کہ در ضمن فنائے قلب زیرا کہ قلب جامع لطائف انسانی است گفته اند آنچه در عالم کبیر است در عالم صغیر
 کہ انسان باشد ثابت است و آنچه در عالم صغیر است در قلب تنہا کہ آنرا عالم صغیر گویند کاین در حدیث است آن
 فی جسد ابن آدم لمضئہ اذا صلت صلح بد کلہ و اذا فسدت فسد الجسد کلہ الای قلب و الغیب عند اللہ سبحانہ و
 فوق کل وی علم علم پر سیدہ بودند کہ فنائے قلبی و روحی و غیر سہار او دوام حضور مع اللہ تعالیٰ در خواب و بیداری
 لازم است بانی جواب لام است چہ فنا و بقا نزد ما و ای می است و آنکہ دوام نماند و از خیر اعتبار ساقط است۔
 معارف فنا و سہنہا کہ از حضور برتر و نازک تر است انجا کہ استہلاک و اضمحلال است اطلاق حضور انجا عارت
 در فنا نیای و عدم حضور ما سوانا گزیر است در دوام حضور نیای و عدم حضور ما سوا هیچ در کار نیست حضور دومی
 با حضور ما سوا جمع میشود در رنگ آنکہ اب جاری باشد و خس خاشاک نیز بر روی آن برود و در جریان آن مخل نبود
 نوشته بودند عورتی کذا و کذا در مادہ شما در خواب دیدہ است در وقت توجہ شما بجانب سر نہد کہ شما جامہ خوب پوشیدہ
 اید و زنجیر طلا صغیر و ہر در ہر دو پائے شما افتادہ است و مقید نمودہ آن زن شما گفت کہ در تو حالت بودی و
 بمن گفتی کہ این جامہ پتیا برافست کہ پوشیدہ و این زنجیر کہ ترا مقید ساختہ از پیغمبر است علیہم الصلوٰت و التسلیمات
 بدانند کہ جامہ پیغمبران گویا نسبت این بزرگواران است کہ بشارت حصول آن رسیدہ است و زنجیر شریعت انسانی

است تا شمار او رقید وارد و از حد و آن بیرون نگذارد و ملتوی ماند که این زنجیر عبارت ازین سلسله علیّه نقشبندیّه باشد
 که داخل آن شده اید و در قید آن آمده اید و این سلسله را سلسله الذنب گویند و چمن این سلسله حضرت صدیق اکبر
 رسد و ایشان نسبت را از رسول اللّه صلی اللّه تعالی علیه و آله و سلم اخذ نموده اند راست آمد که این زنجیر از پیغمبر است علیهم الصلو
 و التحیات و برین تقدیر تعبیر جاریه بشریعت اینها نیز ملتویان نمود علیهم الصلو و البرکات و سخن بنده آخر المکتوب مامول از دوستان
 و عارضه سلاسی خاتمه است و السلام علیکم و علی سائرین اتبع الهدی و التزم متابعت المصطفی علیه و علی آله الصلو و التحیات و البرکات

مکتوب صد و دوم بصلاح آثار عبدالحکیم در مواضع و نصایح و سایر صاحبین

اے برادر از صحبت ناچسب و مخالف طریق اختر از نمائی و از مجالس مبتدع بگریزی چینی معاذ رازی قدس سره گوید اجتناب من صحبت
 ثلثه اصناف العلماء الغافلین و القراء المدانین و المتصوفه الجاهلین و کسی که خود را بمسند شیخی گرفته است و عمل او نیز برون سنت
 رسول است صلی اللّه تعالی علیه و علی آله و سلم و سجلیه شریعت متحلی نیست زینهار الف زینهار از دور باش بلکه در آن شهر که اوست
 باش سب و ابر و ایام دل را با و میلان پیدا آید و خلل در کارخانه اعظم اندازد که او اقتدای او را نشاید و زو دست نهان نصیحت
 از بر اے شیطان هر چند از دے انواع خوارق عادات بینی و از دنیا بظاہر نی تعلقش یابی فرین صحبت اکثر مآثر من الاسد
 سید الطایفه جنید بغدادی قدس سره فرماید الطرق کلهما مسد وة الاعلی من افققی اثر رسول اللّه صلی اللّه تعالی علیه و آله
 و سلم و نیز فرموده من لم یحفظ القرآن و لم یتب السحیث لا یقیدی به فی هذا الشأن لان علمنا مقید بالکتاب و السنه و هم او گفته
 ان طرق السادات المقربین الصادقین السابقین مقید بالکتاب و السنه علی الحقیقه و العلماء العالمون بالشریعتیه و الطریقیه
 و هم وارث النبی علیه و علی آله الصلو و السلام المتبعون له فی اقواله و اخلاقه و افعاله افاض اللّه سبحانه علینا من برکاتهم مکر
 مے نویسید که مهادن اداب نبوی و تارک سنن مصطفوی را علی مصدره الصلو و السلام زینهار عارف خیال نخذ و فرقیه مبتل و
 انقطاع و خوارق عادات او نشود و شیفته زید و توکل معارف توحیدی او نگرود که فرق مبطله مثل مہود و نصاری و جو گویم ہر آ
 درین امور با فرق محقه شرکت وارد البوعمر ابن نجید رضی اللہ عنہ گفته است کل حال لاکون عن نتیجہ علم و ان حل فان ضرره علی
 صاحبہ اکثر من نفعه شل عنه بالتصوف قال الصبر تحت الامر و الهنی مدار کار بر اتباع شریعت است و معالہ نجات مربوط باقتضای
 رسول اللّه صلی اللّه تعالی علیه و علی آله و سلم فارق عدل در میان حق و مبطل ہمیں اتباع پیغمبر است صلی اللّه تعالی علیه و علی
 آله و سلم زید و توکل و قبل نبی تبیت او علیہ الصلو و السلام نامعتبر است و اذکار و انکار و اتواق و اذواق بے توکل

او علیہ الصلوٰۃ والسلام غیر مامول عادات بر جمع و ریاضت است بمرت کار می نندارد و عبد اللہ ابن مبارک رضی اللہ
 تعالیٰ عنہ فرموده است من بہا دن بالاداب عوقب بحرمان الی من دن تہا دن بالسان عوقب بحرمان الفرائض دن تہا دن
 بالفرائض عوقب بحرمان المعرفۃ ولہذا قال النبی صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم المعاصی نیرید السکر سلطان وقت شیخ ابوسعید ابوالخیر را
 گفتند فلان کس بر تو آب میرود گفت ہل است حسی نیر بر آب میرود و گفتند فلان کس در ہوا می پرد گفت ز غنی و گس
 نیر در ہوا می پرد و گفتند فلان کس در یک لحظہ از شہرے بشہرے میرود گفت شیطان نیر در یک آنش از مشرق بمنرب میرود
 این چیزیں چہ بار قیمت نیت مروان بود کہ در بیان خلق نشیند و داد و ستد کند و زن خواهد و با خلق در آید و یک لحظہ از
 خدائے عزوجل غافل نباشد از قدوہ اہل اللہ ابوعلی رود و باری پر سیدہ انسا کسی کہ ملاہی سے ننوود و گوید کہ مرا حلال است
 چرا کہ من بر جہر میدہ ام کہ اختلاف احوال در من تاثر نماند و جواب گفت آری تحقیق رسیدہ است و لیکن بہم رسیدہ است
 ابوسلمیان دارانی قدس سرہ گوید ربما وقعت فی قلبی من نحتہ القوم ایما فلا اقبل منہ الا بشاہدین عدلین الکتاب و السننہ در
 حدیث آمدہ است اصحاب البدعہ کلاب اہل النار و نیز آمدہ است من عمل ببدعہ جلاہ الشیطان فی العبادۃ و الفی
 علیہ الخشوع و البکاء و نیز در حدیث آمدہ ان اللہ تعالیٰ لا یقبل بصاحت برتہ صوما و لا صلوۃ و لا صدقۃ و لا حجا
 لا عمرۃ و لا جہاداً و لا عدلۃ کحرج الاسلام کما یخرج الشجرۃ من البجین قال الشیخ علی ابن ابی بکر قدس سرہ فی معراج
 البدیہ اعلم حقاً و تحقق صدقاً ان حسن کل انسان و کمال ذریتہ و جمالہ فی کمال الاتباع المصطفویہ فی جمیع الامور ظاہر او
 باطناً اصولاً و فروغاً عقلاً و فعلاً عبادۃ و عبادۃ خلفاً و خلفاً اذا السادت کلہا منوطہ باساع السننہ یا سال الاوامر علی
 مشاہدۃ الاخلاص و تعظیم المنتہی علی مشاہدۃ الخوف بل باقتضای آثار رسول اللہ صلی اللہ تعالیٰ علیہ وآلہ وسلم فی جمیع مواز
 و مصادرہ و حرکات و سکات حتی لم یحجم النفس بلجام الشرعیۃ و تجلی فی القلب حقایق الحقیقہ و لا یحصل ہذا الا بتفصیل تطلب
 علی قانون السننہ من انحصال الذمومہ و تنویرہ بالذکر و التعلوہ و العرفنہ و الاخلاق الحمودہ و تعدیلہ بان بحری جمع
 حرکات الجوارح علی شہج العسل حتی سجدت فی ہتیمہ مستویہ بہا السیئۃ یقول الحقائق و یصلح تنفیر و اح اللہ المخصوصہ
 لسلوک احسن الطرق ہذا ما قال واگر گناہی بوقوع آید زود تدارک آن بزویہ و استغفار نمانے گناہ پوشیدہ مانوبہ
 پوشیدہ و گناہ اشکارا مانوبہ اشکارا و توبہ بروقت دیگر عینیا زود منقول است کہ کرا اما کاتبین تا سہ ساعت در نوشتن
 گناہ توفیق میکنند اگر صاحب گناہ در میان توبہ کرد آن گناہ را نمے نویسد و الا در دیوان شبہے نماید جعفر بن

سنان قدس سره گوید غفلتک عن توبه ونبأ التوبة ثم من ارتكبها و اگر باین زودی توبه نصیبه نشود هر گاه توبه نماید پیش از آنکه
 معامله بفرغ رسد مقبول است در حدیث آمده است ان الله یسطر یده باللیل لیتوب مسی النهار ویسطر یده بالنهار
 لیتوب مسی اللیل باید که ورغ و تقوی اشعار خود کند در منتهیات قدم نهید که درین راه آنها از تو اسی پیش ازین
 و اقتال او بر ترقی بخش و سودمند است عزیز می گوید احتمال اخیر بهما ابر و الفاجر و لا یحتمل عن المعاصی الا صید
 معروف از حق قدس سره گفته عضو الصارم ولو عن شاة انشی در حدیث آمده است جلساء الصالحین فی الدار الاخرة
 و الزهد فی الدنیا و هم در حدیث آمده است الصلاة خلف رجل و معقبه و الیه تنالی رجل و معقبه و الخلیف مع
 رجل و مع من العباد و لمذاکره مع صدقه و هم در حدیث آمده است ارکان من رجل و مع افضل من الف رکنه من
 مخلطه و در هر امر که دل تو بآیتد آنرا بگذار و مرتجب آن شود بر تقوی نفس مرد و از امور متروکه دل برافستی سازد
 در حدیث آمده است الیر ما سکت الیه النفس و اطمان الله القلب انما ما سکت الیه النفس و لم یطمئن القلب و
 ان افتاک المفتون و در حدیث آمده است الحلال بین و الحرام بین فذع ما یریک الی ما یریک ازین حدیث نیز منقول
 میشود که حاکم که شک آمده و دل استاده آنرا باید گذاشت و اگر شک نیاید کتاب معفو است در حدیث آمده است
 اطلال با اصل الشرفی کتابه و الحرام ما حرم الله فی کتابه و ما سکت فهو ما عفی عنه فارق دیگر را کسی که مامور بشد
 قبل از خود است که دست خود را بر سینه یا بر دل خود بگذارد اگر ساکن یا بد در آن اقدام نماید و اگر مضطرب یا بد خود را از
 کیس و کشد در حدیث نبوی آمده است علی مصدره الصاوة و السلام لقلبک نفسک فضع بک علی صدرک فان لیکن للحرم
 ویضطرب للحرام و ع ما یریک الی ما یریک و وان افتاک المفتون ان المؤمن بذر الصغیر مخاذة ان یقع فی الکبیر
 در روایت دیگر آمده است وضع یدک علی فوادک فان القلب لیکن للحلال انی اخره جمع طاعات و عبادات خود را هم
 دارد و خود را از او محقق ان مقصد اند ابو محمد بن مسائل قدس سره گوید ذکر الله تعالی التوابع العبادات فقال الصابون
 و الصاوقین و الفانین و المنفقین و المستغنین بالاسما ختم المقالات کلها بمقام الاستغفار لیری العبد قیسره فی
 جمیع افعاله و احواله فیتغفر منها جفر بن سنان قدس سره گوید تکریر المطیعین علی الوصاة بطاعتهم اشر من معاصیهم و اخر
 علیهم بنقش را قدس سره در عشره او اخر بیرون مسجد جامع دیدند وصل له مالذی اخر جاک من المسجد فقال مشاهده
 القراء و تعظیم طاعتهم عندهم و اگر از برای قوت خود و عیال خود کسب اختیار کند مثل تجارت دیانتان مانع نیست

بلکہ مستحق است کہ سلف اختیار آن نموده اند و در احادیث فضل کسب بسیار است و اگر بر قدم توکل نشینیم
زیاد است لیکن بشرطی کہ طمع نداشته باشد از محمد بن سالم شخصی پرسید سخن مستعین و پاکسب با ام بالتوکل فقال
التوکل حال رسول اللہ صلی اللہ تعالیٰ علیہ و علیٰ آلہ وسلم و الکسب سنت رسول اللہ صلی اللہ تعالیٰ علیہ و آلہ و
سلم و اما اسنن الکسب لمن ضعف عن حال التوکل و سقط عن درجۃ الکمال النبوی ہی حال علیہ الصلوٰۃ و السلام
فمن اطاق التوکل فانکسب غیر سباح لہ الا کسب ما دیتہ لاکسب اعثما و من ضعف حال التوکل الی الی
ہی حال رسول اللہ صلی اللہ تعالیٰ علیہ و علیٰ آلہ وسلم اسح لہ المعاش و الکسب لئلا یسقط عن درجۃ السنۃ حیث
سقط عن درجۃ حال علیہ و علیٰ آلہ الصلوٰۃ و السلام ابو محمد بن منازل قدس سرہ گوید التفویض برہ الکتب خیر من خلوة
عنه و در خوردن طعام رعایت اعتدال نماید نہ آن قدر خورد کہ کس در طاعت پیدا آرد و بیزد سازد و نہ آنقدر نلت
نماید کہ انرا کما بد طاعات بازماند حضرت خواجہ نقشبند قدس سرہ فرمودند لغمہ را چرب نخورد و کار را خوب کن
یا بجلد مدار بر طاعت است ہر قدر کہ مہم آنست مبارکت و آنچه محل این کارخانہ است ممنوع است و در جرح
و مال و حرکات قصد کند کہ نیت را مرعی دارد و بیچ عمل تانیت صاحبہ است نہ بد مہما الکن اقدام نماید و بغرت
و خاموشی را غیب بود در حدیث آمده است اکلمہ عشرۃ اجزا رتسہ منہانی العزلة و واحد منہانی الصحبہ و احتلاط
بامر دم بقدر ضرورت بجد و سایر اوقات را بمراقبہ و اذکار بسر برد وقت کار است ہنگام صحبت داشتن در پیش
است مگر صحبت کبرای افادہ و استفادہ بود کہ محمود بلکہ لا بد است و بچین صحبت داشتن باہل طریق بشرط فانی
بودن در یکدیگر و سخن لایعنے در میان نیارون نیز مستحسن بلکہ در بعضی اوقات از عزلت راجح است و بمخالف طریق
صحبت نباید داشت و بہر نیکی و بدگشادہ پیشانی باید پیش آمد باطن خواہ منبسط بود خواہ منقبض و ہر کہ بند پیش آید
عذر او را قبول نماید و خلق نیگوید اثنہ باشد و اعتراض بر کسی کہ کند و سخن نرم و ملایم گوید و بچکیس بالعرف پیش
نیاید مگر از برائے خدا عزوجل شیخ عبداللہ بایان قدس سرہ گفته است کہ در ویش نہ نماز روزہ است و نہ احیاء
شب است این جملہ اسباب بندگی است در ویش نہ رنجیدن است اگر این حاصل کنی و اصل گمروی از محمد بن
سالم پرسیدند بایرنا الاولیانی الخلق قال بلطف بلطف لسانہم و حسن اخلاقہم و بشائستہ و جویہم و سخاۃ نفہم
و قلہ اعتراضہم و قبول عذرہم و تمام الشفقہ علی جمیع الخلق برہم و فاجرہم ابو عبداللہ احمد مقری قدس سرہ

گوید الفیض من الخلق مدین بعضه وینیل المال لمن شربته وحن الصخبه منه من نینف قلبک عنه ودر سخن گفتن رعایت
 قلت باید کرد و خواب بسیار و خنده بسیار نباید نمود که دل را همه راند و جمیع امور خود را بحق تعالی بسیار و خود در
 خدمت چیست باشد تا از تدبیر امور فارغ باشی انعم باقال سید الطایفین شیخ کل حاجه من الدنیا ترکها در چون دل تو
 یکجا نباشد جمیع امور ترا او کفایت خواهد کرد و در خیر است من اجل هموم و هما واحد الکفاه الله همومه من الدنیا
 والاخرة و نیز نباید هائے خود را بر تو مهربان سازد که با نور تو قیام نماید بحی معاذ رازی قدس سره گوید علی قدر
 حکم الله سبحانه الخلق و علی قدر خوفک من الله سهاک الخلق و علی قدر تغلبک بالله عزوجل مشغول باش
 مرک الخلق و هم می کفره رضی الله عنه من سر بخبرته الله سر الاشیا و خدمته و من قرت عینه بالله فرة عیون
 کل شیء بالنظر الیه باجملة او را باش و الا ماش و مدبیر نفس خود مشغول مشو و بر سچکس اعتماد و جزیر فضل پروردگارا
 منماهی ابو محمد راشی رحمت الله گفته است اعظم حجاب بنیگ و بین الحق اثناک تدبیر نفسک و اعتمادک علی عاجز
 شاک فی اسباب لا یحون الصوفی صوفیا حتی لا تظلم ارض ولا یظلم سماء ولا یحون له قبول عند الخلق و یحون حبه
 فی کل الاحوال الی الخالق تبارک باعمال و فرزندان سلوک نیک باید کرد و اخلاط بقدر ضرورت باید نمود که
 حق آنها او ایا بد و موافقت تام با آنها نباید پیدا کرد تا سبب اعراض از جناب مقدس نشود و احوال باطن
 را نیا اهل نباید و نمود با اهل غنا صحبت همما کن نباید داشت و در جمیع احوال سنت را باید گزید و از بدعت
 همما کن مجتنب باید بود و از جا نباید رفت و هنگام قبض امیدوار باید بود دل تنگ و مایوس نباید شد ان
 مع العسر سیرا و در زنده در خا قصد کند که یکسان باشد و در وجود و عدم بر یک منطبق بود بلکه در عدم مستیر باشد
 و در وجود مضطرب از الوسید اعرابی قدس سره از اخلاق فقرا پرسیدند گفت اخلاق فقرا سکونت نزد فقر و
 اضطراب نزد وجود و انس است بهموم و وحشت نزد فرحها و در حوادث متذبذب نشود و بر عیوب مردم نظر
 نگیرد و عیوب خود را همواره در نظر دارد و خود را بر هیچ مسلمان فضل ندهد و همه را از خود افضل انگارد و سری
 تقطی قدس سره گفته مالی علی احد فضل قیل و لا علی الخنین فقال و لا علی الخنین و بهر کدام از مسلمانان خیا
 اعتقاد داشته باشد که گشایش کار من از برکت نفس و دعا او تواند که شود و اسیر اهل حقوق بود و در حدیث
 آمده ان المؤمن لندی الحق اسیر الحدیث و هم در حدیث آمده است من لم یالف من ثلاث فهو من حاضره

اعیال و اجلاس و الفقراء و الاکل مع اسخاوم هذا الافعال من علامات المؤمنین الذین و صنفهم اللہ فی کتابہ
 اولک ہم المؤمنون حقاً و سیر سلف را در ہمہ وقت لمحوظ داشته باشد و بصحبت اہل غربت و فقر و مسکنت
 راغب بود و غیبت بچسب نکند بلکہ غیبت کندہ را ہما مکن مانع آید و امر معروف و نہی منکر را شیوہ خود گیرد
 و بر اتفاق مال حریص بود و از اتیان حسنت خوش وقت بود و از ارتکاب سئیات دور باشد از
 محمد بن علیان قدس سرہ پرسیدند کہ علامت رضاے خداے تعالیٰ از بندہ چیست گفت نشاط فی
 الطاعات و شاقہ عن المعاصی در حدیث آمدہ است من ساءتہ سئتہ و سرتہ حسنتہ فهو مؤمن و از فقر
 نرسیدہ ننگدستی نماید الشیطان بیدم الفقر و یا مرم بالفحشاء و از قلت معیشت در بار نبود کہ ہنگام عیش
 در پیش است اللهم ان العیش عیش الاخرۃ تنگی اینجا نتیجہ آسنا است پیغمبر خدا صلی اللہ تعالیٰ علیہ و علی
 اہلہ وسلم فرمودہ من قل رزقہ و کثر عیالہ و حسنت صلوتہ و لم یغیب المسلمین جا ریوم القیمہ و ہو معی کہ اتین و
 نیز فرمودہ علیہ و علی اہل الصلوٰۃ و السلام طوبی لمن بات حاجا و اصح غازیارجل مستور ذو عیال متعفف
 قانع بالیسر من الدنیایہ حل علیہم ضاحکا و یخرج منہ ضاحکا فوالذی نفسی بیدہ انہم ہم الحاجون العازون فی سبیل اللہ
 عزوجل و در خدمت فقرا و اخوان دینی خود را نیاید ممان داشت جعفر ظہری رحمت اللہ گفتہ است سنی الاصرار لا
 فوایم لانا نفہم ابو عبد اللہ خفیف رضی اللہ تعالیٰ عنہ گوید باری از باران جہاں من شد اتفاقاً او را علت
 شکم در گرفت و من خدمت او را بخود گرفتم و خدمت او بیکردم و تمام شب طشت از پیش او بر میداشتم یک بار
 مرا سگی پر بود او مرا تحت لنگ اللہ یعنی سحاب رفتی نعمت کن ترا خداے تعالیٰ از من پرسیدند کہ نفس
 خود را چگونه یافتی کہ او ترا لنگ اللہ گفت گفتم چنان یا تم کہ مرا رحمت اللہ گفتہ بجای کہ نرسیدہ بی تقریب اہل
 کلممکن ابو عمر زجاجی رضی اللہ عنہ گوید من تخلم فی حال لم یضیل اللہ کان کلارہ فتنہ لیسوہ و دعوی تو بدنی
 قلبہ و حرم من البلیغ الی ذلک الحال و الوصول الیہ و خدمت صوفیہ را با داب کن تا از برکات شان بہرور
 کردی الطریقہ کلہا ادب بیح بی ادبی سجد نرسیدہ است شنیدہ باخند سجاد طریقت کہ بعضی اواب ابن طالیفہ
 علیہ در کاغذ علییہ ثبت نماید حضرت ایشان باقدینا اللہ سجانہ لسرہ الاقدس دریں باب رسالہ نوشتہ اند
 و بعضی از اداب ضروریہ پیر را در اینجا اندراج فرمودہ اگر ہم برسد انرا مطالعہ نمایند باجملہ خاک ولی وجود

شدہ سجدت اینہا بالکلہ اقدام نماید والا ہوس مصاحبت این بزرگواران نکلند کہ دریں صورت احتمال ضرر
 غالب است نفع موقوف ابو بکر بن سعدان رضی اللہ تعالیٰ عنہ گفته است من صحب الصوفیہ فلیعجم
 بلا نفس ولا قلب ولا ملک فمتی نظر الی شی من اشیاء قطعہ ذلک عن بلوغ مقصدہ یعنی ہر کہ مصاحبت
 صوفیہ راگزین بس صحبت ما مینہاد اردے نفس و دل و بے ملک و ہر گاہ بچیزے از اشیاء
 خود نظر کند اور را از رسیدن بمطلوب باز و در طلب حق جل و علی خود را آرام بدہ و مضطرب
 باش ابو بکر طستانی رضی اللہ عنہ گوید تصوف اضطراب است چون سکون آمد تصوف نماز محب
 را بی محبوب آرام نیست و بما سوا انس و الفت نہ و ہموارہ از سر او این ندا سرے زند **س**
 بچہ شہول کم دیدہ دل را کہ مدام :: دل ترا بے طلبد و دید تراے جویدہ مرید را بدین
 صفت باید شد کہ در این ایۃ کریمہ است - حتی اذا ضاقت علیہم الارض بما رحبت و ضاقت
 علیہم انفسہم و ظنوا ان لا ملجاء من اللہ الا الیہ چون نطش او بدین مرتبہ برسد و تمام روے
 زمین با فراخی بروے تک و تاریک شود و سچمن کہ بجز رحمت در جوش آید و آن شیفۃ خان دمان
 بر باد و ادہ را از روے استیاند و بر در خلوت خانہ و حدیث جاوید **س**
 داویم ترا از گنج مقصود نشان :: گر باز رسیدیم تو شاید برسی :: التماس این مسکین از قتال
 شما دوستان آنت کہ این مہجور عاصی را از دعا ہا مرحومہ خویش فراموش نکلند و از کرم عمیم او
 در خوانند کہ این گنہ گار تباہ کار فردا قیامت در قطار عاصیان مرحوم داخل باشد **س**
 کجا ما و کجا زنجیر نقش بد عجب دیوانگی اندر سراقناد + سبحان رب العزت عما یصفون
 و سلام علی المرسلین و الحمد للہ رب العالمین +

مکتوب صدویا زوہم کج حسین کابلی در غیب برورو

نحمدہ و نصلی علی رسولہ الکریم اللہ تعالیٰ بر جاہ شریعت علیہ و سنت سنبہ مستقیم داشتہ تبرقیات
 مغنوبہ بکرم دار و محمد و ما نعمت خوشگوار درین نشاہ بیدار تعطش و انتظار است و التہاب از شوق
 ا حدیث و درد و حزن و اضطراب است در ہوائے ہویت عزیز کی گفته است کہ تصوف اضطراب

است چون سکول آمد تصوف مانند این شوق و اندوه سرای سعادت است و این اضطراب و التهاب
سرخپه بافت مصرع باور و بساز چون دوائی تو نم: انسان را از موجودات فریت از راه عشق
و در دستار در در آخر آدمی در خورد نیست - آدمی به خرد مورد و در و محنت بیشتر باشد در حیت
و قرب کامل بود المرع من احب معبت هیچ دقیقه را فرو نگیرد و که نصیب محب صادق نگر و دلمنته

کفایق النوری والسلام علی تابع الهدی

مکتوب صد و دوازدهم بجد مبرک کمر بر بردار و در تحریر بر تمهید او قفا و ترغیب در مع و لغوی
بعد الحمد والصلوة و ارسال التجابت بیرساند که احوال و اوضاع فقری این جد و مستوجب است
المسئول من اللہ انک ما فیکم و انتم تظاہر او باظہار محذوما این بیات چند روزه بسبب منتم است باید که در اہم امور
مرفیاید و اہمیت نسبت با شواہن متفاوت است مبتدی را امری مناسب است و متوسط الامری و منہنی را امری دیگر
اگر چه ازین امور نشد در غیر موسم آن سجا آورده شود و داخل تعطیل و بیکاری است و داخل اعمال ابرار نہ بال
تقریر من مقتضای وقت و حال مشغول باشد و ابواب ترقیات را مفتوح دارند و توشہ آخرت را بار ضائے
مولائی حقیقی جل شانہ امداد سازند و لکن نفس ما قدمت بعد و بہترین توشہ ہا صرع و تقویت ایمان اعمال
خیر آسان تر است بر نفس از اجتناب معاصی و ہر عمل کہ اشق است بر نفس اجر آن یا ضحاک زیادہ است
لا تعدل بالرقہ شیءا کما ینا ما کان غزیری گفتہ است اعمال الخیر یعملها البر والفاجر و لا یحسب عن المعاصی
الا صدیق در حدیث آورده است جلسا و اللہ عند اہل الورع و الزہد فی الدنیا ابن قائل عن سلمان و ہم
در حدیث است کہ کان من رجل در عثیر من الفار کنتہ من مخلط فرعن انس و نیز فرمودہ علیہ و علی الہ
الصلوة والسلام الصلوة خلف رجل درع مقبول و الہدیت الی رجل درع مقبول و الجلوس مع رجل درع
من العبادۃ المذکرۃ من صدقہ فرعن البراد ہم در حدیث است ان المؤمن لیدر الصغیر مخافۃ ان ینفع
فی الجحیم عن عثمان بن عطاء عن ابیہ مرسل ما مول از دوستان دعاء سلامتی خاتمہ است والسلام

مکتوب صد و بیست و دوم بباحو در بیان طریق

الحمد للہ و سلام علی عبادہ الذین اصطفی اما بعد ہمیشہ عقیفہ ازین دور از کار انما من نموده کہ تا لای ذکر

و مثل باطنی این طایفه علیہ را در خیر تحریر آورد اجابتہ الموصول نوشتہ می آید استماع فرمایند کہ مثل باطنی در طریقیہ ما اقسام
است قسم اول ذکر اسم ذات است و طریقی این فرآیند است کہ طالب را باید کہ زبان خود را بکام چسپاند و بحسب سمت قلب
صنوبری کہ در پہلوے چپ واضح است کرد و در پس قلب صنوبری اشتباہ قلب حقیقی است کہ از عالم امر است و آنرا
حقیقت جامعہ نیز گویند و لفظ مبارک اللہ مراد در دل بطریق خطہ نگذارند و زبان دل این لفظ خطیر گوید بی آنکہ صورت
دل را تصور کند و نفس را بند نکند و در ذکر گفتن بیچگونه از داخل بہ نفس بطور خود می آید باشد و از لفظ مبارک اللہ ذات
بیچون خواهد و بیچ صفت بآن ملاحظہ نماید تا از ذرہ ذات بعضی صفات فرد نیاید و از تشریح پیشہ نگرید باید دانست کہ
ہمچنانکہ قلب تعلق بجانب دست چپ دارد چنانچہ بالا گذشت روح بدست راست تعلق دارد و آن نیز محل ذکر است و بیان سیزدہ مقام
سروخی واضحی است نیز محل ذکر است و چون ذکر غالب می آید تمام بدن را در میگرد و در خریدن رنگ دل فراموشی و در آنرا
سلطان اللہ را میگوید طالب را باید کہ چندان اوست بندگی نماید کہ ذکر و حضور ملکہ دل شود و صفت لازمہ آن گرد و چنانچہ صفت
سامع و بصیر صفت باصر و چنانچہ اگر تکلف ذکر و حضور را از دل دور کنند و در نشود قسم دوم ذکر نفسی و اثبات است یعنی ذکر
لا اله الا اللہ و طریقی است کہ زبان بکام حساند و نفس زیر ناف حبس کند و کلمہ لا را از زبان بکشد و لغز سر رساند و
ما از فرق برکت راست آرد و الا اللہ را از کف راست بر دل صنوبری کہ در پہلوے چپ واقع است بسیار نقش این مجموعہ
بصورت لایعکوس میشود و این کلمات ما از محلی بجلی دیگر بران باید کہ محال باشد و اعضا و نفس را حرکت نهد و نفس در زیر ناف بر
باشد و حبس نفس تا یاری کنایں کلمہ را بگوید لیکن در ہر نفس طاق گوید حجت بگوید ہذا این ذکر را قوت عدوی گویند و چون
نفس تنگی کند بگذار بعد از آن باز حبس کند و بر سنن سابق ذکر مذکور را گوید ثم کذا ثم کذا و معنی این کلمہ را چنان تصور
کند کہ نیست بیچ مقصودی جز ذات پاک این ذکر را اول حضرت خضر علیہ السلام حضرت خواجہ عبدالخالق عجد وانی کہ سلسلہ
حضرت خواجگان است قدس امرایم تعلیم کردند حضرت خضر علی نبی و علیہ الصلوٰۃ و السلام حضرت خواجہ فرمودند کہ در آب غوطہ بخورد
در آب این ذکر تعلیم کرد ما تا کہ غوطہ در آب بن بر آن باشد کہ نفس بر قرار ماند و جنبش نکند قسم سوم و قوت قلبی است آن عبارت
است از آن است کہ مالک توجہ واقف دل باشد و نظری بآن داشتہ باشد لیکن آنکہ ذکر کند تا راه خطورہ ماسوی بر دل بستہ
گردد و تفرقہ بآن راہ نیاید بعد از آن توجہی در ابطال حقیقی پیدا آمد چہ بیکاری در حق دل مقصود است چہ در
ماسوی اندے بند شود چارہ ندارد غیر از توجہ بانجناب مقدس بندگان گفتہ اند دل از دشمن باز دارد -

دوست را طلبیدن حاجت نیست قسم چهارم مراقبه است و مراقبه مشتق است از رقب آن انتظار است پس مراقبه جمع حواس ظاهره و باطنه است و در انتظار مطلوب و مراقبه را معنی دیگر است و آن آگاهی و علم بنده است و بر دوام اطلاع حق سبحانه و باطن او یعنی سالک تصور کند که حق تعالی همواره بر ظاهر و باطن او مطلع است حضرت خواجہ نقشبند فرموده اند که از مراقبه بمرتبہ وزارت و تصرف در ملک ملکوت می تواند رسید و اشرف بر خواطر و تنویر باطن و جمعیت از خواطر دوام قبول و لها از مراقبه حاصل است قسم پنجم رابطه است تصور صورت پیر است در دل گفته اند مصرعه سایه رهبر به است از ذکر حق یعنی حفظ صورت پیر سودمندتر است مرید را از ذکر گفتن زیرا که پیر واسطه وصول است بجناب حق سبحانه و مرید را بس هر چند مرید و جود مناسب است به پیر بیشتر و اشتیاق باشد اخذ فیوض از باطن او زیاد تر نماید و زودتر مطلب واصل گردد و مرید باید که اول در پیر فانی گردد و بعد از آن بفنائی اللہ برسد **۵** زان روی که چشم تست احوال به معبود تو پیر تست اول به و طریقہ رابطه محصل فنا است در پیر و نیز محبت به پیر و غایت ادب او و متابعت او در عبادت و عبادات مقوی این معنی و محصل مناسب و فنا در پیر.

مکتوب صد و چهارم فیضائل باب مولانا بدرالدین در بیان طریقیہ

الحمد لله وسلام علی عباده الذین اصطفى اعلم ان اشغل الباطنی فی طریقتنا هذا اقسام الاول ذکر اسم الذات و طریقیہ ان یفتن الطالب لسانه بالجنک الاعلی و یتوجه بجمع اہمت الی القلب الصنوبری الذی فی الجنب الایسر و ہو مکان القلب الحقیقی الذی من عالم الامر يقال له الحقیقۃ الجامعہ و یخطر فی البال اللفظ المبارک اللہ و یتکلم بلسان القلب بہذا اللفظ الخطر من غیر ان یتصور صورت القلب و من غیر ان یتصور صورت القلب و من غیر ان یحس النفس اولیس لہ فی الذکر دخل بل تتخلی النفس حتی حتی بحری بجاہا یرید باللفظ المبارک اللہ الذات البحت یعنی اللہ لا حظہ بذک اللفظ المبارک مع الذات صفت من الصفات حتی لا ینزل من ارادۃ الذات الی حقیقۃ الصفات و الیہمیل

من التشبيه الى التشبيه اعلم ان القلب كما له تعلق بالجانب اليميني على ما مرنا لروح له تعلق
بالجانب الايمن وهو ايضا محل الذكر ووسط الصدر الذي مقام السر والنخعي والاضغني وهو ايضا
محل الذكر والذكر ثقيل من محل الى محل من هذا الالكنة الاربعه واذا غلب ان ذكر على الذكر محيط
تمام بدنه حتى يصير كل جزء من اجزاء البدن وكل شعرة من شعراته ذكرا مثل القلب ويسمى هذا المحال
سلطان الذكر ثم الواجب على الطالب ان يدوم على الذكر حتى يصير الذكر والحضور ملكة بقلبه وحقته
لازمة له كالسمع صفت السامع والبصر صفت الباصر حتى لا يزول الذكر والحضور من قلبه ولو
يتكلف في زواله والثاني ذكر النفس والاثبات يعني ذكر كلمه لا اله الا الله وطريقه ان يلصق لسانه
بالحنك الا على كما مر ويحبس النفس تحت السرة الى الدماغ وكلمه اله منه الى الكتف الايمن و
يضرب كلمه الا الله منه على القلب الضویری فيصير نفس المجموع على صورت لا المعكوس ويحيرى
الكلمات المذكورة من محل الى محل بحجرو الخيال حتى لا يكون حركت الاعضاء والنفس فيها محال و
ويكون النفس محبوبا ولا بد من ان يكون عدو الذكر وتراني كل نفس ولهذا سمي هذا الذكر وقوفاً
عدوياً ثم اذا اصابت النفس يتك الحبس ثم يحبس ويذكر كما مر ثم كذا ثم كذا ويتصور معنى هذه الكلم
بهذا الطريق لا مقصود الا الذات المقدس ثم اعلم ان ابتداء تعليم هذا الذكر من الحضر على نبينا وعليه
الصلوة والسلام نجواجه عبد الخالق المعجود والى رئيس سلسلة انخواجه باقدس اسرارهم قال
على نبينا عليه الصلوة والسلام حين علمه الذكر المذكور ان غمس في الماء واشتغل بهذا الذكر كما
امر به بالانغماس بسكون النفس على قرار بدون حركت واضطراب الثالث الوقوف القلبي وهو
عبارة عن وقوف السالك على قلبه بدون الذكر وتوجهه على باله وكونه ناظر اليه حتى يسد عليه طريق
خطور ما سوا المطلوب ولا يكون للتفرقة سبيلا الى القلب فيحدث في القلب توجه الى المطلوب
الحقيقي لان التعطيل في حق القلب مفقود فاذا سد عليه طريق خطور ما سوا فلا جرم توجه الى المطلوب
واليه اشار بعض الكبراء حيث قال خل القلب عن الاعداء فلما حاجته الى الطلب الاحب الراوي
المراتبه وهي مشتقة من الرقب وهو الانتظار فلما مرتبه جميع حواس الظاهرة والباطنة في انتظار

المطلوب ولها معنی آخر و هو علم العبد و شعوره بدوام اطلاع الحق سبحانه تعالی تطاہرۃ و باطننتہ
یعنی بتصور السالک ان اللہ تعالی مطلع علی احوالہ ظاہرہ و باطنہا فی کل زمان و مکان قال الشیخ
الاجل خواجہ نقشبند قدس سرہ یکین وصول السالک الی مرتبہ الوزارة و النصرف فی الملک و المملکت
بالمراقبۃ و یحصل بہا الاصراف علی الخواطر و تنویر الباطن و الجمعیۃ من الخواطر و دوام قبول القلوب
الخامس الرابطة و ہی عبارة عن تصور صورة الشیخ فی القلب قیل بالفارسی مع سائیہ رہبر
ہے است از ذکر حق یعنی حفظ صورتہ الشیخ للمرید انفع من الذکر لان الشیخ واسطہ الوصول الی
جناب الحق سبحانه کلمات زیاد و وجہ المناسبة مع الشیخ یزاد و سبب اخذ فیوض من باطنہ و یصل
الی مطلبہ و مرادہ ثم اعلم ان اللزوم للمرید ان یفنی فی الشیخ حتی یصل الی فیانی اللہ شاعر زان
روی کہ چشم تست احوال معبود تو پیر تست اول و طریقہ الرابطة محصل للعثمانی الشیخ و محبۃ
الشیخ و رعایتہ ادایہ و متابعت فی العادات و العبادات یقوی ہذا المعنی۔

مکتوب صد و پانزوم

الحمد لله و سلام علی عباده الذین اصطفی مکتوب مرغوب کہ نام زد این مسکین نموده بودند
رسیدہ سرت بخش گردید از دوام نسبت رابطة نوشته بودند و چیز بار و قایل ازین طرف
بان عزیز میرسد و نیز واقعه دیدہ اند کہ بقیہ و رون ان طعام اتنا و نیست شد آرخ از کمال
مناسبت باین جانب خبر میدہد از فصول فیوض و اتقاح طریق آن مخبر اللہم زو اوقات را بطوایف
اذکار و طاعات معمور دارند دوام اقبال سا بجناب قدس بوصف نیتنی از دست نہ ہند و بیداری
شب را مقیم و اتند و گریہ و استغفار بسحر از غم امور نمہند و مکر کلمہ طیبہ نفسی مقاصد مرادات
خو کنند تا در ساحت سینہ هیچ مرادے و مقصودے غیر از حق سبحانه مانند مرادات و مقاصد
شتابید راہ و حجب مطلوب است مقاصد بندگی و صف ارادت را بر تباہ از ارادہ جوہر آردہ
بار ادت او توائلے قائم باید شد و السلام علی من اتبع الهدی آنچه در واقعه دیدہ آید کہ آفتاب

برآید میگوید که آفتاب برآمده می توان نماز خواند باز خود میگوید که می توان خواند امامت کرده و نماز
خواندیم مخدوم این طلوع آفتاب گویا تجلی ایست از تجلیات رحمانی و نماز که عبارت از خضوع و تسلیم
است درین وقت مناسب و طلیم ان الحد اذنا تجلی بپیشی خضوع له و آنچه در واقع و دیگر دیده اند که شخصی
از برای روشنائی چشمان شما و خیرگی داشتند آب سیاه از هر دو چشم شما بر آورد الح نیز نیک است
امید است که چشم دل روشن گردد و بصیرت شما بکشاید ملکوت و جبروت نماید بدانند تقایح بیشتر اند
از استعداد و بیننده و از قوت قریب بفصل خبر میید به جانی باید کت که معامله از قوت بفعل
آید از گوشش باغوش رسد جو غلام آفتابم همه ز آفتاب گویم نه شبم نه شبم نه شبم نه شبم نه شبم نه شبم
مکتوب صد و شانزدهم بمولانا محمد امین لاهوری در جواب اسوله و تحقیق زوال عین و اثر

المحدث العالمین والصلوة والسلام علی حبیب سید المرسلین وآله الطیبین وصحبه الطاهرین
اجمیعین صلاح آثار اخوی مولانا محمد امین اسوله چند پرسیده بود در خواب آن باندازه دانش خودی
نویسد سبحانک لا علم لنا الا ما علمتنا انک انت العلیم الحکیم جواب از سوال اول ثانی آنست که چون بعد
از طی منازل سلوک با سببی که مبدیقین اوست برسد وفاتی و مستهلک در ان اسم گردد زوال عین در
حق او مستحق گردد و بعد از ان باید دید اگر سالک غیر محمدی الشرب است مبدیقین او از مقام صفات است
پس اثر او باقیست که اصل اوست و اگر محمدی است به مبدیقین از مقام شیون است و زوال عین
و اثر در حق او ثابت چه علم ظلال صفاتست نه ظلال شیون آری اگر سالک غیر محمدی بجای به صحبت
و توجیه شیخ محمدی الشرب از مقام خود ترقی نماید و اصل خود را گذاشته بشیون ذاتیه و اصل گردد زوال
عین و اثر در حق او صورت بند و اگر گویند اثر هر گاه عین ثابت بود که از مقام صفاتست پس زوال آن
محال باشد و الا انقلاب العلم جهلا گویم که اینجا طوق ظل که صفت باشد که سالک بان بقایافته است
باصل که نشان است و این طوق نه زوال است که سبب نقص و انقلاب است بلکه موجب کمال است
چه کمال در حق ظل طوق اوست باصل با آنچه گویم که می تواند که فنا در زوال عین و اثر شهودی باشد

نه وجودی فلایلیزم القلب العلم جهلاً و زوال عین و اثر را معنی دیگر هم هست عین عبارت از حقیقت و
 ماهیت شئی است و اثر عبارت از آثار است که بر آن ماهیت مترتب است کالاضا ئرت و الا شراق
 و الاحراق المرتبه علی ماهیت النار صوفیه موجد ه این آثار خارجیه را عین ذات میگویند چه در خارج
 غیر از ذات احدیت موجودی نمی انگارند و آنچه شیخ ابوسعید ابوالخیر قدس سره فرموده است چوں عین
 نمی ماند اثر از کجا ماند ناظر باین معنی است چه ازین عبارت تلازم میان هر دو زوال مفهوم میشود که بلامیت
 بمعنی ثانی وارونه بمعنی اول و آنچه حضرت ایشان با قدس الله سبحانه سره در جلد ثالت در مکتوب
 پنجاه ده چهارم بزرگداشتند مثل انسان انقی فی معدن الملح حتی صار شمایاً فیثماً متصفاً با حکام
 الملح اے ان صار کله بلحا ما بقی منه عین و لا اثر فلما جرم ایح قتل و قطعه وصل اکل و بیعه و شراء و ولوبقی منه
 عین و اثر لما جاز ذلک و یحیی آنچه بعد ازین مرقوم فرموده اند الا انه قیس ذلک الملح الحکمی بقیاس
 ذلک الانسان و صور صورته لانه بقا شبح الانسان فبقی اثره این هر دو عبارت با اندازه معنی ثانی است
 کما لا یخفی منخفی نماید که اگر آثار را تخصص با آثار مترتبه بیکم عام تر بگیریم که شامل علاقه اصلیت و طلیت نیز باشد
 معنی ثانی شامل معنی اول می گردد چه عین ثابت که از مرتبه صفاتست نیز از آثار ماهیت است لیکن عبارت
 شیخ ابوسعید ابوالخیر که شعر بنیلازم است میان هر دو زوال آبی است ازین تمیم ظاهر است و تخصیص با آثار
 مرتبه سوال سوم آنکه در رساله مبدعاً و حضرت ایشان نوشته اند درین عروج خبر که عروج در مقامات
 اصل است مدواز و حایت حضرت غوث اعظم الحج ایام را ازین اصل همانست که تعبیه بولایت کبری بوده
 اند یا غیر آن محدود و ادران هنگام که رساله مبدعاً و جمع شده است اصلاً و الایت تعفری و کبری نبود بعد
 ازان بدت کمالات و الایت کبری نمضه ظهور آمده و این اصطلاح واقع شده است درین باب بعد ازان
 اگر توفیق یافت چیزی خواهد نوشت - سوال چهارم آنکه چون معامله عارف بتفصیل با محبت صرف اتمند
 دران مقام عارف بر اعمال صوریه از ذکر لسانی و تلاوات و غیر آن سودمند در ترقی بخش هست یا نه
 جواب سودمند است و رفع درجات اخروی سبب نماید و کفایت خطیات میکند و از اله که درات بشری و
 وظایف جسمانی میفرماید و در حدیث است انه لیعانه علی قلبی و انی استعفر الله فی الیوم و اللیله

سبعین مرتہ لیکن ترقی دران مقام کہ واصل آن گشتہ وابستہ باین اعمال نیست بمحض فضل یا بعبادت
 صرف است علی تفاوت درجات بسؤال پنجم آنکہ مقرر قوم است کہ اسلام حقیقی کہ منوط باطمینان
 نفس است از زوال و خلل محفوظ است و حال آنکہ از جمله عقاید است الایمان بین الخوف والرجاء رسول
 خدا صلی اللہ تعالیٰ وآلہ وسلم فرمودہ اند واللہ لا اوری وانا رسول اللہ ما یفعل لی والایکم جواب الہام ظنی است
 موجب قطع نیست پس الہام خاتمہ باقی است و خوف در جا بر جا باید دانست کہ نفس معظمہ منبص قطعی رہنی
 و مرضی است و مبدئہ بخت لیکن علم بحصول اطمینان در سادہ شخص معین باامارات و علامتت یا بالہام کہ
 امور ظنیہ اند قطعیہ قطع منوط بوحی است و باخبار انبیا علیہم السلام و همچنین آنچه مقرر این طائفہ است
 ایضاً اللہ و رفع الہام خاتمہ نمیکند کہ این مقدمہ ظنی است موجب حصول یقین و آنچه پیغمبر علیہ و علی
 آلہ الصلوٰۃ فرمودہ لا اوری وانا رسول اللہ و ما یفعل لی والایکم نہ از راه الہام خاتمہ است کہ اطمینان نفس
 و حسن خاتمہ شان قطعی است و شک دران کفر بلکہ بان معنی است کہ تفصیل آنچه بمن دیدگی و دنیا و آخرت
 بگشتہ نمیدانم کہ علم غیب مخصوص الحق سبحانہ است چنانچہ مفسران گفته اند فلا تعلم نفس ما أخفی لہم من قرۃ
 اعین جزاً رباً کالذوالعلمون۔

مکتوب صد و ہفتہ ہم کافظ محمد صادق کابلی در جواب کتابت و ترغیب برافادہ طالبان

مکتوب مرغوب رسیدہ سبب سرت گریہ و حدیث شوق بزرگداشتہ بودند از بنیان دوستان
 را نیز مشتاق دانند بلکہ بمقتضای حدیث لاشد شوقاً باید کہ این شوق مضاعف باشد چہ ہرچہ باصل منسوب
 است زیادہ است فرع ہرچہ دارد از صفات خیرہ مستفاد از اصل است اللہ تعالیٰ شعلہ اشتعل
 ساد و آتش محبت سر بلند گردد تا بحکم المر مع من احب بمعیت و اتیہ برساند و از شان و اعتبار بگذارد
 و بگرہ کہ تصدق بیاند باو طریقہ و توجہات نمایند و از یاران فقیر کسی کہ طریقہ نفعی اثبات طلب نماید تعلیم کنند
 احوال عزیز کی کہ از فرزندان گنج شکر است نوشته بودند واضح گریہ نیک است بعد از استخارہ با اجازت
 جمعی معین باد بکنند بشرط استقامت بشریعت و رسوخ بر محبت شیوخ و در آمدن استعمال نہایند

وچوں جمعی در صحبت شما براہ مے آیند و طالبان مستفید میشوند چند گاہ استقامت نامت حضرت پیغمبر
صلی اللہ تعالیٰ علیہ وسلم بحضرت امیر کرم اللہ وجہہ فرمودہ لایہدی انتدبک رجلاً واحداً خیر لک من
ان یكون لک حمراً نعم متفق علیہ و ہر گاہ بیامید بصلح اخوی محمد برکت بیاید و ایشان را از روہ نسا زند
رفتن بلسادت آمدن یا اجازت مامل از دوستان و عار سلاستی خاتمہ است و السلام اولاً و آخراً۔

مکتوب صد و ہشتم بحقیقتی و معارف آگاہ حضرت شاہ چو در اظہار شوق و الام مہاجرت و اشعاری
از ذائق محبت

الحمد للعلی الاعلی و سلام علی عبادہ الذین اصطفی اخوت پناہ کمالات و نگاہ ازین مہجور
مشتاق تحیت و سلام خیر انجام مطالعہ فرمائید احوال بہمہ حال مستوجب حمد است السؤل من اللہ تعالیٰ
سلاستکم و عافیتکم و استقامتکم ظاہراً و باطناً صحیفہ گرامی کہ اخیر از حضرت وہلی فرستادہ بودند و دیگر بدست
خواجہ محمد افضل ارسال داشتہ رسیدہ مسرت بخش گردید حمد اللہ سبحانہ کہ بعافیت اندواز خلیفہ عہد مہربانی
دیدند باعث خوشحالی ہمہ دوستان شد حدیث شوق برنگاشتمہ بودند و اظہار الام فرحت نمودہ ازین
دور افتادہ زیادہ ازان تصور فرمائید و حدیث نفیس لاشد شوقاً بر خوانند چرا زیادہ نبود کہ شوق شما منقسم
است شوقیت کہ شمارا کشان کشان می برد و غالب آمدہ است و شوقیت باین واپس ماندگان و شوق
اینجانب غیر منقسم است امید کہ شعلہ شوق مشتعل شود و آتش محبت سر بلند گردد و یا بحکم المرصع من احب
از افاق و انفس برہاند و از نشان و اعتبار بگذرانند و بمعیت ذاتیہ برسانند ہر چند صفت و نشان را از
فات تعالیٰ پنج گاہ جدائی و انفکاک نیست لیکن محبت ذات را سبحانہ بجهت محبت ذاتیہ با ذات بحت
معیت پیدا مے شو کہ آنجا از نشان و اعتبار هیچ مسموٹ نیست این از خصالیص و اعجوبگی ہائے محبت
است کہ محبوب را از صفات و شیون ذاتیہ او معر می سازد و محبوب را از انجا داخل میگردد و اندمشہور است
ہسن نام جانور لیست کہ اگر شیر و آب را آمیختہ پیش او بنهند شیر صرف را ازان می خورد و آب جدا مے نماید
و ما نحن فیہ ازین ہم نازک تر است چہ شیر و آب و وہا ہستہ مختلفہ است کہ با ہم آمیختہ اند و صفات را کہ از ذات

تعالیٰ از لا و ابداً انفکاک واقع بل ممکن نیست این انسان کامل از راه بیعت و محبت جدا میسازد و در حدیث
است لا تسبوا علیاً فانه ممسوس فی ذات الله تعالیٰ عن کعب ابن عجره اعطاه الله این نوع محبت صرف عنایت
است و اثر محبت او تعالیٰ چه سبقت از انجانب است بچشم و بچشم و بچشم گفت که ادای حق محبت عنایتی
ست ز دوست یگر نه عاشق مسکین هیچ خورسند است حضرت امیر که بجهت ذاتیه رسید و مورد و
ممسوس فی ذات الله گردید اثر محبت حق بود جل و علی که او را باین درجه محبت رسانید در حدیث آمده است
یا علی ان جبریل زعم انه یجک قال وقد بلغت ان یخبری جبریل قال لغم و من ضرامن جبریل الله عزوجل
بجک الحسن ابن صفیان عن ابی الضحاک الانصاری دیگر بجرم الله سبحانه فقیرا و درین ایام فرصت است این
چند کلمه نامربوط بدست لرزان و چشم گریان و دل بریان نوشته است حق سبحانه شمار در امان خود و در
ع غائب از نظر بخدای سپار است ی یقین است که این دوران کار را در امکانه متبرکه که از و عالم خیر نیستی
نخواهد کرد و السلام تحفه ابن مسکین را بدرگار پرچاه رسالت پناه علیه و علی آله الصلوٰه و السلام خواهند
رسانید و بجز خادم الفقرا شیخ عزیز الله در خدمت چیت و سرگرم است تا واضح باشد و السلام اولاً و آخراً -
مکتوب صد و نوزدهم بحقایق و معارف آگاه مخدوم زاده عالم مرتبه شیخ عبدالاحد در جواب
آنکه سالک در حین نماز بچه چیز متوجه شود و در بیان ابهام صلوٰه وسطی و ساعت جمعه و اسم
اعظم در مرتبت و بزرگی مسجد سرزند و در آنکه حقیقت قرآنی و نزول بلا کتف عبا از چه چیز است

الحمد لله العلی الاعلیٰ و السلام علی عباده الذین اصطفیٰ فرزندار جنت بکلمات آراسته شیخ عبدالاحد
ازین مسکین پرسیده بودند که سالک در حین ادای نماز بچه چیز متوجه بود بذات بحت که سجود و معبود حقیقی است
یا بقران مجید که مدار نماز است یا بکعبه که مسجود الیه است یا بنشوع و خضوع و تعدیل ارکان که مأمور به اندیکس
این امور معاً و بر سر کدام ازین شقوق شبهات نموده اند و تدافع ثابت کرده سعادت آثار مصلی را آنچه لابد است
و مأمور است بآن توجیه بارکان نماز است و بقوم و جلس و طمانیت و بنشوع و خضوع قد افلح المؤمنون الذین

فی صلواتہم خاشعون و خشوع در نماز عبادت از دو ختم نظر است بسجد گاہ مثلاً در قیام و مانند آن و نیز توجہ اوست
 بقرۃ قرآن و تفکر است در معانی و اسرار آن اگر از اہل معنی است والا آن قدر بعقل کند کہ این کلام حق است
 جل و علا و توجہ بذات بحت از مامورات صلوات نیست مع ذالک گویم کہ توجہ باین امور عین توجہ است
 بذات مسجود بذات بحت بی ملاحظہ اسماء و صفات چنانچہ نوشتہ شدہ بر تراز توجہ و مراقبہ و تصور
 و تعقل است ماہ عارفی کہ واصل ذات بحت است و بوصول عربانی ممتاز گشتہ است معاملہ او جداست
 و وقت ادائے نماز علی الخصوص باطن اور اتصال بلا کیف بان ذرہ علیا و انقطاع از ظاہر پیدا
 میشود ظاہر متوجہ بارگان است و باطن او در وصل مشرف نیست توجہ او بذات بحت ہمیں توجہ
 بارگان است و نیز مسجود مسجود ذات بحت بی ملاحظہ صفات قرار دادن محل مائل است جز ذات مستجمع
 صفات مسجود نبود چہ ذات را در هیچ وقت از صفات انفکاک اور جدائی نیست و معاملہ عارف کامل کہ قبلہ
 توجہ جز احدیت مجرہ نیست متناسب چنانچہ گذشتہ ہر چند صفات را از ذات تعالی انفکاک نیست لیکن
 ایں عارف را حکم بحت ذاتی با ذات بحت معنی ہست کہ از صفات در انجا هیچ ملحوظ نیست پس ایں انفکاک
 در محبت و گرفتاری است و ایں معیت ناشی از ایں محبت است حکم المرء مع من احب نوشتہ شدہ بودند کہ اگر توجہ
 کعبہ یا قرآن مجید شود بحقیقت انہما متوجہ شود یا بصورت شان اگر بحقیقت شان متوجہ شود پس سنگ
 و کلوخ محض رائے توان قبلہ کرد و سیماد رغبت آل سعادت آثار المصلی را باند کہ متوجہ بصورت آل شود
 اگر از ارباب حقیقت است از صورت بحقیقت مے رود و حقیقت را در صورت مے بیند و اگر از ارباب
 حقیقت نیست پس توجہ بصورت ہم اور اغیبت است و آنچه صورت کعبہ را سنگ و کلوخ قرار دادہ اند
 نہ چنین است چہ اگر سنگ و کلوخ در میان نباشد و مقف و جدا آن نبود کعبہ کعبہ است و مسجود الیہ
 خلایق است بلکہ صورت کعبہ معنی است کہ اقبام از درک آن عاجز اند ایں صورت حقیقت بنش است و حقیقت
 کعبہ و رائے نیست ہر گاہ عقول از درک صورت آن عاجز نہ بحقیقت چہ رسد و نیز گویم توجہ بہ کعبہ
 بہ کعبہ ہمیں است کہ بجانب کعبہ نامے خواند تعقل ایں توجہ و تخیل کعبہ چہ در کار ہمیں توجہ بہ آن از برکات
 کعبہ فیض مند مے شود و از حقیقت آل بہرہ مند میگردد نوشتہ شدہ بودند کہ در تعین صلوات و سطوی

در ساعت جمعه و کسم اعظم اخبار و آثار تعارض عظیم مانند آنچه بکشف تو آمده باشد و از آن مفهوم شود تعیین
 فرمایید که خدشته از خاطر بر خرد و بمرور منافع کثیره عاید گردد و ای عزیز چیزی را که حق سبحانه و تعالی
 باشد و رسول او صلی الله تعالی علیه و آله و سلم با وجود این همه شفقت بر امت و حرص ایصال خیر باینها
 بیان نفرموده ما دشمنان نمیرسد که درین باب لب کشایم و بنجواب و خیال خود این معما بکشایم انتہوا ایہم انشد
 باشند ظاہر اورین ایہام مصالح عباد و منافع شران منظور باشد مثل آنکه اسما را عظیم کنند این ایہام درنگ
 ایہام شب قدر و روز مولود و وفات رسول خدا صلی الله تعالی علیه و آله و سلم و از بر کدام برکات گیرند
 و تمام روز جمعه را بجمعیّت و حضور و تضرع و دعا معمور دارند و همه نمازها را محافظت تمام کنند مگر این خدشته
 در خاطر ظاہر یہ از فرج آن بود رسول خدا صلی الله تعالی علیه و آله و سلم فرموده است ان الله تعالی فرض
 فرالضح فلا تضعوا و جد جدوا فلا تقعد و صا و حرم اشیا فلا تریکبوا و سکت عن اشیا و رحمتہ لکم غیر
 نسیان فلا تجتوا عنہا نوشته بودند که حضرت میفرمودند که روزی ملائک عظام را دیدم که مساجد متبرکه که
 را اولاد و اولاد لایسند اولاد مساجد حرام نوشته عظمه الله تعالی بعد از آن مسجد انبسی را بنوشته
 بعد از آن در مرتبه چهارم مسجد کربلا نوشته اند این مسجد ازین بشارت معلوم شد اما چهل درویش صاحب
 متبرک که تضاعف حسنت در آنجا مخصوص است واقع شده است ای آنست که اینچاهم تضاعف باشد
 علی قدر و رجبه درین باب اگر متوجه شوی ظاہر بشارت یابی که سبب شوق عظیم طالبان و عاملان باشد
 محذوف تضاعف حسنت امری نیست که لظن و تخمین در آن باب حکم نموده و یا بنجواب و واقعہ یقین توان کرد
 انص و ارو نشود چنانچه در مساجد ثلاثه و اگر نه در باب فضل و شرافت و بابت و عظمت این مسجد تضاعف
 حسنت در آن چیزها دیده اند و مشاهده نموده که تفصیل آن گنجائش وقت و ورق نیست نوشته بودند که در
 مکاتیب شریف واقع شده است که حقیقت شئی عبارت از سبب فیوض و وجودی و توابع وجودی او است
 و آن شئی کا نطل است مروزا بس حقیقت قرآنی عبارت از چه چیز باشد و بالا رفتن از او که چه طور متصور
 شود محدود با بیع محل استعدانیت در رنگ آنست که شیونات ذاتیه مبادی فیوض وجودی صفات
 حقیقت اند و صفات در رنگ فلا لند در آن شیونات را و ترقی از شیون ذاتیه جائز است بلکه واقع

کما لا یخفی علی اربابہ پر سنده بودند که در مکاتیب علیہ واقع شده است که چون معامله از اصل حاصل نماند
 بذات بحت انتد تعالی اینها ذکر را و ترقی بیچ مدخلتی نیست غیر از قرآن مجید بیچ وسیله و موجب ترقی نیست
 حتی که اگر کلمه طیبہ را بعنوان قرآن خوانده شود فائدہ نماند و سبب ترقی بود و در مکتوب دیگر رقم فرموده اند که
 چون نظر قدم واپس ماند و پروبال هست فروریزد و معامله نجیب صرف انتد جز به پائے لا اله الا الله محمد رسول
 انتد نقولان رفعت و جزو کنار این کلمه مقدمه قطع آن مسافت توان نمود و الخ وجه تطبیق میاں این دو کلام
 چگونه باشد جواب این سوال ہم از کلام آنحضرت می برآمد بجائی که نوشته اگر کلمه طیبہ را بعنوان قرآن
 بخواند فائدہ می بخشد چه این هر دو کلمه مبارک که از قرآن مجید است پس اگر بعنوان قرآن خواند معنی و ترقی
 بخش شود۔ جواب دیگر آنست که میان کلامین تدافع نیست ماہتبیق و اوہ شود زیرا که در کلام اول مذکور
 است که معامله بذات بحت انتد و آنچه در کلام ثانی مذکور است از کجا که معامله ذات بحت است میدانند
 که بشیون و اعتبارات متعلق بود یا ذات یا خود یا ثانی و اعتبار بے بود غیب صرف را خاص بذات معرا
 از شیون نمودن ممنوع است بر لفظ نتوان رفت و قطع مسافت نتوان نمود مویذ این معنی است چه در
 ذات بحت رفتن و قطع مسافت نمودن ملائمت ندارد و آنچه در کلام اول مذکور است که غیر از قرآن مجید
 بیچ وسیله و موجب ترقی نیست این ترقی نہ بقطع مسافت است بلکه اینجا ترقی بمعنی از دیاد نسبت و رابطہ
 است و نیز آنچه نزد حضرت ایشان ما تحقیق است آنست که نظر را از بیچ جا کوتاہی نیست و همه جانفوز
 وار و وصول نظری در مرتبہ ذات بحت ثابت است پس واپس ماندن نظر کہ کلام ثانی مذکور است۔
 محمول بر حقیقت نیت و چوں قدم در نیاقربن نظر است پس مے تواند که کوتاہی آن نیز بر حقیقت نبود
 و کوتاہی نظر و قدم هر دو محمول بر وجود یعنی در مشہود عارف قدم واپس ماند پس مے تواند که
 و نفس امر نہ چنین باشد و بریں تقدیر این مرتبہ از ذات بحت منزل بود و اگر گویند کہ اذیت بصری و
 مشاہدہ قلبی هر دو در دنیا است پس وصول نظری در آنحضرت بچہ معنی بود گویم کہ این نظر امریست
 بی کیف و رای رویت و مشاہدہ تابان نرسی معنی آنرا اندانی گویا از قبیل متشاہدات است حضرت ایشان
 ما بزنگاشته اند کہ وصول نظری بوصول قصی بنان معنی است کہ آنجا مشہود و مشاہدہ است و یا قدم

را گنجائش است انجامور و گنجائش نیست قدم چه بود بلکه وصولیت مجهول کیفیت اگر در صورت مثالیه نظر
 ترسم گشت وصول نظری میگویند و اگر بقدم وصول قدمی والا نظر و قدم آنان حضرت هر دو الیه و حیران
 است تحقیق مرام آن است که یک مقام را چند با ظهوری باشد تاخرین ظهور اصل آن مقام است و ظهورات
 دیگر انموذجات است و هر کدام را اصل و انموذج احکام مختلفه است هر چند سالک بهکام وصول انموذج
 آن اصل می نماند و لیکن بعد از وصول حاصل ظهورات سابقه را ظلال و انموذجات خواهد داشت پس
 می تواند که خصیصیت ترقی بقران مجید خاصه مقام اصل باشد که فی الحقیقت مراتب احدیت ذات است
 تعالی و در انموذجات آن ترقی وابسته بکلمه طیبه بود قرآن الا شتبا و پرسندیده بودند که تزلزل بلا کیف
 عبارت از چه چیز است از تجلی است که بعالم خلق تعلق دارد یا تجلی که بعالم امر متعلق است اگر بعالم خلق
 تعلق دارد باید که بجاسم بصر باشد و آن خلاف مقرر است چه رویت در دنیا واقع نیست و اگر بعالم امر تعلق
 دارد باید که هر کسی که سیر در عالم امر داشته باشد در این امر عظیم روی دهد و هذا بعید جدا جواب لانسلم
 که هر چه بعالم خلق تعلق دارد بجاسم بصر مدرك است بر اصل ریاضت و صفا چیزها از عالم خلق منكشف
 میشود و انقلاب و یار و اهل زمانه را در بلاد شتی مشاهده میکنند و کعبه و طائفان آنرا می بیند و حاسه بصر
 را آنجا داخل نیست و الا باید که اعمی ازین دید مشاهده امور غیبیه محروم بود که حاسه بصر ندارد و حال آنکه
 اعمی و غیر اعمی از اهل صفا و کشف امور غیبیه برابرند و نیز باید اعمی که بکمال درجه ولایت رسیده است
 از تجلی که بعالم خلق تعلق دارد بی بهره بود و آنچه در شتی ثانی نوشته که هر کس سیر در عالم امر داشته باشد
 در این امر عظیم روی دهد یعنی مشاهده این تجلی نیز خیر منع است چه عالم امر پنج لطیفه است و هر لطیفه
 عالم است که باضعان از عالم خلق زیاده است تجلی که بیک لطیفه تعلق داشته باشد مثلاً صاحب
 لطیفه و غیر که سیر او در آن لطیفه است چه در کار که از آن تجلی باخبر بود بلکه صاحب هال لطیفه را علم بان
 تجلی و مشاهده چه در کار ما و شما که عالم خلق که از هر کدام لطیفه عالم از رنگ و کوناه شب اقامت داریم
 و چیزها در آن عالم میکنند و عجائب و غرائب در غوش و کرسی و سموات روی میدهد بلکه تعلیات که بر سر
 زمین دارد و میشود بلکه درین گندروی میبهد و ما را از ان اطلاق نیست و نیز تجلی که بعالم خلق تعلق

دارد رویه آن به رویه ذات حق است جل و علا تا در دنیا واقع شود بلکه رویت تظلی است از ظلال که در
 رویت آن مخدومی نیست بعضی از دوستان گفتند که معنی عبارت شما که این است نزول بلا کیف
 عبارت از چه چیز است از تجلی است که بعالم خلق تعلق دارد و آنست که از تجلی است ادراک ان بعالم خلق
 که خاصه بصیر باشد تعلق دارد یا ادراک آن بعالم امر است هر چند این معنی ازین عبارت مستبعد است
 گویم که این نزول امر است در قبیل ممتشابهات که ایمان باید آورد و کیفیت آن بعلم الله تعالی حواله باید نمود
 از بابت تمثیل و تشکیک است و چون این امر بر بعضی از اخص خواص منکشف گردد بے حاسه بصیر خواهد بود
 اگر این ادراک بعالم امر تعلق داشته باشد لازم نیست که هر که سیر او بعالم امر رسیده باشد این معمارا دریا بند
 نما هر الماع بود یا این انکشاف را در وی خلق بکنند در رنگ آن که جن و ملک و سایر اجسام لطیفه محافی
 البصار مای شوند محسوس نیگردند یا گوئیم که این ادراک با و رای حاسه بصیر و حاسه قلب و غیر آن از عالم امر بابت
 است و آن بهیت وجدانی انسان کامل است که از مجموع عالم خلق و عالم امر بهم رسیده و بهیت وجدانی
 آنرا عارض شده یا علم ضروری بآن در عارف پیدا میکنند این تشبیه در انکشاف مقامات و عروجات که اهل
 انکشاف حاصل است و از ظل باصل میروند و از صفات بشیونات صفات سلپیبه و ازاں بدات توانی
 و تقدس ترقی نمایند و آدمی شود ادراک این امور اگر بحاسه بصیر است بس لازم می آید ذات تعالی
 در دنیا مرغی شود و صفات که معانی اند چگونه مرئی گردند و شیون و اعتبارات فاتیبه و امور سلپیبه آن رویت
 چه امکان دارد و اگر بعالم امرستی می باید که هر که سیر او بعالم امر رسد هر چند دایره امکان را تمام نه کرده باشد
 و بقا از رسیده این همه درجات بروی منکشف شوند و هیچ دینیته پیروی مختفی نماند و مکتشف جمیع اولیا
 و انبیاء علیهم الصلوٰة و التسلیمات منکشف شود و فساو آن اظهر من الشمس است فاجوابکم فهو جابنا نوشته
 بودند سالکی که بچندین نقص متصف باین تجلی مشرف شود تصدیق او میتوان نمود سعادت آنرا این
 یافت اگر این سالک باین کمال پیوسته است و حدیث نقص ترا ازین راه شکست نفس گفته میتوان
 تصدیق نمود الحمد لله و الا و الحمد لله و الصلوٰة و السلام علی رسولہ دایما و سرمداً او علم و علی الہ الکرام و
 صحبہ العظام -

مکتوب صدیوم لستم شیخ حسین منصور در جواب اسولہ او

الحمد لله على نواله والصلوة والسلام على نبينا محمد وآله مکتوب مغرب رسیده مسرت بخش گردیده
 و کتابت که پیش ازین فرستاده بودند جواب آنرا طلب داشتند بودند و ما یک کتابت یافته نشد و یک
 بهم رسید که متضمن اسولہ بود جواب آنرا تسوید می نماید از حزن و بے مزگی و بی حلاوتی که روی میدهند نوشته
 بودند و لم آنرا بر سید سعادت آثار انصیب ممکن از واجب تعالی عجز و انکسار است و خرابی در نیافت
 عاشقان انصیب و معشوق با جز خرابی و جال گدازی نیست با مقصد مطلق را چه در یاد متیاهی
 غیر متناهی را چگونه احاطه نماید تا هر جا میرود قید بان خود وارد و اطلاق صرف را شایان نیست لاجرم بی حلاوت
 و بی مزگی همه وقت و امن گیر بود و حزن و اندوه را نشانه باشد کان رسول الله صلی الله تعالی علیه
 وآله وسلم و ایم احزن متواصل الفکره و وصل نیست و حسی بخار هر خوکن با که شراب نامیدی غم ورد
 سزندار و یکدیگر هر که از طالبان حضور نام روی نماید اورا از ذکر باز داشته همان حضور و آنگه آرند و اگر
 در آن حضور ترقی پیدا کرد و فیها و الا باز بگرداند تا راه ترقی مفتوح باشد ساکنی که در حین ادای نماز
 استغراق اورا آنجهان غالب آید که نه شعور استماع قرآنة ماند و نه شعور ادای ارکان مع ذلک جمیع
 ارکان از وی ادومی باید اگر در تمام رکن شعور نیابد می باید که نماز او فاسد شود یا ایها الذین آمنوا لا تقربوا
 الصلوة وانتم سکاری حتی تعلموا ما تقولون سکر این ساکن هر چند از راه محبت است لیکن بخت شرع ترفیع
 قرتی نیست هر گاه این استغراق در جواز نماز خلل اندازد و بس در استمرار این حالت نکوشند بلکه سعی
 در ارتفاع این حالت لازم است دیگر ساکنی را اگر حالت میثمره رود و بد که خود را و اسوائے را معدوم یا بد
 و جزا و تعالی موجود نیابد لیکن ظلیت کمالات لائق ال باصول در نیابد استفسار رفته بود که صاحب این
 حالت بقناع مصطلح صوفیه اکر ام رسیده باشد یا نه جواب بقناع جذبه رسیده است بعنائے مطلق
 وقتی برسد که این یافت عدمیت از راه علم ظلیت و بحق باصل ناشی شده باشد این معنی را صاحب
 عدم خود در یاد یا حارف دیگر بکس ظهور بالفراست لائق صفات اورا در یاد و معائنہ کند و حکم بقناع

او کند قنائے مطلق منبوط است موصول باسم که مبدء تعیین سالک است و استهلاک در آن رسم و در عید
 وصول و استهلاک نیست غایتہ مافی الباب ہستی اسم مذکور پر مد کہ سالک استیلا یافتہ است سالک
 ہستی خود را اور جنب آن مستور یافتہ و خود را معدوم دیدہ است و چون در آن اسم فانی شود وجود کمالات
 تابعہ وجود را از زمیند و با دہمق یا بد لغنائے مطلق برسد و دیگر و است کہ سالک غیر محمدی المشرب بجا و بہر
 صحبت و توجہ شیخ خود کہ محمدی المشرب است ب کمالات ولایت محمدی برسد و بخصایص آن ولایت مشرف
 شود لیکن اورا محمدی المشرب یا صاحب ولایت محمدی نمیتوان گفت چہ این کمال دروے قسری و تبعی
 است نہ ذاتی و طبیعی ولایت او ولایت ہمان منتہی است کہ این بالذات بر قدم اوست و آنچه در کلام حضرت
 ایشان ما قد ستنا اللہ سبحانہ بسره الاقدس واقع میشود کہ انبیاء علیہم الصلوٰت و التسلیمات بکلیہ بخلق
 دارند بان معنی است کہ بطاہر و باطن متوجہ بخلق اند و بصورت و معنی خلق را دعوت می فرمایند آنچه ظاہر
 شان بخلق است و باطن بحق جل و علا چنانچہ دیگران میگویند و از کمال اولیا کہ تبعیت و وراشت
 ب کمالات نبوت رسیده اند در وقت نزول نیز لظاہر و باطن متوجہ بخلق اند برای دعوت و عروج در غیر نماز ہم
 می تواند کہ روی نماید و استند او در نماز منتہی مرجوع را در کار نیست کہ علی الدوام باشد یعنی ظاہر او را چہ
 و باطن او در حین ادائے آن از ظاہر منقطع گشتہ اتصال خاص بمرتبہ بیچونی پیدا میکند و قرب خاص
 و التذاب بیچونی حاصل می نماید و ظاہر ہم بزرگ باطن منضیع میگردد و متلذذ میشود و آگاہی بواسطہ
 عروض بعضی عوارض این انصباغ را نمی ہمید و التذاب نامی یا بد مراد از عین دائر وجود و توابع
 وجود است یا غیر آن تحقیق آنرا فقیر در بعضی مکاتیب نموده است از آنجا طلب نماید و لے جائز است
 کہ صغیرہ از و بوقوع آید بار تکاب آن از ولایت معزول نمی شود و آنچه در باب اجازت و تعلیم طریقہ فارسیہ
 نوشتہ بودند این تعلق بحضور وارو ہر گاہ بمشیتہ اللہ می آیند مذکور میکنند دو واقعہ کہ نوشتہ بودید
 نیک و روشن است والسلام اولاً و آخراً۔

مکتوب صد و سبست و حکیم پیشخ ابوالقاسم در فراق میان خلعت و لوازم و جواب

بعضی از اذواق که نوشته بودند

الحمد لله على ما انعم وجعلنا من امت حبيب المبعوث الى العرب والعجم وجعل امته خير الامم صلى الله
 تعالى عليه وآله وسلم. اما بعد کتابتی که فرزند می ارشد می فرستاده بودند رسیده مسترت بخشش گردید حدیث
 قرنی میان خلعت و لوازم آن پرسیده بودند بدانند که خلعت پس مقام عالی است که بالاصالت نصیب حضرت
 خلیل است علیه نبی و علیه الصلوة والسلام و تبعیت و وراثت از امتان هر کس را باین موصوف بنوازند و لوازم خلعت
 در اینجا کنایه از مبادی او مقدمات اوست و بصارت حصول نفس خلعت که دیده اند مبارک باشد حق سبحان
 آنا. آل بظهور آرد و نوشته بودند که در نماز نسبتها عجبیه و غریبه رو میید به نسبتی و قربی که در نماز او میید
 از اصالت مخبر است درین نشانه خلاصی از شعبه های طلال مگر در نماز میسر آمد که سورج مومن
 است قربی که در حدیث اوائی آنست بیرون آن نادر است که زو نماند نوشته بودند پیش ازین که خود
 را نور صرف می یافت که عبارت از تحقیق حقیقت کعبه است الحال نمی یابد و جز نسبت وسعت بیچوبی و
 امتیاز بی کیفی مرتبه و جواب نمی فهمد و در تحیر است که سر این عدم یافت چیست هیچ بجای تحیر نیست
 چه در هنگام طلوع نسبت وسعت بی کیفی که حقیقت قرآن مجید است اگر نسبت سابق مستور گردد و
 مد رک نشود گنجایش دارد و هر چند میان دو نسبت تدافع نیست بنور حق مستحق گشته باین وسعت بی بود
 و نور ادراک امتیاز بیچوب نماند درین وقت عدم یافت آن تحقیق است نه عدم آن تحقیق بشارته که
 طلب آن نموده بودند موقوف بر حضور است دیگر از نا پروالی یاران در بار بنوند و همه را از حق دانند
 تعالى و لها عباده و در تصرف اوست سبحان هر گونه می خواهد میگردد و اند از خدا دان خلاف دشمن و دوست
 که دل هر دو در تصرف اوست به هر که بشما آشنائی میکند شمار از حق جل و علا باز داشته بخود مشغول
 میسازد هر که آشنائی نمیکند بحق میگذارد و جل شان به حق سبحان بودن بهتر است یا بخلق چه خوش گفت
 رباعی یارب همه خلق زمن بد خو کن، و ز جمله جهانیان مرا کیسو کن، یا روی دل من صرف کنی از هر چیزی

در عشق خود یک جهت یک روکن باشد این باران دو کلمه از راه کلمه بندی و از رنگی نوشته شده است اما واضح باشد
والسلام اولاً و آخراً۔

مکتوب صحت دوم بلاموسه و جواب اذواق و قانع و کے کہ نوشته و و درید مطلوب

برادر دینی بلاموسه ازین مسکین سلام عافیت انجام خواند کتابتے کہ متضمن شوق و ذوق بود رسید
خوش وقت سافت حلاوت و ذوق کہ در ذکر و مراقبه رسید بہ از آثار جذبہ است و دید نما و محبوبیت نیک
و مبارک است و ظہور انوار کہ تمام خانہ ازان منور میشود و بجائے جسم چیز دیگر می نماید این گویا بقا است
کہ بران فائز تر تب شده است لیکن این فناء و این بقا مفید بچند بہ است بہت بران گماراند کہ فتنائے
مطلق بحصول پیوند و آنچه مقصود از آفرینش انسان است بدست آمد جملہ اللہ سبحانہ درینند این حالت
نیست و ترقی ازان سے خواہند آسجا کہ نوشته آید کہ مطلب باین فناء شدن جسم نیست مقصد آنست
کہ شاہ غیبی پیوستہ مثل معشوق ظاہرے در نظر باشد و متوجہ بغیر شدن نہد باید دانست کہ شاہ غیبی برتر از ظاہر
است کہ در دید و دانش آید و مشہور و تمجیل گردد حضرت خواجہ نقشبند قدسنا اللہ تعالیٰ بسره فرمودہ
اند ہر چہ دیدہ شد و شنیدہ شد و دانستہ شد آن ہمہ غیر است بحقیقت کلمہ لانی باید کرد و ظاہر
این کلمہ کہ در نظر باشد بمول بحقیقت نیست بر پیل نظر است یعنی گویا در نظر است کہ علی الامام
منوجہ اللہ است بالجمہ حالتے کہ آرزوی آن میکنند تفوق آن بر حالتے کہ نقد وقت شماست محل
قابل است صح آں لقمہ کہ در وہان بگنجد بطلب و آنچه بعد ازین نوشته اند کہ ہر گاہ چند مسکات نہ
سوائے آن انوار آنجا نب و در نظر سے وہ آمد متوجہ نمیشود و رفع میکنم نیک و این است و طلافی آزادک
سابق می نماید از ادبی عزالت و تنہائے نمودہ بودند نیک و مبارک است الغزلت امنیۃ الصدیقین لیکن
بمانند بہتتی کہ برائے اناوہ و استفادہ بود بہ از عزالت است والسلام اولاً و آخراً۔

مکتوب صد و بیست و یکم بخندوم زاده عالی مقام دارمعدن الحقایق شیخ ابوالقاسم در غمخو از

زلالت یاران و منع از شنیدن قوم نام

احمد صد و بیست و یکم بخندوم زاده عالی مقام دارمعدن الحقایق شیخ ابوالقاسم در غمخو از
صفای نوشته بودند خوب شد نایره فتیله هر چند مستغنی تر بهتر از دوستان بمقتضای بشریت زلمتی واقع شود
و امری که مخالف دوستی بود ظاهر گردد باید گذرانید و خوب می آید آن بار او نظر باید داشت سح اگر مردا حسن
الی من اساعه یقبل و کر بعثهم عن بعض یکره بأعند بعض فعال انانظر تانی محاسنها لیهان فاذا هی اکثر من مائة
فاخذت محاسنها و تجاوزت ما فیها من مائة كذلك یفعل السید بالعبد فلیف العبد بالعبد فلو ان بعضی
صلی خیراً رسالتی بودند بمقتضای حسن ظن اعتماد بر قول آنها نموده آرزوی خاطر گشته نوشته بودیم از
اهل علم این حرف محل تعجب است بچون ظن قول اینها را قبول گردید و جانب دیگر سزاوار حسن بود و حسن ظن
نه گردید شخصی که نه است کتد سخن او قابل قبول نیست و النیمة شر من النیمة لان النیمة فلاله و النیمة
اجازت و پس من ذل علی شئی کمن قبل و اجازت فالقت النام علی نیمة وان کان صاوا فاللومته فی سبک
العورة و اضاعة الحرمة و عاقبة ان کان کاذباً بالسب و رته الرحمن و مطاوعة الشیطان بقول الضرور
ببیتان فاذا اتاک انسان فاجرب ان فلان اقال فیک کذا و کذا و فعل یک کذا و کذا فانما یجب علیک
ستة اشیا اولها ان لا تصدق لان النام مرود و قاتل شهادة عند اهل الاسلام قال الله تعالی یا ایها
الذین امنوا ارجاءکم فاسق نبیاء فبینوا ان تمیبوا قوماً بجهالتهم الایة و اما فی متنهم
عرب النیمة لانها بنکره واجب و قال الله عزوجل لانه عاص فاسق و بعض العاصی واجب الرابع
لا یظن بان یتکب الغایب من السور لان اساعة الظن بالمسلم حرام و الاجتناب عن کسر نام واجب الخامس
ان ترک التمجیس عما ینزک به الراضی فان الله تعالی عنی عن التمجیس علی ما قال عزوجل ولا تجسس
و اما من ان لا یفعل انت ما لم تکن ترضی عن هذا النام فلان یخبر احد ابائک به التمام و قال بعض العلماء من اراد ان
یسلم من الازنی فی الزمان ویسقی له الاخوان فیعیل نفسه قاضیا و حکم حکم القضاة لا یقبل قول احد فی احد

دلائل صدق احد علی احد الالبشہور و تعدیل فاما تذہبنا بقرآن اول اقوام بالبغضنا علی فعدنا نامین۔

مکتوب صد و بیست و چہارم بہت خان درو اعظم و نصح

اللہ تعالیٰ از قیامت ماسد امسدر ساخته بکسب مرضیات خویش مکرم و مستفیضید دارا و خند و ماحق
سجنانہ آدمی را اہل نیافریدہ ست و بطور ادا بگذاشتہ تا ہر چہ داند بکند و ہر گونہ خواہد کند گمانی نماید ایجب
الانسان ان تیر کہ سدی مقصود از خلقت ادا دای وظائف بندگی است و مطلوب از وسع معرفت
خداوندی جل شانہ بچیز ہائے چند امر کردہ ست و از بعضی چیز ہائی فرمودہ آشکس مجاہدہ دارد و بپذیر
انسانکہ بتقتضاسے ادا مروزاہی ادا نہ گمانی نماید و الا بندہ معتمد بود و سزاوار چندین عقوبات و
مہر و محضب کردہ و وعیدات اخروی بیشک آمدنی است خواب خرگوش تا چند خواہد بود این شذائب
ذریک لواقیم مالہ میں خافع از کمال اہتمام کہ در بارہ انسان دارد چندین موکل بر سر فرود گذاشتہ
است تا حافظ انمال و احوال و حرکات و سکنات ادا باشند و بتویبند و امی بر جان آدمی نامر او یک واقعہ
لویس بادشاہی کہ در صوبہ میرو اہل صوبہ را رزہ بگرو و از اعمال شنیعہ اجتناب میکنند و اینجا
موکالان امین نوشتہ ہائی روز را وقت شام می برند و نوشتہ ہائی شب را وقت صبح و وقت عرض
اعمال او نزد حضرت ذوالجلال و البہال می شود و سوا مثال ما غافلان پیچ متنبہ نمیشوم و در کسب
معاصی و لیسہ گریم مخدوم و ما عمر چند روزہ بسی عزیز ست و فرصت معتمد باند کہ در ما ہم امور
صرف یا بدافسوس است کہ بیچہودہ و لایعنی بگذرد باندک سہی ملک ابدے بدست می آید و باندک
فراغت از دست می زود و ذوق کثیر از رہم مہام است دور ع و تقوی از غرایم امور تا کما نام جوان مرد
باشد با وجود تہی اسباب عیش و بایں ہمہ خدم چشم کلمہ حق را البسبمع قبول بشنود و پند بے
غرض را پیوند جان بکند و دادیم ترا گنج مقصود نشان مگر ما ز سبیدیم تو شاہ پر برسی

مکتوب صد و بیست و نهم مجله مضموم در بیان ذکر تفکر

بعد از حمد و الصلوة والسلام علی رسولہ و علی آلہ و اصحابہ المختصین بفضل القدر میرساند مکتوب
مکتوب مرغوب که از راه محبت ارسال داشته بودند مسرت بخش گردید از غلبه ضعف و مانع نوشته بودند
اند تعالی شفا عاجل بدهد وقت بخشید اگر از ممر این ضعیف بگذران و جس نفس نیتوانند بواقعی
بروخت بذكر قلبی و تفکر بیشتر هر دوازده تفکر ساعت خیر من عبادۃ سنته اوالف سنته شنوده اشتم
مسید اند تفکر چیست مع تفکر فتن از باطل سوی حق عبادات اهل الله و ملاقات نشان همه تفکر
است که از علم اسفل بعلم اعلی میروند و از دال ببدلول می پیوندند و از ظلال باصول میگویند و از
صفت نشان عروج میفرمایند و از نشان بندی نشان می برند بالجملة ذکر عبارت از ظر و غفلت است
بهر چه از غفلت بچسباید داخل ذکر است و هر کاری که مقرون ب نیت صالح بود از بیخ و شد او مانند
آن ذکر است امور دنیاوی باین نیت عبادت و ذکر میشود و دوام آگاهی حاصل می آید در روز
مانم دنیا غم معشوق شود با ده گر خام بود پخته کتد همیشه مایه در کچه ترنی همواره مفتوح باد
بالتون والصداد -

مکتوب صد و بیست و ششم بمولانا فصیح الدین در تعبیر واقعه و تحقیق بعضی از مکاتیب لطایف

حمد احمدا و معصیا تبارک و تعالی در مدارج قرب تزییات کرامت فرماید مکتوب مرغوب کلام
زاد این سکین نموده بودند بمطالعہ آن سدور و خوش وقت گردید حق سبحانه آتش شوق تیزتر گردید
و نایره نار محبت را شتعل سازد تا از ما سوا بتمام برهاند و بجوای حریم ندس برساند آنه قریب مجیب
و آنچه دیده اند که حضرت خواجه بزرگ بشما طبقی پر از الوان طعام فرستاده اند الخ نیک و روشن
است مانا که از نسبت خواجه خود عطا کرده است و داری از راه تعجب زیارت شما وارد شده است
بچنین آنچه دیده آید که ابلیس لعین بالتوابع و لواحق و اخوان و انصار خود نزدیک بقلب سائر لطائف

شما رسیدہ است چون دل و طائف دیگرہ پر از ذکر یافتہ در اینجا استغراق نتوانستہ است نمودہ مایوس
مخدول بگشتہ است و گفتہ کہ طائف این مملو از ذکر اند مرا ہیچگونہ باین راہ نیست تم ملی جائے کہ او نشی خاصہ
حضرت فحاجہ بزرگ برسد بعین را چگونہ راہ بود پر رسیدہ بودند کہ حق سبحانہ در بارہ روح فرمودہ است
قل الروح من امر ربی و طائف دیگر ہم بر ہمین سوال است بس تعیین امکانہ خمسہ عالم امر کہ دریں سلسلہ
علیہ مشیت است بچہ معنی خواهد بود بدانست کہ عالم امر لا مکانی میگویند و نصیبی از بیچونی دارد و محل نہیں
طائف خمسہ آن فوق العرش است کہ بلا مکانیت موصوف است باید دانست کہ لا مکانیت و بیچونی
عالم امر نسبت بعالم خلق است کہ بمکانیت و چندین و چونی منقسم است نسبت بر بیچون جلت عظمہ عین چون
است و لا مکانیت او عین مکانیت بس عالم امر گویا بر رخ است میان مکائے و لا مکانی و چون و بیچون
از ہر دو طرف رنگی دارد و پیرہ و راست و با وجود این رتبہ کہ عالم ارواح دارد حق تعالی بکلمت بالغہ خود او
را تعلقی بعالم خلق دادہ است دازین جیت اور تعلقی خاص باین بدن عنصری ہم رسیدہ است و
با وجود لا مکانیت بواسطہ برزخیت در مکانی آرام گرفتہ است قلب را بجانب دست چپ کہ محل مضغہ قلبیہ
است تعلق است در روح را بجانب دست راست و ہذا و باین تعلق در لا مکانیت اقصوری نمیب رود و ہر گاہ
بیچون و لا مکانی حقیقی فرماید و لکن یعنی قلب عیدی المؤمن در روح کہ بر رخ است چرا مستعد بود ہر چند
این وسعت بیچونی است و قبیل متشابہات کہ ایمان بآن باید آورد و کیفیت آل را بعلم اللہ تعالی باید حوالہ
کرد این تعلق عالم امر بعالم خلق ہم بریں قیاس باید نمود کہ نصیبی از بیچونی است و در امی تعلق و وسعت
اجسام با اجسام است و السلام اولاً آخراً۔

مکتوب صد دست و ہتم بمیر محمد امین بخاری در تعبیر واقوے

اللہ تعالیٰ از رقیق ماسوا بحر ساختہ بکلیہ گرفتار جناب قدس دارد و مکتوب مرغوب کہ نام زد
ابن مسکین نمودہ بودند رسید چون متضمن حدیث شوق و آرزو مندی بود و خوش وقت ساخت
و شوق افزا کردید نوشتہ بودند در ان اثنا محویت غلبہ کرد و چنانچہ گاہ عالم بوجود نمی ماند باز بہان علم

بحال خود عود می کرد و دوران حال شخصی میگوید که الحال ترا مصالح کمالات می باید نمود و این محویت نیک و مبارک است حق سبحانه آنرا بر نهی غالب آورد که از عود بدست تو امین بود و غریزی گفته است اشتی می عد مالا اعمو ابداد آنکه گفته مصالح کمالات می باید یعنی بعد از قنای محویت بشریت مقام تحق با خلاق الله است عز وجل آمادگی را استعداد هم داد او است عطا میکند و هم استعداد آن میدهد و نیاید از خانه چیزی نخواست تو دوسی همه چیز من چیزت است اوقات رباطات معمور دارند و در تعمیر آخرت کوشند شبهاست نار را بگریه و استغفار روشن دارند و داویم ترا از گنج مقصود نشان ماگر باز هم تو شاید برسی و السلام اولاً و آخراً -

مکتوب صد و بیست و ششم به همیشیر زاده حضرت ایشان حاجی شیخ محمد فضل در بیان نصیحت

بعد الحمد والصلوة و تبلیغ الدعوات میرساند مکتوب مرغوب رسیده سر ته بخش گردید الله تعالی بطلب اولین رساند و با علی منزه کمال و اصل گداند خاطر بجانب شامگران می باشد مانند المیسر کل عسر بدست آئینه باخیر عافیت و کیفیات احوال می نوشته باشند و با موثر نیادی بقدر ضرورت پردازند و باقی اوقات با اشتغال و از کار صرف نمایند و در تعمیر باطن کوشند و بطلب با علی در آویزند و همت به تعمیر آخرت گمارند و صاحب و در اوقات و راه دعا کثیر با دارند باقی احوال خیر است و التسلام علیکم و علی سائر من اجمع الهدی -

مکتوب صد و بیست و نهم به محمد زاده حقائق و معارف آگاهی شیخ ابوالقاسم در بیان نصیحت

الحمد لله و التسلام علی عباده الذین اصطفی فرزند گرامی ازین جانب سلام خیر انجام خواند احوال این حد و دستوجب حمد است امید که آن فرزند نیز به عافیت باشند و همواره در ترقی بود و کتابتی که پیش ازین فرستاده بود در ایام آنرا فقیر رسیده بود و بنا بران در جواب توقف رفت الحال هر چند هستم آن کتابت کردی اقت ما بر طبق آن جواب نویسد الخیر فیما صنع الله سبحانه کاره که در پیش دارند و تحصیل آن حد تمام معنی دارند چندان گاه که آنجا هستند منتظر است بر علوم و مینی پیشتر راغب باشند یک سببی ازین

همه باشد بهتر بود هر وقت که از سبق حاصل مانند ذکر و فکر مشغول باشند شبهای تار را بگریه و استغفار روشن دارند ایام عمری متتم است و ما هم امور باید که مصروف بود و السلام اولاً و آخراً۔

مکتوب صد هجری امیر نجوا احمد بخاری و فضائل قرآن و تعبیر و تفسیر که نوشته بود

احمد قدس سلام علی عباده الذین اصطفی مکتوب مرغوب رسیده مسرت بخش گردید از جمعیت و حفظ اوقات نوشته بودند از مطالعه آن خوش وقت گردید اللهم از شوق حفظ قرآن نموده بودند اگر میسر شود چه بهتر ازین نیک و مبارک است در حدیث نبوی علی مصدره الصلوة والسلام آمده است اهل القرآن اهل الله و خاصه ابن جنده و نیز در حدیث آمده است جمله القرآن اولیاء الله فمن عاداهم فقد عادى الله و انهم فقده والی الیه فزیهم در حدیث است فضل جملة القرآن علی الذی لم یحکم کفضل الخالق علی المخلوق و هم در حدیث است اگر ما حملنا القرآن فمن اکرههم فقد اکرههم الله الا فلا تنقصوا حملة القرآن حقونهم فانهم من الله بیکان کا و حملة القرآن ان یقولوا نبیا الا انهم لایوحی الیهم الیهمی و ائمه که سعادت آنها محمد را دیده نوشته بود بسیار نیک و روشن است آنچه در بیان گنبد عالی سفید که اندرون آن شرف است دیده بود آن گنبد گویا عبارت از عین ثابت است که مبداء تعیین سالک است و ولایت مربوط است بواسطه شدن آن و آنچه چهار فرشته گفتند که این بشارت بوصول و اصلاتست مؤید این معنی است بعد از آن آنچه فقیر در همان واقعه گفت که آن گنبد چهار مرتبه دارد اول داخل است و در آن گنبد مرتبه دوم است که بنصف دنیا برسد مرتبه سیم است که بر فوق او برسد مرتبه چهارم است که از فوق پنجم آمده از در بیرون شده بکنید و بگرد داخل شود انحراف بدانت چون با سسی که مبداء تعیین است و واصل شود بکمال خود برسد چهار درجه دارد مکانی قطع نموده با سسم واصل کرد و حصول فنا وابسته باین درجه است درجه دوم است که در حال اسم سیر نماید و بحالات آن مستحق شود و آنچه در واقعه گفته که بنصف دنیا برسد معبر بآن است این درجه محصل بقا است درجه سیم است که منتها سیم برسد و با سسم بقا یافته بمسعی بی بداین برسد درجه سیم سیر فی الله تعلق دارد که در کمالات عروج شب

درجه رابع به نزول تعلق دارد که سیر من الله باللّه فی سیر فی الاشیاء است و باین دو سیر اشتغال است آنچه در واقع گفته است که از فوق به تحت آمده و از گنبد بیرون شده به گنبد دیگر در آمده و گنبد دیگر گنبد عام امکان است یا گنبد قالب سالک و شمار او خواجه شریف را بشارت بنزول است و محمد زاهد را هنوز وقت نرسیده است و نیز مویده این تعبیر است آنچه آن چهار فرشته گنبدخانه باطن تو همین هست این است آنچه بخاطر فائز راه یافته است و تعبیر واقعه که طلب نموده بودند و السلام اولاً و آخراً

مکتوب صدوسی و حکیم خواجه عبد اللّه کولانی در جواب استفسار او از حضور مجلس ذکر هر چه و غیر آن

بعد از نماز و الصلوه و ارسال التعمیات میرساند صحیفه گرامی رسیدت بخش گردید انظار اشتیاق نموده بودند از این جانب دوستان را نیز مشتاق دانند و اثر و آثار ما الیهیم لاشد شوقاً مطالعه نمایند حق سبحانا آتش شوق را مشتعل سازد تا از افاق و انفس بنام بر باند و از شیون و اعتقادات بگنجد مانند و بمعیت دائم برساند آنه قریب محیب پر سیده بودند در مجلسی که او را و سخن یا غیب کن میخوانند که در آن میان باید شست یا ترک آن مجلس باید کرد و مخدو با بر تقدیری که ذکر هر چه میکنند پس ذکر فی نفسه حسن است و نتیجه بخش اگر نشیند و بطریق خود مشغول باشند گنبدانش دارد و مستحسن است و اگر نظر بانگ چهره ذکر بدست خود را گوشه گیرند هم میسر و محاربه با جمله درین قسم جا به رعایت حکمت کنند و وقت و حال را ملاحظه نمایند و بر فتوای قلب عمل نمایند و در حدیث آمده است البر باسکت الیه النفس و الطمن الیه القلب و الاثره باسکن الیه النفس و لم الطمن الیه القلب و ان افعال المفقون دیگر توجه مرشد بطالب در ذکر اسم ذات نفی از اشتغال یکسان است باطن او توجه باید کرد و توجه کننده را ذکر کردن چه کار و متوجه الیه بهر طریقی که مامور است مشغول خواهد شد و آنچه در واقع دیده آید که فقیریشی کاغذ کلانی داده است و در آن کاغذ یک جانب صورت مبارک حضرت رسالت پناه صلی الله تعالی علیه و آله وسلم و یک جانب صورت امین مسکین و بعد از ساعتی دیدند که صورت امین مسکین در میان صورت آنحضرت است علیه و علی آله الصلوة و السلام واضح گردید و مبرهنه گردید که گویا اول قافه توسلین وارد و آنچه بعد از آن دیده آید ملائمت با او اولی و السلام اولاً و آخراً

مکتوب حدودی و دوم بسیادت پناهی حاجی محمد عاشور بخاری در آنکه در اجتماع
طالبان تصحیح نیت ناگریز است و در خالق و مخلوق نسبت غیر از خالقیت نیست
و مخلوقیت و معنی هدایت بصراط مستقیم

الحمد لله علی ما انعم والصلوة والسلام علی رسوله سید العرب و العجم الذی صار امنة خیر الامم و علی آله و صحبه
و ذوی الفضل و الاکرام نامه مودت که از راه صدق و محبت فرستاده بودند رسیده خوش وقت ساخت الیه الحمد
و المنت که بعافیت اندو اوقات بجمعیّت میگردد و حلقه ذکر منعقد است - آسمان سجده کند بزینبنی که
که در روی یکدیگر نفس بهر خدا بنشینند یا لیکن در تصحیح نیت باید کوشید و شر نفس و شیطان ایمن باید بود
مبادا این اجتماع سبب بعد و حرمان بود ازین ممر ترسان و لرزان باید بود همواره انجناب قدس ملّتی و متضرع چوں
در صحبت فقر بوده اند امید است که ازین قسم شر ایمن باشند اما بهر حال التجا و استغفار ناگریز است کریمه
و ما ابری نفسی الایته خوانده باشند نوشته بودند که عالم را با حق سبحانه بجز نسبت خالقیت و مخلوقیت در نظر نمی آید
و خور ایشان ازین که مخلوق از مخلوقات او سبحانه دیگر اثبات نمیکند بی قوت صانع را با مصنوعات همین نسبت
خالقیت است و بس اگر نسبت اصالت و طلیت بصور اسما و صفات است نه بافات غیر برهاند الت الله یعنی
عن العلیین این دید اصل است و بینی از اصالت نسبت این دید یا عوام راست یا اخص خواص را که از ظلال
باصل گذشته اند و از مشهور و مشاهد ممتد از همین بید ناشی است آنچه نوشته آید به تعیین معلوم می شد که
بجز حرمان و نیستی حاصل نه کرده است در غیر از نیافت از مطلوب معلوم نمیکرد و و تعلق و اضطراب و حزن و ایمی و امنیگر
است و بلند بهتی و عدم کتفا با آنچه حاصل است نیز از شعب آن دید است در سوخ قدم بر اتیان احکام شرعی و جمع
سنن نبوی علی مصدره الصلوة والسلام و الحیة و اجتناب از بدعت و آنچه نامرضی اوست تعالی نیز ملائک آنست
و آنچه از لوازم رفا بقفا شرع صدر بهر چه از و تعالی رسد از غم و مصیبت نوشته اند از نعم جلبی است
اللهم زدو هدایت بصراط مستقیم عبارت ازین شرح صد است بافعال او تعالی در رفع تنگی سینه بمقتضیات

اوسجانه نمون برود الله ان يهدى يمشى حصدمة للاسلام واولايتنا هه من الدنيا اجوا عظيما
وليهد بنا هم صراطا مستقيما والسلام عليكم وعلى سائر من اتبع الهدى -

مکتوب صدوسی و یوم بحال محمد یگ کلالی در جواب عریضه وی که متضمن
بوده و بیان آنکه وقوع مبعث لئذ ولات بر حصول ندارند

بعد الحمد والصلوة و تبلیغ الدعوات میرساند مکتوب مرغوب که نام زد این سکین نموده بودند رسیده خوشوقت
ساخت چهل متضمن احوال و وقوع پسندیده بود مسرت بر مسرت افزود و زاد کم اللہ سبحانه شوقا و وقتا و رزق کم
توقیا و لولا انما نوشته بودند که قبل ازین جنین بود که پیش بر مخلوقی از مخلوقات خود را خوار دے اعتبار می یافت حتی
که کافر بزرگ را از خود بهتر میدانست و هر فعل که ازین حقیر واقع میشد محض میدانست محذو این حال اصل است
و این دید قصور و شربت از نعم جلیلا است و بینی بر تقا و نیستی چه هستی توابع آن چهل باصل خود رجوع کند
غیر از نیستی و شرارت در سالک نماند و بوی حریت در خود احساس نماید ذات ممکن عدم است که منتشار هر شرفنا
است و جوهر سائر کمالات دروے عاریت و امانت است و بعد از آنکه الهانت باهل آن غیر از شریت و وید
تصور که بمقتضایه وات او است نصیب او نخواهد بود و دریا های عظیم که در نظر میدر آند و هر که ام را جدا جدا
قطع میکند بسیار خوب است و در راه سلوک این قسم دریا های بسی قطع باید نمود و آنچه حضرت ابراهیم علی نبینا
و علیه الصلوة والسلام بشماے فرماید که تو از ان مای بشارت است بزرگ مانا که از ولایت شان بهره
گیرند و دیده آید که شما سوختن و انگشت گشته آند و آن انگشت را سیاهی ساخته اند و مردم از ان جدا
جدامی نویسند بعد از ان معلوم شد که قران می نویسند تعبیر این ظاهر است حق تعالی همچنان کند که در
بشریت با تش محبت بسوز و وفانی گردد و بالفاظ قرآنی بقایافته است از شما ظهور باید که سوختگان آتش
عشق را مونس کلام است که درین نشا ربایں مشابیه منظر هی نیست و صفت حقیقی او بنظر جلوه گشته
است و از صفت بموصوف راه کشاده است و در حدیث آمده است الامن اشتیاق الی الله فلیسمع کلام الله
و همچنین آنچه دیده آند که میگویند که معدوم شوقی میگویند که در قدم رسول صلی الله تعالی علی وآله وسلم

در ہاں وقت قدم ہائے مبارک در نظر آور آمدند و زیر قدم ہائے مبارک معدوم شدم بشارتی است و اشارتی
بقنائے خاص النخاص و زیر قدم مبارک فنائے بود امتیاز خاص و در آنچه دیدہ آید کہ در شبت عظیم سکران
را نیک ساعت قطع کردہ آمد نیک و مبشر است و واقعہ کہ خود در ان پرچہ نوشتہ بے حس و حرکت مقدار نیم
کف دست ویدہ آید مبنی از فنا و ظهور عد میت و آتیہ است کہ بعنوان جواب بے حس و حرکت ظاہر شدہ
است چنانچہ حضرت ایشاں ماقد سنا اللہ سبحانہ لسببہ الاقدس نوشتہ اند و آنچه از احمال و وقائع بر اور
وینی دوست بیک نوشتہ بودند از حصول بشارت فنائے قلبی و دخول در جگرہ اولیا و در مرانہ خود را غایب
یافتن و ظهور چاہ معرفت و افتاوان و دان نصیب از ان دعا کردن حضرت ایشاں در بارہ او و مصافحہ نمودن
و نصیحت کردن بخواندن آیہ کریمہ و ما امر الایعبد و اللہ مخلصین و الذین حنفاء الایہمہ واضح گروید
و وقائع خوب و مبشراند و امر بخواندن کہیمیہ حث است بر پر کردن نماز کہ ستون دین و موطن کمال قرب است
و دادن زکوٰۃ کہ طہارت مال است و نیز حث است بر تحصیل اخلاص کہ قبول اعمال طاعات و انکار بایان
مربوط است و نتیجہ سیر و سلوک است باید دانست کہ واقعہ و نشانات مبشرات بیش نیستند کہ بشارت
حصول استعداد میدہند و تجربہ نوشتہ بہ فعل جانی باید کرد کہ معاملہ از قوت بہ فعل آید و از گوش باغوش
رسد و آنچه در بیداری روی مسہد از ان ابن کس نوشتہ نوشتہ گفتہ چو غلام آقا بزم ہمہ از آفتاب
گویم مانند شبیم نہ شب پرستم کہ حدیث خواب گویم و السلام اولاً و آخراً *

مکتوب صدیقی و چہارم بحقیق آگاہ حاجی حبیب اللہ حصاری ثم البخاری اور عدیت
ذات ممکن و حقیقت خلقت و حقیقت صلوة و حقیقت مسکنی و حقیقت محمدی

و تعبیرات آن و مناسب ذلک

الحمد لله على لواله والصلوة والسلام على حبیبہ محمد وآلہ اابعہ مکتوب بر عتب از پشاور فرستادہ
بودند رسید مسرت بخش گردید از روی نقص و قصور نوشتہ در آمدن وجود بشری در نظر خصوص در

طاعات و در اماکن متبرکه که نوشته بودند بوضوح پیوست مخدوم ظاهر که فی نفس ظلمت و کدورت است
 هنگام اختلاط باطن باوی روشن و باطراوت و رطوبتی در آید باذواق و انور باطن ظاهر هم منور
 و تصف بشوق و ذوق میگرد و چون باطن بسبب ترقیات او ظاهر منقطع شود
 و بعد المشرقین در میان آید انوار و اذواق باطن بظاهر کمتر رسد لاجرم ظاهر مکرر و ملوث بنظر در آید و
 غم و اندوه موصوف بود و ایضا بعد از طوق کمالات باصلی غیر از عدم که باوای هر بشر و نقص است و از هر چه
 گوئی زشت تر و دروغی نخواهد ماند و در طاعات و جاهائی متبرکه که ظلمت و کدورت ذاتی بیشتر جلوه کند از بقدر
 تبیین الاشیاء و آنچه نوشته بودند که در مراقبه معاطه پس عالی رود اشیء عظیم را بر داشته پیش تغییر کنند
 بالائے آن پرود بود گفتند این همه نسبتهاست که پرده را برداشتن نوری از آنجا برخواست مرافق گرفت
 چنان محطورت شد که حقیقت قرآنی خواهد بود پرده دیگر مزین تر از پرده اول پدید آمد آن برده نیز برخواست
 که نور سابق را فر گرفت متوهم شد که این حقیقت صلوة خواهد بود از آن پرده دیگر بید اگر دید چون آنرا هم
 برداشتن نوری بزرگ ظهور کرد که مراد تمام عالم را فرا گرفت خود را بسیار منور و بی ترتیب آراسته دیدم و آن
 وقت توهم شد که دایره خلت باشد و معامه دیگر در آن وقت دست داد که این انوار و معاملات سابق گویا در
 نور تلاشی اند و خود را هم در آن نوری یافت متوهم شد که حقیقت محمدی است علی صاحبها الصلوة والسلام
 و مجربیت همین خواهد بود مخدوم آنچه نوشته آید همه در عادت روشنی و نهایت علو است لیکن مبشر اند
 حق سبحانه از توفیق بفعل آورد و از گوشش باغوش رساند این قدر است که شمارا در ولایت ابراهیمی علی
 صاحبها الصلوة والسلام یافته و ازین راه منها سببی بتمام خلت پیدا است چه عجیب اگر از انوار این مقام
 شکر نصیبی فرا گرفته باشد و از گلشنهای آن گلهای چیده محبت که منشأ محبوبیت است هم از شعب
 خلت است چو این خلت غالب آید و نشأ رقیب داری پیدا کند محبت نام یا بد نفس خلت سر اسرارش و الفت
 است محبت است که منشأ گرفتاری از سائر افراد خلت ممتاز است و جدا گشته است و عجب روزگار شده
 نتیجه دیگر داده از ان انیون که سانی درمی انگند با حریفان را نه سرماند و نه دستد محبت
 آثار و صلح بحقیقت قرآنی باید که بعد از عبور بجمالت انبیا کرام علیهم الصلوة والسلام و بعد حصول کمالات

آن صورت بند و چه انبیا و خاتم ایشان علیه و علیهم الصلوات و البرکات هم مخلوقند و قرآن کلام الله غیر مخلوق
 پس وصول بحقیقت آن بعد از عبور از آن حقائق بود و حدیث آمده است فضل حمله القرآن علی الذی
 لم یحمله کفضل الله علی خلقه القرآن افضل من کل شیء دون الله و فضل القرآن علی سائر الکلام کفضل
 الله علی خلقه و آنچه در واقعہ رسول خدا صلی الله تعالی علیه و آله وسلم و امہات مومنین را دیده کہ انوار
 ایشان سربلک کشیده و تمام عالم را فرو گرفته مبارک است حق سبحانہ از برکات و انوارشان بہرورکت او
 و السلام علیکم و علی سائر من اتبع الہدی *

مکتوب صدوسی و پنجم بصوفی سواد کابلی

الله تعالی بمراتب کمال و اکمال ترقی و ہاد و مکتوب مرغوب کہ نام زوایں مسکین نمودہ بود و در رسیدہ
 مسرت بخش گردید انہما را شتیاق ملاقات نمودہ بودند و ستان را نیز مشتاق و اتند و حدیث نقیص و اتنا
 الیہم لاشد شوقاً بر خوانند آنچه در واقعہ دیدہ آید کہ حوض عالی بغایت صفا ظاہر شد و بعضی یاران چیز ہا
 گفتند و شما میگوید کہ حقیقت قرآنی بر من ظاہر شدہ بود و الحال خوب واضح گشت و باز یاران میگویند
 کہ مقام دیگر بنظر من در آمد شما آنرا دیدید مانند یاران این سبب نعم بالا ہر آمد و نیز دیدہ آید کہ گویا چہرہ شما
 را نوشتہ بودند و حقیقت قرآنی بران مہر کردند و نسبتی بر خود یافتند تا سہ روز ہمان کیفیت بود و ما
 ہر دو واقعہ روشن و عالی است و مبنی از استعداد و حصول و مشور از قوت و حصول امیدوار باشند کہ
 از قوت لفعول آید و از گوش باغوش رسد می تواند کہ و ہر اشک مرا حسن قبول بہ آنکہ در ساختہ است
 قطرہ بارانی را کہ واقعہ دیگر نوشتہ بودند کہ عزیزی بر اسب ابلق سوار است مرا ہم عقب سوار کردہ بچلسی فرا
 آیدیم و یوارہ می ظاہر شد و از میان دو ہم گشت مقام عالی ظاہر شد باز بالاتر اذان مقام مقام دیگر ظاہر
 گردید باز مقام عالی تر اذان مقام بنظر آورد میگویند درین مقام حجابی مانند از استماع این بہوش
 شدیم تا دور گھڑی افتادہ ماندیم ہر چند مردم بیدار میکردند بافاقت نمی آدم بعد از ان کہ بافاقت آدم
 بر خود حال عجب مشاہدہ کردم تا سہ روزہ بر من این حالت بود و سادت انما را میتواند کہ سوار بر اسب ابلق

که شمار عقب خود نشانده راه بر شما باشد که متکفل سیر و سلوک شما است در عالم معنی و اسب الیق مرکب روح
 بود که بزخ است میان عالم چول و عالم چول و هر دو رنگ دارد و یوار که در ششم گشت وجود بشری شما بود که پراز
 ظلمت و کدورت است و در وقت طلوع شمس حقیقت در کونک گشته و از غلظت و کدورت که ذاتی او بود شمع
 شده **اِنَّ الْمَلٰٓئِكَةَ اِذَا دَخَلُوْا قَرْيَةً اَنصَبُوْا وَّهٰٓؤُلَآءِ جَعَلُوْا اَعْقٰبَهُمْ اَهْلٰهَا اذْ لٰتٌ وَّ كَذٰلِكَ يَفْعَلُوْنَ**
 و آنکه بعد از او نیم شدن و یوار مقام عالی ظاهر شد می تواند که مبدی تعیین شما بود که ظل اسم الهی است و آنکه
 بالانز ان مقام دیگر ظهور کرد اسم الهی که اصل مبدی تعیین و اسم کلی بود که مبدی تعیین جزئی از جزئیات
 آن کلی است و مقام ثالث که برتر از مقام سابق است که بنظر و آمدشان ذاتی بود که اصل آن اسم کلی است
 و مجرد اعتبار است و ذات تعالی و تقدس و چون در میان شان و ذات غیر اسم مبدی نیست لاجرم شنودید
 که حجاب مانند اینها دقیقه است باید دانست که بیوشی حجاب مبطلب چون حجاب مطلق بر خیز و بیوشی نبود
 مع تو عین ذات می نگری و بیوشی مینوشت بودند که در حلقه شسته بودم که صاحب زاده گرامی
 میفرمایند اکثر یاران از مقام نبی اسرائیل عروج نمودند باز فرمودند که فوق العرش مقامی است یاران
 از ان عروج کردند بویسند که فوق العرش کدام مقام است مخدو باید که این سوال از کسی که اخبار این ماجرا
 کرده است بچند بهر حال گویم که فوق العرش که بلا مکانیت موصوف است مقام عالم ارواح است و عالم ارواح
 برزخ میان مکانی و لامکانی و هر دو رنگ دارد و درین عالم پنج لطیفه است قلب و روح و سرو خفی و اخفی
 و هر کدام ازین پنجگانه عای است که ازین عالم که زیر عرش است باصفاق زیاده است و ائره اسکان این پنجگانه
 مستغنی میشود و سالک بقطع این پنجگانه بقنا مستحق میگردد و بعد از ان شروع در کمالات الهی است جل شان
 که متوطن فنا است و نهایت این سیر را اعلام الغیوب و اند تالی و آنچه گفته که از مقام نبی اسرائیل
 عروج نمودند می تواند که مقام نبی اسرائیل کنایت از مقام سرو خفی باشد چه نبی اسرائیل تابع دو
 پیغمبر الهی است و حضرت موسی و حضرت عیسی نبیها الصلوة والسلام و این هر دو لطیفه را
 باین هر دو پیغمبر علیهما السلام خصوصیت است خاص ولایت موسوی ولایت سری است ولایت
 عیسوی ولایت خفی و بعد از گذشت این دو ولایت مقام اخفی است خصوصیت بر پیغمبر با دارو

علیه و علی آل الصلوٰۃ والسلام چه ولایت او علیه الصلوٰۃ والسلام ولایت اخفی است و آنچه بعد ازین
گفته که فوق العرش مقامی است ازان عروج نموده مال هر دو یکی شد چه این هر دو ولایت کنایت از
مقام نبی اسرائیل است نیز فوق العرش است و عروج ازان ممکن بلکه واضح است و السلام اولاً و آخراً

مکتوب صدیقی و مکتوب بنحو احمد شریف بخاری

اللہ تعالیٰ باطل مرتبه کمال و کمال ترقی و یاد مکتوب مرغوب رسیده هست بخش گردید چون متضمن از وقت
سینه بود فرحت بر فرحت افزون و نوشته بودند که شب بخت و هفتم در تراویح ختم قرآن مجید می شنیدم که فیض
و برکات عظیم نازل شد و جو و بشر بر تمام خالی کردند اثری ازان نماند آن قدر فیوض و برکات نازل بود
که تمام جسد خالی را مملو نمودند با حاطه نمسی گنجد این قدر رسید اندک و فقیه که ظهور انوار شد شروع از جانب
چپ نمودند هر چند متعجب نظر سیدیم هیچ چیز بجز نور صرف بنظر نمی آمد آن نور مانند طلوع آفتاب عالم را احاطه
کردند و بعضی از درویشان اینجائی هم در همان شب چیزهای عجیب مشاهده کردند و از فیوض و برکات آن
شب بهره مند شدند و تزییات نمودند حمد الله سبحانه که شماه هم فیض مند شدند و در پر تو انوار تجلی محو مستهملک
گردیدند بلی هر جا بود مهر آشکارا که سهار اجز نهال بودن چه یارایا طلوع جمال احدیت معنی صفات
بشریت است اذ تجلی اندر لبتی خضع له و باز آن انوار بقایا فیتد و بعد عدم بوجود موهوب مستحق گردید و
همان نوا حاطه عالم نمود معصوم شکرانده که خون پهای تو منم مود این معنی است آنچه درین آیه کریمه است اوفین
کان میثاقاً حنیفاً و جعلنا لـ نوراً تمشی به فی الناس گویند که این کریمه در شان حضرت فاروق رضی الله
تعالی نازل شده است چنانچه الحق میگوید علی لسان عمر شان آنست و کن مثل منی الظلمات لیس بخارج
منها در شان ابو جیل عین حمد الله سبحانه که از ظلمات الی جیل برآمده تشبث بانوار فاروقی نمودند و السلام

مکتوب صدیقی و مکتوب بنحو احمد شریف بخاری در تعبیر و فاعل او بالنصاح ضروریه و ذکر لطایف عشره

بعد الحمد و الصلوٰۃ میرساند کتابتی که از راه محبت فرستاده بودند رسیده خوش وقت خست

واقعه که دیده و نوشته آمد که حضرت گنج شکر شمارا دعا کرده اند که قبل الیه تو بتک و غفر لک و ثوابک و شمارا و کنان
 گرفته اند و بسبب ملاقات پرسیده اند و شما چیزها در خواست کرده اید و ایشان با سلوب حکیم جواب گفته شمارا
 در خدمت سرور کائنات برده اند و شما هفت طواف کرد و ایشان کرده در پائے او علیه و علی آله الصلوات
 و التسلیما ت افتاده و ایشان دست مبارک ما بر سر شما مقدمه اند شما در ملازمت آن سرور علیه الصلوة
 و السلام نیز چیزی چند در خواست کرده اند ایشان ایشان نیز جواب در پرده فرموده اند همه نیک و مبارک است
 بکار خوب و گرم باشند و روز بروز طالب ترقی بودند و آنچه در باب قاضی چیت در همان واقعه التماس کرده
 آید و گفتند نیک است و سخاوت بیخ و از روان سرور فرمودند ان الله تبارک و تعالی بخت السخاوت
 باز در باب قاضی مذکور دعا کردید و جمعیت دین و دنیا و در یوزه نمودید آن سرور علیه و علی آله الصلوة
 و السلام فرمود من احسن الاسلام و احکام الشریعة و جهت له الدین و الدنیا این هر دو بشارت بزرگ
 است مرعاضی را و حجت است بر استقامت و اتیان احکام شرعی و حسن اسلام اگر چنین کند دین و
 دنیا هر دو از ان اوست الله تعالی قاضی را جزا رخصی دهد و بر ترقیات کونین بنواز و که دل
 انشال شما در ایشان برائے خدا میکند جل و علاقاتی در باب مشاء الله که در خواسته بودند خوانده شد
 امید که نتیجه بخش شود و آنچه در کائنات سابق نوشته بودند که بد کردن فی اثبات سرگرم است تا پست و پینج
 مرتبه میگوید و گاه گاه هم گفته می شود مخدوم هر قدر که بے تکلف و بے تشویش گفته شود بگویند
 دار کیت بکسب و حصول اثر که انعام ماسوا است چه نتیجه نفسی است بیشتر پر داند این قدر هست
 که وز در گفتن بند نشوند زود زود بگویند و بسرعت تخیل کنند خیال در لمح از زمین بهفت آسمان میرسد
 و درین صورت بسهولت بیشتر گفته میشود بعضی یاران در یک نفس میرسانند لیکن مدار بر کیفیت
 و تحصیل اثر است دیگر از رفیع خطر قلب هنگام ذکر نوشته بودند بدانند هر وقت در هر حال که خطر نیاید
 نعمت است علی الخصوص هنگام ذکر نعمت عظمی است لیکن معبر و قنای قلب آنست که خطر مطلقاً
 در همه وقت از قلب مرتفع شود و نسیان ماسوا نماید بجدیکه اگر بتکلف خطور ماسوا کند و سالها زیاد
 ماعد نماید میسر نیاید بواسطه نیانی که دل را از ماسوا حاصل شده است شادی و غمی و فکر و اندیشه

ریج بدل رسد مستهلک را چه خبر دستغرق را چه شعور پدید بوزند که نفس چه چیز است که این همه صفات
 دارد یعنی اماره و لواحد و اللهم و راضیه و مرضیه و گفته که نفس را پاییز و بعد از زدن نفس چه چیز باقی می ماند که
 معرفت الیه تعالی نصیب آدمی شود چه معرفت تعلق بنفس دارد روح و نفس متحد اند یانه و بهر هر دو شوق شهبان
 کرده اند و من عرف نفسه فقد عرف ربه مراد از این شناختن نفس است یا مردن نفس بدانند که آدمی مرکب
 از ده لطیفه است پنج لطیفه از عالم خلق و پنج از عالم امر یکی از آن لطیفهها نفس است و نفس معدود از عالم
 خلق است و لطیفه روح از عالم امر است بس هر دو لطیفه مختلف باشند و با هر کدام از آنها در رنگ سائر
 لطائف معامله جداست و ولایت هر یکی وسیله سلوک جدا و هر که متحد گفته است از حقیقت کار آگاه نیست
 و نفس رئیس لطائف است هم در حالت امارگی و هم در حالت اطمینان و مشار الیه هر کس بلفظ انا هم او است
 و اوها الذات منکر احکام مساویست و انانیت و خودی و ترفع و تجرور نهاد او مودع و اماره است بس و فحش
 در حدیث قدسی آمده است عا و نفسک فانها انتصب بمعاداتی سلوک طریق صوفیه الیه و خدمت اهل الله
 برای اصلاح و اسلام اوست و تطهیر و اطمینان او چون بفضل خداوندی جل شانۀ نفس از صفات
 زویله خود متخلع شدن گیرد و قبول اسلام کند اول داده میشود و بعد از آن ملهمه بعد از آن بتدریج توسط
 قنای اسم و بقای اتمل مطمئن میگردد و در این زمان از مولای خود راضی و مولا از وی راضی و از جهل
 مرکب خود که داشت برآمده بمعرفت و قرب الهی جل شانۀ میرسد بس اینهمه صفات نفس است که بر وی
 متقلب میشوند و زدن نفس و مردن او بر آمدن اوست از صفات زویله پس همان نفس است که بعد بعد
 و در وی بقرب و معرفت مشرف میگردد و آنچه وارد شده است من عرف نفسه فقد عرف ربه مراد
 شناختن نفس است و مراد از نفس عین انسان است که مرکب از لطائف عشره است و میتواند
 که لطیفه نفس باشد که عمده است در انسان یعنی هر که خود را یا لطیفه نفس خود را بعنوان عدمیت ذاتی
 او شناخت یعنی ذات او عدم است و کمالات وجودی در وی مستعار و استفاد از مرتبه و جوب است
 و ظلال باصل شناخت در اهی بمعرفت یافت چه از ظل باصل شاه راه است این زمان بحال
 انسانی رسیده و آنچه مقصود از آفرینش او بود و پدید آمدن وی نفس سره چون بدانست که

ظل کیستے؛ فارغی گرمی و رزیتے؛ وہی تواند کہ مراد از من عرف نفسه مردن نفس بود یعنی ہر کہ فانی
 سازد نفس خود را بفنائے حقیقی برسد بمعرفت حق جل جلالان المعرفة ہو القانی المعروف پر سیدہ بود
 کہ در شرع شریف بندہ را فاعل مختار گفته اند و حال آنکہ در نصوص و احادیث آمدہ است من یہدی
 اللہ فلا مضل لہ ومن یضللہ فلا ہادی لہ یضل بہ کثیرا و یہدی بہ کثیرا الا یان بین اصبعین من اصابع
 الرحمان والقدر خیرہ وشرہ من اللہ تعالیٰ فالذی لا الہ غیرہ ان احد کم یعمل بعمل اہل الجنۃ حتی یموت
 بینہ و بینہم الا ذراع فیسبق علیہ الكتاب فیعمل بعمل اہل الجنۃ فیدخلہا گویم حاصل سوال آنست کہ اہل شرع
 بندہ را اثبات اختیار مینماید پس سنانات ثابت شدہ جواب بیچ سنانات نیست بیانش آنست کہ شک
 نیست کہ ہدایت و اضلال فعل خاص اوست تعالیٰ از ہر چہ بہت از خیر و شر ایمان و کفر و طاعات و معاصی
 ہمہ بہ تقدیر ارادہ اوست سبحانہ چنانچہ آیات و احادیث بران دلیل است و خالق افعال بندہ حق
 است جل و علا نہ بندہ چنانچہ مؤثر کہ گمان بردہ اند و در تہیہ ضلالت ماندہ بدلیل واللہ خلقکم
 و ما لعلون و نیز سپید است میدانم کہ بندہ در فعل خود مجبور نیست چنانچہ جبر یہ گفته اند و گمراہ شدہ
 چرا کہ فوق ضروری است در حرکت باش و حرکت ارتعاش و نیز قضیہ تکلیف و تہذیب و انہی سردی نانی
 جبر است بانکہ حق تعالیٰ عذاب و ثواب را بعمل عبادہ مربوط ساخته است و فرمودہ جزا را با کافر و عملون پس
 معلوم شد کہ بندہ را در فعل خود مرصی بہت ہر چہ خلق فعل از حق است تعالیٰ و آنرا کسب گویند
 بندہ را ارادہ و اختیار دارد اند لیکن بارادہ بندہ و اگرذا شتہ اند و مناط تکلیف و عذاب و ثواب ہمان
 صرف ارادہ است و بعد از صرف ارادہ بندہ خلق فعل از حق میشود تعالیٰ پس آیات و احادیث باعتبار
 خلق است و قول اہل شرع باعتبار کسب است کہ عبارت از صرف ارادہ است اگر گویند کہ حق سبحانہ
 در ازل بعلم قدیم دانستہ است فلانی در فلان وقت فلان کار از طاعت و معصیت خواہد کرد
 پس باید کہ از فلان آن کار البتہ بوقوع آید و مجبور بود چہ اگر بوقوع نیاید علم اللہ عز و جل مبذل کجہل
 شود و این محال است گویم کہ علم قابع و قمع است بر طبق وقوع علم ازلی بان تعلق گرفتہ است و این
 سناتی اختیار نیست اگر گویند کہ طاعت و معصیت ہمہ بتقدیر و ارادہ ازلی است فاین الاختیار

گویم در ازل تقدیر و اراده چنین رفته است که فلانی با اختیار خود این کار خواهد کرد این مثبت اختیار است
 نه منفی آن این قدر هست که این اختیار باید که البته از وقوع آید تا مخالف تقدیر ازلی واقع شود چنانچه
 حدیث فیسبق علیہ الكتاب فیعمل ما ینجہ و ال است برین معنی ای لیسبق علیہ الارادة القدریة فیعمل ما ینجہ
 و این جواب جواب است از سوال اول که نقض بعلم قدیم بود و نه غایت کلام فی هذا المقام و الغیب عند التوحید
 العلم محذور و مسئله قضا و قدر از مسائل دقیقه است فهم هر کس باین مسئله نمیرسد بلکه حقیقت این
 مسئله ساکماهی حضرت علام الغیوب بهتر میدانند محلاً این قدر ایمان باید آورد و القدر خیره و شیره
 من التدعای و الناس بمنزولین باعمالهم ان خیر فیخراوان شراً فشر زیاده برین عور کردن ما را در کار
 نیست علم از اجح سبانه تفضیض باید کرد بمقتضای او امر و لواهی او زندگانی باید نمود اگر چنین بکنند
 بنده منمرد باشد و مستحق انواع عقوبات بود بید است و وجدان خود در می یابیم که این قدر ما قدرت
 داده است که از عهده او امر و لواهی میتوانم بر آمد و عصیان را نمود و سرکشی می فهمیم سبباً اینها من
 لعلناک رحمت و حی لنا من امرنا و شد *

مکتوب صدوسی و هشتم بجاجی سلیم بلخی

الحمد لله العلی الاعلی و سلام علی عباده الذین اصطفی خصوصاً علی سید المرسلین الامم التقی
 صاحب قات قوسین او ادنی علی آله و صحبه السبرة التقی مکتوب مرغوب که بمصوب حاجی احمد ترک نام او
 این مسکین نموده بودند رسیده مسرت بخش گردید از شورش آتش شوق نوشته بودند بوضوح پیوسته
 الله تعالی این آتش را مشتعل سازد و نار محبت را سربلند گرداند تا از افاق و انفس تمام برهاند و با
 قربت ذات و صفات برساند نوشته بودند که مدتی است که مستغرق بجزنگی گردیده ایم که بزرگ است و
 تمامی موجودات در روی بجز جناب ظاهر نمیشود جناب مرحضرت او محیط بکیران است که همه اشیا در می
 فانی دیدن و شنیدن این همه از او است غیر در نظر نمی آید و ما این حال شریف است و ناشی
 از مقام جمع شکر این عطیه بجا آورند و همت را بلند دارند و از جمع بفرق بعد الجمع آئینده تا خلق را از حق

جدا بیست و محدث از قدیم متمیز نمایند از ظل باصل آیتند بلکه اصل را نیز در رنگ ظل واگذارند و از شهود
 غیب روند احوال را نویسالی باشند و دوستان را مدعا و سلامتی ایمان با و آرنده اوقات را بگذراند و فک
 مسرور و از نکریمت را در ادائے وظائف طاعات و عبادات چست بر بندند گوشه گور و قیامت آماده
 سازند شہائے تار را بگریه و استغفار روشن دارند و درین فرصت قلیل مولائی نبی حقیقی را راضی
 سازند تو چه از ظالمیان دریغ ندارند و ترقیات شان را خواهند لیکن از آمدن ایشان ترسان
 و سوزان بودند با و خرابی این کس درین ضمن خواسته باشند بجناب قدس ملتجی و متضرع بوند و از
 عجب و پندار پناه جویند والسلام علیکم و علی سائرین اتبع الہدے *

مکتوب صدوی و نهم

بعد الحمد والصلوہ و ارسال التحیات میرساند مکتوب مرغوب رسیده سبب مسرت گردید حمد اللہ
 سبحانہ کہ بعافتند و جمعیت میگذرانند و اوقات مضبوط اند و ارادہ حفظ قرآن مجید کہ نموده اند
 مبارک است حق سبحانہ بانام رساند و از فیوض و برکات آن بہرہ گردانند ہر قدر کہ آیات را در حفظ تکرار
 میکنند داخل تلاوت است نوشتہ بودند کہ اللہ اذ و شوق و جمعیت کو یا منحصر در تلاوت شدہ است
 ذکر نفسی و اثبات چند ان لذت نمیدہد اما چون محکوم بگفتن است ہر روز پنج و شش ہزار میگوید محمدا
 تلاوت کلام مجید چہ لذت نہ بخشد و شوق مینظر آید کہ قرآن صفت حقیقی اوست تعالی کے لکن غیب
 بہ منصفہ ظہور جلوہ فرمودہ است و مشتاقان مہجور را بوی وصال بخشیدہ بنوید الامن اشتاق الی اللہ
 فلیستع کلام اللہ و ثمرہ من ان یجدت ربہ فلیقر کلام اللہ بشارت مند گردایندہ از صفت بموصوف
 راہست و کلام را از متکلم جدائی نیست اندر سخن دوست نہان خواہم گشت با چون بر لب اوبوس
 زخم خویش بخوامد و کلمہ نفسی و اثبات کہ کلمہ توحید است نواید دیگر دار و دہارت باطن میفرماید و از الہ
 تعلقات رشتی کہ از لوازم بشریت است میکند بلکہ وجود بشریت را از بیخ و بن میکند و بقا میرساند
 و بقا و ولایت مینماید و از ظل باصل می برد و از اصل باصل دیگر و از ان اصل باصل ثالث و رابع

و خامس الی ماشاء اللہ تعالیٰ مستحق می سازد و از عظمت و کبریائی مطلوب و از بے استعدادی و نا امیدگی
 و عجز و حیرت خود نوشتہ بود و ندب و ضوح انجام میدہی ممکن از واجب تواریحی در یابد و مقید استعدا و دریا
 مطلق از کجا آرد تا ہر جا رسید و از قید نمیدہد و بدایع امکان متہم بالذات لاینفک عن الذات القرب
 و وصل را وجود مناسبت ناگزیر است و در ما نحن فیہ ہمہ مقصود پس نا امیدگی ہمہ حال نقد وقت بود
 و عجز و نادانی حاصل خوش گفتہ ہمہ صبح وصل جو یان من و شام نا امیدگی یا کہ سیاہ بخت ہجوم
 شب من سحر ندارد و السلام علیکم و علی سائر من اتبع الہدے *

مکتوب چہد و سلم بہ برادر زاوہ حضرت ایشان شیخ خلیل اللہ در بیان قرب النض

وقرب نوافل

الحمد للہ والسلام علی عبادہ الذین اصطفیٰ فرزند اعز شیخ خلیل اللہ باستقامت باشند و ہوا
 در ترقی بودند سطر چہد در بیان قرب قرب النض و قرب نوافل وصل بعضی شبہات کہ در اینجا اہلبیان مستحوی
 نوشتہ است بگوش ہوش استماع نمایند در حدیث قدسی داروشدہ است من عادی لی اولیا فقد
 استغاثتہ بالحرب و ما تقرب انی عبدی لشیء احب الی مما اقرضت علیہ و ما یزال عیدی تقرب الی
 بالنوافل حتی احبہ فاذا اجبتہ کنت سمعہ الذی یسمع بہ و بصرہ الذی یبصر بہ و یدہ الذی یطیش بہا و جلدہ الذی
 یکشی بہا و ان سألنی اعطیہ و لان استغاثتہ لا عینہ رواہ البخاری عن ابی ہریرۃ رضی اللہ تعالیٰ
 عنہ اگر گویند صوفیہ علیہ کہ از کار و اشتغال اختیار کردہ اند و بر باضات و اربعینات گزیدہ و حصول ترقیان
 و وصول مقامات و معرفت و فنا و بقا بان مربوط ساختہ و ترتیب طالبان و تسلیک مسترشدان باین
 امور نمی نمایند و بدان وابستہ تصور میفرمایند و همچنین نوجہات کہ بہ مسترشدان میکند و ترغیب
 بر صحبت و تخریص بر رعایت اداب می نمایند و مدار کار بران نہادہ ہمہ از قبیل نوافل است بلکہ گویم کہ اختیار
 طریقہ صوفیہ و طلب پیرمشد کہ مناط قرب و وصل است نیز داخل دائرہ نوافل است پس حصول

مقامات و وصول بدرجات معرفت منوط بنوافل باشد نه بفرایض سچکس پدید که بعض اداے فرایض
بے آیان یا مورس طور بقرب و معرفت رسیده باشد والا باید که هم عوام که باواے فرایض موفق اندرنا
و مقربین باشند حال آنکه حدیث قدسی ناطق است با آنکه محبوب ترین اعمال که قرب بخشد فرایض اند
پس قربی که بفرایض مترتب شود اتم و اکمل باشد و احتیاطی بسوگ طرفیه صوفیه و ازکار و اشتغال اینها
نبود جواب گویم شک نیست که قرب اتم و اکمل است از قرب نوافل لیکن فرایض وقتی قرب بخشد و سترقیات
بوند که امور مسطورہ بجا آورده شود و الا فرایض داخل اعمال ابرار بوند نه از اعمال مقربین پس اداے این
شرایط باشند مظهر قرب فرایض را در رنگ و صنوم نماز راتنا و کار و اولاد و اختیار بر طاهر و رعایت آداب
اوامند آنکه در راه سلوک ناگزیر است بجا نیاید و طهارت باطن بوسیله آن بحصول نیویند و لیاقت قرب
فرایض پیدا نکند و ولایت خاصه مشرق مگرد و اگر گویند طهارت باطن وابسته بقنا است و نزد این طائفه
قرب نوافل منصبی نیست گویم که کمال طهارت که انقطاع نام است از ماسوا هر چند مربوط بقنا است لیکن مقتدا
آن که قطع علایق است مربوط باین نوافل است و این قطع علایق را سلوک گویند و سیر الی اللہ خوانند و
چون سیر الی اللہ نقطه انجیر رسد و از رفیت ماسوا محرر گردد و فنا حاصل گردد و شروع در سیر فی اللہ آنکه آن
جذب گویند بحصول انجامه و قدم اول در ولایت نهد اگر گویند که حصول کمالات فوق و ترقی در درجات ولایت
و دقائق قرب نیز وابسته باتیان اعمال صالحه است از کلمه طیب و تلاوت قرآن و غیر آن که از نوافل اعمال
است بس کمال این اعمال مقصود رسیدن سیر الی اللہ نباشد همین کلمه طیبیه است که بتوسط آن قطع
اصول می نمایند اگر از یک اصل باصل دیگر و از آنجا بام فوق ترقی می فرمایند و از ولایت صغری بولایت
کبری و از ولایت کبری بولایت علیا عروج میکنند گویم که این ازکار و اعمال معدمات و مقدمات در درجات
ولایت را پس این ازکار چنانچه معدمات نفس اند نیز مقدمات و معدمات درجات ولایت اند نیز سوال ولایت
موسبت صرف است و مقدمات آن کسی است چنانچه گفته اند بس قنابلت که ولایت عبارت از آنست
موسبت باشد بس فرایض و نوافل هر دو داخل مقدمات بوند که امور کسی اند برین تقدیر قرب فرایض را مضنی
گفتن بچه اعتبار بود و اگر باین اعتبار گویند که شمر این موسبت است بس بین القربین فرق چه بود چه

قرب نوافل نیز مشتمل است که از مقدمات است جواب نوافل از مقدمات بعیده است و فرائض از مقدمات قریبه آن در رنگ رفع موانع است که قطع علق است و این محصل ولایت که موهبت است یعنی مستعقب آن این بمشابه استطاعت است که قبل فعل است و این در رنگ استطاعتی است که مقارن فعل است *

مکتوب صد و چهل و یکم

بعد الحمد والصلوة و ارسال التحیات میرساند مکتوب مرغوب رسیده بسبب مسرت گردید اندراج یافته بود که درینو لا از وجدان خود چنان می باید که شروعی در سیر اسم الباطن که علیم و قدیر باشد شلا واقع شده و قلب را وسعتی هم رسیده مخدوم در وقت نوشتن جواب توجهی درین باب نموده آمد مناسبی شما را بان اسم یافت در صد و عروج شما گشت دید که عروج کرده اتصالی بان اسم پیدا گردید و وصولی بان ولایت علیا است حاصل شد ان الله تعالی نصیب کامل ازین ولایت که ولایت ملاء علی است عطا کند این مقام اگر چه اعلی است از ولایت حتی بر ولایت انبیا علیهم الصلوٰة تفوق دارد و افضلیت شان از راه نبوت و وسعت قلب درین مقام زیاده از وسعتی است که در مقام سابق بود چه آن وسعت اسما و صفات و شیون و اعتبارات است بے اعتبار ذات و در کمین وسعت ذات تعالی باین کمالات ملحوظ است نشان ما بین الوسعتین اسما و صفات راه در جنب ذات تعالی چه نسبت و کدام اعتداد و آنچه گاه گاه اعضا خود را اطل اعضا فقیر یافتند مخبر از مناسبت نامه آنست والسلام اولاً و آخراً *

مکتوب صد و چهل و دوم

بعد الحمد والصلوة میرساند مکتوب مرغوب رسیده مسرت بخش گردید از سر بیان ذکر در نماز به بدن نوشته بودند بسیار خوب است آن سلطان ذکر میگویند بهمت بران گمارید که او ذکر بمند کور رسیده و از وسائل بمقصد بے برید نوشته بودند که شبها بے جمعه نمی خوابم یک شبی ازین شبهای دوسه کظمی از شب مانده بود که خواب بر روی میزند که مردی سفید ریش پیدا شد گفت من عرف

نفسہ فقد عرف ربہ این بگفت و پنهان شده و من پیدا شد و در ہیبت ماندم و در شب جمعه دیگر
 دیدند که مردی میگویی فی النفس کم افلا تبصرون لایعرف الله و غیر الله و واقعه دیگر که چیزهای بسیار دیدند
 اندوران میان بزرگی میفرماید که برین کلام قدسی عمل بکنید ان فی جسد ابن آدم لم یضعه فی المضعه فواد
 و فی القوادس و فی السرخفی و فی الخفی و فی الاخفی انما مساوات آثار این وقایع از مذکور
 نشان میدهند و به کمال انسانی میخواهند و راهی ببعوت می نمایند و در واقعه اولی گویند اشارت است
 رفتن از نموت و پویا بودن از تقلیات نفس بقلب ان و تفکر از باطل سوی حق و واقعه ثانی اشارت است
 انفسی دارد و شهوت نفس مطلوب بود و با شهوت آیات مطلوب و نیز اشارت است بقامعارف بالکلیت
 معرفت همان است که از خود بخود بود و عارف را جز استهلاک اذان نصیبی نباشد خویش گفت مع از حضرت
 ذات بهره استهلاک است با آنچه گفته برین کلام قدسی عمل بکنید یعنی کمالات هر کدام از لطائف عالم امر متحق
 باید شد که نهایت آن بعالم امکان منتهی می شود و بعد از ان شروع در کمالات عالم و چون سنت و فی الاخفی
 انما ایامی است بان معینی از گذشته اخفی کمالات است در و واقعه اشارت بسیر انفسی بطریق اجمال بود
 و درین واقعه آخر اشارت به تفصیل آن اجمال است یعنی عارف کامل کسی است که کمالات هر کدام از این لطائف
 برسد و همه را طی کرده طیران عالم و چون نماید اگر گویند لطائف امر پنج است که یکی از آنها لطیفه روح است
 و درین حدیث قدسی ذکر روح نیامد گویم که میتوانند که فواد کنایت از روح باشد و بزرگتر است که محل حقیقه مجام
 قلبیه است از ذکر قلب کفایت رفته باشد و العلم عن الله تعالی کتابتی بسیادت آبا سید مبارک نوشته
 فرستاده است خواهد رسید انشاء الله تعالی واقعه دیگر که دیده آید تعبیر آن ظاهر است و مخبر
 سلطان ذکر است که از ان در نحو نشان میدهند محبت اطوار واقعه سابقه با وجود آنکه وداعی بکمال
 اند و ببعوت میخواهند و بهتر است و نیز استعدا و این کمالات مشعر امیدوار باشند و سعی نمایند
 که معامله از قوت بفعال آید و از گوشش با عورش کشد و السلام علی من اتبع الهدی

مکتوب صد و چهل و سوم

الحمد لله والسلام على عباده الذين اصطفى مکتوب مرغوب که از راه محبت فرستاده بودند رسیده مستتر بخش گوید
 آرزوی معامله که در سایه ظلال است نموده بودند چهل رابطه محبت شما با اهل این نسبت علیه درست است امیدوار
 باشند فان المرصع من احب نوشته بودند که امیدوار است که از ظلال برآید و مطلوب حقیقی برسد و بشرف ایمان
 شهودی مشرف گردد و از آن آگاهی که حضرت خواجه نقشبند قدس سره از خدمت مولانا سعدالدین کاشغری
 آگاهی یافته بودند آگاهی باید بدانند اولاً آنکه بنده را با آرزوی چه کاری بندگی و فتنه درست شود که هیچ آرزوی
 و بالیت مانند هیچ مراد و مقصود و در ساحت سینه مانند بگردن جل و علائق نام شود یعنی غیر از مراد و تعالی که مراد
 فرموده سالک را و صفت ارادت در وی مانند هر چند اراده درجات و معاملات قرب بود و عزیزی از سالکی برسد تا رسید یعنی
 چه میخواهی او در جواب گفت اریدان لا اریذ ان عزیز گفتم این خود عین اراده است تا تیرا آنچه طالب را باید که فضل خداوندی
 جل شانہ سوال کند و کمال استعداد خود بخواند کمال شخص معین را خاصتن پیش از وصول کمال خود و فضولیت آری بود از
 حصول مراتب استعداد خود اگر کمالات دیگر آنرا در بپوزد ناید گنجانش دار و کما تشعرب ما و رونی الصلوة المنطوقه کما صلیت
 علی ابراهیم و علی الابرار ابراهیم که حمید مجید در قرآن مجید آمده است و کما تمتمها افضل الله بعضکم علی بعض مفسران این
 آیه کریمه را با اموال و امتعه دنیاوی تفسیر کرده و ثامناً آنکه مولانا سعدالدین کاشغری بدو واسطه در میان مرید حضرت
 خواجه نقشبند است خواجه که از مولانا نسبت و آگاهی اخذ کند چگونه بود و رایگان آنکه تمنای متنابعین کرده اند
 آرزوی میکنند که از ظلال برآمده بمطلوب حقیقی برسد و باز آرزوی ظلال میکند که نویسد که بایمان شهود و مشرف گردد
 چه ایمان شهودی دایسته بمراتب ظلال است مطلوب حقیقی برتر از شهود و مشاهده است و وصول بان دایره علیا بایمان
 غیب تعلق دارد و شهود و مشاهده همه بظلال متعلق است و السلام اولاً و آخراً

مکتوب صد و چهل و چهارم بسیاد پناه سید محمد علی بابیه

الحمد لله فی السبیر والمعاد و الصلوة والسلام علی رسول محمد وآله الامجاد و الابه صیغه شریفه مشرف ساخت چون متضمن
 سلامتی حسب بود سبب مسرت گردید در ضبط اوقات کوشنده تعبیر باطن و تخلیه سر را از غرام امور شمرند و مرضیات مولای

تحقیق از اہم مطالب فہمندی و نفی وجود بشریت از وجبات این راہ دانند و در آنچه رضامندی حق جل و علا تصور فرمائید چندان
 اہمیت کلیدیہ نمایند کہ از خوفا می نشانی نہ بینند و لایذکر اللہ اللہ مطالعہ کنند نہ بان معنی کہ بندہ حق شود تعالی بلکہ بندہ نماید
 در نسبت ذکر با توفیق کرد بزرگی گفتہ است یک ساعت در نفی وجود بشریت کہ شیدان بجز عبادت متعبدان است چندین سال
 نفی وجود بشریت کمال ایمان است و اعمال را در جنبہ ایمان بیچ مقدار نیست مامول از دوستان دعا است والسلام علیکم و علی
 آسائے من اتبع الہدی *

مکتوب چہل و پنجم نمجدوم زاوہ جامع کمال تصویب و معنوی نعم الخلف شیخ محمد اشرف و حصول حضور قلب
 کہ فوق ذکر است معبر بقضای قلب بایضات صحرا زان سرودین و دنیا علیہ الصلوٰۃ والسلام

بعد الحمد والصلوٰۃ و تبلیغ الدعوات میرساند مکتوب مرغوب رسید خوشوقت ساخت از جریان ذکر قلبی و تقاب یا داشت
 زوال آن نوشتہ بودند بوضوح پیوست حضور توجہ قلبی فوق ذکر است از آن چه حساب آنکہ حضور مذکور ملک بود از یاد کرد و یاد
 داشت مدورین وقت اگر ذکر مقصود شود و چه باک علی الخصوص کہ معاملہ بقضای قلب کشد جریان ذکر را بیچ در کار بود چه
 ذکر رسید مذکور است جمع مذکور آمد احتیاج ذکر برخواست و این فنادر یکچہ مذکور و دین معرفت است در ترقیات نفس
 زوال ذکر توجہ و حضور ناگزیر است و از جمع مناسبات تہی گشتن لای بعد از زوال منتسبات و طوق صفات باصل
 حضور و توجہ است خود بخود است عارف غیر از انعام درین هنگام نصیبی نیست ذکر کرد حضور کرار رسول باصلی اللہ علیہ
 علیہ السلام و دیدہ اند کہ دست شمارا گرفتہ بخود کشیدند ز شمار فریاد میکنند کہ یا رسول اللہ خدایم بیدار باشغ المذنبین خدا
 بیدار و مبارک است و بشارت امید است کہ این دستگیری دلیلہ نجات انروی شود و در یکچہ حصول درجات بود والسلام

مکتوب چہل و پنجم نمجدوم زاوہ عالی در جہ صاحب کمال اصلیہ نعم الخلف شیخ محمد اشرف
 و حصول کمال صلوٰۃ و فضائل آن و بشارت احوال عدم صرف

بعد الحمد والصلوٰۃ و تبلیغ الدعوات میرساند مکتوب مرغوب رسیدہ مسرت بخش گردید باید کہ ہم بریں منوال از احوال
 ظاہر و باطن می نوشتہ باشند کہ باعث توجہ غائبانہ است نوشتہ بودند کہ در نماز فرض و نماز تہجد گاہ حلاوت و کیفیت

پیدای شوی و تمام اعضا ساغر و مگیر و در آن حال خوش می آید که نماز طولانی را نماید و در حلقه فجر نیز اکثر این کیفیت فرود
 میگیرد و سعادت آثار جلالت و کیفیت که جبین او را نماز مخصوص در نماز فرض بسیار اصل است و فرقی با نماز و
 بر آنچه بیرون نماز رود و نماز را بطول قنوت ادا کند و رکوع و سجود نیز در آن کند و گاهی بر روی زمین بی حیله چیزی نماز
 کنند و جبین خاک بچسباند و در حدیث آمده است ما سن حاله یکن علیها العبد حسب الی الله تعالی من بان ریاء
 ساجد العیض و جبهتی التراب و گاهی بصحرای آید و جای که بکس نیفتد بر روی خاک نماز بطول و خشوع و خست
 بخواند و در حدیث است الساجد لیسجد علی قدمی الله فلیسل الیه غیب و بر تکرار کلمه طیبه جریس یجود و غنی روایات
 و منتسبات نمایند و از ظلال باصول گرایند و آنچه خود را خالی محض می یابند و ذکر قلبی کم مفهوم میشود و خود را
 بر کین و مردودی میندازد و از ظهور حقیقت عدمیه است که بعد و منتسبات سالک عدم صرف می نماید و خالی محض
 میشود و ذکر حضور در خود احساس نمیکند و بوی انزیریت نمی بینند چو کین و مردود هر چه خود را اثبات کتیب بر محل
 است که کمال باطل کمال عاید است و شرارت و نقص باقیست والسلام

مکتوب چهل و هفتم بحال و کمال شریف لایبوی

بعد الحمد والصلوة و ارسال التیمات میرساند احوال و اوضاع فقرای این حدود مستوجب حماست الرسول من الله
 تعالی عافیتکم و استقامتکم نماز باطناً صحیفه گرامی سیده سمرت بخش گردید فقیر درین ایام مرد و مفضل بخور بود و احوال
 بکرم الله سبحانه اول بفرصت است و از پیشتر بهتر شده و فایده ضربه آمده است میان محمد باقر چند روز صحبت بود بسیار محفوظ
 ساخت بعضی فواید ضروری این راه اخذ کرده و در مدت تقلیل ترقی خوب نموده حق سبحانه باعلی مرتبه کمال رساند و اسلام اول و آخر
 محذوم اسکر با التماس سعادت آثار میان محمد باقر توحیدی بجانب شما نموده آمد آن لواحق از شمشان انوار شاد و روشن و مفید یافت
 و دید که خلایق انجای توجیه شما دارند و درین ضمن خلعتی هم بشما احاطه کرده اما که خلعت مداریت آن مقام باشد و غیب
 محمد و الله سبحانه ربنا انما من الله و کرمه و توفیق من امر نامشدا

مکتوب چهل و هفتم بحال و کمال شریف لایبوی مع بشارت عالی

الحمد لله الذی یعلم بالبیح فی الارض ما یخرج منها و ما ینزل من السماء و ما یرج فیها و هو الرحیم الغفور

والصلاة والسلام على رسول محمد الذي كتابه افضل من التوراة والانجيل والزرور وعلی آله وصحبه الی یوم البعث والنشور اما بحقیقه
 اگر می که نام زو این مسکین نموده بودند رسیده مست بخش گروید حمد الله سبحانه که باقتند و از یاد احبه فارغ نه آرزوی نیتهای
 خاصه نموده اند و غبطه باران حضور ظاهر ساخته خند و با از نشناکم چیزی درینج و نوشتیم و از اسور مقدوره تقصیری نرفته است
 مع ذلک خاطر نگران شماست و خواهان ترقی شما هنگام صدر و نوشتن را از تو جوی بجانب شما افتاد و به خلعت عالی عالی
 ظاهر شدید و انوار شما افاق را فرو گرفته و اتصال و الحاقی بحقیقت نقیبه پیدا کرده آید و عود جات نموده امید و بعضی از مرابا کرد
 آید غبطه که از یاران نموده آید غبطه خود محمود است لیکن کم پائی نندارید و در یاران ممتاز آید آری خصوصیات که بعضی
 را از راه استعداد ایشان حاصل است امر دیگر است و خارج از بحث هر کدام از رده که خصوصیت استعداد با امری مخصوص
 است مع هر خوش پسری را حرکات دیگر است با چیز با که نقد وقت شماست دست اکثری از زمان آن کوتاه
 است و امور که که یاران بالفعل در آن تنافس دارند و کج و کج و جهد خدایان حصول آن شد شما مدتیست که بان مستحق
 آید بلکه از آن گذشته با سرور نماز که از آن پیوسته آید و خصوصیت که از راه حساب دارید ممتاز است فیوض و برکات که در
 صحبت شماست و دیگری را شکر در آن معلوم نیست یاران مستر شکران مرایای که کمالات شما اند و معانی شما است
 که در صور مختلفه جلوه گراست و حسن شما است که این کسوت ظهور نموده احوال و کس از یاران خود که درین مقیم مندرج
 ساخته بودند مثلا اعمان بسیار فوقین و متفرح ساخت و لذات معنویه بخشید اللهم زدوا احوال سیر عبد الله لکنب بیل
 دیگر عالی و برتر است لیکن این قدر باید دانست که این نوع امور که طلاب را رو میاید نگاه بود که مقتضای استعداد
 ایشان باشد و بسیار است که از راه انعکاس می آید استعداد ایشان تا با نیچا پیروز چه است دولت عظیم است -
 والسلام علیکم و علی آئمتنا من اتبع الهدی

مکتوب چهل و نهم بسیادت پناه سید ابو خیر شاه آبادی

حامد و مصداق مکتوب شریف رسیده مست بخش گروید نوشته بودند محبتی که قبل ازین او میداد و سگ کوه هستی میباید
 احوال که رو میدهند عین همانند اثر مصرع چون من همه معشوق شدم عاشق کسیت با شکر خداوندی جل
 شانه بجا آرند و زوال عین و اثر را سعادت غنطی نهند و وسیله اسلام حقیقی و الطیبتان نفس دانند کمال

Marfat.com

انسانی درین محویت و نبیستی است هر قدر از هستی سالک باقی است و اثبات کمال و خیریت و خوبی نماید همه منقص و
 تزلزلت موسم است کمال او نبیستی و انقضا کمال است از وی و خیریت و سلب خیریت لیکن کمال زوال و فنا در سلب
 امانیت است از وی را سادین هنگام آنرا کما حق می تواند گفت که مشعر بقای امانیت است پس من همه معشوم شدم چه
 آنجا شش دارد بسیار که از همه منتسبات بی گشته است و در هیچ مرتبه از مراتب ثبوت ندارد و بعد م صرف و نقی خالص ملحق شده
 چگونه اثبات مشیوتیت خود کند و خود را عین مولی تصور نماید و نوعی منفی عدیت ارا سیده است که از اثبات بندگی خود
 برسان است که نشان ثبوت دارد بر اثبات مولیت خود چگونه جبارت نماید و با وجود قبیح و شرارت ذاتی خود را معشوق که بخش
 و جمال ذاتی موصوف است بچه روش تصور نماید نوشته بودند که بزرگی گفته است فلنک فوق الوصل جیدایا مراد بوق
 الوصل چه باشد مخدوم وصل از اصلیت و بقای وصل خبر مید پس از وصل باید گذشت و بنی حرف و خیریت باید که چنانچه
 خود از غریزی نقل کرده اند و تحسین نموده اند مصحح چون وصل در نگنجد هجران چه کار دارد و السلام *

مکتوب و پنجاهم بسیار است پناه میر محمد ابراهیم

حامد آ و مصلی الله تعالی همواره در ترقیات دارد بالنبی و آل الامجاد و علیهم السلام و البیر کات نامه گرامی که مثل
 بر اظهار شوق و آرزو مندی بود مست از شوق اینگز گرید بکار خود سر گرم باشند و امیدوار ترتی بودند واقعه که دیده
 بودند نیک است نشانگیند که حق تعالی شمارا از دام لعین محفوظ داشت بلکه قالب ساخت امید که پیشتر هم محفوظ داردم
 از شر شیطان انانی و هم از شیطان النفسی فرزندی محمد اسحاق با نیت سید و دوستان را ماسرور و خوش وقت
 گروانید در عنفوان شباب غیب بهمت در زیده است حق سبحانه از گرم خود در جگر صلحی و مثل ساز و از برکت صحبت
 و محبت ارباب الهوسان را از زنده جدا بوسه ای نباشد نه فریب چه چون محبت بقدر است و امید هر جا هستی از فیوض و برکات شما
 امیدواریم مع من احب و تعمیر از نجات آورند و تحصیل باقیات به الحاحات حریص باشند مودل از دوستان دعا است و
 السلام علیکم و علی آله و سلم و علی من اتبع الهدی *

مکتوب و پنجاهم و پنجم بسیار است پناه میر محمد ابراهیم

الحمد لله و سلام علی عاده از پیران اصطفی جناب سیادت پناه ازین مسکین سلام غایت انجام بخوات

کتابی که از راه محبت فرستاد و بودند رسیده خوش وقت ساخت حمد الله سبحانه که سلامت رسیدند و خلیفه عهد است
 دیدید از بی مناسبتی و غفلت اهل زمان بزرگاشته بودند و ما خود را خوب باید داشت و در مرضی مولای حقیقی
 جل جلاله باید نوشتید خلق هر طور باشند غفلت و گمراهی آنها در شماست این خواهد کرد اگر شما راه راست باشی
 قال الله تعالی یا ایها الذین آمنوا علیکم الفسکة لا یفسدکم من ضل اذا هشدینتم الی الله وحکم آری ترک
 کردن و گوشه گرفتن اولی است لیکن بر عایت حکمت و عدم آثار تفتت از دور یافتن کیفیت خاص در خود و اکثر افعال
 و معلوم کردن الهمینان نفس نوشته بودند و رنگ شرح صدر که پیش ازین میگفتند بسیار و وقین شد اللهم زد معلوم
 میشود که ولایت کبری با انجام رسیده و الوار و کمالات مقام فوق پر توانداخته و منصب ساخته امیدواریم که درین
 نزویکی دخول نام در ان مقام بحصول انجامد و گلکهای تازه از گلشنهای آنجا نصیب وقت گردد و علامت اطمینان
 نفس و حصول این مقام که موطن عباد معصومین است و کریمه لا یصون الله ما امرهم و یفعلون سالی مردان
 در شان آنهاست قلت از کتاب معاصی است و توفیق طاعات و عبادات و التجانی عن دار الغرور و التائب نداد العز
 برادرینی محمد باقر خلی اظهر رضامندی از شما نموده بودند بسیار خوش حال شدید خدمت فقرا باب الله و بجزوی
 و رضامندی اهل الله سعادت عظمی است تا کلام دولت مند مهنت شود و السلام اولاً و آخراً

مکتوب و پنجاه دوم نیز بسیار است پناه میر محمد ابراهیم

بعد الحمد و الصلوة و تبلیغ الدعوات بجناب سعادت پناه میرساند مکتوب شریف رسید بجهت انرا که دید سلامت
 باستقامت باشند که صفت را با موصوف خود چه قسم قرب و اتحاد است بس این کیفیت ولدت از سایر کیفیات ممتاز
 است خوش گفت اندر سخن دوست نهان خواهم گشت تا بر لب روبرو ز من خویش بخواند گاه در وقت ملاقات
 تالی زبان خود را در رنگ شجره موسویه علی بنیا و علیه الصلوة و السلام می باید تالی گویند و غیر است و زبان این است
 بیش نیست کما و روینطق علی لسان عمر ایضاً و در القوا غضب عمر فان الله یغضب نوشته بودند که کیفیت دیگر
 سوائی کیفیت ولایت کبری در خودی باید دور هر دو کیفیت فرق صریح ظاهر می شود سعادت انرا انصیر پیش
 ازین سوائی معالیه ولایت کبری در بار شما نوشته بودم و الحال نیز از ولایت فوق حظی مفهوم میشود این یافت

Marfat.com

از آن است و چون این ولایت ملار اعلیٰ است که معصومند سعی نمایند که بصفت پاکان موصوف باشند
 و از عصمت بهره یابند استفسار از تعیین مبدی تعیین خود و نیز تعیین ولایت خود که زیر قدم کدام نبی هستند نمود
 بودید و نیز نوشته بودند که خود را در فیوض الوفا لطیفه اخفی خلی مناسب نام می یابد و ولایت خود را ولایت اخفی می
 یابد و درین یافت اصلا و مطلقا ریب نیست متحد و ما این فقیر نیز شمارا مناسبست خاص باخفی می فهمد و ولایت
 شمارا ولایت اخفی تصور می نماید پس برین تقدیر شمارا زیر قدم پیغمبر خود باشند علیه و علی آلاء الصلوٰه والسلام و
 نیکو تعیین شما صفت اجمال علم بود و العلم عند الله سبحانه از ترک لوزکری میر محمد اسحاق نوشته بودند خوب شده بخیر
 فیما ضح الله سبحانه حق تعالی بر اوضاع فقر استقامت دهد شما اضطراب نکنید التانی من الرحمن فقر و استقامت
 بر آن سعادت عظمی است الشقرار الصبر اجلسا راقده عذایوم القیامه لیکن هر چیزی که بر رعایت حکمت و رضا
 اهل حقوق واقع شود اولی و انب است و السلام *

مکتوب صد و پنجاه و سیوم سیادت پناه میر محمد اسحاق

حادثه و مصداق قیمه محبت آمیز شوق انگیز اجبه صمیمی سرت افزا ولذت بخش گردید نوشته بودند محبتی که باینجا
 منسوبست فوق محبتی است که انجناب قدس او تعالی منسوبست دازین اکثر در خوف و خشیت می باشد سعادت
 آثار آنچه نوشته آید سه توجه دارد و توجیه اول مناسبت حال ابتداست و توجیه دوم ملایم اهل توسط است و خصوصیت
 اهل ابتدا ندارد و توجیه سیوم حال اهل آنهاست توجیه اول آنکه محبتی که به پیرو مرشد است وسیله محبت حق است
 حیل و علا بان معنی یا این محبت درست بکنند بان محبت که مقصود اصعلی است رسد که هنوز قال آن محبت نیست
 پس اگر پیش از رسیدن بطلب سیله را قوی تر یابد گنجایشش دارد و از این محبت محبتی است که منفی وجود ساکن است
 لهذا گفته اند که فنا فی الشیخ مقدمه تنای فی الله است و شک نیست که نتایج محبت است توجیه دوم آنکه محبتی که بولام
 چون منتقل است از عالم چون است و محبتی که به چون تعلق دارد و آن محبت نیز چون است که یکایک در درک چون نمی
 آید پس اگر محبت چون را بر محبت چون غالب یابد گنجایشش دارد هر چند در نفس امر محبتی چون غالب باشد نمی بینی
 شوق و ولوله و نعره و صیحه و گریه در عشق مجاز است کم است که در عشق حقیقی باشد که آن نصیبی از بیچونی و و نشاه

از بی کسبی دارد و توجه به سوم آنکه در مرتبه ذات بحت تعالی اثبات هیچ چیز گنجایش ندارند و غیر از سلب از آن مرتبه علیا
 نصیب عارف نیست پس اثبات محبت هم در راه میماند که در مرتبه صفاتست و تفصیل این سخن اندک ساله بعد رسوا و در موفقی
 که در فرق بیان سخن خویش و سخن رابحه بصریه بنگاشته اند باید طلبید از احوال باطن خود چیزی ننوشته اند امید داریم
 که معاطه ولایت کبری با انجام رسیده باشد و از انوار اسرار ولایت فوق مستقیم و تنقیض گردیده توجهات عارفانه درین باب
 نموده شده است و معلوم گردید والسلام

مکتوب و چپ و چهارم نیز بسیار پشاه میر محمد اسحاق

الحمد لله رب العالمین و السلام علی رسولہ وآلہ اجمعین اما بعد مکتوب شریف رسید سرت بخش گردید از حرکت علامه نوکری نوشت
 بودید نزار شکر که سهولت و عافیت میسر شد بیک مبارک است حق سبحانه استقامت کرا فراید طلب فائز حجت استقامت نموده
 بودند فائز خوانده شد و توجه نموده آمد از وسعت قلب بنگاشته بودند چرا وسع نبود که بشرافت یعنی مشرف گشته است و
 عرش رحمن شده و بر رخ جامع آمده و نظر گاه موتی جل شانہ گردید انسان که نسخه جامع است آنچه در کلیت اثبات است
 تنها در قلب ثابت است نوشته بودند التذاد و حضور و جمعیت که در صلوة مفروضه است در غیر آن نیست علی الخصوص در سجود
 که سر ریاضت از آن خوش نمی آید بی نماز معراج مومن است و موطن کمال قرب رسول خدا صلی الله تعالی علیه وآله وسلم
 راحت خود را در نماز جست است و قره عینی فی الصلوة فرموده و التذادی که در نماز فرض او میدهد از نماز نفل مرتبت
 تمام دارد و از سجده چه نویسد الساجد سجده علی قدسی الله فلیسجد و لیرغب و نیز وارد شده است ما من حالت یکن علیها
 العبد احب الی الله من ان یراه ساجدا یعرف وجه فی التراب و نیز وارد شده اقرب ما یکن العبد الی الله و هو ساجد و
 بعضی اوقات باید که نماز بر خاک بی واسطه کرده شود و سجده نموده آید و به نماز بطول قنوت و طول رکوع و طول سجود
 ارجح باشند و در لواقل دعویہ نثار در رکوع و سجود و قومه اگر خوانند بخوانند فقیر هم این دعاها در رساله از کتب احادیث
 منع کرده است اگر از آنجا یاد بگیرند گنجایش دارد و آنچه نوشته اند که حقیقت کبری اگر مفید باعتبار عبودیت و مسجودیت
 بود باید که وصول باین حقیقت پیش از حصول کمالات نبوت باشد چه کمالات نبوت فوق شمول و اعتبارات است
 و حال آنکه معاطه یکس است محذو و اجاب این سوال ستریت که اظهار آن بانفعل از مصلحت و در است بمحذو

Marfat.com

این قدر می نویسد که تفوق کمالات نبوت ازان اعتبارات است که داخل ولایت کبری است و اصول صفات است
 نه مطلق اعتبارات حضرت ایشان حقیقت کعبه را یکجا سردقات عظمت و کبریائی نوشته اند و یکجا نور صرف و درجا
 هاترا حقیقت احمدی قرار داده و این همه تعبیرات اعتبار آند متنزل و کمالات نبوت ازان متنزل اند استفسار
 از تشخیص سبب تعیین ولایت خود کرده بودید درین باب تا بل خواهد کرد انشاء الله تعالی اگر معلوم شد اعلام خواهد نمود
 بیشتر سببانه فاتحه رحمت داله تشریف شما خوانده و تم قرآن نیز گزراند از قبولیت ظاهر شد و انقراضی در وی بودی گشت و
 در اعطای نسبت نیز توجه گماشت و از قرآن نیز ظهور پیوسته و العیب منداقه سبحانه از آمدن خود پرسیده بودند چه مانست
 خایه شاست علیکن بصلاح و سعادت دوستان انصافی اهل حقوق بیان بوعی که سبب ایفاظ فتنه نشود و در آنچه که دیدان روشن
 ست و نیک بعد از نوشتن سطر معلوم شد که شمار انسابیت بولایت موسوسیت علی بنیما و علیه الصلوٰة و السلام
 و سبب تعیین صفت الکلام باز هم درین امر توجه نموده خواهد شد انشاء الله تعالی

مکتوب صد و پنجاه و پنجم فیضائل باب محمد امین شاه آباومی

الحمد لله که احوال همه حال بخیر گذران است غیرت و جمعیت و استقامت دوستان مسؤل سامل است کتابتی
 که از راه محبت فرستاده بودند رسیده خوشوقت است تا سبب صفت علم بحقیقت کعبه نوشته بودند بصفت علم حیراننا
 نباشد که مرئی شیخ شاکهان صفت است و ازین راه فیوض و برکات همواره میرسد و ترقیات می نمایند اگر از مناسبت ذاتیه
 آید نیکه مبارک است غیر نزدیکین باب تا بل خواهد کرد انشاء الله تعالی امیدواریم که از حقیقت کعبه ربانی بهره مند شوید
 و بانوار آن مستحق و مستند گردید نوشته بودند که ولانا احمد برکی بخدمت حضرت ایشان نوشته بودند که بعضی اکابر فرمود
 اند که آدمی هر چه کند بفرمان صاحب زمان بگردد تا نتیجه بدیاگر چه کار باهائے مشروع باشد اگر این سخن صحیح است امیدواریم
 است در کل شروعات حضرت ایشان بوسی نوشته اند که شمار اذن حاصل کرده ما اذن ساخت اما بدانست که مراد از نتیجه نتیجه
 است نه مطلقا و شما نیز ازین جهت طلب اذن نموده بودید خدا اگر اذن بود اذخلی هست شمار اذن و اویم و السلام

مکتوب صد و پنجاه و ششم بحال محمد بیگ کولالی

الحمد لله و سلام علی عباده الذین باصطفى کتابتی که از راه محبت فرستاده بودند رسیده خوش وقت ساخت

نوشته بودند هر چه در دید و دانش می آمده همه غیر او بوده است از مطلوب حقیقی چیزی بدست نیامد همیشه عمر به
 آرامی میگذرد و قلم و اضطراب همه وقت و امن گیر است بلی این چنین است ممکن از واجب و عاوت از تقدیم و چون از
 بیچون چه در یاد مقید از مطلق چه فروگیر و ممکن و سفید تا هر جا رود و ترقیات نماید از تحت نیند و امکان نمی برآید و بوجوب
 و اطلاق متحقق نمیشود سه روی از ممکن در دو عالم؛ جدا هرگز نشد و القدا علم بیس نقد همه وقت و انگیز
 آمد و هر دیاس نقد وقت خوش گفت میت سر پویند ماند و یار؛ چون توان شد ز عمر بر خودار؛ شیخ عطار
 قدس سره میفرماید بیت نمی بینی که شاهی چون سپهر نیافت او فقیر کل تو رنج کم بر؛ مراد از فقیر کل الثملع
 است از قید بشریت و امکان و تحقیق است که محال است بس نیافت و نقد آن همه وقت حاصل روز کار و عجز و حیرت
 شامل حال فکیف الوصول والاتصال و این الوجد و الحال مطلوب از پیرو سلوک از تفاعل حجت است اسکالی بود یا
 و جوبلی که اسما و صفات و شبیون و اعتبارات است نه آنکه مطلوب را در قید دارند و عنقار اشکار نمایند سهات
 بیات تاکی با این سراب آب نائسلی گیریم و بدیویری اشتباه و لطفیه شویم؛ بوقت صبح شود و بچو روز معلومت
 که با که باخته عشق در شب بچو روز؛ والسلام

مکتوب صدیچاه و هفتم به محمد شاه گنزد برادر

بعد الحمد والصلوة دارسال التحیات میرساند مکتوب مرغوب که نامزد این سکین بودند رسیدت بخش گردید بوقت
 و جمعیت باشند و بر جاوه شریعت و سنت مستقیم بودند و از ظل باصل آید و از صفت بذات گرا آیند از عدم تعلق خاطر
 هیچ چیز و بیگانه یافتن خود را از همه ماسوا گشته شدن از محبت اغیار تمام که برنگاشته بودند بوضوح بویست
 چه نعمتی است که دل از اغیار گشته شود و قهر بان احدیت رنگار کثرت را از آتش باطن تمام بزود آید و در محبت
 خود بچیت و یک روساز و و این دید و این القطار بی حصول معرفت صورت پذیر نیست گفته اند نانیالی طرنی
 معرفت است که واسطه القطار در هائش گشته است و وصل است که سبب فضل از اعدا شده نوشته بودند
 باین همه اندوگی و فراموشی و بیگانگی چیزی که حاصل داشته باشد آنرا هم در خود نمی باید شبتان از اغیار خالی
 در رنگ نشاهی آداشته شاه باید آنرا هم نمی باید غرض آنکه اگر این طرفیم خود این همه نسیان چه و اگر آن

طرفم معشوق کجا مخدوم معشوق از دیده و دانش ما بیرون است و از گفت و شنود ما برتر هر چه در ورک و فهم ما آید
 و در هم و خیال گنجد نه اوست حضرت خواجه نقشبند فرموده است هر چه دیده شد و شنیده شد و دانسته شد این
 همه غیر است بحقیقت کلام لائق ان باید کرد خوش گفت اگر معشوق خیال در سر است یا نیت معشوق
 آن خیال دیگر است بمقصودان سلوک طریقه اکابر بر رفع حجت است تا اسلام حقیقی صورت داند و قائل شرک
 تجاتی حاصل آید و انانیت اماره و طغیان و سرکشی در نهاد آن مودع است روز و ال آمد و بطنای حقیقی
 مشرف رود و بالهینان رسد و راضی و مرضی گردد آنکه مطلوب را در دام آرد و عقار اشکار کند مصراع
 عقار اشکار کس شود دام بار چین با میان میخاهند که معشوق را در آغوش کشند و بمرغ را صید کنند مشکل
 کا است محبت از قدیم چه درک نماید و مقید از مطلق چه فرگیرد و مقید تا هر کجا رود و قید با خود خواهد بود این عیب
 بر مودع دام گیر خواهد شد و مطلق ازین قیود معز است و از عیوب مبر این طالب و همه وقت بجز دیام مودع
 است سر سینه ماندار دیار با چو تو او شد ز بخت بر خوردار نصیبی که عارف را از ان وزده علیا است
 استمالک انضلال است مصراع از حضرت فاطمه بهره استمالک است کمال در حق او استقال کمال است از وی
 و خیریت در سلب خیریت اگر کمال با خیریت بخود نسبت بکند خاین بود و دعوی همسری و شرکت با مولای پیداکند بیچاره
 که کمال و خیریت او در سلب کمال و خیریت بود از کمال و جمال صاحب خود چه درک کند و چه در یاد بیت گیرم که بخت
 با یار خواهد که کو حوصله و طاقت دیدار که دارد و السلام اولاد آخره

مکتوب صد و پنجاه و هشتم بمیرک معین الدین

بعد الحمد و الصلوة و ارسال التیمات میرساند عهده کار آنست که باطن از محبت و گرفتاری ما سوا بلکه از دیدن
 ما عدا رسته بود و ظاهر با حکام شرعیه آراسته باشد حصول این دولت و ابست بخودت صوفیه کرام است و در صحبت
 نشان این معنی بسهولت میدیست و بدون آن مشکل مشکل کمال تجلی با حکام شرعیه و پسر و افاضی طاعات و
 اجتناب از منہیات مربوط بطنای نفس است تا نفس از طغیان و سرکشی و از انانیت اداگی که در نهاد او مودع
 است قطع گردد و بالهینان رسد حصول حقیقت شریعت صورت بیند و پیش از ناظمینان شریعت و حق

بیان صورت و حقیقت فرق زمین و آسمان است بلکه زیاده از آن صورت شریعت نصیب اهل صورت
 و حقیقت آن نصیب اهل حقیقت صورت ایمان که نصیب عوام است و آنرا ایمان مجازی گویند از زوال
 و خلل مأمون نیست المجاز یعنی شتوده باشند و ایمان حقیقی که ایمان خواص و اهل حقیقت است از زوال
 محفوظ و از خلل مأمون در کرمیه یا ایهیالذین آمنوا آمنوا بالله و رسوله الآیة گویند اشارت باین ایمان است
 و هر چند در قافیه را نسخ تر باشد ایمان کاملتر بود ایمان صدیق اکبر رضی الله تعالی عنه برایمان تمام است
 لیسح ترا مدکا فردنی الحدیث چه فاشی او اتم و تقوی او زیاده تر حق تعالی او و او قرآن مجید اتقی فرمود
 هر که اتقی است بکرم اکر م است علی الله و هر که اکر م است در مراتب قرب زیاده تر است و تعیین و ایمان
 اندازه قرب است در صل خدا صلی الله تعالی علیه و آله و سلم در شان او فرمود من اراد ان ینظر الی سیتی علی
 وجه الارض فلینظر الی ابن ابی قحافة کان میت کامل و الاکل الصحابة بشرف الصحبة كانوا انا بالموت
 الذی یوقبل الموت فتخصیصه بدل علی کماله فی نه الصفة و اسی دلیل علی کمال ابنی انه آمن و صدق
 مجرب و اسماخ و لم یجتج الی دلیل و بجزه درونی شانه مانگک باشنین الله شانهها و السلام فقط

تمام شد

